

בעזרת שמו קדוש וברוך

ספר

לקנטי חזראות

על יו"ד חלק ראשון וחלק שני

וספר גזירת כסף על פסוקי רש"י ו"ל
ועוד נוספו לזה כמה דרושים מהמחבר.
מהרב המחבר המופלא ומופלג חר"ב הרב
ר' משה איש שלום מר"צ מווילעדניק
בהרב המנוח ר' יהושע זל"ה פרידמאן
מר"צ ממשאפאווויטש, בעהמ"ח ספר רבבות
אפרים, וספר ברכות שמים על ש"ס, נין וננד
לחג' מחרש"ק ולחג' הק' של"ה זללה"ה

יצא לאור ע"י שמאי האראזשאנסקי
ושהצו אליהו פיינבערג

בזממיר

שנה בבחא דאורייתא לש"ק

ЛИКУТЕ ГОРОЕТЪ
соч. Равина М. Фридмана.
1902

הוצאת החובנים לעצמם

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ז

дозволено Цензурою Київъ, 25 Ноября 1902 г

Житомиръ, Типографія Н. А. Бродовичъ 1903 г.

הסבמות צדיקי וגאני אריץ שליטא

הן זא לפני הרב המופלא הו"ב י"א הר"ר משה מו"ז מעיר ווילעדינק צהרב המנוח
החריף המפורסם מוה"ר יהושע ז"ל מו"ז מטשאפאווטש וכידו ספר לקוטי הוראות
על כמה הלכות מיו"ד לכן הפקדתי על הכותב שלי שיכתוב שכל"ג או"ה גם אנכי אקח
את הספר הזה בעת אשר ילא מהדפוס לאור ואבקש מכל שאלה נפשי להיות לעזר
לבעהמ"ח הזה, ולראיה באתי עה"ה אור ליום ג' שנת ברכה וגם שלום פה עיר קארלסבטוב.
ע"ז באתי עה"ה בפקודת אדמו"ר שליט"א יעקב ב"ר אשר הכותב ומשמש דהרב שליט"א
מוהר"ר כורדכי בהרה"ק משה וצוקללה"ה מקארלסבטוב:

גם בניו הק' המפורסמים באו בח"י לקבל את ספר הזה ונתנו ד"ק כ"א כנכון, הר"ר
מנחם נחום יוסף בן ציון בן הרב שליט"א: הר"ר דוד יעקב בן הרב שליט"א:
הר"ר משה בן הרב שליט"א: הר"ר יצחק בן הרב שליט"א:

הן הרב המופלא הו"ב משה מו"ז מעיר ווילעדינק צהרב המנוח ר' יהושע ז"ל מו"ז
מטשאפאווטש הראה לפני את הספר לקוטי הוראות אשר לקט מפוסקי הגאונים לכן
הפקדתי על הכותב בח"ק שלי שיכתוב, ולראיה שאי"ה אקח גם אני הספר לקוטי הוראות
כשלא מהדפוס במהיר אשר יובת עליו בעהמ"ח ונתתי ד"ק עליו. ע"ז באתי עה"ה
טו"ב תמוז שנת תרנ"ב לפ"ק נאום יעקב קאפיל משמש וכותב אל מרן אדמו"ר הק'
המפורסם מרדכי דוב שליט"א מוהרנאטמאפאל:

גם נתנו הק' בש"ק שלשלת היוחסין בא בח"י לקבל את הספר הזה. נאום משה צהר"ר
דוד שליט"א מעיר סאווראן:

הן הרב המופלא הו"ב י"א הר"ר משה מו"ז מעיר ווילעדינק צהרב המנוח המופלא הר"ר
יהושע ז"ל אב"ד ומחזו מטשאפאווטש הניס אלי החבור לקוטי הוראות אשר עשה על
כמה הלכות מיו"ד וכמה דברים מפורסמים מעידין עליו בחתימתו כי ראוי הוא להביאו
לביה"ד, וכוס הגני לאמר כי אי"ה אקח ספר אחד במהיר אשר יובת עליו מבעהמ"ח
ואבקש את שאלה נפשי כי גם הוא יקבלו מאתו הספר הזה למוען וכל להפיק רצונו
להביאו לביה"ד ונאמן הוא אשר יתן לכל או"ה הספר הזה אחר יציאתו מהדפוס, ולראיה
פקדתי על הכותב שלי שיחתום בפקודתי יום ב' ט"ו תמוז שנת תרנ"ב לפ"ק פה עיר
טשערנאבול. נאום הכותב מאיר משמש דהרב הק' מהור"ר ברוך אשר שליט"א מטשערנאבול.

גם בניו הק' המופלא בא בח"י לקבל הספר הזה ונתן ד"ק בראוי. נאום שלמה שמואל
צהרב שליט"א:

באשר בא לפני הרב המופלא החסיד י"א הרב ר' משה מו"ז מעיר ווילעדינק צהרב
המופלא המנוח ר' יהושע ז"ל מו"ז מטשאפאווטש וכידו ספר לקוטי הוראות אשר
הביא בצור הבחינה לפני גדולי הדור ויהללו לאמר כי טוב הוא ונחון הוא לפני כל יודעי
ד"ת, לכן מלאה נפשי את הובתי לבוא בח"י לקבל ספר ח' או"ה כשילא מביה"ד לאור
במהיר אשר יובת עליו מבעהמ"ח ואבקש מכל יודעי שמי לאלהה להיות לעזר לידידי
הרב החסיד חריף ובקי בעה"מ ויקבלו כל אחד בפרו וליתן מ"ק כי גם אני נתתי ד"ק
בראוי ונגלל זאת יתברכו בכל הסוב ובני בניו עוסקים בחורה ובמנות. היום יום
ח' פנחס שנת ברכה וגם שלום, נאום שלמה בן ציון צהרה"ק ישעיה מושולם זוסיא
ווקלל"ה מטשערנאבול:

הסבמות צדיקי וגאוני ארץ שליט"א 4

מדי עברי דרך סלאוועשני העיר מחוז אורוסט נגס לפני הרב המופלא הו"צ י"א הרב
ה' משה מו"ל מעיר ווילעדינק בהרב המנוח ר' יהושע ז"ל ובירדו מגלת ספר כתוב
הדרן אשר פיו יקבנו בשם לקוטי הוראות על יו"ד וספר טירת כסף על התורה ואחר
שימי עיני בו שמים ושלם דלתות נוכחתי לדעת כי דבריו נוסדו על אדני כסף אי לואת
באחי גם אני לחתום ידי לתת חוקק ועוז למעשה הספר, ואבקש להחזיק בידי הרב המחבר
למען יוכל לבצע את מחשבתו הטובה להגדיל תורה ולהאדירה ונתתי מ"ק על הספר ובראות
ה' כאשר ילא מתוך מוצח הדפוס אקחנו במחיר אשר יושת עליו, וע"ז באחי עה"ח למען
כבוד התורה ולומדיה פה עיר סלאוועשנע יום ב' א"ר ימים להודש אדר הראשון תרנ"ו.
אלה דברי קדשו ומי דברי המעטיר בעד עללי ישראל לטוב להם כל הימים שמעון שלמה
בהרה"ל מוה"ר מרדכי זללה"ה ראב"ד באליק :

גם בנו הק' אדמו"ר מיהר"ר אלטער יוסף דוד שליט"א לזה לכותבו עיקר ספר אחד
כשיא מהדפוס אי"ה ונתן ד"ק כראוי, ומחמת שלא חתם עיד על שום ספר לא כתב
בלשון הסכמה רק בלשון זה נאום בה"י ממש אלטער יוסף דוד בהרה"ל זולקל"ה באליק:
כאשר בא לפני הרב המופלא וכו' הרב ר' משה מו"ל מעיר ווילעדינק והראה לפני ספרו
לקוטי הוראות ובראותי רבנים מפורסמים הסכימו עם הרב המחבר הי"ל לואת
אף ידי תכון עמו ובאלתו מהדפוס אקח הספר כפי אשר יושת עליו מבעה"ח, ולמען המלצה
לחוק ידים רשות למען אשר יוכל להפיק רגונו להביאו לביה"ד גם אנכי מבקש מהחברה
נפשי כי גם המה יקבלו מאלתו הספר הזה ולראיה בעה"ח יום ד' ה' דהנחה שנת תרנ"ג
פה מאלין, נאום גדליה במהר"ר ייש-אל זולקל"ה במאלין :

בעז"ה מידי עברי דרך פה בא לפני הרב המופלא וכו' הר' משה מו"ל מעיר ווילעדינק
ובירדו ספר לקוטי הוראות על כמה הלכות מיו"ד וכן בסוף ספר טירת כסף
על התורה אשר יגע בכל זה לפי שכלו הטוב וגם קיבץ כמה מאמרים מגדולי בעלי הוראות
אשר כ"ז נחזים המה לכל יודעי דת ודין, וביקש ממנו ליתן הסכמתי ע"ז והגם שהיה
קשה עלי למלאות את מבוקשו כי נהוק לזה זמן רב לעיין בכל דבריו ואין הזמן גרמא
לזה, אך באשר כי ראיתי אשר כמה גדולים מזדיקי דורנו, וכן כמה רבנים מפורסמים
נחנו תעודתם ויהללו בשערים את ספרו לואת נשתרתי לבקשתו וסמתי עיני בכמה עליס
מספרו וראיתי כי המה עליס לחרופה וראייס המה להעלותם על מכבש הדפוס, אי לואת
הנני אומר לפעלא טבא יישר הילו לאורייתא ואף ידי תכון עמו וורוסי תאלמו ויהא
רעוא שיוכל המחבר להוציא במהרה את ספרו הי"ל לאור מכבש הדפוס בכדי לחלקו ביעקב
והפיעו בישראל וגם אנכי נתתי לו כעת משות קדימה ואי"ה כאשר ילא לואת אקבל בלי
ספר אחד במחיר אשר יושת עליו המחבר הי"ל, ואת כל אנ"ש המסתופס ביאלי אבקש
אשר ממני יראו וכן יעשו ובכל מקום בואו יראו כולם לתת לו דמי קדימה ולקבל עליהם
לקחת את ספרו בכדי שיוכל להפיק במהרה את מעשיו להוציא לאור טולם, וגם כזה יחזקו
ידי לומדי תורה, ובדאי זכות המלצה הזאת יגן עליהם להתברך בכל מעשי ידיהם ולהם
תהיה זדקה לעולם, הכ"ד המדבר בזדקה לכבוד התורה ולומדיה ומעחיר בעדם ובעד
עללי ישראל לטוב להם תמיד כל הימים, ובאחי עה"ח יום א' לסדר חיי שרה שנת ה'תרס"ג
פה וישאמרי, נאום משה מרדכי בהרב המפורסם מו"ה יעקב יצחק זולקל"ה מקאדניעו:
הן בא לפני מרן אדמו"ר הר"ר שליט"א מסקווירא הספר לקוטי הוראות וטירת כסף
שמכר הרב המופלא וכו' הר' משה כ"י אב"ד מווילעדינק והטעם בשיני קדשו ופקד
עלי למרוק במרע אנוס להודיעו כי כאשר ילא הספר הלו מכיה"ד יקח הספר במחיר אשר יושת
הרב המחבר הי"ל וממני יראו וכן יעשו כל אנ"ש ד' ברוך ראבינאוויטש החותם בפקודת אדמו"ר
שליט"א מסקווירע :

הסכמות צדיקי וגאוני ארץ־שליט"א

כאשר בא לפני הרב המופלא ומופלג י"א חסד חסד וישר חסד משה מו"צ בעיר ווילנע דניק בהרב המנוח החריף המפורסם מו"ה יהושע ז"ל מו"צ מטשטאווטש וזכרו ספר לקוטי הוראות על כמה הלכות מיו"ד לכן הסקדתי על הכותב שלי שיכתוב ככל"ל אי"ה גם אנכי חקק את הספר הזה כאשר יאל מהדפוס ואבקש מכל שאלהב. נפשי ומעת אשר התורה ולומדיה יקר אללם להיות לעזר לבעהמ"ה הזה במעשה ועושה הכל אשר חשיגידם ואל גמולות אשר נתן לנו את התורה ושלם להם כגמולם ויחברכו בכל מילי דמיטע וגם נתתי מ"ק ע"ז בחתי עה"ה בפקודת אדמו"ר הק' שליט"א הרב ר' יעקב אריה מ"מ במריסק וסאר עירות יעקב מאיר משמש בקודם :

כאשר בא לפני הרב המופלא ומופלג וכו' מו"ה משה מו"צ מוויילענדניק והביא לפני מעעמים אשר אהבתי פלפולא דאורייתא לזאת אמרתי אף ידי חבון עמו והגני מוכן אי"ה כשיאל מביה"ד לקחת ספר אחד ועתה נחתי מ"ק. וע"ז בעה"ה מו"ש"ק האל י' חלול דוד אהרן בן אדמו"ר מהר"א שליט"א במריסק :

כאשר היינו בפה ק"ק טשערנאביל בא לפנינו הרב אשר יעידון ויגידון עליו גדולי דורנו כי הוא רוי"מ גדול והראה לנו את הקונטרס שלו לזאת אמרתי אף ידי חבון עמו ואי"ה כשיאל לאור את חבוריו גם אנכי כל"ל חקק מהם. וע"ז נחתי לע"ע מעות קדימה ובחתי עה"ה אור ליום ג' פ' חלל שנת תר"ס פה טשערנאביל מ"הם נחום בלאמו"ר מהר"א שליט"א במריסק :

גם אדמו"ר הק' מוהר"ר ישראל שליט"א בסטאלין נתן ד"ק וזה לכותבו שיקה ספר אחד ומחמת שלא התם עוד על שום ספר לא התם שמו בכת"י הק' :

גם אדמו"ר הק' מוהר"ר נח מעיר האראדיש בהרב הלדיק מוהר"ר ר' שלמה חיים ולל"ה נתן ד"ק וזה לכותבו שיקה ספר א' ומחמת שלא נדפס עוד שמו על שום ספר עד הנה לא התם שמו בכת"י הק' :

גם אדמו"ר הק' מוהר"ר נחום דוב שליט"א מעיר אוורוש נתן ד"ק וזה לכותבו שיקה ספר א' ומחמת שלא נדפס עוד שמו על שום ספר עד הנה לא התם שמו בכת"י הק' :

גם התם הק' מוהר"ר שלמה חיים שליט"א מעיר אוורוש נתן ד"ק כראוי וזה לכותבו שיקה ספר א' ומחמת שלא נדפס עוד שמו על שום ספר עד הנה לא התם שמו בכת"י :

גם אדמו"ר נח יוסף בועז שליט"א מאורוש וזה עלי בפקודתו שאלהתם ע"י לכשיגמור הספר יקבל אותו במחיר אשר יושת עליו דכרי אברהם דוב :

הסכמת הרב החריף והגאון שהי"ה המפורסם מוהר"ר מרדכי שליט"א עם בנו ז"ק מוהר"ר מיכל ג"י מעיר זוויחיל. איקלע לאתרין הרב המופלא ומופלג הר"ר משה מו"צ מעיר ווילענדניק בהרב המנוח יהושע ז"ל בעהמ"ה ספר ברכות שמ"ס על ש"ס והראה לפני ולפני כ"ק אבי את חבורו הלקוטי הוראות אשר יגע ולקט כל דין ודין מאי"ה כל דין על מוצאי מקומו ומקור הדין והטעם בעינינו כי טוב הוא ואי"ה כשיאל ממכבש הדפוס אקבל ג"כ ספר א' במחיר אשר יושת מבעהמ"ה וממנו לו ד"ק כראוי להגדיל תורה ולהאדירה. בעה"ה כא סיון תרל"ב ובע"ה בגיני ובנין כ"ק אבי הק' מיכל בהר"מ ר"י סוויחיל :

הסכמות גאוני זמנינו

כאשר הראה לפני הרב המופלא ומופלג מוהר"ר משה מו"צ מעיר ווילענדניק בהרב המנוח יהושע ז"ל מו"צ מטשטאווטש את העלים לתרופה אשר לקט מחמה הלכות מיו"ד לכן גם אני אקבל ספר אחד כשיאל מהדפוס בצדי לכבד ולהבב את התורה ולומדיה. הק' יוסף יוזפא סג"ל אפרתי מו"ה מברדיטשוב :

גם אני במעט אשר עיינתינו בהספר לקוטי הוראות מהרב המופלא וכו' מו"ה משה מו"צ מעיר ווילענדניק ויען כי ראיתי כי טוב הוא לכן לראיה בעה"ה שלי"ה אקבל ספר א' מבעהמ"ה במחיר אשר יושת עליו. הק' דוד ברי"ל מורה הוראה מפה ברדיטשוב :

הסכמות גאוני זמנינו

הן הגים לפני הרב המופלא "א" מו"ה משה מו"ל מעיר ווילעדיק בהרב המנוח יהושע ו"ל מו"ל מעיר טשאפאווטס את חבורו יקיר לקוטי הוראות אשר יגע ולקט פוסקי הגאונים וכו' קמחי וכתבתי על כמה הלכות מו"ל ויען כי ראיתי כי טוב הוא ונהייתי למאוד מאתו לכן לראיה בעה"ס שאי"ה כלאת החיבור מהדפוס אקבל ספר א' הק' יעקב בהרב מו"ה משולם נתן מרגליות מורה הוראה מפה ברדיטשוב :

גם אלכי כאשר עיינתי בהספר לקוטי הוראות מהרב המהדר המופלא הו"ב מו"ה משה מו"ל מעיר ווילעדיק ויען כי ראיתי כי טוב הוא וגחון הוא לפני כל יודעי ד"ת. בעה"ס שאי"ה אקבל ספר א' במהיר אשר יוסת מבעה"ס יוס' ו' כ"ב ימים לחודש סיון שנת תר"ב. הק' משה שמואל מו"ל מעיר זווידיל :

גם אני מרוץ חביבות הספר הזה אקבל אי"ה ספר א' מהרב המופלא ומופלג מו"ה משה מו"ל מעיר ווילעדיק ולראיה באתי עה"ס נאום צבי בהרב המנוח מו"ה גרשון זללה"ה מו"ל מעיר בויריטשקע :

גם אני עיינתי בקונטרסים הם ספר לקוטי הוראות מהרב הו"ב וכו' הר"ר משה מו"ל מעיר ווילעדיק בהרב"ג ר' יהושע ז"ל מו"ל טשאפאווטס וראיתי כי הספר נחון מאוד לבעלי הוראה ולמען כבוד התורה באתי כיהודא ועוד לקרא אחרי הסכמות ה"ל ואבקש לחמון ידי הרה"מ הנ"ל למען יוכל להוציא הספר לאור בקרוב. בעה"ס עשרי ימים לחודש מנחם אב תר"ב נאום אלחנן בהרב"ג ז"ל מו"ל ומורה הוראה צפה זימאמיו גם נחתי ד"ק כראוי :

אלה שמות הרבנים המפורסמים אשר באו בח"י לקבל את הספר לקוטי הוראות כשיצא מביה"ד ונתנו ד"ק כראוי :

הרב"ל הר"ר אברהם יהושע העשירי בהרב"ל שליט"א ממאלין הרב"ל מרדכי יש-אל שליט"א ממאלין הר"ר יהודא ליב כמו"ה ש"ס ז"ל מו"ל מעיר בראסילאוו הר"ר חיים מו"ל מהראשקע הר"ר משה ב"ר ישעיה ז"ל מו"ל מעיר יאנעוו הר"ר מאיר אב"ד מעיר ראדאמיסיל הר"ר מרדכי דיין מעיר ראדאמיסיל אחי הרב המופלא הר"ר בן ציון מו"ל מעיר אישאמיר הר"ר חיים שלום מו"ל מעיר אישאמיר הר"ר יעקב מו"ל מאישאמיר הר"ר גרשון ברוך בהרב ר' אחיעזר מו"ל דקאמארין הר"ר חיים פייבל מו"ל מעיר משערניחאוו הר"ר יעקב מו"ל מעיר פאָהלין הר"ר בנחם מענדיל מו"ל מעיר סאקאדאב הר"ר ישעיה פישל בהרב"ר צבי ז"ל מו"ל מוויזייל הר"ר ישעיה ירוחם ב"ר בן ציון מו"ל מוויזייל הר"ר דוד כמו"ה יצחק מו"ל מלהיין הר"ר אפרים יעקב שו"ב מוויזייל הר"ר פאליק מו"ל מנארינסקי הר"ר ברוך מו"ל מעיר נאראווליע הר"ר דוד מו"ל מעיר חבנא הר"ר יעקב יצחק מו"ל מעיר מאיר הר"ר אברהם מו"ל וכו"ב מעיר סקארדנע הר"ר יעקב נתן אב"ד מבראווה הר"ר יסעיה וויינשטין מאלקין הר"ר ברוך ב"ר שואל אב"ד מסלאוואשנע הר"ר שמואל אבא האראדעצקע מהראשקע הר"ר אליהו בן המהדר ספר תפארת שמואל מעיר קאלענאוקע הר"ר נחום ב"ר יעקב שליט"א ווייסבלאט ממאלין בעה"ס ספר מחצית השקל החדש על יו"ד :

ואחרון אחרון יתברך מהאל הטוב ה"ה כבוד אחי הגדול המופלא ומופלג בתורה וב"ש הנגיד והנדיב אשר בכל דחקותי עומד בעזרי מו"ה מרדכי ליב נ"י פרודמאן מעיר יאניב נפות וויניצע. ישלם ה' פעלו למיב לו כל הימים :

הקדמה

אמר המחבר ועיר שבחבריה הסבה אשר עוררני לחבר את הספר הזה ולהפיצו בישראל אינה קנאת סופרים כי תזות דעתי ועיני תרום להיות נמנה את נכונים חוברי חבורים, ראשי אבות ישראל, יושבי נטעים וגודרי גדרים, המאכילים מפרי תגובתם, ומרוים מוין חבמתם, המשמח אלהים ואנשים כי הלא ערכי יורעת נפשי מאור, ידעתי כי לא הגעתי אפילו לדועה צאן אף כי כל כבוד איש אך כצל עובר ועוף הפורח. נוסף לזה הלא גהפוך הוא מן הקצה הלא ידוע דרך רוב אנשי המוננו כי בו יבוזו לכל מחברת חרשה רעה. אך הסבה אשר האמיתית עוררני לזה, כי זה לי זמן רב אשר רעיוני על משכבי עלו כבר הרבה משני חיי כד עומת שבאו בן הלכו למי קל מני רין רצו. כי הלא מיום התחלתי מנעורתי ללמוד הלכות מש"ע יורה דעה, בודאי חזרתי מאה פעמים כל החמשה הלכות מש"ע יורה חלק ראשון. ולבסוף לא הגעתי לידע במוב כל דין ודין לפסק הלכה ומוצא מקומו בע"פ, לכן יגעתי ולקשתי כל דין ודין בפרוטרוף לפסק ההלכה והיכן מוצא מקומו באיזה סימן ובאיזה ס"ק נמצא וגם מכל האחרונים דקשתי איזה דין מחודש שנמצא בחבורים המוב הכל בקיצור נמרץ כדי להקל עלי שאוכל לחזור כל החמשה הלכות הנ"ל כמעט בכל יום ויום שיהיו שגורים בפי, וגם סדרתי אחר כל סימן וסימן כד השו"ת שנמצאים בשו"ת מה"ת ומה"ת כדי להקל על המעיין, והראיתי את כל מה שזנני ה' לפני לומדי הוראה והושב בעיניהם כאמרם שראוי להפיצו זאת בישראל כדי להקל ולזכות לכל לומדי הוראה שיהיה שגור בפיהם הש"ע יו"ד מסימן כמ עד סוף הלכות תערוכות והלכות נדה, והנה באמת דעתי היה עוד להתעכב מדפוס ספרי זה כי בודאי יתחלו על חבורי זה באמרם איך ישתרר ועיר הזכוכים קצוץ הכנפים הגם שאול בנביאים כמנהג רוב בני אדם בומנינו כמבואר דמעה, עכ"ל חצבתי עצמי כמשרה דחץ אמרתי יעבור עלי מה, ובפרט בעת ראיתי בסדר האר"י ו"ל בסדר הלמוד שמביא שחוב על כל איש לציון מה שלומד ומביא כי זה חפצו מהמשנה, עשה לך רב וקנה לך חבר זה הקולמוס כי קנה מלשון קולמוס ע"ש, וגם בראותי כי צדיקי דורנו נתנו תעודתם והסכמתם על הדפסת ספרי אמרתי אקנה לה שלא אכלם ח"ו בעיני ה' ואדם בחבורי זה ובפרט גם פה לא עשיתי מאומה בחבורי משלי אפס ממקום קדוש יחלבו, לכן באתי לבקש מכל רואי חבורי זה לדוני לכף זכות שלא עשיתי זאת לפסוק מזה לבד שום דבר הלכה רק עשיתי זאת כמו מראה מקום לבד, ואם אחר העיון והחקירה תראו אשר ח"ו טעיתי ושגיתי באיזה מקום, לא תסחרו לשבך

לשפוך באש חמה קנאת גבר. כי שניאות מי יבין וקראתי ספרי זה לקומי הוראות. להורות ל"כ מעט על שמי ושם אבי הק' המנוח וללה"ה כי שמי משה בן יהושע עם הכולל מהג' תיבות עולה במ"ק לקומי הוראות, אלה דברי המדבר לכבוד התורה ולומדיה עבר לעברי השי"ה. הק' משה בלא"ה המנוח יהושע וללה"ה מו"צ רעיר ווילעדניק נבר להג' מהרש"ק ולהג' הקדוש השל"ה וללה"ה ולמוב יזכר שם אבי הג' לאשר חיבר הספר רכבות אפרים וספר ברכות שמים על ש"ס אשר אני הייתי מקודם מו"צ במשאפאוימש וכעת אני חונה בעיר ווילעדניק נפות אורומש פלך ויסאמיר הכירה בעהמ"ח ספר לקומי הוראות על חמישה הלכות מו"ד וספר מירת בסם על רש"י מחמשה חומשי תורה:

מזכרת תורה

רוב ברכות ירעיף מאדון כל עלי כבוד בן גיסי הג' המהלל ברוב התשבתות מו"ה ר' לוי שמינבערג, אשר בנדבת לבו היה בסעדי על הדפסת ספרי, וזכות המצוה להגדיל תורה ולהאדירה יגן עליך להתברך בכל המוב בכ"י.

אזהרה

גודל איסור השגת גבול ידוע, ואני אוסר לשום אדם זולתי מלהעתיק אפי' עדה אחת מספרי זה לתוך ספר אחר להדפיס בלתי ידיעתי ורשותי ומכ"ש שאסור לשום אדם להדפיס ספרי זה בין בסגנון זה בין בסגנון אחר, הן במדינה זו והן במדינה אחרת, הן מצד הד"ת, והן ע"פ חוקי הקיר"ה, ולהשומע יונעם ותבא עליו ברכת טוב.

המחבר

אדרעטסע אלי:

м. Веледникъ, Овручскаго уѣзда Волынской губ.

Духовному Раввину М. Фридману.

בעוה"י אחחיל להרשים קיצור דינים מראשונים ואחרונים ומהפמ"ג
 ומבא"ה ומפ"ת ומטוט"ד מה"ת ומח"ת מש"ע וי"ד מס' כ"ט
 הלכות מרפות ע"ס ר"א ומכל הדינים חדשים שנמצא בהנהגות
 על יו"ד חדשים הפוס ווילנא מלוקט כל דין ודין על מקומו בעוה"ה
 להקל על המעיין גם כל השו"ת מ"ס חיים נרשם ג"כ כל פסקי
 הלכות מהם בעוה"י :

סימן כט

שמונה מיני מרפות וסימנם

(א) עיין בט"ז סק"ב בכל המרפות אנו מקילין בס"ס חוץ מספק דרוסה
 ועיין בשפת"י ס"ק ט' שמונה כל הע' מרפות מהרמב"ם בפרושות, ועיין
 בגליון בשם הט"ז ס"ס צ"א ופ"מ בפתיחה דתרי קולא בהפס"ם לא מקלינן
 זולת בצירוף ס"ס ג"כ עוד בשם אם המחבר מביא דעה א' בסתם ואח"כ
 י"א דעה א' עיקר כל שאין הוכחה ממקום אחר שסתם שם כה"א, כשכותבים
 י"א וי"א פסקינן בר"ת לחומרא וברבנן לקולא, כשכותב הרב על המחבר
 וי"א ולא כתב וכן עיקר דעה א' עיקר והפ"מ בפתיחה אות ג' חוכך להחמיר
 בראורייתא עוד בשם הפס"מ נקרא אם הוא יותר משתות בקרן ובעני כל
 שהוא יותר מכבוד של תרגולת וכ"מ שכשר בהפס"מ אם יש ספק בזה
 כשר אף באהפס"מ :

סימן ל' דין מבה בעצם הגלגולת

(א) אם נתרצין היינו נחבסה רוב עצם גלגלתה כבהמה אע"פ שתקרום קיים
 מרפה אפי' בלא נקב מפולש : (ב) אם ניקבה נקבים בחסרון כבהמה
 שעור כסלע מרפה, וכעוף עיין בפ"ת סק"ב בשם פרי תבואה אף כהולדה
 שעור נקב קטן כחוט השערה של אדם אף בספק חי יב"ח כשר ע"י בדיקת
 הקרום ובהיו יב"ח כשר אף בלא בדיקה, ואם יש ספק כל שהוא בעוף אף
 בלא חסרון מ"כ בגליון המרפה ואם נשבר העצם וחזר ונקשר אף כבהמה
 לפי שעורה אין להבשיר ואין ראייה ממה שנתפא כ"כ בפמ"ג סק"ז לא
 כהריב"ש : (ג) אותן אווזות ובר אווזות שיש להם נוצות גדולות בראשיהן
 והעצם ניקב הסכמת כל האחרונים שלכתחלה אין לקנות אותן, רק מהפמ"ג
 אות ו' נראה שאוסר אותם : (ד) הפמ"ג אות ג' המריף באווז שהיה עור
 שלם והעצם מתחת נקב וחסרון אף לכבוד שבת והפס"מ, ובאם העצם
 שלם אף שנקרע העור כשר אף בעוף המים כ"כ בט"ז ופמ"ג וה"ה אם
 העצם נפוח כיון שאין נקב כשר ואין לחוש לנקיבת הקרום : (ה) הבאה"מ

סק"ו הביא אודות תרנגולות שיש להם חטומות בראשן אם שהה יב"ח בעוף דיבשה יש להקל בהפס"מ, הפ"ת סק"ו הניח בצ"ע אודות תרנגול אשר עכבר קרע כרבולתו אם מהני בדיקת הקרום ע"ש. ועיין ביר אברהם היבא שנעקרו הקרנים מן השורש ונעשה גומא בראש אם עצם הראש שלם בשר ע"ש:

סימן ל' דין מכה בעצם הגלגולת

זכעת אחחיל בעוה"י להרשים כל תשובה מהמטו"ד על כל סימן וסימן: **עיין** במטו"ד מה"ת תשובה ג' מסיק בדין עצם הגלגולת שיש להם חטומות בראשם דצריך בדיקה אם יש נקב בעצם מרפה ובאם אין חטומות אף אם יש נקבים בעצם מראה דעתו להקל גם שם להלכות שחיטה תשובה ט' מביא אם חטומות גבוה מעצם הגלגולת והעור דבוק לבשר הוא מטריף ובאם אין החטומות גבוה מהעצם רק הנוצות גבוה וגם אין העור דבוק לעצם הוא מכשיר:

סימן לא דין נקיבת המוח וקרומיו

(א) המ"ו והש"ך וכן מראה דעת הפס"ג להטריף אם נקב קרום העליון לבד אפי' בהפס"מ רק הפר"ח דעתו להכשיר בהפס"מ: (ב) הפ"ת בסק"א הביא בשם בית אפרים להטריף אם נמצא בעצם הגלגולת פנימה עצם חד כולט לצד המוח כי דרך להנקיב המוח אבל מהני בזה בדיקת הקרום, שם בסק"ב מבאר כמה נקרא הפס"מ הכל לפי ראות עיני המורה וגם מבאר לענין הפס"מ בבהמות השוחטים ולענין למכור לאחרים: (ג) אם נחסר קצת מהמוח ע"י רקיבה בלא מים הש"ך מכשיר ואם נמצא מים ולא נחסר מהמוח כלל בין שנמצא בין קרום המוח ובין להקרום והגלגולת כשר, ובנחסר אם נמצא תוך הקרום והמוח מקיף המים כשר ואם על הקרום אף שהמוח מקיף החסרון מרפה דזה נרע מאם נמצא תוך הקרום כ"כ בפ"ת סק"ג, ובשלחופית בין בתוך הקרום ובין על הקרום אפי' המוח שלם מרפה כן פסק הלב"ש לפי שמבאר דעת המ"ו והש"ך כ"כ בפ"ת סק"ג: (ד) הבה"ט סק"ה הביא בשם בה"י שעכשו נהגין שאין פותחין שום ראש מרקות אפי' בחורש תמוז חוץ אם רואין שום דיעותה גם הביא להכשיר באם כעין ליחה יוצא מן הקרן באם שהעצם הגלגולת שלם: (ה) הפ"ת סק"ד הביא שר"ת קהלת יעקב שמצדד בחערובות והיה ספק אם הי' המים מכוסה במוח ומביא להקל בשם כמה פוסקים לצרף לס"ס לא כהיד אפרים: (ו) אם נמצא תולעת בקרום המוח והמוח שלם אפי' בלא רושם הש"ך מטריף אף בהפס"מ רק הרש"ל רוצה להכשיר אבל אם נמצאת בחוטם אפי' פי התולעת לגבי חוץ

כשר ע"י בדיקה בקרום: (ז) הפולין נידון כהמוח במשהו: (ח) הבה"ט סק"ה מביא בשם המ"ז סי' ק"א דאין לסמוך לבדוק בחוט השדרה לראות אם נמצא בו מים לתלות בו אם יש ספק באיזה כבש בראשו נמצא בו מים, עיין בב"א תשובה י"ב כתב בהמה או עוף שגוררת רגליה כאם נודע שנפלה אין אנו בקיאין בבדיקת החוט ומרפה ולא תלינן בשיגרונא, עיין ביד אפרים בשם הג"כ שהחמיר בספק אם הוקיף המוח המים ונמלח עם עוד כבשים ע"ש שהאריך בזה:

סימן לב דין מכה בחוט השדרה

(א) מרפת חוט השדרה עיקר תלוי בפסיקת העור ברובה בהקף, אבל אם נסדק לארבו כשר אפי' לא נשאר משהו למעלה ולא למטה והפר"ח מחמיר בזה: (ב) הבה"ט הביא שאין שינוי מראה פוסל בחוט אבל אם העור לקו ברובו בהקף מרפה: (ג) אם נשברה השדרה בכהמה מהני אם הלכה לסמוך או על בדיקתנו בחוט ובקוף אפי' הלכה לא מהני לענין הבדיקות החוט אם לפי ראות עיני המורה שהשכירה היה בחוץ. עיין בגליון בשם המושבצות סק"ג בנתעקמה השדרה ע"י שבירה ונתרפאה בודקין את החוט ומביא בשם ה"לבו"ש דבנתעקמה הרבה השדרה דגיבר שהיה שבר גדול ובכת קרוב דנפסק החוט ולא מועיל בדיקה רחוששין שנתרפא, עוד ע"ש שינוי מראה אין פוסל בחוט זולת אם המוח ג"כ אינו בריא: (ד) עיין בבאה"ט סק"ר אם נמצא מים בחוט מרפה: (ה) בכהמה מרפות החוט עד פי פרשה שלישית ועד בכלל, ובקוף דעת הרש"ל להמריף אף בהפס"ט עד מקום כלות שכבת העצם שדומים לסכינים: (ו) אם הכו אותה בטקל על השדרה חוששין למקום שכלה הטקל ולמקום הקשרים, ולדעת המ"ז מהני בזה שהיה ובדיקה בחוט אם הלכה: (ז) בהמה או עוף שגוררת רגליה אם לא נודע שנפלה אמרינן שיגרונא נקמיה ובנו"ב כתוב שאם צולעת על רגל אחת אין לחוש להחוט וגם מביא דאם לא ראה היהודי שנפלה אין לחוש להנכרי שקנאה ממנו שאומר שנפלה אחר שיצאה מת"י שאני אומר להשביח מקחו כיון שסובר שזה עדיף, ועיין בגליון באווא"ש שקנאה ואינה יכולה לעמוד על רגליה מותר לשוחמה מיד, עיין בב"א שם המ"ז סי' כ"ו בקוף שצוארו מעוקם כאלו היה המפרקת נשבר ונתרפא בודקין את החוט אם הוא שלם ואין בו ריעותא ודיקבון וכיוצא בו יש להכשיר בהפס"ט. עיין בטומ"ד תשו' ה' מה"ת כתרנגול שסיבב והולך שקורין שויינרעל ויש לחוש למים בראש מראה דעתו כהמורה שהמריף, עוד שם תשובה ו' בפרה חולבת שהכו אותה על השדרה במקל ונפלה ואח"כ חזרה לאיתנה התיר החלב כי לפסק ההלכה די בהלכה אף בלא בדיקה לענין החלב, ובשם ג"כ מסיק בהלבושי שדר

שרר בניקב בחצר הכבד ונסרבה בסרבה שאוסר החלב שמתוך ג' ימים, וג"כ בשם מסיק בהשוכלת בית יעקב בפרה שיוצא מבמנה כעין כפתור מחמת נגיחה שהתיר החלב ומחלק בין חלב לביצה מספק מרפה רביצה נחשב כגופה לא החלב, עוד בשם תשו' רל"ג בעוף שדרסו אדם כרגליו על צוארו ממול ערפו עד שנתלש קצת מעור הצואר והמריף מחמת דחושין ג"כ לחומ' השררה ואין לו בדריקה ולכסוף העלה בשם שבהפס"מ או כ"ש אנו בקיאים בו בבדיקה אם לא נפסק ונקרע. שם תשו' רל"ד מסיק דבנפלה אף שלא עמרה מעצמה רק העמידהו אחרים וחזרה ושכבה ועמדה מעצמה ג"כ טהני, עוד במה"ת תשו' קס"ה מביא בעוף שגשבר הסכנים העליונים מרפה דחושין להריאת, עוד בתשו' הנ"ל מביא דמחויב הבע"ד ליתן מקודם הדין במוחות הנקרא צעססאי ומראמע כרי לציית ואם אחד מהם אינו רוצה מותר לחבוע אותו בדיניהם, שם במה"ת תשו' קס"ג התיר בכבש שתלשו הצמר מן הצואר ונקרע העור ומסיק דבזה קיל מתלושות נוצות בעוף שמרפה, שם תשו' קס"ג אוסר הכבדים שיש בהם הרבה תולעים ומשטע שם דלכדוק אחריהם אין חיוב :

סימן לג דין אם ניטל הלחי ומכה בוושט

- (א) ניטל הלחי התחתון ויכול לחיות ע"י המראה והלעטה כשר אבל ניטל הלחי העליון וכן בעוף אם ניטל החרטום העליון מרפה ב"י סעיף א' ;
- (ב) הבאה"ט סק"א הביא בשם הרוקח אם נימק הלשון עם המולטלת מרפה והפר"ח חולק עליו : (ג) ניקב הוושט או התורבץ ניקב כ"ש בהשגי עורות לחללו נבלה אבל ניקב אחד מהעורות ע"י חולי דוקא כשר ואם ספק ע"י קוץ מרפה : (ד) אם נתחפרו ב' העורות בב"ש מרפה ואם רק עור א' נהחלף לא ממריף רק ברובה כ"כ בבאה"ט סק"ו : (ה) אם נמצא שני ווושטים או שני קנים מרפה ואם מחוברים הם למעלה וגם למטה רק באמצע המה מחולקים הרמ"א ממריף ופר"ח מכשיר : (ו) הבאה"ט סק"ז מביא כבר אווויים הזכרים והנקבות שנפרד הקנה שלהם סמוך לגוף לשני חלקים היינו רבותייהו גם נמצא אצלם כמין כפתור בסוף הקנה היינו רבותייהו : (ז) אין לוושט בדריקה אם נקרע הצואר או מלוכלך ברם, ובפ"ת סק"ז מביא להתיר אם נקרע עוד הראש ממול עורף אם לא נקרע בעומק מהצדדים ולא נראה שום ריעותא בבשר מהצדדים וכן הדין אם נקרו עופות עור הראש אם לא נכנס בעומק מהצדדים ג"כ כשר. עוד שם בבאה"ט סק"ז מביא דגם באווי אינדיק דרכו שמתפצל הקנה שלו למעלה הרבה ובשר ששוחטים העידו שכן הוא לכולם : (ח) הבאה"ט סק"א מביא אם נמצא נמלה תחובה בוושט יש להחמיר משום שהיה עוד בשם עוף שנשחט ונמצא מאכל בין קנה לוושט מרפה ואם ירעיני

ידעינן שנשמת מיעוט הוושט במקום חבורו תלינן בהכי: (ט) עיין ביד אפרים שמביא דכל מה שלמטה מן החיך הוא בכלל תורבץ הוושט ומקום החיך ידוע שהוא בהיר ואין לו אלא עוד אחד, עוד שם מצדד להתיר אם נמצא בועות קמנות בין כ' עורות מהוושט או אם שניהם לבנים, גם שם ממריף באם נמצא שחין בווושט במקום השחימה: (י) בגליון ט"כ באם נמצא בעור הצואר בועות בצד הפנימי בתשו' אמונת שמואל מכשיר, עוד שם מביא דאזוזא ובר אזוזא אין להם זפק וצריך המורה לזהר עד היכן מגיע הוושט דהיבא שכלו הב' עורות ונשארו רק עוד אחד שייך להקורקבן ובעי מעבר אל עבר: (יא) נמצא קוץ בווושט ואין תחוב בו כלל כשר מחבר סי' ט' והיכא דע"י הלעטה שלט בו חולי טרפה כי אין אנו בקיאים בבדיקה כי הוושטין לנתרפא: (יב) הבאה"מ סקט"ו הביא להמריף בהעלולך שנמצא גישוירליך ובהוכן חתיכות קשות ונוצות מקופלות, והפ"ת בשם תשו' אמונת שמואל מראה להכשיר ומראה מקום לסי' נ"א בנמצא נוצות במעיהם מכשיר בהפס"מ: (יג) עיין ביד אפרים סקט"ו שמביא ט"ו חלוקי דינים מלקותות שנמצאים לפעמים בווושט ע"ש שהאריך הרבה: (יד) אם נפרד הוושט מהקנה ברוב ארבן טרפה: (טו) אם ניקב גגו של זפק טרפה וכן בשניקב הזפק סמוך למעי בתחתיתו כבים ג"כ טרפה כ"כ ביד אפרים, וכן אם ניטל הזפק וכן המעי שבין הזפק להקורקבן ג"כ טרפה אבל אם רק נמצא מחט במעי שלו ולא תחוב גם אם נמצא תולעים עם בועות סמוך לקורקבן ולא ניקב לחוץ והבשר שלם מצדד הפ"ת בשם ח"ס להכשיר: (טז) עיין בפמ"ג סקב"ג מה שהביא שבא מעשה לידו בנמצא כפתור סמוך לגוף ע"ש מה שהעלה כזה: (יז) עיין בפ"ת סקי"א בשם ח"ס האיך צריך לנהוג המורה אורות הבעבועות שנמצאים במין כפתורים בשיריה וושט סמוך לקורקבן ע"ש שהאריך: (יח) עיין במשבצות טק"ד מבאר דהא דאמרינן בספק טרפה אם היה י"ב חורש דכשירה היינו בלא עלה קרום אבל כל שעדה קרום חי' יהיה הרבה ואפילו הכי טרפה: (יט) עיין בכ"א תשו' ד' מכשיר ג"כ כמו הפר"ח בשני וושטים שמחוברים למעלה ולמטה ובאמצע המה נפרדים:

במומו"ד מהדורא קמא תשו' ט"ג מתיר בכהמה שבלעה חתיכה גדולה קארטאפליע וחנקה בגרונה ושחטו אותה ובדקו הוושט מבפנים ומבחוץ ולא היה שום ריעותה ומתיר אף אם לא בדקו הוושט כלל ע"ש, שם תשו' ט"ה ממריף בעוף שאחר השחיטה מצאו בעור הצואר תחוב קנה נוצה אחת ונצרר הדם אף לא מעבר אל עבר ע"ש. במהדורא תנינא תשו' ו' מסיק כאשל אברהם ברין אם היה סכה בצאן למעלה ממקום שחיטה ולא שלט בווושט עצמו להכשיר, שם תשו' ח' בדבר ההולעת שנמצא על הוושט מבפנים וניקב עוד החיצון ובהפנימי לא ניכר אם נקב ומסיק דבהפס"מ יש לסמוך

לסמוך על הש"ך להקל ומשמע אפי' בקורט דם מבפנים, וג"כ בשם בעוף שנמצא בו תולעים בחלל הגוף והעוף היה מעופש מחמת סרחון ומסיק להכשיר בהפס"ם או לכבוד שבת, שם תשו' י"א בדין אוזות שיש להם על צוארן כמו בועות קמנות הרבה מבחוץ ומבפנים אין שום היכר ובהכונות נמצאים כמו נוצות מקופלות ומסיק שהם מרוב שומנן כמו בועות ונוצות הנמצאים מבפנים בחלל הבטן שאנו מקילין, שם תשו' י"ב האריך בדין ניטל לחי העליון שלהרטב"ם היא טרפה ע"ש, שם תשו' י"ג וי"ד האריך בענין מה לי איסור לאו או מה לי איסור ברת, וג"כ בענין חילוק בין אם הקיץ תחוב לפנינו בדין הוושט ע"ש. שם תשו' ט"ו מכשיר בפשיטות כמעשה שנמצאו בתוך הלשון בועה וסביב הבועה היה הבשר שלם, שם תשו' ט"ז מטריף בתרגומה שבלעה חומים של צמר לתוך פיה ונשאר ראש אחת מן החוט תלוי לחוץ ודרסה ברגליה על החוט ונתלש מפיה כל הלשון עם העצמות שהם א' מצד זה וא' מצד זה, וג"כ בשם מבאר מה מולמלה הוא מקום העב שבלשון והוא סוף הלשון ויש מפרשים מולמלה הוא ערלת הגרון, וג"כ בשם מתמה על הח"א שהכשיר בעוף שניטל החרטום עליון ותחתון והוא מטריף בפשיטות, במהדורא הליהא תשו' פ"ד מטריף בפשיטות בעוף שנמצא גרר על הצואר מבחוץ ושחט למטה וגמץ ג"כ הגרר מבפנים שם תשו' פ"ה מכשיר שנמצא אחר השחיטה בוושט חתיכות תבן ולצר השני לא נמצא כלל, שם תשו' פ"ו מכשיר בשנמצא על הצואר גרר ולא בדקו מבפנים עד שנקרע הצואר. שם תשו' פ"ח מטריף בעוף שהגררת היה שחוט לשנים רק למעלה לצד הראש היה שמוט והשו"כ לא זוכר אם תקף אגודל בזה העוף אחר השחיטה ולא סמך על הרגילות השו"כ שתוקפין אגודל תמיד. שם תשו' נ"ו מתיר רק בדיעבד בבהמות שמחמת חולים מקיזין בהם דם על צדדי הצואר :

סימן לד' דין מבית הגרגרת

(א) גרגרת שנפסק בהקף ברובו או נקבים שיש בהם חסרון אפי' עם השלם שביניהם בבהמה מצטרפין לכאיסר ובעוף אם חופין רוב פי הקנה טרפה ב"י סי' א' ב' ואם נסדק לארכו ונשאר משהו למעלה ולמטה בלא חסרון כשר, וכל הדינים הנקובה וחסרון בגרגרת אינם אלא כשירוע שהם מחמת חולי אבל ע"י קיץ טרפה בכל ענין דחיישינן לנקיבת הוושט: (ב) בגלגולת ובחוט השדרה אין השלם שביניהם מצטרפין לשיעורם: (ג) הקנה מתפצל לשלשה כסופו ומשנכנס לשומן בין ערוגת הריאה ללב דרכו להיות בו נקבים קטנים וכשר כי הם פיות הסמפונות: (ד) ניקב הגרגרת למטה ממקום שחיטה במשהו טרפה כי משם ואילך גידון כריאה: במוטו"ד

במוטו"ד במהדורא תנינא לה"ש תשו' ג' מביא בכבש שנמצא מים בראשו ובוודאי לא ה' המוח מקיף המים כי היה ניקב כי ה' מעל"ע ונמלח עם בשר והמריף את הכל, גם שם לענין נשמת הפרק האמצעי של הרגל מכהמה מבאר איך צריך שיהיה קיום העור והבשר, שם תשו' ה' התיר בעוף שאחר השחיטה גפל מהצואר התיכות עין, גם שם באותה תשובה שם התיר לתקן העירוב בשבת ע"י נכרי אם היה מתוקן ערב שבת ונתקלקל בשבת, שם בתשובה ו' התיר במס שנשך בצואר אוזא בבשרה ולא נגע בהסמנים רק נשאר עוד עור דק מן הבשר המכסה הסמנים, עוד בשם התיר בקורקבן שלא היתה המוחט תחובה כלל רק היתה מונחת והיתה עקומה. במהדורא תליתאה תשו' צ"ט מסיק דכל שראינו ריעותא בוושט אנו מחמירין, שם תשו' ק' מסיק דתלוי בראות עיני המורה דכל מה שנמשך עם הוושט שייך להוושט והמותר שייך להקורקבן, שם תשו' קנאת סופרים תשו' ד' הביא בתרנגולת שנמצא מאכל הרבה בין עור לבשר הבייליק רחוק מן הצואר וסרכא יוצא מן המאכל עד הופק וקלפו מן הופק והי' שלם והוושט ג"כ היה שלם והבשיר, ועיין שם עוד באם ניקב הופק והמאכל נופל לחוץ או לפנים לחלל הגוף דוח תלוי בראות עיני המורה, שם תשו' צ' ממריף בכהמה שגוררת רגליה אם אח"כ אירע שנפלה אף שהלכה ד' אמות במקורם לא מהני בה דבעינן הילוך ד"א ביפה דווקא: בעו"ה אתחיל להרשים דיני טרפות הריאה מסי' ל"ה עד סי' מ' ביו"ד הלכות טרפות מהמ"ו והש"ך ומכל הנהגות שנמצאים ביו"ד דפוס ווילנא וגם דעת החתבו"ש והלבו"ש:

סימן לה דין טרפות הריאה ואונותיה

(א) חמשה אונות אית לריאה תלתא מימינא ותרתי משמאלא כשהבהמה תלויה ברגליה ובני מעיה כלפי המבח שאז ימין הבהמה וימין המבח אחד והאונות שמצד ימין נקראים כך האונה העליונה שצד הראש נקראת בשמה שלשה שמות, א' אונא העליונה, וב' אונא המסבבה הגררת, וג' אונא המתפצלת לפי שמונחת במקום דחוק דרבה להתפצל ואונא השניה נקראת אונא אמצעית והוא קמנה מהשנים, ואונא השלישית נקראת ארובה ועבה, וב' האונות שמצד שמאל נקראים כך, א' אונא עליונה והשניה נקראת אונא משיבה כחץ כי לפי צורתה נקראת כך, ויש להריאה עוד בצד ימין מקמא עינוניתא דוורדא והיא קמנה ותדע שצד שכנגד החזה נקראת מקמא ונגר אנבה נקראת מגבה והוורדא הנ"ל עומדת לא כסדר האונות אלא מצד פנים היינו מקמא נגר החיתוך שבין ארובה ועבה להאומא ומונחת בנים ואחר כלות האונות הנ"ל יש להריאה עוד אומא אחת מצד ימין ואומא

מצד שמאל והאומא שמצד ימין קמנה מהאומא שבצד שמאל : (ב) אם חסר א' מהחמשה אונות הנ"ל מרפה ב'י סי' א' וגם היכא דמימין אינו רק שני אונות הגם דמשמאל נמצא שלשה ג"כ מרפה דאינו משלים לצד ימין וגם מחמת דנקרא חלוף ולדעת הלכו"ש אינו משלים גם מצד ימין לצד שמאל, והיכא דמימין יש ג' ורק בשמאל יש ד' אונות לדעת הרמ"א והש"ך סק"ד מרפה ופר"ח מכשיר בזה, והלכו"ש ס"ק ט"א מסיק דזה רק ספק מרפה ומצטרף לס"ס ע"ש, גם תדע דיש נ"מ בין כל הפוסקים להלכו"ש, כי הם סוברים דכל מרפות הריאה ממעם נקובה והם משם אחד לכן לדעתם מצטרפין לתרתי לריעותא ולדעת הלכו"ש כל אחד מרפות מצד עצמם לא מטעם ניקב לבד ולדעתו שני מיני מרפות ויש בהם ספק לא מצטרפים לתר"ל ובדין נתחלף צורות האונות אנו מכשירין לדעת הרש"ל והפר"ח רק באומות למעלה והאונות למטה וגם היכא דבשמאל יש יותר מימין אנו משריפין : (ג) היכא דחסר אונא וניכרת ע"י סדק אורך ורוחב כמ"ד או ע"י סמפון בפ"ע אנו מכשירין ובסדק כל שהוא הוי ס"מ, ונ"מ בחי יב"ח יש דהכשיר כ"כ בלכו"ש סי' ד' : (ד) שיעור מ"ד יש שני דעות ולכן אולינן לחומרא היינו בשיעור אונא מצריבין כפרק אמצעי של אגודל וביתרת מגבא משערין רק כצפורן אגודל : (ה) יתרת מקמא אנו מכשירין אבל אינו משלים לחסרון האונות אבל יתרת מגבא כמ"ד מרפה ובהפיצול הוי להיפך דפיצול מגבא ומונחת בהגומא בשוה כשרה ובהפיצול מקמא מרפה דסופו להתפרק ובהפס"מ יש להמירף לדעת הלכו"ש אפי' בפחות מ"ד, אבל באונא המסבכת את הגרגרת כחציה לצד החור כפי הציור בהלכו"ש באות ד' כשרה ובאות א' מרפה ובאות ב' וג' הוי ספק מרפה, ונ"מ לענין יב"ח אבל יתרת מקמא ממנה מרפה כי מפני החיכוך יתפרק והלכו"ש סי' כ"ו מכשיר בזה בהפס"מ ויתרת מקמא נגד חריץ הוורדא יש להתיר בהפס"מ : (ו) אונא שנתפצלה בעובי והם בשורש אחד בעובי אצבע כשר ובאין שורש אחד אם החצונה שורשה בולמת לגבא מרפה אפי' פממ"ד כ"כ בלכו"ש סי' כ"ב : (ז) בדין חלוף צורות האונות וכן באומות למעלה ואונות למטה לדעת התכו"ש אינו מרפה אא"כ שצורות אונות של ימין נתחלפו לצורת של שמאל וצורת של אונות משמאל נתחלפה לצורת של ימין אוי מרפה אבל אם רק מצד אחד נתחלפה כשר בה"מ, ולדעת הלכו"ש סקמ"ט מרפה אף בהפ"מ רק שקורא אותה ספק מרפה ואעפ"כ לא מהני בזה חיוב"ח להתיר כי כך המנהג אבל החלב מתיר מה שמקודם ג' ימים : (ח) הוורדא יש לה צורה ידועה והחריץ שלה מכון כנגד החיתוך שבין אונא לאומא ומונחת בביס והוא קמנה מכל האונות ואם שינתה מקומה אפי' מעט כי החריץ שלה צריך להיות מכין כנגד החיתוך שבין אונא לאומא או שאינה מונחת בביס שלה

שלה וכ"ש אם חסרה. וכן יתיר וורדא ושניהם שווים כ"ז מרפה אבל בא' קמנה יש להקל בחי יב"ח. וכן ביתור וורדא בשמאל ג"כ יש להתיר בחי יב"ח אפי' בשווים גם הדע שביתור אינו מרפה אלא כשיש לה לכל הפחות קצת צורת וורדא אף בשאינה מונחת בכיס או אפי' בצורת אונא אבל מונחת בכיס איז מרפה: (מ) אם הוורדא גדולה כאונא אמצעיות אבל לא יותר יש להתיר בהפס"מ כ"כ בלבו"ש מסעי' כ"ח עד סי' ל"ב: (י) ב' וורדות בשורש א' אפי' יש באמצע השורש סדק וכן אם אחת אינה מונחת בהכיס וכן אם אחת קמנה והיא הפוכה דוקא ואפי' בשינתה הקמנה מקומה בכל זה יש להתיר בהפס"מ: (יא) חסר כים הוורדא מרפה וכן יתיר כים במקומה בימין יש להתיר בחי יב"ח ורק בהפס"מ אוי בכל ענין אבל בשמאל אין שום שייכות ליתיר כים: (יב) אין נקרא יתיר כים אלא כשיש לו גיד שפה לפיו: (יג) אם חסר מקצת מן הוורדא ונמצא החתיכה החסירה בין בצד ימין אצל האונות או האומא ואפי' מצד שמאל רק בלא כים כשרה אם ע"י צירוף יהי' בתקונה ובנתפצל הוורדא לשנים הגם דאין להם שורש אחד כשיעור עובי אצבע בחי יב"ח כשר: (יד) עיין בלבוש סי' ל"ט דהביא מעשה דהר"ק בר' אונות בימין שהמריף ע"ש: (טו) עיין בבאה"ט סקי"ח בשם דמש"א בורדא שאינה יכולה לצאת אלא ע"י פתיחה ג"כ מרפה: (טז) בריאה שהיא חלקה דאנו מבשירים ע"י סדקים דעת התבו"ש דסדקים מועילים רק להכשיר ולא להמריף ע"ש. וע"ש עוד שהביא בריאה שהיתה קרום פרום על כולה ואחר שקלפוח היתה כשאר ריאה שהובשר רק ע"י נפיחה: (יז) בגדים וטלאים ובהפס"מ אפי' אחר שדשים יום ללידתן יש להבשיר אי לית לתן חיתוכי דאונא כלל אוי כשר דדרכם בכך: (יח) אין לעוף חיתוך אונות בבהמה וה"ה לצלעות דרכה שדבוקה בשם ובשרה אבל שאר דיני ריאה שייכים גם בעוף: (יט) עיין בתבו"ש היבא שיש יתרת בדרי מימין אינו כשר אלא שהרביעית הסמוכה לאומא היא עבה וארוכה והורדא יהיה כנגד החיתוך שבינה לאומא:

דיני תרתי לריעותא מסימן לה לפי דעת הלב"ש

(א) הנה לפי דעת התבו"ש והפס"ג בסי' ל"ז כועה או מירכא ואפי' מראה כשרה מיתרת בדרי מצטרף לתר"ל ולדעת הלב"ש יתרת בדרי לא מיקרי ריעותא ורק במשלב"ם ממריף והיינו דוקא דהסירכא עומדת בבירור על היתרת ואז חיותן נחלק ומרפה ע"ש ששמאר באיזה אופן היא מרפה ובאיזה אופנים מותרין ע"ש שהאריך הרבה: (ב) היבא דנמצא סירכא דבוקה כפרק אמצעי מותרת בררי אפי' בין אונא לאומא למטה מחציין עם חלון יש להקל בהפס"מ אף שלא נתמעך ובפחות מפרק אמצעי לא מחשב יתרת ומהני מיעוק תמיד: (ג) סירכא של"כ מתוך יתרת מקמא מרפה: (ד) סירכא ממקום למקום גימול

למקום וכן מירכא תלויה מיתרת מקמא וכן מינרי ועבר ע"י מיעוך ומשמוש יש להכשיר חוץ בועה ואפי' במ"ו אין להקל כ"א בתערובות וכה"ג וביתרת מקמא פחות מפרק אמצעי אף מירכא רבוקה ג"כ כשר: (ה) היכא דנמצא בימין ג' אונות וד' בשמאל וא' מהשמאל צמקה כולה אעפ"כ טרפה: (ו) יתרת בדרי שצמקה כולה הגם דלדעתו שצימוק אינו מצטרף עם היתרת שיהי' תר"ל אעפ"כ טרפה לסברתו דביתרת נחלק חיות האונא והוי כמו צמקה אונא וטרפה רק היכא דניכרת היתרת מצד קטנותה או סימן אחר והיא צמקה יש להכשיר וביתרת מקמא שצמק מקצת וכ"ש יתרת בדרי שצמק מקצת יש להכשיר אבל ביתרת מקמא שצמק רובה אע"פ שביתרת בדרי האי גוונא היקיל היכא דיש עוד צד להתיר אבל כאן טרפה אבל היכא דהיתרת הנ"ל אין לה סימפון או שהוא קטנה מאוד וצמק כולה או רובה מיקל בהפס"ט ע"ש: (ז) חסר אונא והוכשר ע"י סמנים או ע"י סדק ויש שם בועה אם אין חשש מחמת קמט יש להכשיר ובועה מיתרת מקמא צ"ע: (ח) יתרת מגבה פחות מציפורן מיקרי ריעותא: (ט) יתרת בדרי ונתעקמה מעט למעלה וכן אונא שנתעקמה לגבה לא מיקרי ריעותא ויתרת מגבה באונא עליונה דימין במקום דכשר ואינו כמ"ד לא מיקרי ריעותא ובמקום דאיכא פלוגתא התם אפי' פמט"ד הוי ריעותא, ויתרת מקמא באונא עליונה בצפורן אגודל אם יש שם עוד ריעותא טרפה: (י) גבשושית מגבא בצפורן דוקא הוי ריעותא ומקמא אפי' כפרק אגודל לא הוי ריעותא וגבשושית בעליונה מקמא ספק אם הוי ריעותא: (יא) ופיצול מגבא אפי' קצר מהגומא שכשר רק בהפס"ט לא מצטרף לתר"ל ופיצול מקמא שכשר בהפס"ט מיקרי ריעותא: (יב) חלוף במקומות שהוכשרנו לעיל לא הוי ריעותא: (יג) שני וורדות באופנים שכשר ויוצא בועה או שאר ריעותא וכ"ש מירכא טרפה: (יד) שני וורדות בש"א והקטנה הפוכה שכשר לא מיקרי ריעותא וכן חסר או יתיר כים לא הוי ריעותא להצטרף לתר"ל: (טו) ורדא הפוכה מצטרף לתר"ל: (טז) וורדא גדולה לא כארובא ועבה שכשר דינו לענין תר"ל כיתרת מקמא: (יז) וורדא בדרי בין בימין בין בשמאל אינו נקרא רק ריעותא כל דהו כמו יתרת בדרי ודיגם שוה: (יח) אם חסר מקצת מהורדא ונמצאת החתיכה בימין או בשמאל דינה כדין ריעותא על יתרת מקמא ודוקא אם הוא כפרק אמצעי: (יט) מה שנתבאר בנתפצלה הוורדא להכשיר ע"י יב"ח כשר אפילו אם יש עוד ריעותא שם בנסרכו להדרי:

סימן לו כמה מיני טרפות בריאה

(א) הריאה יש לה ב' קדומים ניקב א' ע"י חולי דוקא כשר ע"י בדיקה בפושרין ואם רק ספק ע"י מחט טרפה לב"ש סי' א' אבל ניקב שניהם ושכ"ו אפילו זה באונא א' זה באונא ב' טרפה אך אם א' בערוגה דימין וא'

וא' בערוגה דשמאל בשר : (ב) נגלד עור העליון כולו וה"ה חזבו ובהפס"מ
ה"ה אם יש לקותא בכל העליון וקולפין ורואין שבתחתון אין שום לקותא
ג"כ כשר ע"י נפיחה תהלה ואח"כ במים פושרין בחמימות הרוק דוקא ואם
נמצא כועה עליה אפילו בס"ז מרפה ובנגלד פורתא או ניקב קרום א' לבר
יש להבשיר בהפס"מ רק בכועה מים זכים דווקא, אבל כועה מינגלא או
שאר ריעותא או סירכא מאונא לאונא למטה מחציין מרפה : (ג) עיין בגליון
דגשבר הצלע כנגד הנגלד אינו מרפה אא"כ דניכר שנקרע עור העליון
בחזקה היינו כשאין הקצוות שווין אוי מרפה : (ד) היכא דנפחיה מחמת
איזה ריעותא אפילו שאינה ממרפה ונקרע ב' הקרומים סמוך להריעותא
והריעותא הנ"ל נשאר עומדת מרפה ובריעותא המטרפת אף שחלפה כעת
אעפ"כ מרפה אפילו בסמוך לה והיכא דנפחיה בדרכה בלא שום ריעותא
וקרעו הקרומים ג"כ מרפה : (ה) היכא דניקבה ועלה בה קרום אפילו עבה
מרפה דסופו ליסתר : (ו) ריאה שהשמיע קול בעת הנפוחה מרפה כי אין
אנו בקיאים בבדיקתה : (ז) נמצאת נקובה היכא שהעביר הטבח ידו בכח וכן
אם נמלה זאב או עכו"ם הוציאה ונמצא נקובה במקום שדרכו למשמש בחזקה
תלינן הכל בהם דוקא שהנקב לא כעין חסרון ולא ארום או שחור סביב
הנקב כי אז לא תלינן : (ח) היכא דתלינן אפילו נמצא הנקב בכועה או
שאר ריעותא שא"צ בדיקה לא מיקרי תר"ל אבל במקום סירכא דצריך בדיקה
מרפה ורק בסירכא כמדרן או תלויה בהפס"מ תלינן : (ט) בניקבי מורנא
דעת הלכו"ש כהש"ך באם אפילו שנמצא על הריאה מורנות מורנות מועטים
מהנקבים ורחוקים והנקבים דומין לנקבי מורנא כידוע להשושמים כשר ובלא
נמצא כלל על הריאה וכן בתוך הנקבים אפילו אם נמצאים בתוך הריאה
עצמה א"א מתירין אלא ע"י בדיקת חום : (י) גם בנקבי מורנא במקום
שנקלף קצת מעור העליון אין להבשיר רק שהתולע יהי מקצתו בנקב ומקצתו
בחוץ ויש הולעים במספר הנקבים : (יא) עיין בפ"ת סק"ו שהביא בשם ח"ס
אודות אילים שהתולע הכבד שלהם ועל הריאה שביח כתמים ונקודות אדומים
ונמצאים כמה תולעים שניכרין שהמה מתתולעים שבכבד ומסיק דאין להתיר
אלא כשנמצאים על מראה הריאה ממש. וע"ש עור כנמצא תולע בכועה
ומקצתה בניקב יש להתיר אבל לא בענין אחר : (יב) כדן ריאה שנשפכה כתיקון
אא"כ בבדיקה וע"ש : (יג) ריאה שניכרת שיש בה חסרון מבפנים פחות
מרבועית הלוג כשר : (יד) ריאה שלאחר הנפוחה נראה חסרון מבחוץ כעין
גומא אם החסרון ככ"ף פשוטה כשר ואם החסרון ככ"ף כפופה ושיעור החסרון
כמו אצבע אגודל מרפה, ודעת הלכו"ש סקס"ו שבהפס"מ כשר באיזה צורה
שיהיה וכן אם נמצא בחסרון בשיפולי הריאה ג"כ כשר : (טז) כדן אמום
דעת הלכו"ש והפ"מ דהבדיקה כך דצריך לחתוך על גבי מקום האמום לראות
אם

אם יש בה מוגלא כשר: (מו) לא מיקרי אמום אלא כשמראה העור דומה לשאר ריאה אבל אם כמראה מוגלא אינו אלא מינרי או מורסא וכשר בלא בדיקה: (יח) ריאה שקשה כעץ במשמושה וכן ריאה שהיא קלה וכן ריאה שנתמססה ונפלות חתיכות חתיכות, וכן ריאה שנמצאת נפוחה וכן ריאה שיבשה משהו מבחוץ שנפרץ בצפורן מרפה: (יט) צמקה הריאה כולה מרפה וא"כ בבדיקתה אבל אם מקצתה צמק כשרה בלא בדיקה מיהו אם אונא או רובה או אומא שלמה צמקה מהני שמכניסה בפושרין אם חוזר לאלתר לקדמותה כשר אבל אם צמק הוורדא ונשאר בשורש כמ"ד קיים דעת הלב"ש להתיר בהפס"ט אבל באונא כך אסר אף בהפס"ט: (כ) בדיון ריאה שנמצא בה מחמת או בחתיכה לא הארכתי מחמת לפי הנראה דעת הלב"ש להחמיר בכל ענין וע"ש באורך: (כא) מחמת שנמצא בסמפון הגדול שבריאה בכל ענין כשר בלא בדיקה: (כב) דעת הלב"ש שכל המרפות שנתבאר בסמפון זה החלב שלמפרע מותר חוץ מקרום שעלה מחמת מכה וגם היכא דאיכא תרתי לריעותא אסור החלב עד ג"י למפרע ע"ש:

דיני תר"ל השייכים לענין זה

(א) קרום עליון שכ הריאה שניקב או נגלד אפי' מעט הוי ריעותא ומצטרף לתר"ל זולת בועה בס"ז על נגלד פורתא וב"ש בניקב כשר בהפס"ט וסירבא מאונא לאונא למטה מחצין בנגלד מרפה: (ב) ניקב כים הוורדא לא הוי ריעותא: (ג) נשבר הקרום ע"י נפיחה הרבה וסמוך יש איזה ריעותא עוד ולא עברה הריעותא אחר הנפיחה הוי תר"ל אבל בנשבר קרום אחד לבד לא הוי ריעותא: (ד) ניקב באופן דתלינן לא הוי ריעותא זולת אם יש שם ריעותא הצריכה בדיקה וא"א לבדוקו בנפיחה מרפה: (ד) נקבי מורנא בעינן דוקא שיהיה בכל נקב ונקב תולע מקצתו בתוכו ומקצתו בחוץ או לא הוי ריעותא: (ה) ריאה שנשפכה כחקון וכן ריאה שנתרוקנה פחות מרביעית לא הוי ריעותא אבל ביותר מהנ"ל הוי ריעותא: (ו) קטם באופן דכשר אם א"א להבחין אם הוא מתולדה אם ע"י חולי יש להחמיר: (ז) אמום אף דמתגרנד הרק דכשר מ"מ הוי ריעותא אבל אם ע"י בדיקה שנתבאר עלה בנפוחה כשאר ריאה לא הוי ריעותא כלל: (ח) צמקה ריאה מקצת או צמק אונא ובריא ע"י הבדיקה דכשר לא הוי ריעותא זולת אם סירבא שלא בסדרן יוצא מתוך הצימוק מרפה דמעכב הבדיקה וגם סירבא מאונא לאונא למטה מחצין בחלון או בין אונא לאומא אף בלא חלון הצריכה מיעוך ג"כ אין להקל אף בהפס"ט:

סימו לו דיני אבעבועות ומרכות הריאה

(א) בועה שנתמסמם פיד אפי' בס"ז וכן בועה נקלפת מריפה ועיין בגליון בשם

לקוטי הלכות מרפות תוראות יא

בשם תשי"ו לאסור בבעות בריאה ש' עוף : (ב) אם סרכא תלויה יוצאות מן בועה במ"ז דוקא או תרי בועי דסמיכי במ"ז ואין הפרש קש והמ"ז לא מלוחים ומונחים בכים והכים נקלף מהריאה וכשמנקיבין אותה אין רוח יוצא ובהפס"מ אפילו בא' מוגלא ובא' מ"ז וכן בועות מלאות רוח כשר : (ג) עיין בפ"ת סק"א בשם ח"ס שחולק על הלב"ש ומתיר אפי' בסרכא דבוקה למקום אחר מתוך בועה שנתבסטה מכשר הריאה : (ד) מדין סרכא על הבועה למדו כל היכא דיש תר"ל ממריפינן ולכן בועה על הגבשושית או בועה במקום שמשמעת קול או בשאר ריעותא ולא הפך אחר המיעוץ למראה הריאה ממש מרפה אבל מורסא או מנרי מגבשושית כשר אבל מראה כשרה על גבשושית מרפה : (ה) בועה על הקמט או גומא אע"פ שאינו כאגודל הוי תר"ל אבל קמט במראה אדום או שחור לא הוי תר"ל ע"ש : (ו) בועה על יתרת בדרי ומכ"ש על יתרת מקמא מרפה : (ז) כל היכא דיש פוסקים להמריף אע"ג דאנו לא קי"ל כוותיהו מיקרי ריעותא : (ח) תר"ל לא הוי אלא דכל ריעותא מיקרי שם אחר לאפוקי ב' בועות דסמיכי או הרבה מראות כשרות דשם אחד הוא וכן ב' מראות כגון אדום וכותלא יש להכשיר בהפס"מ דוקא. גם תדע דתר"ל בעינן שיהיה ב' הלכותות במקום אחד או סומכין וא"ז בלא הפרש כלל : (ט) תרי מורסות דסמיכי להדדי כשר וכ"ש בועה ומורסי : (י) תרי בועה אם עלה על אחד מראה ריאה צ"ע לדינא, ובאם כאחת במ"ז ועל אחת מראה ריאה כשר : (יא) בועה בשפולי או בועה טעל"ע אי עלה מראה ריאה כשר : (יב) בועה אפי' מ"ז ומינרי הסמוכות ול"ז ונגעו אהדדי מרפה, ובהפס"מ יש להכשיר אי הן משופעים והולכים מהשורש ולמעלה : (יג) מינרי צריכה שלא יהיה בה שום מיפת ליחה ואם לא ברק מחזיקינן לבועה : (יד) כללי הדינים מבעה אחד ונראית כב' כך הוא, סמיכי דהרשב"א היינו דמלמעלה נגעו ובשרשם פרודות וכ"ש סמיכי דתרווייהו מרפה בין שפכי ובין לא שפכי אפי' בכים אחד להם וכ"ש בב' כיסים כהאי גוונא דמרפה ובחד ונראית כב' לכתחלה צריך לברוק שיהיה שפכו להדדי ושיהיה כים אחד ובריעבר אי שפכי ולא ברק אחר הכים כשר אבל אם ראה שכים אחד ולא ברק אי שפכי מרפה אפי' במ"ז מיהו היכא דלא ברק כלל ואח"כ אי נפחי באחד עולה גם השני כשר אף במיגלא, ואי שני כיסים להם אפי' מרוחקים זמ"ז בין שפכי או לא אסור אף במ"ז, וכן הדין בב' מינרות דנגעי למעלה וכן בשני אחת ויש סדק הוי ג"כ ספק מרפה ע"ש השעם : (טו) מינרי ומורסא דמכשירינן אפי' יש הרבה וה"ה סמיכי במ"ז דמכשירינן רק דצריך לפתוח ולברוק כל אחד, וכן בשינרי צריך בדוקה כל אחד : (טז) בועה על הקמט אפי' במ"ז הוי תר"ל ומ"מ באונא עליונה שלמין במקום דיתרת מנבא כשר אסר שם בועה אפי' במ"ז ובמקום שיש שם פלוגתא בועה שרי אבל

אבל אם עומדות שם על החרין. וכן בחרין הורדא אפר אף בועה במ"ו אבל בועה על הקמט שא"י אם הוא ע"י חולי או מבריתו הוי תר"ל ואוי במוגלא טרפה ובמ"ו שרי בהפס"מ ומלא רוח שרי אף באהפס"מ: (יז) בועה העומדת על גב הריאה להשדרה ונראה לעינים שכולה בחוץ יש לאסור: (יח) שני בועות זו נגד זו בין ב' אונות כשר. אבל נגד טינרי בכה"ג אפילו אונים מכוונים טרפה אפילו במ"ו. וטינרי נגד טינרי או מורסא כשר: (יט) נקלף או ניקב עור העריון מהבועה טרפה: (כ) מראה טרפה על הבועה אם לאחר שהוציא המוגלא חזר למראה ריאה דוקא כשר ועיין בס"י ל"ח: (כא) גרב ושחין על הבועה טרפה ומטינרי הוי ג"כ ס"ט ואם יש על הריאה כמו נמורין ונקורות יש לבדוק אחר נקבים קטנים: (כב) בועה בשיפולי בכל מקום חירור וחיתוך שבה חוץ בחיתוך שבין אונא לאונא צריך חוט בשר מקיפה מכל צד ויש חילוק בין סמיכי לשיפולי דבסמיכי בעינן ששני חומי שער יהיו מראה ריאה דוקא משא"כ בשיפולי וכן לענין סירכא תלויה רחוק קצת מהבועה ומה שמפרש היה מראה מוגלא הוי תר"ל: (כג) אם לאחר שנתרוקנה הבועה ועי"ז נעשה חוט בשר מקיף ומתחלה לא היה כך טרפה בין בסמיכי ובין בשפולי: (כד) עיין בגליון בשם פר"ח דסירכא תרויה בשפולי ובסופה עבה כמין כפתור ונראה במלאה מוגלא מחלק אם כל הסירכא דקה ואין עולה בנפיחה הוי רק דלדול וכשר ואם עולה בנפיחה הרי ניקבה הריאה ושריפה ואם הסירכא עבה אף שאינו עולה בנפיחה ג"כ טרפה דחיישינן שנסתמה הריאה: (כה) טינרי ומורסא בשפולי כשר: (כו) בועה בשפולי ורא נבדקה אם חוט מקיף עד שנחתכה טרפה: (כז) בועה בשפולי ומשמשי בה עד שנקרע קרום כשר: (כח) בועה במעל"ע בשפולי היינו ארבע רוחבי אגודל מן השפולי בשור ובקטן לפי קטנו במדינות אלו נהנו להטריף אי שפכי להדדי. אבל במ"ו כשר ואם מצד א' בועה לצד השני מורסא חשוב כבועה מעל"ע אבל בועה מעל"ע ועלה מצד אחד עור ובשר קצת ואינו בולמות למעלה כשר. וה"ה מצד א' בועה ומצד השני טינרי נמי טרפה ומי שרוצה להתיר בכ"ז בהפס"מ אין מוחין בידו כ"כ בתבואות שור סי' כ"ו: (כט) בועה בשפולי ממש דבשר הדע דלא נקרא שפולי אלא סוף האונות והאומות אבל למעדה במקום העב אפילו סמוך לחירוד טרפה במעל"ע: (ל) בורדא אצל החרין טרפה במעל"ע וכן אם הורדא עומדת על הבועה וניכרת מעל"ע טרפה ואם עד הטינרי וה"ה על המורסא וכן בועה בכים הורדא וה"ה בסמיכי כשר בין בשפולי בין במעל"ע גם דעתו בדברקין אם יש בועות ורא בדק יש להטריף:

נבאר כאן דיני תר"ל מזה הסימן לפי דעת הלבוש

(א) בועה הוי ריעותא ובועה במ"ו וכן סמיכי במ"ו הוי ריעותא כל דהו כמו טינרי: (ב) בועה שיש בתוכה תולע ולמעלה אין נקב אין נקרא ריעותא. ואם שם נקב והתולע

לקוטי הלכות מרפות הוראות יב

והתולע מקצתו בנקב נמי כשר ואם אין בנקב רק למעלה הוי תר"ל : (ג) עיין בש"ח שמחלק דיני תרתי לריעותא וע"ש שמבאר שיש שנקרא ריעותא גמורה ויש ריעותא סתם ויש ריעותא כל דהו ודיניהם כך. ריעותא גמורה עם ריעותא כ"ד הוי תר"ל סתם ריעותא אינה מצטרפת עם ריעותא כ"ד ומכ"ש ב' ריעותא כ"ד אינם מצטרפין : (ד) בועה שע"י נפיחה עלה עליה מראה ריאה ממש אם יש עליה סירכא תלויה או שאר ריעותא כשר ומ"מ ריעותא כ"ד הוי : (ה) שיגרי הוי ריעותא כ"ד : (ו) בועה דסמיכי אפילו במ"ז הוי ריעותא ומצטרפין לתר"ל : (ז) מורסא הוי ג"כ ריעותא כ"ד : (ח) בועה יחידית במ"ז ומעם אותה וגם בדק אותה דוקא חבים שלה לא הוי ריעותא : (ט) תרי שיגרי או תרי מורסא הוי ג"כ אלא ריעותא כ"ד : (י) בועה ומורסא דינה כבועה יחידית : (יא) בועה ושיגרי דסמיכי אפילו במ"ז הוי ריעותא : (יב) בועה בשפולי שעלה עליה מראה ריאה אינה ריעותא. אבל בועה במעל"ע שעלה עליה מראה ריאה או שצידה א' בועה וצידה א' שיגרי הוי ריעותא. ודע שבכל מלתא שאנו מבשירין רק בהפס"מ ה"ל ריעותא ומצטרף לתר"ד : (יג) בועה מעל"ע בחרוץ של תורדא ה"ל ריעותא ע"ש עוד באורך :

סימן לח דין מראות הריאה

(א) סימן למראות פסולות מבש"ד היינו מוריקא הוא מראה געל בישרא הוא כמו בשר חי. שהור הוא כופת לבן הוא בעין בקעת עץ וגם הוא כלוכן ביצה וכל שהוא נוטה למראות הללו מרפה וסימן למראות כשרות ארע"ך. אדום וצריך לזכור בזה כי לפעמים הוא נוטה לגעל רקיע היא מראה כל"א היינו כמחול. עשבים היא גרין כוחלא היא כמראה לאויר נוטה לשחרות : (ב) סירכא שלא כסדרן מתוך מראה כשרה לא מהני מיעוץ אפילו בהפס"מ : (ג) סירכא דבוקה בין אונא לאונא למשה מחציין או בין אונא לאומא מהני מיעוץ בהפס"מ. (ד) מראה כשרה עד יתרת בדרי כשר אכן על יתרת מקמא בפרק אמצעי מרפה אפילו בהפס"מ אבל י"מ בצפורן כשר אף באהפס"מ : (ה) שני מראות כשרות הסמוכים זל"ז הוי ריעותא ומצטרפין לתר"ל : (ו) כל אלו המראות וכל מילי בריאה כשהיא נפוחה משערינן : (ז) אם ראה בה מראה כשרה מחויב לנפחה לבתחלה ובדיעבד אם לא נפחה כשר בהפס"מ : (ח) מראה פסולה החוזרת ע"י נפיחה למראה כשרה הוי ריעותא אפילו בהפס"מ. אבל אם חזרה למראה ריאה אינו נקרא רק ריעותא כ"ד : (ט) אם הי' בריאה אדומימות כ"ש ויש מכה בדופן בנגדה מרפה ואם חזרה אפילו רק למראה אחרת הבשירה כשר ג"כ : (י) אם יש על הריאה נקודות אדומות צריך לבדוק אחר נקבים ואי לא בדק מרפה רק במקומות דשכיחי ובדק כמה פעמים ולא מצא ואירע אשר לא בדק אחר הנקבים יש להבשיר : (יב) אם המראה הפסולה שלמה רק בקרום העליון והתחתון כראוי

כראוי כשר בהפס"מ: (יג) מראה מרפה ע"ג כועה או מינרי ובהורקת המוגלא חזרה למראה ריאה לא הוי ריעותא והיכא שחורה אח"כ ממראה למראה ברזין או גר"א הוי ריעותא. ולמראה כשרה לא הוי ריעותא: (יד) אם ע"י נפיחה וזה המראה ממקום למקום כשר דנראה דמחמת המוגלא הוא: (טו) לפעמים יש כמו נתק על הריאה ואחר שקולפין אותו נמצאת הריאה שלמה כשר. וכן הדין בשומות שקורין ווארצלען גם הם אינם מצטרפות לתר"כ: (טז) כל המרפות שבסימן זה אין החלב אסור למפריע זולת באודם ומכה בדופן כנגדה אם ניכר שהיא מכה ישנה יש לאסור החלב ער יב"ח: (יז) אם הוכתה בדופן קודם יב"ח יש ספק אם להבשיר הבהמה אבל החלב אינו אסור למפריע אבל בשאר מראות הפסולות ויש מכה בדופן לא תלינן כלל בהמכה והבהמה מרפה והחלב אין אסור למפרע כלל ע"ש:

סימן למ דיני בדיקת הריאה

(א) בדיקות הריאה אפילו היכא דלא אתילד ריעותא הוא מדרבנן והיכא דאיתילד ריעותא הוא מדאורייתא וצריכה ג"כ נפיחה והיכא דנבדקה ולא נפחה כ' בש"ך דכשר: (ב) עיין בבאה"ט בשם מ"כ דצריך השוואת מקורם לעשות נקב באצבע בחצר הכבד ויבדוק באצבעו סמוך להנקב ואח"כ ירחיב הנקב ויבדוק הריאה: (ג) ועיין בבאה"ט סק"ה לענין טבח ששחט ויש לו חלב מהכהמה אם מותר למכור כך הבשר בלא בדיקה ומסיק שיש לאסור רק החלב שבתוך ג' ימים: (ד) ועיין בפ"ת סק"א בשם תשו' גבעת שאול בטבח שע"י הפשטוש היד במקום דחוק קרע קצת עור הריאה ונתלה כך ועל אותו הקרע נמצא סירכא דבוקה וע"י מיעוץ ומשמוש עבר הסירכא וידוע שהקרע נעשה אח"ש ומסיק להתיר בהפס"מ ע"ש: (ה) אם נאכדה הריאה בלא בדיקה אין להתיר רק בהפסד גדול: (ו) עיין בפ"ת סק"ג דבגדים ושלמים הגם דאסרינן מיעוץ ומשמוש בהם מ"מ בסירכא כסדרן יש להקל ע"י מו"מ גם השפ"ד סק"ח דעתו ג"כ כך בפשיטות: (ז) גם תדע דאנו מקילינן בכל סרכות הריאה לקלוף ולמעך בהם בנחת ונופחין אותה לראות אם אינם מבצבצין וסומכין על הגאון ה"ד סענדרער שור שהובא בתשו' פרי תבואה ע"ש השעם: (ח) לענין ענלים הרכים עיין בפ"ת סק"ז שצריך לכל הפחות שלא ינק ג' מעל"ע ואזי יש להקל אצלם ע"י מיעוץ ולבסוף מביא בשם גבעת שאול דאין להתיר רק אחר שנה. וגם אם נפסק ע"י הנבחה אצבע אין להקל: (ט) עיין בבאה"ט סק"ל בשם השל"ה דאין לאכול בשר הנכשר ע"י מיעוץ: (י) עיין בפ"ת סק"ט אורות סרכא על הקמט וחתכו באמצע הסרכא והקמט נשאר שמצדד שם להקל ע"י מיעוץ. ומביא בשם הפמ"ג ג"כ דרעתו להכשיר בהפס"מ ע"י מיעוץ. וע"ש עוד לענין הריאות שבשזוליהם הם מקמטים כמו פגימות וקרום בין פגימה לפגימה כלא

חלון ורעתו להכשיר ע"ש: (יא) עיין בפ"ת סקב"א לענין אם נמצא על הריאה כמין עצם דק שדעתו להכשיר בהפס"מ אבל אם נמצא בין קרום לקרום אסור אף בהפס"מ ע"ש: (יב) עיין בפ"ת סקב"ו בשם בית אפרים שהשיג על הלב"ש בענין ריאה שמויע מיפין דם ומסיק להחמיר ע"ש: (יג) ולענין מה נקרא גדי ומזה יש מקומות שנקראים עד ר"ה ולענין עגלים דעת הלב"ש ג"כ שעד שנה אפילו אינו יונק נקרא עגל ע"ש: (יד) עיין בלב"ש בסוף סימן ל"ט שהאריך בשאלה בסירכא שעברה וניתקה מהריאה ע"י מו"מ הנחוג עכשיו רק נשאר דלדולים מהסרבא וכשהסיר הכורק הדלדול לא היה יכול להסירו בקל ומשך בכח וחזק קצת וכשנפחוה היה מכצבץ באותו מקום מה הדין אם לתלות במשמוש יד הטבת או לאו. ע"ש שהאריך ומחלק זה הדין לשלשה חלקים ובס"ק ט"ו בשם העלה כך דלפי המנהג שלנו שאין ממעכים בנחת וגלגול בין האצבעות רק שקולפין בצפורן מעל הריאה וסומכים על מעשה דריינ"ס בודאי בדין הנ"ל יש להחמיר. ולפי המנהג השני בקצת מחוות שממעכים בגלגול אצבעות באמצע הסרבא וכאשר גיתק ע"י המיעוך באמצע אוי קודפין השוור בנחת ולפי זה יש להתיר בנידון השאלה הנ"ל. ע"ש שהאריך הרבה ומי שלכו רחב יעמיק היטב בדין זה:

סימן כ' דין מרפות הלב

(א) ניקב הלב לחללו מרפה ולא מועיל סתימת שומן הלב. ובעוף דעת הפמ"ג שסותם: (ב) עיין בפמ"ג בסק"א שמכשיר בהפס"מ שהיה מכוסה הלב בכיס מרא מים ע"י בדיקה באכרים הפנימים ואם הי' מכוסה בכיס בלא מים כשר אף בהפס"מ: (ג) אם ניקב הלב נקב מפולש בבשרו ע"י חולי כשר וע"י קוץ מרפה: (ד) אם נמצא מחט עבה בסמפון הגדול וקפא לחלל הבהמה כשר לדעת הש"ך: (ה) עיין בגליון בשם תשו' צ"צ אם היה הלב מגולה ע"י שבעצם שבבטן נסדק ונרחב כשר: (ו) הפמ"ג במו"צ סק"ד העלה בנמצא עצם בחלל הלב אם הוא שחור או אדום כשר שנגעשה מרם הבהמה ואם הוא לבן אין להתיר כי אם בצבי ובנמצא בעובי בשר הלב יש להקל ומיהו אם יש לו עוקצים מרפה. וח"ס בשם תבואות שור מיקל אפי' בעצם לבן עם עוקצים בבשר הלב ובחללו מכשיר רק באדום ובתערובות ובהפס"מ כ"ב בפ"ת סק"א: (ז) היד אפרים מסכים לדינא להת"צ באם לא נמצא הלב ויש לתלות בגפילה להכשיר: (ח) הבה"ש בשם דמ"ש"א מביא שאם נמצא שני לבבות יש להמיר: (ט) אם נצרר הדם בעובי הבשר מרפה: (י) עיין בח"א שמכשיר בהפסד גדול בקורט דם בעובי הבשר ע"ש: (יא) עיין במוטו"ד מה"ת תשו' קי"ו. האריך בלב העוף שלעין הריאה היה נראה לב ממש ומשלקחותו היטב היה נראה שהוא נחלק בפנים לשנים ורק קרום עליו מלמעלה והחלקים לא היו שווה שני הצדדים בעין קרועה בלא דלת

בלא כונה והכיס שלמעלה היה שלם וכששמוהו בתוך הקרום היה כבר אשונה ומסיק להקל בזה רק לבסוף מסיק שצריך עיון רב בזה. שם תשו' ק"ח בתרנגולת שפתחו אותה ולא נמצא הלב ואין כמה לתלות ומסיק אף לדעת הצ"צ שסובר שמוחל היינו דוקא היכא שאין מהימן לו. והיכא דמהימן לו אף להצ"צ אסור ובדין סרכא או כועה בלב עיין בח"א כלל י"ד סק"ט בשם ומה שהעלה בשם: כהיות סדרתי את סימן זה נשאלתי בשאלה ששייך לסימן מ' אמרתי להציע אותה בספרי זה. איך שאשה אחת קנתה מבית המשכחים לב שלם והביאה לביתה ונתנה אותה בקרירה מכוסה בכיסוי בלא מים ולמחר לקחה הלב מהקרירה הנ"ל וחלתה אותה ומצאה באמצע הלב פמונה ותחובה מחט ולקחה המחט והכירה כי הוא זה המחט אשר ביום אתמול לקחה אותה מהחלון שהיתה תחובת והיה עליה חלודה אצל הנקב וגררה אותה בסכין רק כמדומה לה כמעט בודאי אשר תחלה אותה עוד הפעם בחלון במקום שהיתה תחובה מקודם וכעת חפשה המחט באותו מקום ואינה רק כמו מחט זו ישנה תחובה באסקופת החלון לא בחלון עצמו אבל לא ניכר עליה מקום הגרירה ובאותה שמצאה בלב ניכרת מקום הגריר בסכין אצל הנקב ויש לה נער בן ד' שנה ושאלה את הנער אם לקח המחט מהחלון ואמר הנער שלקח המחט ותחב אותה בבטן ושאלה אותו מה במן והראה הנער על הלב שתחב אותה בהלב. ועכ"פ הסימן מבורר ניכר על המחט ובלב לא היה ניכר שום רושם לא מנכחין ולא בפנים רק היה בריא עצמו"ט. וזה ספק אצלה אם היה לה שני מחטים כאדו או רק אחת אבל זה יודעת בבירור שזו המחט אשר כעת תחובה בהאסקופת החלון אינה זו שאתמול גררה אותה בסכין כי היא היתה תחובה בחלון עצמו בבירור ומחמת זה שאלה להנער שלה ואמר כך כנ"ל ונתישבתי בזה עם השו"ב המופלא ומופלג וי"ש ממחננו מו"ה ר' אפרים יעקב ובעינינו ניכר בסימן מובחק זה המקום אשר גררה האשה אתמול על המחט וגם סמכנו על הלבו"ש בסימן מ' ס' כ"ב שמביא ג"כ שאלה כזו בכבר וגם מצאתי בספר צ"צ ג"כ שאלה כזו בכבר וגם מצאתי בספר עיקרי הד"ט ח"ד סימן ה' ס' י"ג בשם ספר אור נעלם מעשה כזה בלב ע"ש ובכאן ג"כ היה הפסד ותערובות גדול כי הקצב מכר כבר הבשר על העיר וכשלו כמה בע"ב מהבשר והוכשרנו וסמכנו על טביעות עינינו בהמחט:

סימן מא דין טרפות הכבד

(א) נימל הכבד טרפה איכ"נ נשתייר ג' זיתים במקום מרה ובדיקתו בטרפס ובמקום כליות. ובעוף לפי גדלו וקמנו גם בעוף אם נשתייר רק ב' זיתים במקום מרה ובמקום דביקותה ללב כשר: (ב) הבה"ט סק"א הביא בשם שו"ת להטריף אם הצד שמונה על הוושט נמצא כעין כים וקשה ובתוכו כעין ש"ש מרוקבים וכעין חול. שם בשם הרוב"ש מכשיר באבן שנמצא בכבד של בהמה טמון

לקוטי הלבות טרפות הוראות יד

טמון שמתהווה מהמאכל: (ג) יבש הכבד שנראה השרטוט בכשר, ולא נשתתיר היותם שלמים וכן אם יבשו רק היותם והשאר קיים טרפה. וכאם נימוק הט"ו והש"ך אין ממריפין רק בגללו. ואם הכבד קשה כאבן כולו הש"ך מכשיר בהפס"מ ואם התליע הכבד כולו דעת הט"ו להכשיר והרש"ל והש"ך ממריפין: (ד) הפ"ת בסק"ד מביא בשם יעב"ץ שמכשיר בכבד גסה בכפלים וגם במליאה צמחים וכוונות לבנים וקשים: (ה) היר אפרים מביא ג"כ דעות להכשיר בזה וגם מכאן בתרנגולין הינדיק מצוי בכבדים כמו אכנים קמנים והכשיר. עוד בשם האורח לענין נימוק הכבד ונשתתיר רק הב' ויתים ודעתו להחמיר לעצמו באוונות המדעונים שמצוי אצלם חולי הנימוק הכבד אע"פ שנשתתירו הב' ויתים ולאחרים אין להחמיר כ"כ: (ו) בגליון מהרש"א כתוב אם הכבד נפוח ועב ונרקב יש לעיין בריאה אם לבנה טרפה ואם אדומה כשר, ועיין בח"א בשם בל"י דר"ל אם הכבד לבנה לא הריאה ומביא דבהפס"מ יש להקל וג"כ בשם אם ניקב בחצר הכבד לא כנגד אור הבהמה היינו כנגד דופן וכשר שדופן סותמו. עוד שם באוונות אם נימס חלק הקטן מהכבד כשר ואם נימס חלק הגדול צ"ע: (ז) אם נמצא כמו כים על הכבד אם הים שבתוכו מרים היו כמו ב' מרות וטרפה עוד שם היה בהכבד כים של כשר מחופה בעור ובו שבולת שועל תשו' שער אפרים קשריף דוודאי ניקב הושט ע"ש שהאריך בזה: (ח) עיין בפ"ת סק"ה שמביא בשם ח"ס להקל באילים שהתליע הכבד שלהם וממש לא נשאר אפילו הב' ויתים ולכסוף מסיק זאת בצ"ע: (ט) הבה"ט סק"ו הביא בשם הצ"ח בחתיכות כבד שמצאו לאחר הבישול מהם תחובה להקל מחמת ס"ס ע"ש והפרי"ח מחמיר אף הכלים רק לאחר מעל"ע אוי מכשיר הכלים: (י) אם נמצא בכבד גרעיני תמרה כשר ואם גרעיני זית טרפה בה"ט ס"ק הנ"ל בשם פרי"ח: (יא) נימוק הכבד במקומות הרבה ומעורה במרפישהון באן מעט וכאן מעט כשר: (יב) מחט שנמצא בכבד כעין שלנו בכד ענין טרפה רק באם יש ספק שמא אחר שחימה וכתערובות יש להקל הכלים לאחר מעל"ע כ"כ בבה"ט סק"ו: (יג) עיין בפ"ת סק"ו מביא בשם הלב"ש במעשה שמצאו סממין בכבד ע"ש היטב. עוד שם בס"ק הנ"ל באם יש צד לתלות שלאחר שחימה נפלה וברא חלודה יש להקל: (יד) ניקב חצר הכבד טרפה אבל אם סרכא או שומן סותם כשר. ועיין בס"ו סק"ט דאפילו חלב שמא סותם ג"כ כשר גדון זה כיון דאין טרפות מחמת עצמו ועיין בפמ"ג סק"ט דמביא בשם התבו"ש דאין מהני רק אם גסרך היטב החלב להמרפש ומדובק יפה אוי כשר ע"ש. ועיין בח"א שממיק בצ"ע אם הכבד סותם הנקב אם מהני ע"ש. ואם נסרך המרפש לבית הכנסות אם נמצא מחט מונחת בבחב"ס מבחוץ או טבפנים אוי טרפה אפילו המחט לא תחוב ואפילו בהפס"מ כ"כ בפ"ת סק"ב בשם ח"ס ע"ש: (טז) הש"ך מביא בשם הרש"ל אם נמצא נקוב במרפש ויש לתלות במשמוש ידא דמב

כשר אבל אם ניכר שיש סביב הנקב חוטין לבנים מרפה : (יט) :מצא שני כבדין מרפה בכד ענין בין כבהמה ובין בעוף. ועיין בהגהות צבי לצדיק דצריך צורת הכבד קצת דאליכ הוי תלתולי בשר לבד : (יז) כבד שד אווזא נחלק דב' חלקים אם נימל חלק הקטן וחלק הגדול נשאר בוראי כשר ואם נימל חלק הגדול צ"ע ועיין במ"ב סימן ק"ג ובכה"ג דף ק"ד כזה : (יח) אם היה סרכא בחצר הכבד לבית הכסות ונאבד קודם שראו בהפרש אם יש מחט או לאו מרפה : (יט) עיין בגליון שמביא בשם חב"י שאם נחסר בשר המרפש אע"פ ששני העורות קיימים מרפה עוד שם בשם תשו' חוט השני שאם נסרך המרפש לבית הכסות ונמצא מחט כביהכ"ס אפילו לא תחוב כלל מרפה וסרכא הוי כקורט דם : (כ) עיין בפ"ת סק"ב שהאריך הרבה בדין זה ומה שהביא שם בשם ח"ס בעובדא שבא לפניו מה שהתיר בעת הדחק גדול שלא בדקו הפרש עצמו אם יש שם מחט רק הבית הכיס בדקו ע"ש. עיין בפ"ת ס"ק הנ"ל בשם גו"ב אם היה נסרך המרפש לבית הכיס ואירע שהושלכו הבית הכיס ולא בדקו אותו שהמריף אפילו בהפסד גדול. ועיין בברו"פ שמתיר בנסרך המרפש להכהכ"ס ומחט תחוב בין הקמטים בהפס"מ ע"ש. וגם עיין בתשו' מים חיים ססי"א כתב ג"ב להתיר בכה"ג כאופן שאין חוד המחט נכנס ראשה לתוך עובי הדופן ע"ש :

עיין בטוב טעם ודעת מהרורא תנינא תשובה קי"מ מביא בכבד שנמצא מחט לאחר הבישול ומסיק אף לדעת הצ"צ שסוכר שאי אפשר שלא ירגישו בו היינו דוקא במחט שרגילים הנשים לשאת עמהם. גם יש חילוק בין אם תחוב כמקצת ובין תחוב מעל"ע. שם תשו' ק"כ מסיק בנסרך המרפש בסרכא דכשרה באם אין מחט אבל אם לא נסרך אלא שיש בו רקבון בשר או מכה מעל"ע מרפה שם תשו' קכ"א בדין כבד כמו געשוואלען לדעתו מרפה לא כהבית אפרים. שם תשו' קכ"ב בדין ניקב מרפש הכבד והכבד סותמו מחלק אם הנקב אין גדול כ"ב כמו הב' ויתים דכשרה שם תשו' קכ"ג בדבר מחט שמצאה האשה בחתיכות שומן שקנתה אחר הרחה ומליחה אך לא היה ניכר שום רושם או ק"ד והמחט לא היה נחלד אפי' במקצת והבשר כבר מכרו והתיר מחמת שלשה ספקות עיין שם בטוב. שם תשו' קכ"ד מסיק דאין חיוב על הבדוק לבדוק בחצר הכבד אחר סרכא ומחט. ועיין שם בזה התשו' ג"כ דענין היתר החרם דר"ג. שם תשו' קכ"ה כאן מסיק דאסור להעלים עין להכניס יד הבדוק למעלה מאותו הקרום הפרום ולהכניס רק להריאה אסור. שם תשובה קכ"ז במחט התחובה בקמטים בבית הכיס מונח לאורך הרופן כנגד הסרכא מרפה. שם בכבד בעוף שנמצא בעין שתי מרות רחוקות זו מזה ולהיתירה לא היה סימפון להכבד והבשיר ע"ש. עיין בח"א כלל י"ז סק"ה דקנה הכבד שניקב במשהו מרפה ע"ש :

סימן מב דין מרפות המרה

(א) נימל המרה או שחסרה או שניקבה מרפה ב"י סי' א' ב'. ואם הכבד סתומה או שנסרכה למקום אחר כשר שם: (ב) בחסר המרה הדין כך אם טועמין טעם מר בכבד לאחר שקורעין הכבד או לאחר הצליה או שנמצאת אצל הבני מעיים או על השומן כשר ועיין בפ"ת סק"ג, שהעלה בצ"ע אם טעמו טעם מר בקורקבן והמרה היה חסר ע"ש: (ג) אם נאבדה הכבד קודם שטעמו והמרה היה חסר דעת הפמ"ג להמריף ודעת השכות יעקב להכשיר וכן אם לא נמצא טעם מר בכבד ונאבדה הבני מעיים והשומן ג"כ דעתו להכשיר: (ד) הבה"ט סק"ג הביא בשם הריק"ש אם מעמו מקומה ונמצא מר ושוב מעמוהו ולא נמצא מר תלינן שנתקנה ע"ש: (ה) מרה שנמצאת סרוכה וכולמת בין עור לכשר הצ"צ מכשיר והפמ"ג מחמירין: (ו) הפ"ת סק"א הביא בשם תשו' חות יאיר, בדקין של עגל שנסרכו זה לזה כ"ע מורים דכשר דמונת נייחי ולא דמי לריאה: (ז) אם נמצא מים זכים ומתוקים במרה מרפה כ"כ בפמ"ג וכן אם חסרה המרה וטעמו בקורקבן טעם מר דעת היר אפרים להכשיר לא כהפ"ת בסק"ג: (ח) נמצאו שתי מרות ולא שפכו להרדי מרפה אבל אם שפכו להרדי או שיש סמפון שמחברן או שבשניה אין טעם מר או שנמצא אצלה כמין כים מים זכים דעת האחרונים להכשיר ג"כ כ"כ בבה"ט סק"ה, ואם נאבדה קודם שבדקו אם שפכו להרדי דעת היר אפרים להכשיר: (ט) מרה הניכרת מעבר לעבר של כבד אי שפכו להרדי כשר ואי לא שפכו להרדי מרפה רמ"א סי' ז': (י) מרה שנתרוקנה כשר ולכתחלה צריך נפיתתה אם אין בה נקב בה"ט סק"ה: (יא) עיין ביר אפרים בעוף שהיו לו בעין ב' מרות ובאחד לא היה טעם מר והכשיר ע"ש: (יב) אם נמרפה מחמת חסרה המרה אין להתיר את הביצים שנולדו תוך ג' ימים ואם נתערבו צריך במול כדן יבש ביבש כ"כ ביר אפרים, ועיין בגליון שרוצה להתיר מטעם דו"ג דידה ודזכר ע"ש: (יג) תורים ובני יונה אין להם מרה וכשר, וצבי אין לו מרה בכבד אבל יש לו אצל זנבו ב"י סי' ה', אם נמצא קוץ או מהט במרה מרפה, ואם נמצא גרעין או אבן שאין ראשה חד כשר ב"י סי' ט': (יד) בדין שתי מרות וכשהם בוקיפה הם שופכים להרדי וכשהם שוככות אינם שופכים, היר אפרים לא מכשיר רק בהפס"מ ושעת הדחק ג"כ: (טו) הפמ"ג במשבצות סק"ב הביא בעובדא בכבדא של עגל שהמרה היתה לבנה ביותר והמעים אותה ולא היה מר והמריפה מספק: (טז) עיין בפמ"ג במשבצות סק"א, מבאר דהא דטעמה בכבד מהני היינו דוקא שיקרע הכבד ובפנים ימצא מרירות אבל ע"ג הכבד לא מהני ומרפה לדעתו, גם הביא דגם בכהמה ג"כ מהני טעימה בכבד אם חסרה המרה: במוטו"ד מה"ת תשו' קכת מסיק בחסר המרה מהני טעם מר אפילו שלא במקום מרה שם תשו' קכ"ט הביא בחסר המרה וטעמו נכרית ואמרה שיש

בו טעם מר ומסיק אם ואינה קפילא יוש להחמיר שלא לסמוך עליה. שם תשו' ק"ל מסיק ומחמיר בטעמו. טעם מר בהבני מעיים לא בכבר והמרה היה חסר ע"ש. שם תשו' קל"א בניקב המרה וניקב גם הכבר כנגדה אף לא מועבר לעבר ומסיק בהפס"מ יש לעיין ביה. שם תשו' קל"א מסיק בנמצא המרה שנתרוקנה והבים ניקב לצד הכבר והיה בה טעם מר והבשר כבר נמכר והתיר בהפס"מ הגם שהכבר ג"כ היה ניקב אבל לא מועבר לעבר. בב"א תשובה גמ"ז מסיק בשוש דבר בבחמות ומוציאין מרה שהיא נפוחה הרבה שהיא מרפה וגם אפילו פשהכוס בריא רק הליחה נהפך לעיפוש. וגם אם הליחה נתקשה כאבן הנ"ל מרפה :

סימן מג דין מרפות המחול

(א) נישל המחול כולו כשר ואם ניקב המחול בצד העב אפילו בחלק הדק שבצד העב או שנקרעה או נימוק או לקתה בשיני בשר או נרקב מרפה א"א"ב נשתתיר כעובי דינר וזה ב"י סי' א' ב' ובפ"ת סק"ג כתוב שזה בבחמה גדולה אבל בקטנה היא לפי ערך : (ב) אם ניקב בצד הדק או נחתך כשר עיין בפ"ת סק"ה שמכשיר מחול שניצלה בלא ניקור עם בשר בהפס"מ דמסתמא וישם ולדעת הגמ"ז אינו כשר עד שבודאי ידעינן שהיה ס' כנגד הקרום : (ג) בענין מעשה דעגל שניקב המחול שהוא במ"ו סק"ב הפ"ת הביא בשם כמה גדולים ג"כ להכשיר וכמה גדולים אוסרים והיר אפרים מראה דעתו להכשיר בהפס"מ באם יש הוכחה שהנקב מכרייהו : (ד) שיעור דינר זהב פחות מעט מחצי עובי ושל אותו מחול ב"י סי' ד' : (ה) מחול שנפוח באמצע אם יש בהשלם שמשני הצדדים בצינור ב"כ בפ"ה כעובי דינר זהב היר אפרים מכשיר ובענין נרקב ולקו באמצע והעורות מב' הצדדים שלם הפ"ת מראה צדדים להתיר בהפס"מ : (ו) הצד העב נקרא כל מה שדבוק להברים : (ז) יתר מחול בצד העב שמחוכרים דעת הש"ך להכשיר בהפס"מ והבאה"ט מביא דעת הרש"ל להטריף אבל אם אינו מחוכרים או בצד הדק כשר : (ח) מחול העוף עגול כענבה ובכ"מ שניקב מרפה לדעת הפר"ח : (ט) הפ"ת סק"ח מסיק להטריף אם נמצא כועות בריאה יש אווזות כי הם בודאי מועבר לעבר : (י) ביהר מחול ואחד ניקב בסומכיה הצ"צ מכשיר אם אחר קטנה והיא מנוקבת והפר"ח מטרף ככל ענין ועיין בגליון שחולק ג"כ על הצ"צ ע"ש בטוטר"ד מה"ת תשו' קר"ה במכה במחול והעורות מב' הצדדים שלם ובצינור כיחד הב' עורות יהיה כעובי דינר זהב כשר אף באהפס"מ ובפחות מעט ניש להכשיר בהפס"מ דוקא שם תשו' קל"ה היקל בהפס"מ בניקב במחול בצד העב בבחמה נסה כרעת תשובת אבן השוהם וחזר וכתבאן מתשו' קל"ב שהטריף והתיר שם רק בעגלים הרכים דרכם בכך כרעת הגמ"ז שם תשו' קל"ו היקל בעגלים שנמצא נקבים במחור במקום הדק שבצד והקרומים

לקו"י הלכות טרפות הוראות מז

והקרומים סותמים הנקב אף במקום שאינו דבוק להכרם. שם תשו' קל"ז הביא ראיה להכח"פ שזכר שמה שאמרו גיטל המוחל שבשרה היינו דוקא ביד אבל ע"י חולי טרפה. שם תשו' קל"ח מביא דצד הדק וצד העב אנו מודדין רק לרחבר של המוחל לא לארכו :

סימן מד דין טרפות בכליות

(א) ניטלו הכליות היינו ביד או נבראת חסר כולו וצריך לכרוק שהכים שלהם יהיה מלא חלב ב"י סי' י' ועיין בח"א סי' כ"א בזה וכן יתיר כוליא כשר וכן אם ניקב ע"י מחט לפנינו או נחתכה עד מקום חריץ ולדעת הש"ך עד בכלל ג"כ כשר. אבל אם נחסר עד החריץ ע"י חולי יש להחמיר באהפס"מנו (ב) לקחה הכוליא או נמצאת בה ליחה סרוחה או מוגלא דעת הפ"ת סק"ג להחמיר אפילו לא הגיע למקום חריץ ומביא בשם הרש"ל לחלק דכל זה אם הבועה מכהוץ אבל אם הבועה היא מבפנים ולא הגיע ללובן יש להקל. גם הביא בשם משכנות יעקב להקל אפילו אם הבועה מבחוץ. ובמכת חרב בעינן שיוגיע למקום חריץ: (ג) אם נמצא בה מים זכים ולדעת הד"ק שאין צריך מעימה כלל אפילו הגיעו ללובן כשר ואם הם מלוחים דעת הח"ס להקל. ג"ב ואם נמצא בה דם או כמראה דבש טרפה כן דעת הרמ"א סי' ג' (ד) היה ספק אם הגיעו ללובן או לאו טרפה רק כמראה דבש יש להקל בספיקו כ"כ בפ"ת סק"ה: (ה) אם היה חלקותא רק בלובן טרפה ואפילו במים זכים ג"כ בעינן שישתייר מקצתו שלם: (ו) נמצא אבנים בכוליא אפילו במקום חריץ ג"כ כשר כן דעת המ"ו והש"ך: (ז) כוליא שהקמינה ע"י חולי בפול בבחמה דקה ובנסה בענבים טרפה ואם מתולדה כשר ב"י סי' ה': (ח) דעת המ"ו והש"ך באם גמלו ע"י חולי טרפה רק אם ניטלו ביד או בשר ובהפס"מ עיין בפ"ת סק"ח שמראה דעתו להקל: (ט) אם כוליא אחת גדולה מאד והשינה נתקטנה כהשוכת שבות יעקב מיקל בזה: (י) דעת הש"ך בס"ק י"ח אם כל הכוליא לבנה טרפה כי שמא הגיעו ללובן ואם כמראה געל טרפה אפילו לא הגיעו ללובן כודאי וכמראה גרין יש להתיר: (יא) אין טרפות בכוליא של עוף שסגורה בעצם ב"י סס"י ו': (יב) כוליא שהאדומה כשר ואם הלובן האדום טרפה כ"כ ביד אפרים: (יג) אם נמצא בה מים כמראה צבע דם היד אברהם מבשיר: (יד) כרין כוליא שנמצא בה דם מראה דעת הש"ך והמ"ו ובמטה יהונתן והיד אברהם להבשיר אפילו הגיעו ללובן. ודעת הפכו"ג במשבצות להמריף באהפס"מ נשאלתי שנמצא רק כוליא אחת ולא היה שום רקבון וחלל בהשומן של הכליות והיה הפס"מ וסמכנו על תשו' ודיועות האהל ועל תשו' עקרי ד"ט ועל תשו' שבות יעקב שהובא בפ"ת סק"ה ובפרט לפי ראות עינינו היה ניכר שהיה נחסר מברייתו והכשרנו. בטו"ד מה"ת תשו' קל"ט. העלה בכוליא שנמצא מים עבורין והגיע על הלובן

הלובן ממש והבועה היה נראה מבחוץ ובלובן עצמו לא היה שום לקותא והעלה דטרפה ולענין אם נאכל רק לענין הכלים אם הוא הפס"מ יש להקל בשהיית מעליע. גם מחלק בשם שבאין הפס"מ טרפה כמוגלא אף שלא הגיעו לחריץ ובמכת חרב בסמוך ללובן ובהפס"מ יש להקל בזה. ומוגלא והגיע לחריץ אף בהפס"מ טרפה. שם תשו' ק"מ העלה לענין דם בכוליא דדם חשוב כמים צלולים. שם תשו' קמ"א בבועה בכוליא על הלובן כמראה כרכומי והרב קלפה וראה שהיה גם בלובן והמריף והשו"ב מבחישו ע"ש. שם תשו' קמ"ב היקל בהפס"מ או לכבוד שבת במים זכים בכוליא אף אם היו מלוחים. שם תשו' קמ"ה. בכוליא שהיתה לקוי ועליה בועה במזו רחוק קצת מהלובן ומהלובן עצמו יוצא מוגלא והיקל בהפס"מ. שם תשו' קמ"ז החמיר במים מלוחים אם הגיע סמוך ללובן. שם תשו' קמ"ח באבן בכוליא צריך לראות אם אין חסרון בכוליא כי אם יש חסרון לדעת התבוש' טרפה. שם תשובה קי"ט היקל בהפס"מ כמראה דבש אם לא הגיע ללובן מחמת ס"ס. שם תשו' קמ"א היקל החלב בבהמות המשתנים דם. שם תשו' קנ"ב חיתר בהפס"מ או לכבוד שבת בנמצא שלחופית מלא מים בעוף ונסרך להשלל של ביצים וגם ניקב במקצת הכוליא ע"ש. במהדורא תליתאה תשובה ע' מביא בכליות שנמצא עליה בועה במזו רק מלוחים קצת ובתוך הבועה היה עצמות קטנים והכשיר. גם בשם ממריף בעגל שמיום לידתה עד עתה לא היה יכול לעמוד הגם שנמצא עליו שבר שלא במקום צ"ה שמחמת השבר לכד היה כשר ואעפ"י המריף מחמת חשש נפילה. שם תשובה ע"ז ממריף בכוליא שנמצא בועה על הלובן ופתחו הבועה ונשפך מה שהיה בתוכה ולא בדק אם היו עכורים. שם תשו' קי"ב מסיק דבנסהם כים השתן של שור אף מבדייתו טרפה כמו בניקב. וג"כ בשם באותו תשובה מביא בנהר שנמצא תולעים גדולים וקטנים שאי אפשר בסינון מה שאפו מזה המים אסור ולהבא מהני שיחממו היטב ויסננו ואח"כ מותר לאפות מזה המים. עיין בח"א כלל י"ח סי' ב"ה. דלפעמים נמצא הקרום שעל הלובן שחור ומתחת מוצאין הלובן שהוא בריא כשאר כליות ומביא בשם הפר"ח שכשר :

סימן מה דין אם ניטל השליא

(א) ניטל האם בבהמה בשר ב"י סי' א' ובניקב או נימוק יש להחמיר באין הפס"מ ובעוף אפילו בניטל אין כשר רק בהפס"מ: (ב) המזו מביא בשם רש"ל להמריף אם נמצא מחט בשלל של ביצים משום מחט בחלל הגוף: (ג) אם נמצא בעיף געשוואלענע ביצים דעת הפמ"ג להמריף באהפס"מ ודעת האחרונים להתיר: (ד) במהדורא תליתאה תשו' קצט מביא דאם מצאו חתיכות בשר בחלל הגוף והאריך ומסיק דאם נמצא למטה אצל השלל תלינן שזה מקולקל ביצה אבל

אבל אם נמצא למעשה אסור דחוששין מן הריאה זאת : (ה) נימל כים השתן או ניקב מרפה : (ו) שוורים המשתנין דם צריך לבדוק השלחופית אם לא ניקב כשר ואם לא בדק אפשר בהפס"מ להקל באה"מ סק"ב : (ז) הנו"ב מכשיר בהפס"מ בהמה שבחייה היה יוצאה מי רגליה תמיד ואחר השחיטה מציא מים בחלל הגוף ע"י בדיקות האברים הפנימים ובוושט ג"כ ב"כ בפ"ת סק"ג ודעת הפ"ת להמריף בזה ע"ש : (ח) עוף אין לו כים השתן ומש"ה מכשיר הכ"ת עוף שבמנה צבה ויצאו מים רבים ע"י בדיקה באברים הפנימים כן הובא בפמ"ג בשם סק"ה. עיין באה"מ סימן ט"ח סק"ב שמביא שיש סכנה בזה : (ט) נימוק הוולד בבהמה יש להחמיר באין הפס"מ כן דעת הפט"ג. עיין בפ"ת סק"א שהביא בשם הלב"ש בתרנגולת שנמצא בה שני מעים שחביצה מונחת בתוכה אינו כשר אלא בהפס"מ. ואם אינם דבוקים אפשר להתיר באין הפס"מ :

סימן מו דין טרפות בבני מעים

(א) ניקב הדקין ושומן או בשר מאותו אבר סותם. ואפילו מחט תחוב ושומן מעל המחט כשר ג"כ בהפס"מ ב"י ס"א א' וכן דעת האחרונים אבל ניקב המחול שצריך ישיעור לסתמתו אין שמנו סותם, אבל חלב ממא היינו ריש מעיא באמתא מהקיבה לדידן סותם אבל השומן שעל הכרכשתא לסוף אין סותם : (ב) אם עלה קרום על הנקב וה"ה אם נתמסמסו הדקין אפי' כ"ש מרפה כן דעת הש"ך : (ג) עיין ביד אפרים שמביא בשם נו"כ שלפעמים נמצא נקב בכ"מ פמוך ליציאתו מן הקיבה ומסיק שיש לתלות שזה הוא הווריד שהולך מהב"מ לכבד ויש להכשיר : (ד) אם נמצא בועות תבופות הרבה וכן כשיושבת על הביצים מבה חלישתן אוי הכריקה שיהיה שלם ושלא יעכבו המאכל מלילך מעכבת אפי' בדיעבד : (ה) יצאו הדקין לחוץ והחזירן אפילו בידי אדם ואינם מהופכין כשר ואם נמצא מהופכין אפי' לא יצאו מרפה כן דעת הב"י ודעת הפ"ת בשם שבות יעקב כדעת הראב"ה להכשיר בזה. וכל זה אם אינם מסובכים לעור אבל אם נסרכו עוד להעור מרפה אפילו לדעתו אבל הפמ"ג והתב"ש מחמירין בזה בכל ענין : (ו) אם נמצאו מהופכין מעט מדרך הרגילות מביא הפ"ת סק"ג בשם קהלת יעקב להכשיר בהפס"מ וכן אם נמצאו המעים דבוק בין עור לבשר חיישינן שמא נתהפכו וצריך לבדוק הב"מ וגם לשאול אם הלך בטוב קודם שחיטה : (ז) הבה"מ סק"ח הביא בתרנגול ממורס שלא היה ניכר שום קרע ותפירה והב"מ היו מקצתו דבוקים בין עור לבשר להכשיר בשם הש"ך : (ח) הפמ"ג והבה"ש מביאים שמנהג נכרים לסרס תרנגולים ומנהג העולם לאוכלם ואין צריך להמתין י"ב חודש מעת הפרוס כי הם בקיאים ואינם מהפכים גם מביא בתרנגולת שיצאו מעיה דרך פי הטבעת שטרפה. והפ"ת

מצדה שזה רק אם הוחזרו אבל אם לא הוחזרו עוד ולא נתקלקל ונרקב
 אותן המקצת כשר בהפס"מ. בעת מצאתי בתשו' נחלה דוד סי' י"ב שמסיק
 ג"כ להכשיר ע"ש. אבל אם רק הכרכשתא לבד יצא כשר : (ט) הדרא דכנתא
 אם ניקבו להרדי כשר סי' ג' : (י) מחש שנמצא בדיקין אם אינו תחוב
 כלל כשר בהפס"מ : (יא) אם ניקב החולחולית במשהו מרפה ובערך ד'
 איבעיות בגסה וברקה לפי שיעור זה בהפס"מ משערין לפי הרוב של התפיסה
 מחבר סי' ה' : (יב) הבה"ט סק"ו הביא בכרכשתא שנמצא נקוב בפנים
 ועדיה במין חטומות שמותם להכשיר : (יג) אם הדקין נסרכו לדופן כשר
 מחבר סי' ו' : (יד) בבדיקות הבעות בדיקין דעת הפ"ת לבדוק רק שלשה
 בעות ובנאכרו בלא בדיקה דעתו להפריף אם ראו שהיה הרבה בעות
 על הדקין אף בהפס"מ : (טו) עיין בשו"ת דברי חיים מהרב ר' חיים מצאנו
 ביו"ד תשו' ל"ד מביא לענין בדיקות הבעות בדיקין בבחמות מסיק דצריך
 לבדוק הבעות הגרועות כולם ולא לסמוך רק על שלשה לבד וכדיעבד
 כנאכרה בלא בדיקה אם לא היה תכופים דעתו להכשיר ע"ש : (טז) עיין
 בבאה"ט סק"ט בשם תשו' מבי"ט בהמה שנמצא בבני מעים בהות אדומות
 סצה שאובלין בפ"י י"ד יש להכשיר בבחמות ישראל : (יז) עיין בבאה"ט סק"י
 בשם תשו' הרב"ז בכרכשתא שנמצא נקובה מבפנים והיה במקום הנקב
 כמין חטומות ויצא לחוץ והיה הנקב נכנס לחוץ אותו העובי אבל לא היה
 מפלש כלל ונראה כי העור שהיה לצד חוץ היה עיקר העור של הכרכשתא
 והכשירה ע"ש שהאריך : (יח) בבאה"ט סק"א הביא מעשה באוון שהיה
 מבה בכמנה ופתחו במנה וראו הדקין שלמים והכשירהו ממעם דאין לעוף
 בהם : (יט) עיין בפס"ג בט"ז סק"ז הביא שבימות החמה שכית תולעים
 תחובין בבר אוואת במעיהן ודעתו להחמיר בזה. גם הביא עובדא בדיקין שהיו
 בעות שחורות מבפנים ואחר הקליפה נשאר גם כן המראה כחוץ להפריף ע"ש :
 בטומ"ד סה"ת תשו' קנ"ג החמיר בענין הבעות בדיקין לבדוק כל אחד
 ואחד ואין די בבדיקות שלשה לבד רק בדיעבד ובהפס"מ. שם
 תשו' קנ"ד התיר בבעה שנמצא במעי כבהמה ובפנים לצד הרעי היה אדום
 הרבה ואחר התחיתה נשאר כמו כים קטן ע"ש. שם תשו' קנ"ה בכפתור
 היוצא מחלחולית באמצעתה ובפתור לפנים לחוץ החלחולית ומראה הכפתור
 לא כמראה החלחולית וחילוק אם הגוון של הכפתור כגון החלחולית כשר
 בהפס"מ ואם נראה הכפתור משונה מרפה אף בהפס"מ. וג"כ בשם מביא
 לדין דשומן סותם הכשר מבאר דרובא היכא דרכבו להיות שם תמיד
 שומן או סותם שם תשובה קנ"ו בדיקין שיצאו והחזרו מאליהם מבאר
 והאריך דאף בתרנגולת אם החזרו מאליהם גם כן כשר ע"ש ובבהמה
 אף שהוחזרו אדם דרך פי המבעה אם החזירו כהוגן כשר גם כן.

לקוטי הלכות מרפות הוראות יח

שם תשו' קנ"ו במחמט שנמצא בדיקון חולק בדבבהמה כשרה אם הוא מונחת לא תחוב ובעוף יש להחמיר. וג"כ בשם במחמט שהרלישה אשה בעוף במעי האחרון היקיל בהפס"מ וכבוד שבת. שם תשו' קנ"ה בדבבהמה שמצא הקצב בועות קטנות על הרקין ומכר הבשר והדיקון השליך למים ואח"כ נודע תדבר אחר שנאכל כל הבשר ומסיק דאם נאבד באונס יש להתיר בהפס"מ ואם במזיד יש לקונפו והכלים של הבעה"ב כשרים אף הוך מעל"ע ובעוף כהאי גוונא הכלים מותרים באופן היבא שנודע אחר מעל"ע. שם תשובה קנ"ט בענין בדיקות הבעות טיקול שיבדוק רק שלשה ומשמע אף באהפס"מ ויש סתירה בכאן מתשו' קנ"ג. שם תשו' קס"ב בדבבהמה ע"י שרצה להכרח נתקדעה בבטנה יתר אחד מחגינה שעמרה שם והתיר אף באהפס"מ ע"ש. שם תשו' קס"ד במעי היוצא מבני מעים נתן סימן דאם הוא קצת ארוך ומשוך אזי הוא רק היוצא מהדיקין ואם הוא עגול אזי הוא ווארציל ומרפה. שם תשו' קס"ה באשה שמצאה בתחולות בועות והשליכה וחמפה כלב ומלחה החלחולת עם בשר ממגרת ביתה והתיר מחמת על פיה הרוב אינה מטריפה בדבבהמה מחמת הבעות. שם תשו' קס"ו המריף בנחש אחר מן הרקין קמנים שנקראים מרפה קישקילאך באווא. שם תשו' קפ"ג בפרה שישותת דם ממנה ע"י קרע בבטנה נגר המעים כמו רחל ג' אצבעות והפרו הקרע והתופר אומר שאינו מגיע לחלל הדבבהמה ויש חשש רק מצד שהוא חושד לשכנו שעשה בן בסבין בכוונה להמריפה והשכן כופר אך ילדה קמנה אמרה שהשכן עשה בן פעם אחת והכשיר הדבבהמה והחלל. שם תשו' קצ"ט מתיר באווא אחת שהסירו הנוצות ונמצא על העור השומן מבחוץ נגר המעים חתיכה אחת ובתוכה עצם עגול. וגם אם נמצא כזו בפנים התיר ג"כ ע"ש. וגם מסיק שנמצא מחמט או קוץ טמון בבשר הדרך ולא ניקב לחלל או להט"ו בשר אבל מקום אחד כגון בבשר הבייליק דאין דרך להתחבך או אפי' לדעת הט"ו ג"כ מרפה. שם תשו' קצ"ד בעוף שהיה לו מכה עמוקה וחמכה העוף תחלה ולא נכרך מתיר בהפס"מ וכבוד שבת ויר"ט ע"ש. שם בהשובה ששייך להלכות שחיטה תשו' מ"ג המריף ברק אחת בדבבהמה שמצאו שלשה נקבים גדולים בקמנות ועגולים אף שהלך בהשמה הלו עם הסבין ג"כ אעפ"כ המריף שם תשו' מ"ד בדיקין שמהופכין קצת מתיר אבל אם מהופכים לנמרי כמו שנקרא בלשוננו חזיר מאסקא הוא מרפה. שם תשו' מ"ה הכשיר בדבבהמה שנגחלו ונקרע הבשר החופה הכרם והעור היה שלם, במהדורא תליאת תשו' ע"ב. הכשיר בדבבהמה שנחפכו בני מעיה שלה קצת ולא יצאו לחוץ בהפס"מ וכ"ש. שם תשו' ע"ג ממריף בהדרא דכנתא שהיה כמין עולה ויורד חזיר' שע בניסע. שם תשו' ע"ה בפרה שחללה מחמת רבוי אכילה ודקרו אותה כנגד הכרם ויצא פרש ונתרפאה מסיק דצריך ג' למעליותא

למעלותא א' דיהיה התחיבה בירי אדם, כ' שהיה ספק אם נגע הסכין לפניו וגם במקום הנקובה יהיה רחוק מן המעים ושלא יהיה נפוחה במעיה ואוי יש להקל בהפס"מ ושעת הדחק לענין וגם בשם בפרה שנקרע קצת מבמנה מעץ אחד מהגרר ויצא דם ונתרפא ומתיר מחמת כי הוי כמו ס"מ ספק על הגם כי נשאר כמו מכה על זה המקום ע"ש:

סימן מז דין אם נמצא בני מעים יתירים

(א) בבהמה אם נמצא יתר מעיו צריך ג' תנאים א' שמתחלה יהיה מחוברים ברוחב אצבע והענף לא יהיה ארוך מכאצבע, וגם לבסוף יהיו מחוברים ברוחב אצבע באין הפס"מ. ובהפס"מ כשר בב' תנאים שמתחלה יהיה מחובר ולא יהיה ניכר שהם שנים ולבסוף יהיה מחובר. ולדעת הש"ך דוקא שיוצא מן הקיבה או מן הקורקבן. אבל יוצא מן הדקין לבד לא חשוב יתר ואין לאסור רק באין הפס"מ. וכעוף לדעת הש"ך כשר דוקא שהזורים ומתערכים: (ב) הבה"מ סק"ב הביא להכשיר בתרנגולת שיש לה שני נקבים מאחוריה שבהם מוציאה הרעי וראי שהיה אחד אלא שנחפשמ לב' מקומות: (ג) מעי היוצא מבית הכוסות להמסס כשר. ומבית הכוסות לכרם טרפה מחבר סי' ג': (ד) אם נמצא תרי סניא דיבי והוא כרם הפנימי טרפה אי לא שפכו להרדי מחבר סי' ד': (ה) דק היוצא מן הדקין וסתום בראשו באין הפס"מ יש להמריף כ"כ בבאה"מ סק"ז: (ו) עיין בפ"ת סק"ג מה שמביא בשנמצא נקב בבני מעים סמוך ליציאתו מן הקיבה בשיפוע והכשיר מחמת שהמבחים אומרים שהוא ווריד מסימפוני הכבד ע"ש. עיין בגליון מה שהכשיר בשומן סביב המעים ובו נוצות ועיין בעיקרי הד"מ שמביא להכשיר באם חסר אחת מתרי סניא דיבי היינו מהטרפה קישקעלאך ושעמו בזה דלהקל אמרנון היינו רבותיהו ולא להחמיר ע"ש:

סימן מח דין טרפה בקיבה ובכרם

(א) עיין בבאה"מ סק"א בנמצא יתר תחוב בקיבה אבל לא מעל"ע ע"ש: (ב) קיבה שניקב וחלב שעד היתר סותם כשר מחבר סי' א': (ג) עיין בבאה"מ סק"א בקיבה שיוצא ממנה ג' ענפים עיין שם: (ד) עיין בפ"ת סק"ב כמה שהשיג על הב"א בעו שדקרוהו בין הצלעות ע"ש: (ה) עיין בבאה"מ סק"ב ובח"א סי' כ"א כלל כ' בתרנגולת שבמנה צכה ויצא ממנה מים רבים גם בפ"ת בתרנגולת שרגליהם נפוחות ע"ש היטב. וע"ש שמביא בשם תשו' ש"י סימן ס"א שיש סכנה בזה לאכול: (ו) בשר החופה את רוב הכרם אם נימל או ניקב שלא במפולש ע"י חולי כשר ובמפולש שיעור אורך טפח טרפה גם אם נתמסס טרפה מחבר סי' כ': (ז) המסס שניקב בלא

נקב מפולש כשר בהפס"מ אפילו ע"י קוץ. ואם ע"י חולי כשר בכל ענין :
 (ח) אם נמצא סחם בהמסס ומבחוץ שלם ובלא קורטום כשר ואם נסרך
 למרפש הכבד והמחט אינו תחוב רק מונחת על הפרש כשר בהפס"מ וכן
 פסק הפמ"ג בזה בשפתי סי' י"א סקט"ו וג"כ בחדושי רע"ק פסק ג"כ כך
 והח"א בשם הנו"ב פסק ג"כ כך. ודעת הברו"פ אפילו אם תחובה בין הקמטים
 ג"כ כשר וגם מצאתי בהשו" מים חיים שמכשיר ג"כ בהפס"מ אפי' בתחובה
 בין הקמטים באורך שאין החוד נכנס לעובי הדופן ע"ש : (ט) מחט שנמצא
 מובלע בקורקבן ואין עליו קורטום דם מבחוץ כשר בהפס"מ, ועיין עוד שם
 סקט"ו מה שהביא בשם הנו"ב בנתערבו יחד הרבה עופות אחר המליחה
 ע"ש שהאריך בזה. ועיין במה שמביא על מעשה שכתוב כמ"ו בשם אחיו
 הקטן בקטן שמצא מחט בפיו ע"ש בשוב ועיין בחדושי בית מאיר מה שהעלה
 בזה הדין להדכה ועיין ביד אפרים סק"ו במה שמביא בשם כמה גדולים
 שאסור לכל מי שהגיע להוראה להורות שום הוראה בלתי עיון בספר כי
 רבינו כעת הם הספרים וסימן אז לא אנוש בהביט וחמיו ו"ל היה יושב
 בישיבה על כסא הוראה ארבעים שנה ולא הורה בלתי עיון בספר : (י) עיין
 בפ"ת סקט"ו מה שמביא בשם נורע כיהודה בעוברא ששחט השוחט אצל
 קצב נכרי ג' בהמות ע"ש שהאריך הרבה. עיין בח"א אם ניקב הכרס במקום
 שהמחול מונח על הכרס מרפה כיון שהקרום שעל המחול נקרא חלב טמא
 לכן אינו סותר. עוד שם אם ניקב הכרס וניכר שנעשו ע"י תולעים וספק
 אם מחייב או לאחר שחיטה כשר דתלינן שאחר שחיטה פירש כמו בריאה :
 בטומור"ד מה"ת תשו' קס"ו הביא בבית הכנסת שהיה מכה בפנים בין
 החדרים והיה נקב במכה ההיא והליחה היה זב וכנגד המכה מבחוץ
 היה הבשר בריא ושלם רק היה סרכא עבה וחזקה כנגד המכה לחצר הכבד
 וחפשו אחר מחט ולא נמצא שם מחט כלל מסיק דצריך דפורד העורות
 מבית הכנסת ואם העור שלם נגד הסרכא כשרה ע"ש. שם תשו' קס"ח
 במחט שמצא בקורקבן בעת האכילה בפנים ולא היה ניכר שום ריעותא
 מבחוץ וא"א להכיר אם היה שביל או רושם מסיק דבהפס"מ וסעודה מצוה
 ביחד יש להקל כי רק אז מקילינן תרי קולא ג"כ. ועיין שם בשומן הבא
 מרוב פיתום דלדעת כמה פוסקים אינו סותר מבאר היינו דוקא אם ניקב
 ממש לפנינו נקב האוסר או אינו סותר אבל באין נקב לפנינו רק דאנו
 חוששין דהוי מלמ בחלל הגוף וכעת מכסה בשומן סותר אף להני פוסקים.
 שם תשו' קס"ט באשה אחת קנתה המסס עם החדרים קמנים אצל המכח
 והמכה מכר כבר הבשר ובאחה האשה עם המסס והיו שני מחטים תחובים
 ולא היה נראה אם היה מעל"ע ע"ש שהאריך בזה. וג"כ בשם באשה שבאה
 עם החמסס ותחוב בו מחט ונראה מעבר לעבר ומפנים היה מכה עם מוגלא

וגם רושם המחש היה בפנים שחור ומבחוץ היה סרכא והודח ההמסס ושראו אותו גם במים ומסיק דעל שאלה הראשונה דאינה נאמנת האשה ורק לעצמה אסורה ולאחרים מותרת ועל שאלה השניה מסיק דפשוט דמרפה. שם תשו' קע"א מסיק דאסור לפתוח הבהמה היינו הבטן מצד אחד ולא לראות את חצר הכבד. שם תשו' קע"ב בפרה שחלתה וחבונה בין הצלעות ויצא הפרש ונראה שנוקב הכרס וחיתה יב"ח ומסיק דכשרה ובאם לא יצא הפרש אין צריך אפילו שהיה יב"ח נ"כ. שם תשו' קע"ג באם נמצא המחש לאורך הדופן ומסיק דהיבא דראינו מבחוץ הוא בריא מותר אף באין הפס"מ. שם תשו' קע"ד בבהמה שנמצא נקב בכרס החצונה ולא היה כשיעור שתמחה על גמח ואח"כ ראינו בעור מבחוץ היה שריטה ותחת השריטה היה כמו נקב מלא מוגלא וקורט דם ג"כ רק לצד הבשר נשאר עוד דק שלא ראו בה שום ריעותא והכשיר כי חולין במצ' שמבפנים בא המחש. שם תשו' קע"ה בבהמה שאחר הפשטתה ראו בכרס החצונה נקב מעל"ע כשיעור רוחב שתי אצבעות והמריף גם מביא בשם דגם הבשר שבין הצלע יב"ח וי"ג הוי ג"כ בשר החופה את רוב הכרס. שם תשו' קע"ז שנמצא בהמסס מקום מראה גרין מעל"ע והמריף ועיין שם דגם בבני מעיים אם נמצא כגון זה מרפת. שם תשו' קפ"ג בפרה ששותת דם ממנה ע"י קרע בבטנה נגד המעיים כמו רוחב אצבעות ותפיו הקרע והחופד אומר שאינו מניע לחלל הבהמה ויש חישש שם מצד שהוא חושד לשכנו שעשה כן בסכין בכוונה להמריפה והשמן כופר בזה אף ילדה קטנה אמרת שהשכן עשה כן פעם אחת והכשיר הבהמה והחלב ג"כ. שם להלכות שחיטה תשו' ט' מביא בבבב"ס שנסרך למרפש וברק ומצאו מחש תחובה רחוק מכנגד המרכא ברוחב אצבע רק שכנגד המחש היה הבשר נפוח אבל היה בריא והתיר. עוד בשם המריף בתרנגולים שמכים זה לזה על הצוואר עד שנכנס הנשיכה לגוף העור ויצא דם אף שאח"כ נתייבש ונעשה גרר. עוד בשם בעופות שיש להם חטומות בעצם הגלגולת והעור דבוק לבשר הוא מטרף ובאם אין החטומות גבוה מהעצם רק הנוצות גבוה וגם אין העור דבוק לעצם אזי הוא מכשיר. עוד בשם בבבב"ס שהיה מכה מבחוץ וגדולה ועל המכה היה מחובר חתיכה קטנה מחדקין ואחר שקלפו מצאו נקב עגול והמריף. עוד בשם אוסר בנכרי שהביא רגלים ביו"ט למכור ואוסר אף למי שקנאו מישראל שקנאו אותם מהנכרי ובתבוא דורון אוז מתיר לישראל אחת ביו"ט שני ע"ש שם תשו' ל"ו מטרף באם נסרכה הבהמ"ס למרפש ונגד המרכא תחוב בפנים מחש בקמטי הדופן באורך. עוד בשם בכלים ששותין בהם מייא של פארצעלויאין של נכרים מסיק דאם התיר חכם אין מוחיחין אותו ע"ש. שם תשו' ל"ז מסיק דאסור לחעלים עיין מלראות אם נסרך המרפש לבהמ"ס רק דאינו

מחויב לבדוק אחר הסרסא לברת. שם תשו' ל"ט מטריף באם נסרך המרפש לבהכ"ס ובתוכה גבשושית וחתכו הגבשושית והיה נקב רק לא מעל"ע ע"ש שם תשו' מ"ה בבחמה שנגחיהו ונקרע הבשר החופה הכרס אבל לא העור והכשיר. ועיין בספר דרכי תשובה שמביא עוד תשובה להיתר כזה במהדורא תליתאה תשו' ס"ט מכשיר בהפס"מ וכ"ש בבחכ"ס שנסרך החלב להטרפש ובתוכה בין הקמטים תחוב מחט ולא היה שום דושם וחלודה על העורות מבחכ"ס אחר הקליפה. ועיין ג"כ בספר כו"פ על דין זה וג"כ בשם באודא שיש גר יבשו על הצוואר ונפוחה הצוואר מחמת זה מצריך בדיקה מעבר השני ואם לא בדק טרפה. שם להשו' קנאת סופרים תשו' ט' מביא לענין שנקרע בשר החופה את הכרס ועור שלם מבחוץ מסיק הבקרועים קטנים יש להכשיר ובקרועים גדולים במשך רוב הכרס אם העור ג"כ שלם ג"כ כשר. ואם נראה הקרע מבחוץ והבהמה עודה בחיים יש להשתות אותה עד י"ב חודשו

סימן מט דין טרפות הקורקבן

(א) הקורקבן יש לו ב' עורות. ועיין בפ"ה סק"א מה שהביא בשם ח"ס ובשם הפס"מ לענין מה נקרא הב' עורות וחולקין על תשו' שתי הלחם שמחלק לג' עורות ע"ש. ועיין בח"א כלל כ' סו" כ"ב ג"כ מזה ובאודא אין לה אלא עור אחת. ואם ניקב הקורקבן מעל"ע ושמו סותם כשר אבל אם יש שומא מבחוץ דעת הפס"ג שאין אנו בקיאים בבשר שהדופא גורר: (ב) עיין בפ"ה סק"ג ובפס"ג דשומן של פיתום סותם ג"כ בהפס"מ: (ג) אם ניקב הב' עורות זה שלא כנגד זה כשר אם ע"י חולי ואם ספק ע"י חולי או ע"י קוץ תלנן להקל מחבר סו"ד: (ד) הולעים יוצאים מהקורקבן כשר כ"כ במחבר סו"ה. עיין בפ"ה שמביא בשם המור שאין לעוף כרס והט"ו כתב שגם בשר החופה אין לעוף ומביא בשם הה"מ בתרנגולת שהיה מכה גדולה בכמנה ופתחו במנה והיו הדקין שלמים והכשיר: (ה) עיין בזה אפרים בקורקבן שניקב עור הפנימי לגמרי א"ן לחוש לעור החיצון ודינו כנקב זה בלא זה דכשר: (ו) עיין בב"א תשו' כ"ו בקורקבן שנמצא בו מחט בשעת אכילתו ואי אפשר לבדוקו מביא שבא מעשה זה לפניו והמריף זה העוף והחליט עמו רק בקליפה. ונראה לי כי סמך על דעת הראב"ה והכלים ישהו מעל"ע. גם מביא בהפסד גדול כגון שנתערב ואינו ניכר מאיזה העוף או בשבת שאין לו מה לאכול יש מקום להקל ולסמוך על דעת הש"ך שהבין דמ"א בה"מ והרש"ל מכשירין בלא בדיקה. עיין בח"א בשם הט"ו סו"ק א' ובגליון מהרש"א בקורקבן שנמצא נקוב ונתערב עם עופות ואין ידוע מאיזה מדמין שומן מהקורקבן לשומן התרנגולת אם דומין היינו שיש הפרש גדול

יש להכשיר : במוט"ר מה"ת תשו' קע"ה בחתיכות מחט בצד העב שנמצא בקורקבן מבושל והיתה תחובה מצד פנים והיתה חלודה מבפנים במקום תחובת המחט ומצד חוץ היה שלם ויפה והכשיר מחמת כיון דמבחוץ היה שלם אנו תולין לומר דרוב הנבלעים דרך הושט ואף גוף העוף הכשיר ג"כ. שם תשו' קע"ו ששחטו כמה אווזות וסברו אותן לאחרים ולאחר שהותך השומן מצאו בקורקבן אחד שהיה יפה מבחוץ רק שהיה מונח עליו כמין דבר קשה כמין חתיכות דקין ומעורה ופתחו אותו ומצאו שם מחט וגם בחוץ עובי בשר הקורקבן היה מוגלא והשריף הכל אף השומן הגם שהיה מין במינו וגם יש לצרד שזה רק ספק מרפה ולא נודע עד אחר התערובות רק שהוא מחלק שזה דאמרינן לא נודע היינו דוקא דלא היה ניכר כלל קודם שנתערב. אבל אם היה בודק היה נודע המרפות בזה לא נחשב לא נודע ע"ש באורד. שם תשו' קע"ח בקורקבן שניקב מעל"ע באלכסון ומסיק דזה נקרא ג"כ מפולש ומרפה ע"ש. שם תשו' קע"ט במעשה שלא נמצא בעוף קורקבן רק במעי שהולך מהופק לקורקבן היה תלוי כים עם טאבל כמו הקרום הפנימי מהקורקבן אבל העור החיצון דהיינו הבשר לא היה כלל ולא היה שום רושם מקורקבן בשם וגם מהכים הלו היה הולך מעי היוצא אל המעים והכשיר ע"ש. שם תשו' קפ"א במעי היוצא מופק לקורקבן היה מוגלא מצד אחד ולאחר שחתך המוגלא היה הבשר שלם רק שהיה מראה שחור מעל"ע והכשיר ע"ש המעם. שם להלכות שחיטה תשו' ס'. המריף בקורקבן של קאמשקע שמצאו בתוכו אחר הבשול חתיכת מחט עם חלודה ושביל היה עד כנגד חוץ שחתכו מעט מן העור החיצון ונמלח עם הרבה עופות ואמר הכל גם הצריף עוד מעט דקאמשקע אין לו זפק וקרום הרבר דמבחוץ בא המחט לא דרך הושט ע"ש :

סימן נ' דינים כללים בנקיבת האברים

(א) כל הנקבים אם יש לתלות שלאחר שחיטה נעשה תלין ב"י סי' א':
 (ב) עיין בבאה"ט סק"ח ובפ"ח סק"ב. באווא שהיה העור שלם והיה נראה נוטא עמוקה בבטן שמצדד להקל : (ג) עיין ביד אפרים בנמצא מים בחלל הגוף שהרוצה יחמיר לעצמו ולא לאחרים. ובפר"ח כתוב להחמיר מחמת סכנה וכן בתרנגולים שרגליהם נפוחות ג"כ יש סכנה בהם : (ד) בדין הקפת נקבים ול"ז. עיין בבאה"ט סק"ב דאין אנו בקיאין בהקפה כמו בריאה סי' ל"ו ג"כ אין אנו בקיאין :

סימן נא דין מחט או קוץ שנמצא בבהמה

(א) כל האברים ששנינו בהם שאין ניקב מצד אחד דכשר היינו דווקא אם הנקב

לקוטי הלכות מרפות הוראות כא

הנקב מחמת חולי. אבל ע"י מחמ או קוץ מרפה ואם ספק ע"י חולה או קוץ כשר-רמ"א סי' א' : (ב) עיין בפ"ת סק"א בבהמה שלא היה נראה שום ריעותא מבחוץ ונמצא נקב בבשר שבין הצלעות שהכשיר וגם בסק"ב בשם כמה שהכשיר בנמצא קוץ בחלל הגוף ונמלח עם בשר הרבה והיה הפס"מ ושעת הדחק ע"ש : (ג) עיין בבאה"ט סק"ר באווזות בשומן הסמוך לסעינים ונמצא נוצות ארוכות שהכשיר ועיין בפ"ת סק"ו שהאריך בזה הרבה ומסיק דהמורה טרם יכשיר יש לו לעיין היטב איך הם הנוצות אם יש לו היכר שבאו מבחוץ או אם נתגדלו בתוך השומן ועכ"פ יבדוק הלוישם וכל הבני מעים ולא יסמוך על המתירין רק בהפס"מ. ועיין ג"כ ביר אפרים מה שמסיק בזה הדין ע"ש. ועיין ג"כ בפ"ת סק"ח מה שהביא בשם שבות יעקב באם נמצא עגולים של עופרת שקורין שראט כמו קמניות יש להקל בהפס"מ ומביא בשם ח"ס שהחמיר בזה ע"ש : (ד) עיין בגליון שמביא בשם הפמ"ג במ"ו סי' ל"ט סק"ג אם נמצא עצם בחלל הגוף ויש לתלות שמצלעות הוא כשר בהפס"מ. ועיין בשם בחרושי רע"ק שהשיג על הפמ"ג ודעתו להמריף אף בהפס"מ : (ה) עיין בפ"ת סק"א בשם תשו' חינוך שאם ע"י נגיחת בהמה אחרת ניקב הבשר בין הצלעות נגד הריאה והעור שלם כשר : (ו) בדין מחמ שנמצא בעובי ירך התרנגולת. עיין ביר אפרים שמסיק שיש בזה מחלוקת הפוסקים ואין להקל אלא בעופות כגון אווזים ותרנגולים שדרכן להתחבך בארץ בתוך האשפות ע"ש : (ז) עיין בבאה"ט סק"ה בשם הש"ך בבהמות שנמצא בבני מעים בהרות אדומות מחמת שאוכלין עשב שקורין בלייך יש להכשיר בבהמות ישראל :

סימן גב דין עוף שנפל לעור ושינוי מראה באברים

(א) עיין בבאה"ט בעוף בכבד שהיה ירוק ככרתי שהמריף עור שם מביא בשם א"ח והרשב"א דאין אנו בקיין בכדיקות נפלה לאור ולדעת הש"ך הוא בכלל נפילה : (ב) ועיין ביר אפרים בנקב עגול שהגידו שהיא כנגיחת קרן והכשיר ע"ש : (ג) עיין בבאה"ט סק"א במעשה שבא לפניו בתרנגולת שנמנמה לחמם באור והיה נראה רושם אדום בעור עגול כמו ב' אצבעות דהמריף ע"ש : (ד) עיין בפ"ת סק"ג לענין השורים שנתפסמו מפסולת בישול י"ש שמיקל בהם :

סימן נג דין שבר או מכה בבהמה או עוף

(א) נשבר הגוף בתוך אגודל לגוף אפילו אין בו עוקץ וכן היה בבהמה מרפה ב"ב ברמ"א סי' א' ולדעת הלבוש"ש מרפה עד חצי עצם בנצער ובעוף עד כלות עצם המחובר לגוף וברחוק מאגודל כשר אפי' לא נקשר. וגם ואו

וגם אם נקשר שע"ש ואם יש בו עיקוץ וניכר ריעותא בצלעות בעוף מרפה ובבהמה צריך בדיקה בריאה ואם נשבר באלכסון צריך שמהשבר שלצר הגוף יהיה אנורל ובנשמת הגוף מרפה בכל ענין : (ב) אם נשבר הגוף והדבר ספק אם קודם שחיטה או אחר שחיטה יש להחיר בהפס"מ ובנשמת ויש ספק מרפה אפילו בהפס"מ. ובנשמת חיד בבהמה יש להכשיר אפי' איעכול ניבה לדעת העב"ש. אבל לדעת הש"ך בשם התשב"ץ אסור ולדעת תשו' מים חיים צריך שיהיה הגיד הדק קיים עכ"פ : (ג) עיין בפמ"ג סק"י במ"ו בעובדא שבא לידו בנף שהיה נשבר ולא הספיקו לראות אם יש אנורל עד שנאבד והתיר מכח ס"ס : (ד) עוף שהיה לו מכה עמוקה תחת הכנף צריך בדיקה וא"א בקיאות. ודעת הפמ"ג מראה להכשיר בדעת המ"ו : (ה) עיין בפ"ת סק"א בנשברו הצלעות כאופן דכשרה הבהמה גם העצם הנשבר כשר. עוד שם סק"ג מביא בשם תשו' שבות יעקב בנף העוף שנשבר באלכסון ע"ש : (ו) עיין בפ"ת סק"י מביא בשם נו"ב לצדד בנשמת בעוף ויש ספק להחיר מכח ס"ס אפי' באהפס"מ : (ז) עיין בבאה"מ סק"ה לענין האכר הנשבר אם נמלח או נתבשל בשם הפר"ח שפסק כהש"ך בספק יוצא מהעור א"צ ס' וכוראי יוצא צריך ס' ע"ש : (ח) עיין בפ"ת סק"ו בשם ח"ס באווות פטומות שדרך לתחוב במחט כמה פעמים תחת הכנף כדי שיראה ענה מחמת שומן עיין שם שהאריך בזה : (ט) בנחתך או נשבר הגוף היכא שכשר הבהמה או העוף אבל כל האבר אפי' למעלה אסור משום פירוש ובנתבשל או נמלח עם האבר עיין בפמ"ג סימן נ"ה ובלבו"ש שהאריך בזה ומסיק דבנקשר שאשוי"י יש להחיר בכל ענין ובנקשר שעשוי"י או לא נקשר כלל או היכא דלא ראינו שום נקב בעוב והעור והחמש חופין כריעכד שרי אפילו בלא ס' לדעתו והיכא דהיה נקב ולא ידענו אם העוב היו חופין או במליחה יש להקל בהפס"מ בלא ס' וכבשול ראוי לאסור אף בהפס"מ ע"ש הימב. ע"ד אשר נשאלתי שנשבר חיד מבהמה למעלה לצד הגוף גבוה מאסותא שקורין לאפאמע לשנים והעוקצים היו תחובים לחוץ דרך עובי הבשר עד העור ולצד הצלעות לא היה שום רושם דא מבחוץ ולא מבפנים. והניבים היו שלמים ולא היה שום נשמת ומאחר שהיה אצלי כמעט דבר חדש לא רציתי לעמוד על דעתי לבר ושלחתי לה"ר משה מו"צ מטאלין והכשיר הבהמה והאבר כולו המריף. עיין ביד אפרים בשם תשו' חכ"י בתרנגולת שלא היה לה בשני אנפיה רק פרק א' סמוך לגוף וגם כבש שנכרא חסר ברגליו הפרק התחתון ובמקום הפרק היה חתיכה קטנה מחוברת וקבוע בו פרסות והכשיר ע"ש. עיין בפמ"ג סק"י במ"ו בעובדא שבא לידו שהיה נשבר הגוף ולא הספיק לראות אם היה אנורל ונאבד העצם והיה צורך שבת והתיר מחמת ס"ס שמא היה אנורל ושמא הלכה כהמחבר ראין נשבר מרפה ושמא

ושמא לא ניקבה הריאה והכלים התיר לאחר מעת לעת עיין שם :

סימן נד דין מרפות בצלעות

(א) נשתברו רוב צלעותיה או שנעקר צלע א' וחצי חוליא עמה או שנעקר חוליא שלמה בלא צלע או שחסר חוליא או יתיר חוליא מרפה כ"כ בפ"ת סק"ב. ומביא בשם הג"ב דבחסר חוליא יש להכשיר וביתור אין להכשיר אלא בהפס"מ : (ב) הבה"ט סק"א מביא להכשיר בעוף שנשבר או שנתעקם הבייליק רהיינו החזה : (ג) נעקר צלע א' בלא חוליא הש"ך מתיר בהפס"מ ובנשבר צלע בעוף ויש עוקץ יש להחמיר ויש לחוש לנקיבת הריאה. והפמ"ג מקיל בהפס"מ : (ד) עיין בגליון שמביא להכשיר בנסדק הבייליק ונרחב עד שהלב והכבד אינם מכוסים רק שחזור שלם : (ה) נשתברו צלעות הקטנות שאין בהם מוח ולרעת הש"ך ה"ה נעקרו כשרה וגם אינם טעמרים להצלעות גדולות לרוב : (ו) אם נשבר השדרה ולא נפסק החוט כשרה. ועיין בסו' ל"ב מזה :

בטומ"ד מה"ת תשו' קפ"ד האריך במה דאמרינן יתר כניטל דמי או כניטל שניהם או כאלו ניטל היתר לבדו ע"ש. שם תשו' קפ"ה בדבר שהציבה המשרתת אוווא על ענגעלשע קובען כדי לייבש אותה מהמים ואחר ששחמו האוווא נמצא על מקצת הכרם שלה נצטר הדם ובהקדף הנ"ל לא היה שלהבת רק גחלים עוממים וכבוים והכשיר. שם תשו' קפ"ו מכאן דאין משערין מין עצם החיצון רק מן השבר דאם מן השבר רחוק אגודל אף דמין העצם החיצון אין אגודל כשר ג"כ וגם מסיק דאם השבר היה באלכסון משערין בהפס"מ מאמצעות השבר אף דמסיק השבר אין אגודל רק עם הבוכנא ג"כ כשר וכיש עוקץ צריך אגודל אף בהפס"מ רק בלא הבוכנא. שם תשו' קפ"ז מכשיר בנשבר העצמות המונחין על הגף של העוף. וגם בשם מכשיר באווות שמוציין להשוות וגקשרו הכנפים ונשברו הכנפים אף סמוך לגוף קודם שהיטה בין דאינם מנדנדים אנה ואנה. שם תשו' קפ"ח מסיק מי שמתיר בנשבר הגף סמוך לגוף בלא עוקץ בהפס"מ וכבוד שבת ונקשר שבר על שבר והבוכנא קיים אין מוחיחין אותו כדעת הפמ"ג סי' נ"ג. הגם דלעגן נשבר הרגל באופן זה מחמיר אבל הוא מחלק בין כאן לשם. שם תשו' קצ"א משריף בפשיטות בנשמת הגף וגם נצטר הדם ואין ידוע אם קודם שהיטה או אחר שהיטה אף בהפס"מ ורק בלא נצטר אזי בהפס"מ תולין לחקל אף אם יש אודם קצת. שם תשו' קצ"ב מתיר בהפס"מ וכ"ש בשעור האצבע לענין נשבר הגף לשער אף כשאר אצבע אף דאינו אגודל. שם באותו תשו' מביא בנגלד מקצת קרום העליון מהריאה ונמצא כנגדו שבר בצלע מחלק בשם לשלשה דינים היינו אם יש עוקץ ג"כ מרפה אף בהפס"מ ובאם אין

עוקץ אך עכ"פ ניכר שהיה שבר יש להתיר רק בהפס"מ והיכא דבורקין העצם בצד השני ולא ניכר שום שבר רק גבוה במקום הזה יש להקל. אף באהפס"מ, שם תשו' קצ"ד בעוף שהיה לו מכה עמוקה תחת הכנף וחתכוהו תחלה מתיר בהפס"מ וב"ש ויו"ט בלא נברק, שם תשו' קצ"ה מסיק בנמצא שבור ואין שום צרורות דם ולא רושם תלינן בודאי אחר שחיטה לא כדעת הלב"ש. שם תשו' קצ"ו, מסיק לאסור שלש רגלים אפילו עומד בפ"ע, שם מתשו' קנאת סופרים קב"א, מטריף בנשבר הגף רחוק אגודל אבל יש נצרר הדם בין הצלעות, וג"כ באותה תשו' מטמא באשה שרגליה לראות מראות לבנות וכשנתייבש נהפך לאדם ודעתו שמוחיבת להמתין עד שגתייבש, וג"כ באותה תשו' מביא שאסור לשבור עגלה בעש"ק וביום שבת יקחו הנכרים בעצמם התבואה מבית ישראל ולא מיהני. למכור התבואה וגם העדיה מקודם לאותו נכרי, וג"כ בשם אוסר ליתן מים צוננים לתוך היורה סמוך לחשכה בעש"ק ויתחמם כל הלילה ובבוקר לשפוך אותם המים לתוך המקוה, וג"כ בשם מביא שאסור לבנות לישראל בשבת בתים אף שימכרו הבתים:

סימן נה דין טרפות ברגל ובפרקי

(א) שלש פרקים יש ברגל התחתון והוא ארכובה הנמכרת עם הראש ולמעלה ממנו פרק שני והוא הנקרא שוק וצומות הגידים בתחתיתו סמוך לארכובה ולמעלה ממנו פרק שלישי והוא מחובר לגוף ונקרא קולית: (ב) אם נחתך או נשבר ברגל מארכובה התחתונה ולמעלה ולא נקשר דידן דאין אנו בקיין בחופו וטרפה ובמשעך עצמה לדעת הש"ך מטריף בכל ענין ולדעת הט"ז כשר, ועיין בגליון דבעוף אין משעך ודינו תמיד כלמעלה משעך וטרפה: (ג) אם נשבר ונקשר שבר אל שבר עיין בפ"ת סקמ"ז שבעצם האמצעי למעלה מצומות הגידין יש להכשיר אפילו שבר על שבר, ובעצם הקוליות אין להכשיר רק בהפס"ט וסעודת מצוה ביהד, ובשא"ש לדעת הש"ך כשר אם אין ריעותא בבשר אפי' באין הפס"מ: (ד) עיין ביד אפרים במה שהאריך ומסיק בעוף שנשבר עצם הקוליות ונקשר כקולמוס ונמלח ונתערב ועוד בכמה עניני בזה בעוף ודו"ק: (ה) אם נשבר עצם השוק למעלה מצומות הגידין והדבר ספק אם היה חופה ונמלח ונתבשל, דעת הש"ך להקל במליחה וצלויה ובבישול אפילו באין ס' ובודאי יצא לחוץ צריך ס' והט"ז מיקל עוד יותר ע"ש, ואם נשבר במקום צ"ה ונקשר ונתרפא העור והבשר יפה אזי בבהמה יש להכשיר ע"י בדיקה בצומות הגידין, ובעוף הגם כמו אינדיק ואוזא יש להקל אפי' בהפס"מ קצת ע"י בדיקות צ"ה ובעוף הדק אין אנו בקיין בבדיקה אפילו בהפס"מ, ולמעלה מחצי עצם או אצבע בעוף אין צ"ה, ואם נשבר ואין ריעותא בבשר ובעור כלל אין להקל אם לא בהפס"מ וראות עיני המורה, ובעצם

הקולית

לקוטי הלכות טרפות הנראות כג

הקולית נמי דינא הכי זולת סמוך. אצבע לגוף אף נקשר יפה לא מהני דחיישינן שמא איעכיל ניביה ובהפס"מ יש להתיר אף שנפסק ניביה אבל לא נתעבלו. אבל בשף מדוכתיה אם נפסק אין להקל אפי' בהפס"מ אבל אם לא נפסקו יש להקל כן העלה הפמ"ג סק"ג בש"ך סנ"ו. אם נשמש הקולית ממקום חבורו בגוף בהפס"מ יש להקל אם לא איעכיל ניביה: (ז) עיין בבאה"מ סק"ב אם נשבר רק האסותא ג"כ מרפה גם הביא רשף מדוכתיה ל"ש שף מדוכתיה ואינו עומד באסותא רק מצד ול"ש אפי' עומד באסותא ויש חלל בין הכוכבא ואסותא הכל נקרא שף מדוכתיה: (ז) בנשמש הקולית וראה שנפסקו הגידים ורק שאינו בקי בנתעכלו יש לאסור אפי' בהפס"מ כ"כ הש"ך בסק"ו. ובנשבר סמוך לגוף ואינו בקי בנתעכלו יש להקל בהפס"מ: (ח) עיין בפ"ת סק"ב שהעלה בבהמה שצוהעו על רגל אחת ואין רואין שום שבר. רק שהיה נפוח מבחוץ סמוך לגוף והתיר החרב לאכול בהפס"מ: (ט) ועיין בפ"ת סק"ר כמה שהעלה בשנים שאמרו לאחר שחיטה שראו שהבהמה היתה צולעת בחייה ע"ש. וגם בס"ק הנ"ל כמה שהביא בשם ח"ם בבהמה שהיתה ירכה אחת גבוה מחברתה שהכשיר ע"ש. וגם בסק"ו כמה שהביא בשם הנו"ב בעוף שנשבר הקוליות סמוך לגוף וחזר ונקשר ונמלחים עם עוד שתי עופות ומקודם לא הרגישו בהשבר והתיר ע"י קליפה. ובנתבשל התיר ג"כ ע"י קליפה אח"כ ע"ש: (י) עיין בפ"ת סק"י כמה שהעלה בנשבר סמוך לגוף. ובספק איפסק הכשיר אפי' באין הפס"מ. ובדאי איפסק המריף אפילו בהפס"מ: (יא) ראש עצם הקולית שניתק מהשוק מרפה ג"כ לדידן כ"כ בבאה"מ סק"י: (יב) חסר או יתיר רגל מרפה מחבר ס"ד: (יג) בגליון מהרש"א כתוב אם נשבר מקצת מהאסותא אפי' לפי ראות עינינו לא נשמש כלל מרפה ג"כ. עוד בשם כתוב ואם היתרים וגיד הדק לא נפסקו לדעת הלב"ש הוי ספק מרפה: (יד) עיין בפמ"ג בשם סק"ו הביא בשם חבל"י להכשיר בשוורים שעושין מלאכה בהם לרוב אין בהם ניבים מחמת המלאכה ודעת הש"ך מראה להמריף בזה: (טו) עיין בפמ"ג כמ"ז סק"ה מה שהביא ב' פרושים: איזה נקרא היתרות ולענין דינא צריך להחמיר כב' הפרושים: (טז) כל מקום שאם נחתך אינו נמרף הבהמה אבל האבר אסור עכ"פ. ועיין בפ"ת סק"ג שמביא בשם כמה גדולים שהחלב והביצים מותרים: (יז) עיין ביד אפרים בס"ה בהג"ה אבל אם חזר ונקשר הביא בשם הנו"ב בעוף שנשבר הקולית סמוך לגוף ונקשר בקולמוס ונמלח עם עוד שני עופות והתיר מה שנמלח עמו ויש רוב כנגדו בקליפה ואפילו אם נתכשל כך התיר לקלוף אח"כ אם אפשר לקלוף. עוד הביא בקליות שנקשר שע"ש ונמלח יחד בשר ועופות המחמיר לעצמו קדוש יאמר לו. אבל לא לאחרים. והמחמיר אל יחמיר אלא אותה קדרה. אבל שאר בשה שנמצא לא יחמיר אע"פ שאין ס' נגד העוף ע"ש: ומביא שפעם אחד היו מסובים בסעודת ברית מילה ונמצא שבר בקוליות במקום שעושה מרפה ולא

היה שאש"י וחקרו שלא היה ריעותא בעור ובשר והתרנו התבשיל מפני הפס"מ וסע"מ. וע"ש עוד בס"ק הנ"ל שהאריך הרבה ודו"ק. ועיין ג"כ בפ"ה סקמ"ז שמביא בשם הגר"ב בקוליות בעוף שנמצא שבור והשבר נתחבר לא שאש"י שהתיר הכלים שאינן ב"י אף שהיה ספק אם העור והבשר היה שלם. אך כלים שאפשר בהגעלה צוה להגעיל ע"ש. עיין בפמ"ג בש"ד סקמ"א שמביא בשם בל"י ובשם לה"פ בעגל שנולד ידיו עקומות דפשיטא דכשרה אבל ברגלים כהאי נוונא החמיר ע"ש :

סימן נו דין מרפות בצומות הגידין

(א) צומות הגידין שנמלו או שנפסקו או שנקפלו או שנעקרו מן הארכובה ונקרפו מן העצם למעלה מן הערקום ואפילו במקום הערקום הן הצומות שמבפנים או שמבחוץ לזנב מרפה בבהמה כן דעת המ"ז והש"ך בסק"ב. אבל בעוף הובא בבאה"ט סק"א. שלב"ע צומות נקרא רק הם שמבפנים לצד חלל הגוף : (ב) ועיין בפ"ה סק"א שהעלה דאפילו בעוף אם יש רקבון במקום צומות הגידין הן לצד חלל הגוף או בכל צדדי הרגל יש לאסור אפי' בהפס"מ וכ"ש ג"כ : (ג) צומות הגידים בבהמה הם שלשה אחד עב ושנים דקים והש"ך מחמיר אפילו בנפסק רוב אחד מהם. ושיעור אורכן לא יותר מחצי עצם ולמעלה. והלב"ש כתב אם יש עוד איזה צד היתר אזי יש לסמוך על דעת הפמ"ג שבעוף אינם רק כאצבע ובעופות גדולים הם שיעור ב' אצבעות : (ד) בעוף צומות הגידין הם מ"ז וא"א בקיאיין בבדיקה בעוף חרק ובעוף הגס רק בהפס"מ אנו בקיאיין בבדיקתו. אבל בבהמה אם נשבר וחזר ונקשר דוקא בקיאיין אנו ג"כ בבדיקתו כ"כ בש"ך סק"ג והובא בבאה"ט סק"ח. ואם לא חזר ונקשר דעת הבאה"ט שיש לאסור אפילו בבהמה. כיון דאיכא ריעותא גדולה. ועיין בשו"ת שם ארי' שמביא בשם שו"ת משיבת נפש שבהפס"מ אנו בקיאיין בבהמה אף ברא נקשר והיכא דהשבר למעלה מרא' בבהמה אנו בקיאיין אף בלא הפס"מ ע"ש. אכן בשו"ת בית שלמה מתרעם על מי שמבשיר בזה ע"ש : (ה) עיין בבאה"ט סק"ג דאם נשבר העצם במקום הערקום עצמו בבהמה מרפה ע"ש : (ו) הא דאין אנו בקיאיין בצומות בבדיקה בעוף הוא רק דווקא בעוף חרק. אבל באינריק ובאוואז בקיאיין אנו בהפס"מ. ולכן בעוף חרק אם יש נפוח ונצרר הדם הרבה במקום צ"ה מרפה אפי' בחזר ונקשר בעוף חרק : (ז) ועיין בבאה"ט סק"ז בשם הש"ך דצריך המורה קודם שיטריף לחתוך הנפוח לעיין בו אם יש רקבון ונימוח או יש להטריף. אבל בצדירות דם מעט או שינוי מראה לחוד יש להקל. וע"ש שצריך לזה שאלות וחקירות חכם ירא בומננו ע"ש : (ח) עיין בפמ"ג בש"ד סק"ג שמביא בשם בקיצור דיני רגל. וע"ש עוד כמה שמביא שבה מעשה לידו בשוק שנשבר ונקשר רק שעצם העריון יתר למטה אחר הקשירה והכשיר בהפס"מ ע"ש היטב :

זכעת בעוה"י אתחיל להרשים דיני מטרפות העצמות לפי דעת
הלבושי שרד :

(א) קולית שנשמש היינו שנינו ממקומה ולא יצא מהאסותא וכן אם נשבר
מקצת עצם מהבוכנא דין אחד להם שבהפס"מ מהני בדיקה בניביה אם
לא נפסקו והם יפים וברואים כשר. ובנפסקו אף שבוראי לא נתעכלו מרפה
וכן אם לא נפסקו רק המורה לא בקי באיעכול או אם נאבד ולא בדק מרפה
אף בהפס"מ. וכ"ו דוקא אם עו"ב היה שלם בלא נקב אבל אם יש נקב בעור
או בעיניו שהבשר והעור חופין רוב היקף השבורה רק אם נאבד ולא ראו אם
עו"ב חופין כשר : (ב) אם איעכול ניביה ונפסק ולא נשמש העצם כשר : (ג) נבראת
שמוטה הרי זה ספק מרפה : (ד) הא דמטריפין באיעכול היינו דוקא רובין או
מחצה אבל אם רק מיעוטן כשר : (ה) שני מיני ניביה יש א' היתרות היינו
שבעצם הכף שיוצאות ער עצם הזכר ואוחזות אותו. וחב' הגיר הדק שמתברר
עצם הזכר להכף אם לא נתעכלו ואחד מהם רק נפסק. או שלא בדק הגיר
והדק כשר בהפס"מ. אבל לא בדק היתרות מרפה : (ו) אם נשמש הקולית כולה
מהאסותא מרפה בכל ענין ואפי' רק בספק ג"כ מרפה. וכן בנבראת כך וכן
אם הוחזר בידי אדם ונתרפא מרפה : (ז) אם נשבר הקוליות סמוך לגוף היינו
ר"א בגסה וב"א בדקה ובעוף א"א ולא נקשר כלל בהפס"מ וסעודת מצוה כשר
אם בדק הניביה והעו"ב בלא לקותא בבשר ובלא שינוי מראה אבל בספק יש
להחמיר והיבא בדק אחד מהם ג"כ כשר בהפס"מ וס"מ בלא נפסק. ובדיעבד
ולא בדק השיעורים הנ"ל רק העו"ב היה שלם ג"כ כשר : (ח) השיעורים הנ"ל
צריכים שיהיו לבד הבוכנא : (ט) ואם נשבר סמוך לגוף ונקשר שא"ש בהפס"מ
איצ אפילו בדיקה בניביה אם העו"ב היה שלם וחופין ובנאבד ולא בדק החיפו
ג"כ כשר. וכן אם השבר היה באלכסון ונקשר כך אפילו יש בו עוקצין נקרא
ג"כ שא"ש ודינו כדלעיל. ובנקשר שבר על שבר דינו כדלעיל לחומרא בלא
נקשר רק במה שמכשירין בהפס"מ וס"מ כשר כאן בהפס"מ לבד : (י) אם
נשבר רחוק מהגוף שיעור הנ"ל ולא נקשר כלל בהפס"מ אם העו"ב בלא נקב ובלא
לקותא בבשר כשר. ובליקותא בעור לבד ג"כ כשר. ובנקשר שע"ש ונאבד או
שנמצא אחר הבישול ג"כ כשר בהפס"מ ובנקשר שבר אל שבר אף עם עוקצין
או שנאבד כשר : (יא) כל היבא דמטרפה אפי' אם נתרפא או חי יב"ח ג"כ לא
מהני : (יב) קוליות שנשמש מעט מהערקום או הערקום מהשוק בהפס"מ כשר
בכל ענין ובנשמש ונשבר לגמרי מהערקום או הערקום מהשוק אזי דינו כנשבר
רחוק מהגוף בכל הענינים : (יג) שוק שנשבר למעלה מצ"ה שייכים אצלו כל
הדינים הגוהגים בקוליות שנשבר רחוק מהגוף לפי שיעורם : (יד) כל היבא
דמטרפה בנחתך הרגל כן הדין בנבראת חסר מרפה ג"כ : (טו) שוק שנשבר
במקום צ"ה היינו מחצי עצם למטה ולא נקשר מרפה. רק בעוף אם ראה שהיה
רחוק

רחוק בודאי מאצבע ונאמר ולא ראו אם היה למעלה מחצי עצם בשר בהפס"מ באופן שהעו"ב היה חופין: (טז) בנקשר שא"ש בבהמה בודקין בצ"ה ובעוף הגס ג"כ בודקין בהפס"מ ובעוף הדק א"א בקיארין: (יז) צ"ה חם מבחוץ ומכפנים לצד חלל הגוף ובנתקלקל אחד מהם טרפה ובנאבד ולא כדק הצ"ה שמכפנים בשר. ובנידון זה בשא"ש הוא מיקר באווא ששיעור צ"ה ער ב"א. ובאם ראה שנפסקו החיצונים טרפה כל שהוא למטה מחצי עצם ובנפסקו הפנימים והחיצונים לא נבדקו בשר. ובנקשר שע"ש דינו כלא נקשר ודינו כדלעיל רק לענין נאבד קיל מדיכא דלא נקשר: (יח) שוק שנשמש מהערקום ולא יצא מחורו דינו כדלעיל. אבל יצא מהחור מקרי נשבר ואין אנו בקיארין אפילו בבהמה ובהפס"מ: (יט) הערקום שנשמש מהארכובה או נשבר וכן הארכובה שנשבר כשר ואם ספק אם מחיים נשמש או לאחר שחיטה כל היכא דכשר בהפס"מ כשר כאן אף באין הפס"מ ע"י בדיקה וזאת נשבר ויצא לחוץ דינם שוה: (כ) אם נפוח ונצטר הרבה במקום צ"ה ויש רקבון דעת הש"ך כשם הרש"ל להזריף, דינים היכא דספק אם נשמש מחיים או לאחר שחיטה מחמת דיש בוה חלוקי דינים הרבה לא רשמתי בכאן ותעיין בדינים זו בלבו"ש היטב:

סימן נה וסימן נו

דין טרפות בגלג וטרפות בצ"ה לפי דעת השו"ד מזה"ת ומה"ת:

בטומט"ד מה"ת תשו' קפ"ד. האריך כמה דאמרינן יתר כניטל דמי. או כניטר שניהם או כאילו ניטל היתר לכו"ע עיין שם. שם תשו' קפ"ו מבאר דאין משערין מן עצם החיצון רק מן השבר דאם מן השבר רחוק אגודל אף דמן העצם החיצון אין אגודל ג"כ בשר וגם מסיק דאם השבר היה באלכסון משעריגן בהפס"מ מאמצעות השבר אף דמסוף השבר אין אגודל רק עם הבוכנא ג"כ בשר. וביש עוקץ צריך אגודל אף בהפס"מ רק בלא הבוכנא. שם תשובה קצ"א מסיק לאסור שלש רגלים אפי' עומד הרגל השלישי בפ"ע. שם תשובה קצ"ז בבהמה שהיתה צולעת על רגל אחת וכששחטו אותה וברקו אחר הבוקא דאטמא וראו שהגיר הדק היה נפסק ועל הבוכנא היה חיכוך בלא שרומות ועל האמותא היה נפרק קצת מסיק דיש להקל כדעת כל הפוסקים שחולקין על רש"י וז"ל ואף ביצא ממש מקיל בהפס"מ כנפסק רק הגיר הדק. אבל בנפסקו הגירין הגדולים טרפה אף בהפס"מ. שם תשו' קצ"ח מתיר בנשבר או נשמש והוי ספק אם מחיים או אחר שחיטה אף האבר עצמו היכא דהוי ס"ס. שם תשו' קצ"ט בקלויות שנשבר רחוק אגודל מהגוף ונדבק שע"ש ונמצא כן לאחר הבשול מהיר אף שלא ראינו אם עור ובשר היה שלם. ואף בנמצא שבור אחר האכירה ולא נקשר כדל מתיר בהפס"מ מטעם דאי אפשר שלא ירגיש בעת מרוטות הנוצות ומליחה אם היה ריעותא. שם תשובה ר' בענין ההכחשה שקצת אנשים אמרו שהיתה בוקא דאטמא

לקוטי הלכות מרפות הוראות כה

והמוכר והלוקח מכחיישים ולא בדקו אחריו והתיר הכלים שנודע אחר מעל"ע:
שם תשובה ר"א התיר בשוורים שעושין מלאכה והבוכנא על הקוליות מלאה
שרומות והיתרות יפים ושלמים והגיד הדק ליכא. אבל בשוורים שלא עושין
מלאכה המריף כהאי גוונא. שם תשובה ר"ב הסכים להתיר אף האבר שנשבר
היד כבהמה רחוק מהגוף בדעת הפמ"ג אף שלא נקשר. שם תשובה ר"ג מסיק
דמי שמיקל בהפס"מ בדעת הפמ"ג לא בדעת הלב"ש בעצם הקוליות שנשבר
סמוך לגוף בתוך אגודל ונקשר שע"ש ולא בדקו הניבין כלל אין מוחיחין אותו
גם מבאר דהא דאמרינן דתרי קולא בהפס"מ לא מקלינן אף דהריעותות רחוקין
ג"כ לא מקלינן בעוף אחת ע"ש. שם תשובה ר"ד מסיק להמריף החלב לישראל
בבהמה שצולעת על רגל אחת ובמקום הבוקא נעשה געשוואלין ואפי' נרפא
קצת. שם תשובה ר"ה מסיק דבנפסק ולא איעכול ניבית ויכול לחזור למקומו
הראשון יש להכשיר בהפס"מ. גם מביא בשם בשוחט שחתך רגל אחת מאווא
חיה ונתערב בהרבה וגם נתבשר מהם בפחות מ"ס ואף כהפיל אחד מהרגלים
המריף כל הכלים. והכלים שנתבשל בהם התיר להשהות אותם עד אחר מעל"ע.
שם תשובה ר"ו המריף בשור שהיה צולע והקצבים אמרו שמחמת איזה קוץ
שנתחב ברגלו והשוחטים לא שמעו לקולו ובדקו והיו הבוכנא באסותא ולא
שף רק הניבים היו מעוכל וגם הכלים המריף. ומבאר דהא דאמרינן. בשוורין
שעושין מלאכה דרכם שיפסוק הגיד הדק היינו דוקא שלא היה צולע מחיים.
שם תשובה ר"ח מכשיר בהפס"מ וכ"ש בעוף שנשבר העצם במקום צומת הגידין
רחוק שני אצבעות מן הערקום רק ששכב וע"ז ונתחבר וע"ז כל שרואין העור
והבשר שלם. שם תשובה ר"ט בשבר בשוק בתוך אצבע והיה נקשה שעשי"י
היה הפס"מ ומניעת שמחת יו"ט והסכים לדעת המורה שהמריף גוף הבשר
ושאר העופות שנמלחו ונתערבו התיר עיין שם. גם הצריך לזה דעת השבות
יעקב להתיר בס"מ במליחה בקליפה אף דלא קיי"ל בוותיה מ"מ בלא נודע עד
אחר שנתערב כדאי לסמוך עליו כדיעבד שכבר הורה המורה שם תשו' ר"י
בגדון דלעיל המריף כל השומן והבשר לכתחלה ורק הכלים שאחז מעל"ע
התיר. וגם בשם מביא בשוחט מקצת העור אף שלא יצא דם בעוף אף שבדק
מצד השני והיה שלם אעפ"כ המריף. וגם בשם מביא בנקב במחול הנקאה
שמתודה לא התיר רק במקום הדק שבצד העב כי כן הו"ל רבותיהו אבל
במקום העב יש להמריף. שם תשובה ר"ט המריף בשור שהחלק ונשכה והלך
קצת חוגר ונשחט מיד והשבר היה במקום צומת הגידין אף שעור ובשר היו
שלמים ויגים. שם תשובה רכח מסיק בדין מרפה אע"פ שנשתהה יב"ח וחי
אסור ג"כ. שם להלכות שחיטה תשובה מ"ח מביא בבהמה שהיתה צולעת על
ירכה והבוכנא היה דבוקה באסותא גם הניבין היו שלמים רק האסותא היה
נפרך מעט והמריף. גם בשם מתיר בהפס"מ שנשבר עצם הקוליות תוך אגודל

ונקשר שע"ש ע"ש. שם תשובה ו' מסיק להתיר הבדים אחר מעל"ע בנתבשל מבהמה שנשמת הירך לגמרי והניבין היו נפסקים למראות עין ולא נתעכלו. שם תשובה נ"א הסכים להמורה שהתיר כעוף שנשבר הקוליות סמוך גוף באלכסון ומהתחלת השבר לא היה אגודל ונקשר שא"ש בלי עוקץ ומצאו אחר הבשול ונמלח עם עוד עופות ואף שע"ש ג"ב מתיר רק מסיק דכל זאת אם לא היה ניכר מחיים. אבל אם מחיים ג"כ היה ניכר ממריף, במהרורא תליתאה תשובה פ"ב מכשיר כהפס"מ וכ"ש בנמצא אחר אכילה בעצם הקוליות של עוף שבירה תוך קשר אגודל ונקשר שע"ש. ובשעת אכילה לא ראו בחוץ שום ריעותא אף רהוי תרי קולא אעפ"כ התיר ע"ש. שם מתשו' קנאת מופרים תשו' ק"א מסיק בנשמת הגף אם נצרר הרם הרבה אין אנו תולין שנשמת אחר השחיטה אף שהשוחט אומר בבירור שנעשה אחר השחיטה. ועיין בשם לענין עופות החדשים מה שמסיק בזה :

סימן נז דין דרוסה

(א) עיין בש"ך סק"א דדריסת הזאב בבהמה לכתחלה היכא דאפשר יש למכרה לנכרי ואסור לשחטה. ודעת המ"ז להקל כהש"ע סי' א' גם לענין דריסת חתול שלנו בעופות עיין בבאה"מ סק"ט מזה : (ב) אם נדרס האם נגד חלל הגוף חוששין גם לולד. ואם הולד חי יב"ח כשר בודאי כ"כ בבאה"מ סק"י. עיין בפ"ת סק"ד מה שהאריך בזה. ואם נדרסה האם נגד הצוואר כשר הולד : (ג) הש"ך סק"ד כתב דלא נקרא מקום רחב רק כשאין שם מחיצות כלל. ואף כשיש מחיצות מותר למכרה לנכרי כן דעת האחרונים. ודעת כמה פוסקים אם יש אמה ורביע לכל צאן וצאן מקרי מקום רחב : (ד) הפ"ת סק"ט מביא בשם שו"ת גבעת שאול היכא דשמעו קול צעקה ודעש כלילה ובבוקר מצאו רק אחד מת"כ אין להתיר את האחרים דחוששין שמא אח"כ מת ולא נח רוגזיה והיכא דפצע עוד אחד בודאי כולם אסורים : (ה) עיין בפ"ת סק"ב בשם תשו' ח"ס לענין הרועה אם נאמן ולכן היכא דיש כמה ספקות התיר החלב מהצאן לחלוב הרבה ביחד ע"ש : (ו) עיין בבאה"מ סק"ט היכא דהדרוס הרג שנים יש פלוגתא בין הפוסקים אם אמרין נח רוגזיה. ודעת המ"ז להקל. יבלול של חרנגולים יש להחמיר : (ז) עיין בפ"ת סק"ג הביא היכא דלא ראינו הדרוס תלינן במצוי. ואם נכרי הרועה נאמן או לאו עיין בפ"ת סק"ב מזה : (ח) עיין ביד אברהם דבספק טרפה דבבהמה דקה ה' חרשים ובגסה מ' חרשים אם נשתהה וילדה שרי : (ט) האידנא אין אנו בקיאין בבדיקות דרוסה ואפילו למכור לנכרי חי אסור ובודאי טרפה לא מהני שהיו יב"ח : (י) אם נתערב ספק דרוסה בין אחרים מותר להשהות אותם יב"ח הנכבשינהו כ"כ בפ"ת סק"ו : (יא) עיין בפמ"ג במ"ז סק"ב שהביא במעשה שקנה ישראל פרה מנכרי והיה בה חבלה והנכרי אומר שזאב

לקוטי הלכות מרפות הוראות בז

פגע בה זה יותר משלש שנים שמחלק בשם אם העכו"ם אומר זאת קודם שמכרה
נאמן ואם אחר המכירה אומר כך ואינו רוצה להתחזיר ויש הפס"מ סמך על המ"ז
וישאר אחרונים המתירים בדריסת הואב ע"ש:

סימן נח דין בהמה נפוחה

וסימן נט דין בהמה שנפשטה בחייה

(א) נפילה אינה אוסרת רק כשנפלה מעשרה טפחים מגובה כריסה. ובנפלה
א"ב כבדיקה רק כשהלכה הידוך יפה כמקודם דוקא לא פחות מד"א ובהפילה
אחרים אפילו בפחות מעשרה טפחים ג"כ אנו חוששין לנפילה וא"ב: (ב) עיין
ביר אפרים שמביא בשם גו"ב שמתיר בנפלה וצולעת על רגל אחת. וע"ש עוד
שכתב באם היהודי לא ראה הנפילה אוי העכו"ם המוכר אינו נאמן על זה:
(ג) עיין בגליון שמביא בשם המור בעובר שנולד ואינו יכול לעמוד אין חוששים
משום ריסוק אברים אם לא שיש שינוי באברים אוי מרפה: (ד) בעוף אם
נפלה הנוצות מרוב שומן כשר: (ה) ליתן בהמה בפסח לנכרי אם יודעים
שהנכרי מאכילה חמץ אסור כ"ב בגליון מהרש"א: (ו) עיין בב"א תשובה מ"ז
מסיק בצ"ע בבהמה שבא מן השדה ומבעבע דם מן הצדדים ונמצא שם נקב
גרול וספק ע"י דריסה או קוץ ונותנת חלב הרבה ומראה דעתו דהחלב אסור.
וגם למכור אותה לנכרי חי ג"כ אסור: (ז) בהמה שאחותה דם וחלתה מותרת
כ"ב בש"ע סי' א': (ח) בהמה שנפסקו רגליה יש לחוש שמה נשבה נחש ויש
תקנה שיאכלוה צלי ויראה אם הוא נשיכת נחש תתפרק ותפול חתיכות חתיכות
כ"ב בש"ע סי' ג'. והש"ך ג"כ מסכים לדעת הש"ע בזה דהיבא שנפסקו רגליה
יש לחוש ולא אמרינן שגרונא נקמיה:

סי' נו וסי' נח וסי' נט וס' לפי דעת המומי"ד מה"ת ומה"ת

במומ"ד מה"ת תשובה רי"א האריך בשני אוונות שהיו בחדר גדול ורחב ובבוקר
מצאו אחת מת והשני שחטו והיה בכף רגל אחת קצת חבורה
וארומה מדם וחתך מקום הדם ולא נכנס לפנים כלל והתיר אותה בהפס"מ.
גם בשם התיר בכלוב מלא אוונות ובלילה שמעו קול צעקה מביניהם ובבוקר
מצאו אצל צד הכלוב שפונה לחוץ אוונא אחת הרונה ונקטע ראשה ובשאר
האוונות לא היה שום ריעותא והכלוב היה מקנים וריוח בין הקנים והתיר שאר
האוונות ע"ש שהאריך. שם תשובה רי"ב המריף בכלוב שנחלק לשנים באמצע
ולמעלה היה אחד וכצד אחד נדרס עוף אחת המריף כולם. שם תשובה רמ"ז
בנוה צאן נשמע קול צעקה בלילה ובבוקר נמצא כבשה אחת פצוע ומתה ולא
נודע מי הכה אם זאב אם כלב וכלבים מצוים שם והתיר דהולין במצוי. שם
תשובה רי"ז בכלוב שהיה שלש אוונות ומצאו אוונא אחת מבעבע דם בחלק

אחוריים והסכים לדעת המורה שהתיר שאר האווזות. ואף שאח"כ נודע שבוה
החדר נמצא הדרוס אעפ"כ כיון שיצא הדבר בהיתר מקורם אף שנמצא עוד
מהאווזות השומן הכשיר ולא מחזיקין רעותא למפרע. שם תשובה ר"ח המריף
בכלוב אף שיש בין שליבה לשליבה שיכול העוף להשטט משם ע"ש. שם תשו
ר"כ בדבר הצאן הרבה ערך שלש מאות צאן שהיו בדיר ומהדיר היה פרצה
למקום רחב וגדול ובכורך מצאו בדיר ארבע כבשים מתים וכל הצאן מצאו
בבוקר בהמקום רחב. וגם עוד שבעה עשר כבשים היו קצתם קרועים באזניהם
והסכים להתיר הצאן הנשארים מדינא דע"י דנכבשינהו דניידו ומהיות טוב
צוה למוכרם לנכרי או להשהותם יב"ח ע"ש שצוה שעוד שלשים צאן מהם
יפרוש לאיסור ע"ש שהאריך הרבה בזה. שם תשובה רכ"א כבר אווזות שמונים
שהיו בחדר ערך מחזיק שבעה אמות והרג הדרוס מהם י"ב ושלשה דרס
והתיר השאר מחמת כיון דיכולין לעוף נחשב מקום רחב ע"ש. שם תשובה
רכ"ב בכלוב מלא עופות שהיתה עומדת בחצר ובבוקר מצאו שלשה הרוגים
מהם והנשארים כרחו והמריף כולם. שם תשובה רכ"ג בכלוב מדא אווזות ומצאו
אווזא אחת שצווארה חוץ לכלוב והיה נקמע ראשה והתיר השאר מחמת
דכל שיכולה למשוך ראשה לחוץ הוי כספק על והוי ס"ס. שם תשובה רכ"ד
במי שהיה דו שמונים צאן ומסר אותם לרועים נכרים ומנהגם מהרועים
שבלילה מכניסים אותם בחצר המיוחד ובא הרועה וסיפר להבעה"ב שבלילה
באו זאבים להצאן וכרחו אותם ומצאו כבש אחד נהרג ונאכל ממנו וב' נפצעים
והלך הישראל ומצאו בדבריו ובא לפני המורה והמריף ואח"כ בא השואל
וסיפר לפני שבעת ששכר הרועים היה תנאי ביניהם שאם יארע היוק ביום יהיה
אחריות על הרועים ובלילה אחריות על הבעה"ב וע"כ אינו מאמין להרועה
ואח"כ בא עוד הפעם וסיפר חדשות שבשעה שהלך עם הרועה לראות בצאן
מצאו כל הצאן על פני השרה גם הב' הנפצעים היו ג"כ ביניהם ע"פ השרה
והכבש אשר נהרגה הביאה הרועה לביתו והאריך בזה והתיר כל הצאן עיין
שם היטב. גם באותה תשובה מביא לענין גמ שנקרא בפי כל איסור ולתורה
ולחתימה נקרא ישראל איסור והורה שיכתוב בהגט ישראל איסור דמתקרי איסר
ולא לכתוב המכונה איסר ע"ש. שם תשובה רכ"ו מסיק דבכל דהוי לי שם חדר
מיוחד בפ"ע מותרין השאר דהוי כספק על עיין שם. שם תשו רכ"ז לענין צאן
שהיו לנות בלילה בשרה במקום גדר והרועים היו נעורים ותיכף כששמעו קול
צעקה מצאו שכבש אחד ממסמם בדם והואב קפץ מעל הגדר והתיר הצאן
ע"י דנכבשינהו דניידו ע"ש. שם תשובה רכ"ח מסיק בדין טרפה אע"פ שנשתקה
יב"ח וחי איסר ג"כ. שם תשובה רכ"ט בדין צאן של ישראל ושל נכרי שהיו לנות
בגדר בלילה ומצאו אחת נדרסת ונהרגת ואחת פצועה רק שהיה שם מחתרת אשר
צאן אחת יכולה לצאת מהחתירה והתיר השאר ממעם דמחבואה אחת מצלת

ע"ש. שם תשובה ר"ל חלק על המורה שרצה להכשיר בדיר של צאן ישראל ונכרי שנכנס שם זאב והוא שותק והם מקרקרים דהוי בשתי קדרות ע"ש. שם תשובה רל"א בדיר שהיה הרבה צאן ובבוקר מצאו כל הצאן לחוץ ושלשה מונחים בחוץ הרונים ואחת היה דם יוצאת מצווארה ואחת מצאו חתיכות חתיכות והרועה אומר ששני זאבים רדפו אחריהם והתיר הצאן ע"ש. שם תשובה רכ"ב בשני כלובים שעומדים על העלייה בביתו מלא אינדיק ובבוקר מצאו בכלוב אחת עוף אחת מת ונאכל ממנה הראש עם צווארה ובעלייה זו מצאו כלב שמונה שם והתיר כל העופות. שם להלכות שחיטה תשובה נ"ב הכשיר בלול של עופות ומצאו עוף אחת הרונה מונחת בחור של העכברים והכשיר השאר עופות ע"ש. גם בשם מסיק דלענין הגרויפן שמצאו בהם מילבין שאסור לטונחם על קמח ומסיק דכי שרי להתיר רק דבר דבלאו הכי ג"כ דרכו דהתיך בגון דבש אבל דבר שאין דרכו להתיר אסור מטעם דאין מבטלין איסור לכתחלה ע"ש:

סימן סג דין בשר שנתעלם מן העין

(א) בשר שנתעלם מן העין אסור אא"כ היה בו סימן מובהק או שביעות עין או שהיה צרור וחתום כ"כ במחבר סי' א': (ב) עיין בבאה"ט סק"ה מה שהביא בשם תשו' נ"ש סי' ע"ה בחבית של שומן אווזא שלקח השר מבית יהודי ועמד שם ב' או ג' ימים והכיר שהיה החביות מלא בכתחלה והתיר מטעם דהיה לו מ"ע ועוד כתב בשם דעם הארץ אינו נאמן בשביעות עין קל אלא צריך שידקדק יפה ובת"ח אף במ"ע קל מהני ג"כ. עוד הביא בשם כששולחין עוף לשוחט לשחוט ע"י נכרי צריך השוחט לכתוב על מכתב כמה עופות שחט וגם היום לסימן מובהק ע"ש: (ג) עיין בבאה"ט סק"ו כמה שהביא שמעשה בא לידו שהשוחט לא עשה שום סימן רק הבעה"ב הכיר העוף והתיר ג"כ בזה ע"י מ"ע של בעה"ב ע"ש: (ד) עיין בח"א שרוצה להתיר אף גם היבא דיש לו מ"ע רק בהכלי ומראה מקום להט"ו סימן קי"ח. ובשתעיין היטב בט"ו בשם תראה שהט"ו לא מתיר בט"ע דכלי לבד ע"ש וצ"ע ליישב הח"א בזה:

סימן סד דין איזה חלבים הם המותרין והאסורין לאכילה

(א) עיקר החלבים הם בחלק אחוריים של בהמה. אבל בחצי הבהמה של פנים אין בהם מהחלבים כ"כ ברמ"א סי' ו': (ב) עיין בבאה"ט סק"א שנוהגין להניח צדע אחת לצד אחוריים ועיין בפ"ת סק"ג בשם הנ"ב שאסור להניח לצד פנים רק י"א צלעות גדולות וכל הג' צלעות קטנות יניח לצד אחורים ואין לסמוך על הקצב לבד רק על מנקר בקי: (ג) חלב ההמסס והכרס וקרומ שעל המחול וחומין שבעוקץ וחלב הקיבה אסור מן התורה וחלב של הדקין אסור לדירון מחמת ספק באורך אמה מן הקיבה וגם מן סוף המעיין

המעיים ג"כ כ"כ במחבר. וגם נהגו להסיר הקרום מהרקין משני צדדיו כ"כ ברמ"א סי' ט"ו : (ד) עיין בפ"ת סק"ז בשם תשו' עבודת הגרשוני בהדרא דכנתא שנמלח בלי ניקור כלל שצריך ס' רק נגד החלב מאמה אחת מהרקין עצמם ואם אין ס' בהם אזי נ"נ וצריך בהבשר שנמלח עמהם ס' כנגד כל הרקין שהחלב דבוק בהם ועיין ג"כ בגליון שסובר ג"כ כך והדקין עצמם אסורים : (ה) עיין ברמ"א סי' י"ח דלכתחלה יש לנקר הבשר תוך ג' ימים. ובדיעבד אין ראסור : (ו) עיין בפמ"ג במשבצות סק"א דהא דאמרינן דספק כבוש בב"ח מותר היינו דוקא לאכול כך אבל לבשל אח"כ אסור דהוי ספק תורה אח"כ ע"ש :

סימן סה דין הלכות דם ואיזה חומין האסורין משום דם ומשום חלב
 (א) חומין שביר ושבתתף ושכלחי התחתון ושבעדדי הלשון ושכלשון ובצוואר וחומי חלב וחומי העוקץ וחומי הרקין שהם בתוך שומן הרקין אסורים בודם משום דם. גם נהגין להסיר ג"כ ג' חומי אורך אצל החזה מבפנים וגם קרום של המוח ג"כ אסור משום דם. ואם לא נמלם וכשלם בלא חתיכה צריך ס' כנגד כל החומין. וכצ"ל סגי בקליפה גם במליחה נהגין ג"כ להסיר רק כדי קליפה כ"כ במחבר וברמ"א סי' א'. ועיין בח"א כלל כ"ח סי' ט"ו דאם בשלו בלא קליפה מותר דאינו אלא חומרא דכבכ"פ במליחה וצלייה. ועיין עוד בשם דאנו נוהגין ברמ"א דא"צ ליטול בעוף חומין אילו מחמת שהם דקין :

סימן סו דברים האסורים משום דם

(א) נמצא דם בביצה יש ספיקא דפלוגתא דהרא"ה דמחמיר יותר בחלבון מכלמון ושאר פוסקים דמחמירין בחלמון ומוזה נתפשט המנהג לאסור כל ביצה שיש בה דם ואין מחלקין בין חלבון לחלמון כ"כ ברמ"א סי' ג' וכן אם נתערב במינו במל חר בתרי. ואם נתערב במינו ושאינו מינו להמיו סק"ה במעשה שבא לידו כשר דאמרינן סדק את שאינו מינו. ולהש"ך סק"י אסור עד שיהיה ס' ואם יש ספק אם היה במקום האסור ונתערב במינו ושאינו מינו כשר להש"ך ג"כ. ואם נתערב רק בשאינו מינו לכך צריך ס' ובנתבשל לרעת חלב"ש אסור הקדרה ג"כ. ובמקום הפס"ם שנתערב מהמים או הקדרה בשאר היתר יש להתיר כ"כ בלב"ש : (ב) בגרויפין הנמצא בביצים נוהגין המורה הוראות אם הגרויפ אין בו שום מראה אודם מכשירין אותה : (ג) עיין בבאה"ט סק"ז דמשמע שרוצה להתיר אפילו היכא דנתערב רק חד בחד. ועיין בחדושי רע"ק שמביא דאין להתיר רק חד בתרי : (ד) עיין ביד אפרים בשם שו"ת שחלב הנוטה לאדמימות אסור וכן הכלים שנשתמשו בחמים אסורים ועיין בלב"ש להלכות אמ"ה כמה שהורה בשוחט שחתך רגל אחת מאוואז חיה ונתערב בין יותר מששים והשוחט כשנודע לו השליך רגל אחת לחוץ והורה על הכלים דאם

ברור לו שכא היה ששים בשום פעם בשבועל בהקדרה אוי כל הכלים אסורים
אכן אם הוא כספק אצלו אולי היה עכ"פ בבשול פעם אחד ששים אוי מותרים
הכלים אחר מעל"ע ע"ש. עיין במהרורא תליתאה תשובה קי"ח מסיק דבנמצא
טיפת דם בביצה ונתערב במינו כשר בין על החלבון ובין על החלמון. ורק
אט נמצא על החלבון ועל החלמון בשניהם אז טרפה לא כהלכו"ש. שם תשו'
ק"כ מחמיר לכתחלה ברגלים שמולחין אותו ומעמידין אותו בסמיכה על הקרקע
בוקיפה אף שהמלפין נחתכו. ועיין ביד אברהם שמביא שאם נמלחו המלפים
עם הרגלים אסור מעט אף מה שלמעלה מהמלפים. ואם נתבשל כך מסיק שאין
שייך בכאן איסור רבוק. עיין בבית אדם תשובה כ"ב ד"ו מביא באשה ששברה
הרבה ביצים לקערה לעשות מאכל וגמצא באחת דם ולקחה החלמון שבו הדם
והחלבון נשאר מעורב והתיר ללוש בהם המאכל מחמת כיון שנודע קודם
שנתערב בשא"מ וכשר אף לדעת הש"ך שהחמיר בסימן צ"ח: סימן ס"ז וסימן
ס"ח מחמת כי אין בשם כל כך דברים נחוצים לא רשמתי בכאן ורק מדין בלי
שני ועירו איה"ש בסימן ק"ה אבאר. ועיין בפמ"ג במ"ז מה שמבאר בזה לחמשה
דינים ע"ש היטב. בעת ארשים בעו"ה מחרושי דינים להלכות טרפות מהלכו"ש
שמביא כלל גדול לכל מורי הוראות בדיון כלים שנתבשל בהם איסור וזהו כלי
שנתבשל בהם וראי איסור אפילו דרבנן אסור אפילו לא נודע עד אחר מעל"ע
וכלי שנתבשל ספק איסור של תורה אם נודע בתוך מעל"ע אסור לעולם ובנודע
אחר מעל"ע אוי בהפסים יש להתיר ויש ג"כ עוד דעה שמותר לגמרי והובא
הדעה בש"ע אף שיש הכרעה כהאוסרין. ובאיסור דרבנן יש להתיר בהפס"מ
אפילו נודע הוך מעל"ע להתיר אותה עכ"פ. אחר מעל"ע אפילו באין הפס"מ
ע"ש עוד שהאריך בזה:

תם ונשלם בעו"ה הלכות טרפות

סימן סט

דין מליחה והדחה

(א) צריך להדית ולשרות הבשר קודם מליחה ועיין בפמ"ג בפתיחה שמביא
שיש בזה ששה מעמים ואנו קי"ל דהעיקר כמעט המרדכי מחמת שהמלח
יתמלא מרס שע"פ כ"ב בש"ד סק"א: (ב) אם אחר שהורח חתך לשניים מותר
בהפס"מ אם מלח כך דודאי יש ס' כ"ב בגליון ובש"ד סק"ג ואם חתך רקט עט
אן חתול אכל דעת הפמ"ג בש"ד סק"ג להכשיר אף בלא הפס"מ. ועיין בשם מה
שהעלה בצ"ע באוונות שהורחו רק בחוץ שלמים ע"ש: (ג) אם לא הסיר המלחי
מרגלים ומלח כך אינו אסור רק למעלה מעט מהמלפים רמ"א סי' א': (ד) בגליון
מהרש"א מביא שמותר לשרות בכלי נכרי ואף בכלי נחושת אם שרה אין למחות
דדרבו

הדרבנן נ"כ בהדחה. עוד מביא אם שרה באקראי בבלי כשר מותר להשתמש בה: (ה) הדחת הבשר לכתחלה צריך לשרות חצי שעה ואם הודח רק היטב בשר אף בלא נמלח עוד ואם הודח רק מעט או אם היה ס' נגד הרם שעלויו או אם נמלח כך ג"כ כשר רמ"א סי' א' ועיין בתשו' בית מאיר שמצריך קליפה: (ו) אם נשתמש בהכלי ששרה בה בשר אפילו יבש רותח כשר בדיעבד ש"ך סק"ו: (ז) אם נקדש הבשר הוך שיעור מליחה ולא מלחו עוד הפעם אחר ההפשרה ונתבשל מותר בדיעבד אם לבח"פ נשתהה שיעור מליחה אחר ההפשרה כ"כ בש"ך סק"א. ועיין בפר"ח שמצטרפין השיעור ששהה קודם הקרישה ג"כ להשיעור מליחה. ועיין בש"ד סק"א בספק אם נקדש שהכל לפי הזמן: (ח) אם אחר שיעור מליחה מצאו שהיה באמצע הבשר קרח אין תקנה לבשר אלא לצלו. ועיין בפ"ת סק"ו בשם תשובת גבעת שאול שמתיר אם לא הודח אחר המליחה הנ"ל ע"י הדחה מעט ומדיחה שנית אף בלא הפסד. ואם הודח היטב וכבר נמלח עוד הפעם אוסר אף לצלי. ועיין ביד אפרים שהאריך ומתיר בשעת הדחק וצ"ג מעט. ועיין בח"ד שכתב שיש לחתוך הבשר הקרוש ולמלחו בפ"ע. והוא מחלק בין תוך יב"ש לאחר יב"ש ע"ש: (ט) אם נמלח בלא הדחה בהפס"מ כשר אף בשהה במלחו ע"י הדחה ומליחה שנית ואם נמלח עם שאר חתיכות שאר החתיכות מותרות אף בלא הפסד רמ"א סי' ב' וביש ס' בחתיכה נגד הרם שעלויו הלכו"ש מתיר בדיעבד אם נתבשל בלא מליחה שנית לא כדעת הפמ"ג כ"כ בפ"ת סק"ח ועיין בבאה"ט סק"ב דאם לא היה ס' ונתבשל כך צריך ס' כנגד כל החתיכה והיא אסורה: (י) עיין ביד אברהם בשם הפמ"ג שמיכל בשומן אווז שלא הודח בראשונה ע"ש: (יא) בשר שנמלח מצ"א ונתבשל כך בהפס"מ כשר. ואם לא נתבשל עוד והוא תוך יב"ש יחזור וימלח צד השני. ואם הוא אחר יב"ש אין לו תקנה אלא צלי רמ"א סי' ד': (יב) עיין בגליון ובחדושי רע"ק שמתירין שומן שלא נמלח אלא מצ"א: (יג) עיין בפ"ת סק"י מה שמביא מעשה שמלחו במלח מעורב בגרופין כמה שמתיר להדית מעט ולמלחו שנית: (יד) עיין בש"ך סקב"ד דבלא נתבשל עוד בבשר שנמלח מצ"א דמהני מליחה שנית תוך יב"ש היינו דוקא דלא הודח עוד. אבל אם הודח לא מהני מליחה שנית: (טו) אם חתך תוך שיעור מליחה מהחתיכה דעת הש"ך סקב"ד. דצריך להדית ולמלוח שם שנית: (טז) שיעור שהיה במלח בדיעבד אם נתבשל או לכבוד שבת או לאורחים יש להתיר בשעור מיל ולכתחלה צריך שהיה א' שעה רמ"א סי' ו': (יז) עיין בפ"ת סק"ג כמה שמביא מה נקרא כבוד אורחים היינו אם הם בעלי תורה או עשירים שראוי לכבדם: (יח) אם הודח הבשר במלחו בבלי כשר או חולבת אם היה אינו מלוכלך כשר דאין מליחה לכלים להפליט. ואם היה מעט מיד בבלי אוי כשר אף שהיה מלוכלך רמ"א סי' ח': (יט) בשר שנתבשל בלא הדחה אחרונה

צריך ששים כנגד הבשר בכר מה שנקדרה כן דעת הרמ"א סי' ט': (כ) עיין
 בפ"ת סקמ"ו מה שהביא והאריך באשה ששלחה בשר לבעל עד שבת שאין
 סומכין אפילו יש אומדנות מוכיחות: (כא) בשר שנתבשל בלא מליחה צריך
 שיהיה בתבשיל סי' כנגדה ואותה חתיכה אסורה מחמת פירש ממקום למקום
 רמ"א סי' יא. ועיין בגליון שהביא בשם תשובת גינת וורדים שלש לסמוך על
 הראב"ד המשיערינו רק כנגד הדרם דנפק מהחתיכה. ונ"כ כתוב שם מותרנות
 שיעור לא יותר מכביצה ועיין בעיקרי הד"מ שמכשיר בפשיטות היכא דשמוהו
 הבשר מקודם במים רותחין. גם לדעת הרמ"א בבשר שנתבשל בלא מליחה
 אעפ"כ בהפס"מ מותרות וכן בבשר ששהה ג' ימים בלא מליחה נתייבש דמו
 בתוכו ואם נתבשל אף אם נמלח אח"כ צריך סי'. ובבני מעים שנתבשלו בלא
 מליחה אם יש סי' נגר השומן שעליהם אף הם מותרים כ"כ בגליון. ועיין בפר"ח
 שמביא דריאה אינו בכלל בני מעים ומחזיקין בה דם: (כב) עיין בפ"ת
 סקמ"א שהעלה בדעת הר"ש הלוי במעשה שנמלחה במעות חתיכה ששהה
 ג' ימים עם חתיכות אחרות ונתבשלו דכולם מותרים באכילה: (כג) בשר ששהה
 ג' ימים בלא הרה אין לו היתר רק צדי ולבשלו אחר צליה אפילו ע"י הרה
 ומליחה אסור כ"כ בפ"ת סקמ"ד. ובשומן שא"א בצלי יש היתר בהפס"מ שאחר
 הרה ומליחה יערב בשאר שומן שיהיה סי' כנגדו כ"כ בפ"ת סקמ"א ועיין
 ביד אפרים שאוסר. ועיין בשו"ת ערוגות הבושם שמתיר לפי דעתו שימלחו
 היטב ולחלוט אח"כ ברותחין ורק בהפס"מ ע"ש. ועיין ביד אפרים סימן ע"ו
 שהאריך לענין שומן ששהה ג' ימים ונותן עצה שמקודם ידחו וימלחו בדרכו
 ואח"כ ילבן אגן מלובן היטב שדפנותיו קצרים בענין שיהיה החתיכות שומן
 מפוררים ומפוררים זמ"ז ע"פ כולו ואח"כ יערב השומן חד בתרי כי לדעתו
 אין זה נקרא בישול אלא צלי ע"ש. ועיין בפ"ת סקמ"ו בשם חמורדי דניאל דבכר
 וכחל מותר להשהות דבלא"ה צריכים לצלות אותם דוקא ואין חוששין שם
 יבוא לבשלם אח"כ ועיין בממה יהונתן שמתיר ג"כ בכבד ששהה ג' ימים ורק
 לא בשלו אח"כ ע"ש: (כד) ולענין אם מלחו אותו בכרי שאינו מנוקב עם
 שאר בשר הולכין להחמיר מ"ז סקל"ב: (כה) אם שרו אווזות שלמות שלא
 נפתחו בדעבד לצורך גדול בשר האווזות והאברים הפנימים צריכים צלי כ"כ
 בפ"ת סקמ"ח. ועיין שם בפ"ת בסקמ"ח שמביא בשם הפמ"ג סקנ"ג בשפתי דאם
 שרו בשר מלא קרח תוך ג' ימים ואח"כ שהו עד אחר ג' ימים שאוסר אף בדעבד
 ע"ש. עיין ביד אפרים בדעבד שדקח בשר קרוש לביתו ונפטר שם ושהה ג'
 ימים אך ההפטר היה בתוך ג' ימים והכשיר מחמת שהיה משקה טופח על פניה.
 ועיין ג"כ במומו"ד תשובה קל"ד שמביא שהתיר פ"א באווזות שלא הורח ותוך
 ג"י אך הכניסו מקורשים לבית תוך ג"י והתיר מחמת דמים הנפלטין מן
 הקרישה הוי כהרה וגם הרב ראז"מ ו"ל הסכים ג"כ דבריו להכשיר ע"ש:

(א) אם חל היום ג' כשבת עיין בפ"ת סקב"מ דשרי להשרות אותו על ידי נכרי אם א"א בצלי וביו"ט שרי בכל ענין : (כו) עיין ביד אפרים שמיקד בשומן הכנתא שמלחו אותו אחר ג' ימים ונתערב בכמה תערובות הכלים שאחר מעל"ע : (כח) אם יש ספק אם נמלח תוך ג' ימים או אח"כ מותר דספק דרבנן וכ"ש שהוא רק חומרות הגאונים להקל : (כט) אם נתערב בשר ששהה עם שאר חתיכות וכן בשר שנתבשל בלא מליחה בשאר חתיכות והיה ס' במלה ברוב ומותר לבשל כולם כאו"א בפני עצמו רמ"א סי' יד : (ל) בשר שלא פרט עוד דמו ונכבש במים מעל"ע אסור לדעת הרמ"א סי' ט"ז אפילו לצלי : (לא) עיין בפ"ת סקל"ג דאם החליפוהו המים בתוך המעל"ע לא מיקרי כבוש והיכא דאם נכבש בנהר מעל"ע לא מיקרי כבוש דקמא קמא אזלא. ועיין בפמ"ג בשפתי סק"ס דאם היה מונח במים קרוש לא מיקרי כבוש רק יש לו דין דשהה ג' ימים בלבד דמותר לצלי. ועיין בגליון דכבוש בציר ח"י מינוט חמור לכל הדינים מכבוש במים מעל"ע : (לב) בשר שנמלח בבשא"מ אסור כל החתיכה רמ"א סי' יא. ואם נתערב חר בתרי בשפתי סקע"ז מסיק בצ"ע אם נתבשל אבל שאר החתיכות מותרים : (לג) אם יש ספק אם נפל לציר תוך שיעור מליחה או אחר שיעור מליחה מותר מה שחין לציר. ועיין ביד אברהם שמצריך קליפה ג"כ לשאר חתיכות שנמלחו עליה : (לד) בשר ששהה שיעור מליחה וקודם שהורח נפל לציר מה שבתוך הציר אסור מיד וגם למעלה צריך קליפה רמ"א סי' כ' ועיין בפ"ת סקל"ח במה שהעלה באם נפל לציר על כלי חרס שדי בגרירה לכבוד שבת. ובאם נפל רק על אוזן הכלי שנקרא פערצולייען שהתיר אחר מעל"ע : (לה) אם חתך בסכין אחר שיעור מליחה קודם ההדחה לבתחלה הסכין צריך הגעלה ובריעבד מותר ע"י נעיצה בקרקע קשה. ועיין בגליון שמתיר לאחרים אף אם לא קנחו בדיעבד : (לו) מלח שמלחו עמה בשר אסור למלוח עוד הפעם עם זו המלח ואפילו אחר שגתייבש : (לז) עיין במשבצות סקב"א בחתך בסכין חולב מלח קשה ואח"כ מלח במלח זו בשר ולא היה ס' והתיר רק בהפס"מ ע"ש וגם אפילו אינו היה כ"י ע"ש ג"כ שהאריך בזה : (לח) עיין בשפתי סקל"ז בבשר שנפל לתוך קערה הותחת עם בארשט מהומץ עם חלב והיס"ב והטריף אף בהפס"מ ע"ש שמסיק שמתוך ההרפות מפליט ומבליע אפילו בב"ש : (לט) עיין בשפתי סקמ"ג בשם הצ"צ שמתיר בהפס"מ בבשר וחלב שספק אם נמלחו יחד ע"י קליפה בבשר ממעט ס"ס. ועיין בח"א זכב"א שפוסק ג"כ כך. ובשומן וחלב כהאי גוונא דהוי מב"מ מתיר בודאי היכא דהוי רוב בהיתר דהוי רק ספק דרבנן ע"ש : (מ) עיין בח"א דקרקע מרוצף בצינול דינו בכלי שא"מ אבל קרקע קשה כך לא מרוצפת הוי ספק אם הוא כלי שא"מ ולכן מה שנגע בקרקע לצור אסור ומה שלמעלה מותר : במומו"ד במהרורא תליתאה תשובה קבב מבשיר לעני והפסד באשה שהריחה הבשר

הבשר במים ונתנה אותו עד הדף שמולחין ואחר שעה הריחה אותו ובישלה אותו בקדרה ושכחה אם מלחה אותו ע"ש שהאריך ומסיק בצ"ע שם תשובה קבר בבשר שהורח אחר המליחה וספק אם הוא תוך שיעור מליחה מחלק אם ידוע שעת המליחה אימתי היה ורק הספק על שעת הרחה מוקמינן בחוקתו דמעיקרא. ואם הספק על שעת המליחה אימתי היה אזי אסור. שם תשובה קבו משכח פתרי דגמח מצ"א עדיף ונמלח כב' הצרדים היינו אם נמלח בכשאימ בנמלח מב' צרדים אסור לגמרי ונמלח מצ"א מתיר לצלי מה שחזין לציר מחמת ס"ס. ועוד יש נ"מ בזה לענין הדם בעין אם לא הורח מקודם. שם תשו' ק"ל מכשיר בביצה שנמצא בעוף בתוך האם שלה ומלחו כך הביצה בתוך האם ועם שאר בשר ע"ש. שם תשובה קלא מכשיר בתרנגולת ששכחו ולא גמלו ממנה השלל של הביצים ונמלחו ונתבשל כך רק שהיו קמנים לא כמו חלמונים של שאר ביצים. וג"כ בשם מכשיר לשאוף מאבאק בפסח ע"ש. שם תשובה קלב מכשיר בשכחו אם מלחו הבשר בכלי מנוקב או בכלי שאינו מנוקב. שם תשובה קלג מתיר מה שנוהגין הקצבים בחורף להשרות הבשר בנהר שלא יהיה הבשר ששהה ג' ימים. וע"ש. לענין אחד שנרב לביהכ"נ בעת שקרא אותו הגבאי מחויב ליתן הנדר רק על הביהכ"נ ולא ליתן הנדר הלז לעניים. שם תשו' קלד ממריף בחתיכה אחת שספק אם הורחה אותה ממליחתה קודם שיעור מיל וכן כב' חתיכות ג"כ מרפה ע"ש. שם תשובה קלה מביא דעת הש"ך דהלכה שמתיר להשרות בשר תוך ג' ימים כדי להשהות אותו אחר ע"ש. שם תשובה קלו מתיר בספק אם שהה חתיכה שלשה ימים בלא הרחה כיון דהוא רק חומרות הגאונים ע"ש. שם תשובה קמ מתיר בדיעבד באוונות שהורחו קודם המליחה רק מבחוץ שלמים ומתיר אותן אף לבישור ע"ש. שם תשובה קמא ממריף בספק אם נשרה הבשר מעל"ע בכלי עם מים אף לדעת החו"ד כיון דלא אתחזק איסורא ע"ש. שם תשובה קמב מכשיר בבשר שנמלח והורח ובתוך י"ב שעות מלחו אותו עוד הפעם עם בשר שמלחו אותו להוציא דמו בכלי מנוקב ומחלק היכא דלא מלחו עוד הפעם זה הבשר רק היה מונחת כך בין החתיכות שנמלח בעת אסור ע"ש. שם תשובה קמו מחמיר לבתחלה שלא יונח הלב בלא קריעה מעל"ע מחמת חשש כיבוש הדם בתוכו שמכונס בו ע"ש. שם תשובה קמח מכשיר בדיעבד בלב שקרעו אותו ונמלח בלא הרחה ראשונה מטעם דלב רשיע ולא בלע ע"ש. שם תשובה קנ קנא קנב אסור העופות החדשים מאמעריקא כל זמן שאין לו מסורת מאבותינו עליהם ואפילו הביצים שלהם אסור ג"כ. עיין בכינת אדם תשובה בה מ' אסור אפילו בדיעבד אם מלחו בשר והניחו כרוך בבגד פשתן וכן בכבד שכרבו בנייר וצלעו אותו אסור ג"כ. שם תשובה ל' מה בבשר שנמלח בכ"מ ובתוך שיעור מליחה נפל לארץ או לתוך כשא"מ והנביהו אותו מיד מסיק דיש להתיר מה שלמעלה מן הציר אף שדא הגביהו מיד ומה שבתוך

שבתוך הציר אסור מיר ע"ש. שם תשובה לב מן בקורקבן שנמלח עם הפרש שבתוכו ונתבשל כך אם צריך ס' כנגד הפרש מסיק דבקורקבן יש להקל אבל בופק שנמלח עם הפרש יש לאסור. ועיין במשבצות סק"א בזה. שם תשו"מ' נז בתרנגולת שמנה מרפה שנמלחה עם בשר ומקצת חתיכה נוגעת בתרנגולת ושאר חתיכות ניגעות' זו בזה מסיק דבהפס"מ וס"מ יש להתיר החתיכות שלא נגעו בוראי להמריפה רק באופן שלא זכ הציר מהמרפה תחת שאר החתיכות. עיין בחכמת אדם שמתיר לצורך גדול אפילו לבתחלה שידים הישב היטב הבשר במים ויחזור ויריח במים שניים עד שיתלבן ומותר אז למלוח אותו כך:

סימן ע' דין מליחת הרבה בשר ביחד

(א) מולחין הרבה חתיכות וע"ז ב"י סי' א' וחתיכה שיש לה בית קיבול ולא הפך אותה בדיעבד אין לחוש רמ"א סי' א': (ב) חתיכה שמלח אותה ב' פעמים בלא הדחה בנתיים כשר שם רמ"א. ועיין ביד אפרים שמביא שאף שמלח אותה אחר פרימת הציר אפשר ג"כ להכשיר: (ג) עיין לקמן סי' קה דאנו נוהגין לשער בר מליחה בששים וא"ב בין כחוש לשמן: (ד) בדיעבד ששהה בשר במלחו כמה ימים כשר מחבר סי' ה'. כלל העולה אם נגע בשר ששהה שיעור מליחה לבשר שהיא בתוך שיעור מליחה במקום הפס"מ יש להכשיר אפילו עד מעל"ע. וכ"ש אם לא נמלח כלל דאפילו נפל ציר וכן בתוך שיעור מליחה יש להתיר אם לא שהה שיעור כבושה לדעת המ"ז ע"י הדחה ומליחה שנית. וכן אם נגע אחר שיעור מליחה והדחה לבשר שהוא בתוך שיעור מליחה דעת הש"ך להמריף. והפ"ת סק"ג שבהפס"מ יש להכשיר ע"י הדחה ומליחה שנית ומשמע שאפילו עד מעל"ע אבל אחר מעל"ע מרפה אפילו לצלי: (ו) אם נפל לציר ויש מקום לזוב אחר שיעור מליחה בהפס"מ אם הוא תוך יב"ש יש להתיר ע"י הדחה מעט ומליחה שנית: (ז) בשר שנפל לתוך ציר שע"ג קרקע ומאחר שמספקין אם הוא חשוב ככלי מנוקב אם לא והבשר לא שהה עוד שיעור מליחה במלחו מה שבתוך הציר אסור פויד ולמעלה ג"כ כרי קריפה: (ח) ספק ציר ספק מים הולכין לקולא: (ט) ציר מעורב עם מים שהיו רוב נגר הציר אינה אוסר: (י) עיין בפמ"ג בשפתי סק"ג מה שמחלק ומבאר לששה דינים דעת המ"ז והש"ך מדינים מסעיף ו' מהרב בהג"ה הדין הא' הוא חתיכה שא הורחה בראשונה. הדין הב' בשר שהורח בראשונה ולא נמלח והונח אצל חתיכה במליחה. הדין הג' חתיכה ששהתה חצי שעה במלחה והונחה אצל אחת בתחלת מליחה. הדין הרביעי בשר ששהתה שיעור מליחה ותוך יב"ש הונחה אצל חתיכה במלחה תוך שיעור מליחה. הדין החמישי הוא בשר לאחר יב"ש ע"ש. הדין הששי הוא בשר לאחר מעל"ע שהונח אצל חתיכה במלחה ע"ש היטב מה שהעלה דעת המ"ז והש"ך וע"ש בכל אחר מהדינים הנ"ל הא"ך שמבאר בכל

לקוטי הלכות מריחה הוראות לא

אחד לענין אם נפל לציר או לכ"ס או לכשא"מ ע"ש היטב החילוק בין תוך יב"ש או לאחר יב"ש ע"ש:

סימן עא דין מליחת הראש והטלפים

(א) לבתחלה צריך להסיר המוח וקרומיו מהראש וגם הטלפים מהרגלים ואם מלח עם המוח הראש ושאר הבשר מותר והמוח אסור רמ"א סי' ג'. ואם מלח הרגלים עם הטלפים מזה שבתוך הטלפים ומעט למעלה אסור: (ב) אם נמלח עם המוח ונתבשל כך דעת הש"ך סק"ט דאם יש ס' בהקדרה נגד המוח גם המוח מותר. ועיין ביד אפרים שמביא בפשמידא שעשהו עם המוח ולא נמלח המוח ע"ש שאוסר הפשמידא אם לא היה ס' בפשמידא עצמו. וע"ש עוד ברגלים שמלח עם הטלפים שיש תקנה להסיר הטלפים ולמלוח פעם שנית ע"ש: במזמור"ד במהדורא תליתאה תשובה קכ מחמיר לכתחלה ברגלים שמולחין אותו ומעמידין אותו על הקרקע בזקיפה אף שהטלפים נחתכים ע"ש:

סימן עב דין מליחת הלב והריאה

(א) הלב צריך לקורעו שתי וערב קודם המליחה ואם בישל הלב אחר מליחתו בלא קריעה צריך ס' כנגד כל הלב והלב עצמו אסור. ואם היה דבוק בהעוף צריך ס' כנגד כל העוף אם העוף לא היה שלם והעוף עצמו נשאר באסורו רמ"א סי' ג'. והבשר שנמלח עם הלב בלא קריעה צריך קליפה: (ב) כל עוף יש בו ס' כנגד לבו אפילו בלא הראש והרגלים והכנפים מחבר סי' ג' ואוואז שהופשט עורה דעת מהרש"ל והמ"ז שאין בה ס' כנגד לבה (ג) אסור לאכול כל הלב דקשה לשכחה: (ד) עיין בפר"ח סימן עה דריאה אינה בכלל בני מעים ומחזיקין בה דם:

סימן עג דין מליחת הכבד

(א) אם נתבשל הכבד בלא צליה אפילו ע"י קריעה ומליחה צריך ס' כנגד הכבד רמ"א סי' א': (ב) עיין בפ"ת סק"א שאסור לצלות הכבד על גייר דלא כהמ"ז: (ג) אם באמצע הצליה נגע לקדרה עם תבשיל צריך ג"כ ס' כנגד הכבד ואם לאו הכבד אסור כ"כ בפ"ת סק"ג בשם תשובת הר הכרמל ואם הקדרה היתה ריקנית צ"ע אם להבשיר הקדרה: (ד) אם הודח הכבד דוקא ונכבש במים מעל"ע הפ"ת סק"ד העלה להבשיר. והבלי שנכבש בו אם לא היה ס' במים כנגד כל הכבד יש לאסור: (ה) הפ"ת סק"ה מביא דכבד שנמלח עם בני מעים יש להטריף הכבד מעים: (ו) עיין בפ"ת סק"ו במעשה שנתבשל הרבה תרנגולים ומצאו בתרנגולת אחת הלב והכבד ע"ש שהאריך ומסיק בצ"ע: (ז) עיין בשפתי סק"י הביא בכבד שנכבש במים מעל"ע דלצורך אפשר להבשיר לצליה

לצלילה: (ח) עיין בפ"ת סק"א מה שהביא והאריך לענין לצדות כבד בתנור שגרף אותו מהגחלים ע"ש: (ט) עיין בגליון שהביא בשם מהר"ש הלוי שהביא מעשה שנמלחו עופות רבות ובהם היו ב' שלא נפתחו כלל והורה שהמעים והכבד ישליכו ואותם הב' יאכלם צלי והאחרות גם לבשל מותר:

סימן עד דין מליחת המחול

(א) המחול דינו כשאר בשר: (ב) עיין בס"ז במחול שנצלח בלא ניקור שצריך לשער בס' לפי שמנו: (ג) עיין בפמ"ג שמבאר דעת הש"ך לענין מליחת הכליות לקולא שמועיל להם מליחה, ואם נמלחו עם בשר בהפס"מ וצורך גדול דעת הח"א המקיל להתיר הכשר לא הפכיד בדעת הרש"ל:

סימן עה דין מליחת המעים

(א) אין מחויקין דם בבני מעים בדיעבד לענין נמלח בכשא"מ בלא שומן שעדיהם מחבר סי' א': (ב) אם נמלח החלחולית רק מצד חוץ לבד כשר ואם נמלח רק מצד פנים אם לא נתבשל עוד יחזור וימלחנו מצד חוץ אפילו אחר מעל"ע ואם נתבשל כך צריך ס' כנגד השומן והכל מותר רמ"א סי' א': (ג) אם שהה שומן הכנתא ג' ימים בלא הדחה לפי דעת החו"ד בהפס"מ יש תקנה למלוח ויבשל במים שיהיה ס' כנגדו: (ד) אם נמלח העוף עם הופק צריך ס' כנגד המאכל ולא אמרינן בכאן איסור דבוק כ"כ בפ"ת סק"ו, ועיין בשערי תשובה להלכות פסח סי' תמ"ז סק"ד שהביא בשם תשובת כנסת יחזקאל שמתיר בזה וחולק על המנ"י והנראה דעתו בשם שמסכים ג"כ לדעת התשובה כנסת יחזקאל: (ה) עיין בשפתי סק"ג, בחלחולית שנהפך לעבר המאכל ומלאו בקמח בלי מליחה, ומלגו אותה ע"י עירו במים רותחין והסכים דהרב שמתיר רק באופן שימלח אח"כ החלחולית בצד השני ויקלוף השומן מעליה ע"ש: (ו) עיין בב"א תשובה כא ל"ו באשה ששכחה שנקרה כל המעים ושכחה אם נקרה הריש מעיא ונתכשל ואין ס' נגד כל הדקין והכשר: (ז) נשאלתי שנמצא ביצה עם הקליפה הקשה שעליה בעוף ושכחו ולא מלחו אותה ונתנו אותה כך ברגים בלא מליחה והכשרתי הדגים א' מחמת כי רק ממנהגא צריכה מליחה ועיין בבאור הגר"א שמראה לתוספות מסכת ערובין סב ב' ושם מראה דעתו להקל בדיעבד, והב' מחמת שהיה ס' כנגדה בהדגים:

סימן פא דין דברים היוצאים מן החי

(א) עיין בפ"ת סק"ג שפסק להתיר מי רגלים שז' חמור לחולי שאין בו סכנה: (ב) גבינות מבהמה שנטרפה, אם נטרפה ע"י סרבא או מוחש בתמסס מעל"ע או בהוגלד פי המכה יש לאסור החלב מג' ימים, ואם ניקב קרום שז' מוח

לקוטי הלכות מליחה הוראות לב

מוח יש להכשיר אפילו בתוך ג' ימים ואם ע"י יתרת יש להמריף עד י"ב חודש. ואם נתערב צריך לשער בס' ואם נמרפה ע"י חסר המרה הלבושי שרד ממריף עד יב"ה. והכלים אם הם ב"י אסורים כ"כ בפ"ת סק"מ. ואם נתבשל מהחלב שמתוך ג' ימים נחלב או אפילי הכלים אינם ב"י ג"כ אסורים: (ג) עיין בפ"ת סק"י לענין דם שנמצא בחלב דלפעמים יש להתיר ע"י ס' כגון דהחלב בעצמו צלול ונקי רק שנחלב בה קצת דם מהדר: (ד) עיין בפ"ת סק"י דמביא בשם הלבוש"ש דלפעמים יש לאסור החלב מכהמה בשרה כגון שנמצא נקב בחצר הכבד ונסרכה בסרכא וכן בכהמה שלמצא שנוטל ממנה כוליא מחמת חולי. ע"ש בטעם הדבר הגם שהוא מלתא חדתא ע"ש: (ה) עיין בבאה"ט כסימן ל"ט סק"ה הביא שאלה אם יש לו חלב מכהמה שנשחמה ואינו רוצה לבדוק הריאה מה הדין והורה שהחלב מג' ימים יש לאסור אבל החלב שמקודם פוטר ועיין שם עוד באם מצאו מכה בצלעות אחר שזרקו הריאה שהכשיר הכלים שאינם בני יומן:

סימן פד דיני תולעים

(א) תולעים הגדלים במים שאינם נובעים שוחה ושותה מהם. אבל אם פירשו על דופן הכלי או שלקח המים אפילו ביד אסור. ובמים הנובעים בב"ע אסור: (ב) עיין בפ"ת סק"ג שהביא שמותר לעשות י"ג מראויני שהתליעו. ועיין ג"כ ביד אברהם בשם בל"י שהביא דבש או שאר משקה שהתליעו מותר ע"י שיחממנו ויסננו ואין זה נקרא מבטל איסור לפי שאין כוונתו לכך: (ג) עיין בפמ"ג סק"מ בשפתי בשומן שנתלע אם אפשר ע"י הימום וסינון יותר טוב וא"א יטול למעלה והשאר מותר בהפס"מ: (ד) עיין בבאה"ט סקב"ד שהביא בחג השבועות שלקחו קודם מחנוגי ראוינקעס ואח"כ מצאה אישה אחת מילבין מותרין. ועוד הביא שאנשי מעשה לא אוכלין ראוינקעס ולא מאלניעס ולא אורו. ע"ש עוד לענין קמח שנמצא בה מילבין קמנים ע"ש: (ה) דבש שנפלו בו נמלים יחממנו ויסננו מחבר ס' יג: (ו) עיין בח"א אם חתך צנון או פירות בסכין וחתך גם התולעת בתוכו צריך לקלוף מעט. וע"ש עוד שמילבין שנמצאים בקמח וגרויפין מסתמא פירשו עכ"פ מפרי לפרי ואסורים ע"ש:

בטוטר"ד במהדורא תליתאה תשובה קב מסיק דבנסתם כים השתן של שור אף מבריתו מרפה כמו בניקב. עוד שם בנהר שנמצא תולעים גדולים וקמנים שאי אפשר כסינון מה שאפו מזה המים אסור ולהבא מהני שיחממו היטב המים ויסננו ואח"כ מותר לאפות מזה המים. שם תשובה קנו במרקחת שנמצא עליו ג' תולעים התיר מטעם שאין דרך המרקחת לעלות בו תולעים. וג"כ בשם מביא באשה שבררה קרויט ואח"כ מצאה על שני חתיכות שני תולעים והתיר השאר ע"ש: גם עוד בשם מתיר הפאוורלא של נכרים שהובא לישראל

לישראל ע"ש. עיין בב"א תשובה לו נר דאוסר במרקחת אם נמצא עליו ג' מילבין ולא מהני חימום וגם סיגון לא. שייך במרקחת והני רק ספק אחד וכיון דמוחזק לא מיקרי ספק אפשר יהיה נימוח ע"ש. שם תשובה קנח מתיר בארבעם שנמצא זכובין בתוכן מתיר לבדוק קופה אחת אם לא נמצא בהקופה כשר כולו. שם תשובה קנח מסיק לענין חמים מתולעים דיש תקנה להתיר ע"י שריטיווען ולרקד הקמח ע"ש. שם תשובה קס מתיר בתולעים קטנים כמו כנים שנמצאים במים אף שאי אפשר להסיר ע"י סיגון מטעם דאין זה חשוב בריה. שם תשובה קסא. מתיר בציקאריע שקנה ישראל מנכרי ומצא תולעים בשלשה פעקליך ומתיר להחזיר אותה להנכרי ואין חשש שמא ימכור עוד הפעם לישראל ע"ש. שם תשובה קסב מתיר למכור לנכרי קמח שקנה ישראל מנכרי והנכרי אומר מסד"ת שראל מילבין רוחשין בהקמח ע"ש. עיין בפ"ת סק"ח שאוסר ג'ב במרקחת שהתליעו שנתהוו בהם מילבין ע"ש שהארץ וההמיר. קמח שנמצא בו מילבין מראה דעת הפר"ח להקל אבל הח"א חולק ואוסר הקמח שלא מהני בה אפילו ריקוד וראוי לכל י"ש להשגיח על זה. אבל להכריז ברבים ע"ז הקמח מראה דעת האחרונים שאין חיוב כזה:

סימן פו הלכות ביצים

(א) ביצת נבלה וטרפה אפילו נגמרה כדי שכיוצא בה נמכרת בשוק אסור ואפי' נתערבה באלף כולן אסורות מחבר סי' ג' ואם ספק אם היא ביצת נבלה או אם היא ביצת משחיטה מותרות אפילו ברא תערובות. ואם הוא ספק אם היא ביצת טרפה דאסורה מדאורייתא או שחיטה אסורה: (ב) אם נשחטה התרנגולת ונמצאת טרפה דין ביצים שלה כדין חלב שנחלב מבתמה. ועיין לקמן בס' ק"י דדעת הט"ז דביצה כמל ברובא בהפסד ודעת הש"ך כהרש"ל דלא כמר: (ג) עיין בפ"ת סק"א במה שהעדה בתרנגולת שלא נמצא בה מרה ולא טעם מר כלל ויש הרבה ביצים מהתרנגולת. והעלה דאותן הביצים עצמן ממה שהטילה תוך ג' ימים אין להתיר. ואם נתערבו הביצים שמקורם ג' ימים בטלים ברוב. ורק לאכול אותן שניים שניים ואותן שמתוך ג' ימים אם נתערבו קשה לתקל ע"ש: (ד) בגליון מביא דאסור דכתחלה להושיב תרנגולת על ביצת נבלה וטרפה ע"ש: (ה) עוף שהוא ספק טרפה אם שהתה כ"א יום מיום שגולר בה הספק וחזרה והטילה ביצים הוא והביצים מותרות. ואם נולד הספק בה בעת שמטיל ביצים צריך להמתין שיטיל כל הביצים ואח"כ להמתין כ"א יום ויטיל ביצים פעם אחרות ואז מותר: (ו) עיין בשפתי כק"ו שהביא שהמנהג שרא לאכול אותן אווזות ובר אווזות שחרטומיהן שחורין שקורין אותן ווילדע גענו או קאטשקעס אבל הביצים מהם אין מחמירין כל כך לאסור ע"ש: (ז) עיין בח"א ביצה שיש בה אפרוח או טיפת דם אם הית במקום האוסר דינו כאפרוח וצריך

ס' כנגדה ואם אין ידוע כמל ברוב. עיין בבית אלם תשובה כ"ב ל"ז מביא
באשה ששברה הרבה ביצים לקערה לעשות מאכל ונמצא באחת טיפת דם
ולקחה החלמון שבו הדם והחלבון נשאר מעורב והתיר ללוש בהם המאכל
מחמת כיון שנודע קודם שנתערב בשא"מ וכשר אף לדעת הש"ך שהחמיר
בסימן צ"ח ע"ש: במוטו"ד במהדורא תליתאה תשובה קי"ח מסיק דבנמצא
טיפת דם בביצה ונתערב בטינו כשר בין על החלמון בין על החלבון. ורק
אם נמצא על החלבון ועל החלמון בשניהם אזי מרפה לא בהלבו"ש ע"ש.
עיין בלבו"ש להלכות ביצים דמסיק אף היכא דמותר הביצים כגון שנתבטלו
אבל אם בשלו אותן בקדרה עם מים. המים והקדרה אסורים ורק במקום
הפס"מ כגון שנתערב מהמים או הקדרה בשאר היתר יש להתיר. וכ"ז דבמל
ברוב רק היכא שנמצא רק דם בהביצה אבל אם נמצא בה ריקוס צריך
ששים. עיין בלבו"ש להלכות מליחה היכא דנמלחו שלשה חתיכות כשר וא'
מהם היתה מספק מרפה אסור השניים רק כדי קליפה ובנתבשל בלא קליפה
בריעבר שרי ואם נמלח עם שאינו מינו אסורים כולם אפילו בהפס"מ. וב
הדין כבשול וע"ש עוד האריך נקרא לא נודע האיסור. וע"ש עוד חתיכה עוד
של בהמה שנפל לתבשיל צריך ששים מחמת הדם שבה ע"ש:

תם ונשלם הלכות מליחה

הלכות בשר בחלב

סימן פז באיזה בשר נזהג דין בשר בחלב והאריך נקרא בישול
(א) עיין בפ"ת סק"ט דמביא דהאידינא נזהגין שמבשלים דגים אפילו עם
חלב וכפרמ' בחמאה אב"ס בודאי: (ב) עיין בבאה"ט סק"ח דביצים
הנמצאים במעיה דוקא ומעורים נהנו שלא לבשולם בחלב אפילו אם הקליפה
החצינה קשה ודעת הש"ך דאפילו לא נגמר רק החלמון ומעורה יש להקל
בהפס"מ: (ג) עיין בפ"ת סק"טו שמביא בשם מנחת יעקב בתבשיל של חלב
שנמצא בו עצם חלול ויש להסתפק שטא היה בו מוח ונמס שאוסר דספק
דאורייתא לחומרא. והב"י מקיל בזה דלא מחזיקין איסורא ע"ש עוד שהאריך:
סימן פח פט שלא להעלות בשר על השלחן שאוכלין גבינה ושלא
לאכול גבינה אחר בשר:

(א) עיין במ"ז סק"א דאם לועס לתינוק תבשיל שיש בו שומן צריך להמתין
ג"כ ששה שעות. ועיין בפ"ת סק"ז דדוקא שאין בתבשיל ס' נגדו: (ב) עיין
בפ"ת סק"ג בשם הה"ס דחולה קצת דשורה מימי חלב לרפואה וא"צ להמתין
אחר אכילת בשר יותר משעה ולברך כהמ"ז דייקא: (ג) המנהג להמתין

מבשר לחלב שש שעות וגם לברך בהמ"ז מקודם האם לאו אסור כל היום כולו : (ד) עיין במ"ז סק"ז דאסור להגעיל כלי מבשר לחלב וה"ה ללבוש ג"כ אסור. ועיין בא"ת הלכות פסח סי' תנ"א בשם המג"א דהטעם הוא עיקר משום גזרה ע"ש. ועיין בפ"ת סק"ז סי' קב"א שמביא בשם ח"ם דאם הבשר על פסח ע"י הגעלה כדינו אוי מותר ג"כ להחליף מבשר לחלב. דאו לא שייך הגזרה ע"ש : (ה) עיין בב"א תשובה ל"ח נ"ה דמתיר לחתוך לחם בסבין של בשר אפילו ב"י לאכול בו גבינה ומכאן דמה שמבואר בש"ך סי' פ"ט דאסור הוא רק לחתוך בו גבינה עצמו ועיין במ"ז סק"ז דעתו ג"כ כך משמע ע"ש :

סימן צ דיני כחל

(א) כל כחל אפילו של קאנה משום לא פליג צריך קריעה ש"ז ומיחה ולצקות אותו בפ"ע מחבר סי' א'. ואם צלאו עם בשר בדיעבר מותר ולבשול אסור לכתחלה אפילו ע"י קריעה ש"ז ומיחה. ובדיעבד מותר אם בשלו לבדו. ועיין בחדושי רע"ק דהקדמה אסורה. ואם בשלו עם בשר בהפס"ט מותר ש"ך סק"ח ואם בשלו אותו עם בשר בלי קריעה ומיחה צריך ס' כנגד הכחל וכחל מן המנין. וכחל עצמו אסור ב"י סי' א' : (ב) אחר הצלייה מותר לחתוך אותו בסבין של בשר ולאחר הצלייה דינו כשאר בשר אבל לבשלו אחר הצלייה לכתחלה אסור לדעת הרש"ל אפילו ע"י קריעה ג"כ. ועיין בפמ"ג במ"ז סק"י. ועיין שם דהיכא דצלו אותו בלא קריעה דשרי דיעבר אעפ"כ אם בישלו אותו אח"כ משמע דעתו דיש לאסור. ועיין בעיקר הר"ט שמביא שיש מנהגים שונים בדין זה יש מנהג שמבשלין אותו אחר הצליה רק בלא בשר ונהרא נהרא פשטיה : (ג) עיין בח"א דלכתחלה אסור למלוח כחל עם בשר ובדיעבד מותר אפילו בלא קריעה ואפי' על"י בשר. במהרורא תליתאה תשובה קצו מתיר בכחל לאחר חצי צלייתו לזרוק עליו קמח ולצלוח אותו כך ע"ש :

סימן צא דין בשר בחלב שנתערבו

(א) העולה לדינא לפי דעת הפמ"ג בשפתי סק"ג רכלי שנשתמש באיסור חם אם הורח היטב מותר להשתמש צונן לח בדרך עראי ודבר חריף יבש אבל לא חריף לח והיינו לכל הכדים אבל בכלי חרס או בכלי עץ אסור להשתמש שום לח כיון דא"א בהגעלה ומשמע אבל יבש צונן מותר אבל אם נבלע בה בצונן משמע דאפילו בכלי חרס מותר להשתמש דרך עראי אפילו לח צונן. ואם נגע היתר באיסור שמן צריך שפשוף היטב : (ב) אם נפל בשר לתוך חלב או להיפך אם התחתן חם הכל אסור עד שיהיה

לקוטי הלכות בשר בחלב הוראות לך

שיהיה ס' ואפילו בצלי חוץ לקדרה והיכא דהתחתון קר אוסר כדי קליפה והחלב אם לא נפסק הקילוח צריך מדינא ס' נגד הקליפה. ואם נפסק הקילוח בהפס"מ מותר אפילו אם אין ס' נגד הקליפה וזה רק בבשר וחלב מחמת דעיקר תלוי בבשול אבל בשאר איסורים אסור אפילו בהפס"מ דבבשר בחלב עיקר תלוי בבשול כ"כ בפ"ה סק"ה. ועיין עוד בפ"ה סק"י דמחלק בעירוין בין היכא שהוריקו בבת אחת בזה שייך או דין דתתאה גבר. ובין היכא דהוריקו בנחת דאסור או כולו. ולהכי אוסר כולו בסיומן ק"ד בשומן שעירה ונמצא עכבר מתחת. ועיין ג"כ במ"ז סק"ה שהעלה דברין עירו אין חילוק אפילו שניהם יבשים ואפילו ככ"ר שהוסר מהאש היכא דים"ב מפליט ומבליע ולדידן אסור ואם מונחים וא"ו בשניהם יבשים מבואר בסיומן ק"ה דאם הא' קר והא' חם להעת הט"ו אסור באין הפס"מ. ולדעת הש"ך אינו אסור אלא כשהאיסור חם אבל כשהיתר חם והאיסור קר די בקליפה וכשהאחד צלול אסור כולו: (ג) עיין ביד אברהם היכא דנפל בשר רותח לחלב צונן דרעת הב"י דהחלב מותר ולדידן צריך קליפה וא"א בקליפה דסובר דצריך לשער בס' נגד הקליפה של הבשר שנפל לתוכו והחמיר כנגד דעת הש"ך דסובר דהיכא דאסר כדי קליפה וא"א דמותר כך: (ד) העודה לדינא לדידן דבכל מלוח אפילו רק לצלי לענין היכא דהוציא דם תוך שיעור מליחה חשוב רותח ולאחר שיעורו בהפס"מ אינו חשוב כרותח. והיכא דלא הוציא דם אוי אחר שיעור מליחה חשוב רותח בכל ענין ובתוך שיעור מליחה אסור אפילו בהפס"מ ומעודת מצוה ג"כ: (ה) גם הדע לדידן משערינן בכל מליחה בששים ואין חילוק בין כחוש לשמן כן מבואר ברמ"א ס' ה'. גם כל ציר חשוב רותח ולכן אם נטף ציר על כלי ששייך בו הנעלה צריך הנעלה ובכ"ה אם נטף מבחוץ טיפה אחת. עיין בפמ"ג סימן ס"ט דהתיר לכבוד שבת. ובכ"ע קולף ובמתכות ע"י כבישה יש פלוגתא עיין ט"ו סימן ק"ה: (ו) עיין בגליון דמשמע דזוככות אינו בולע: (ז) אם נפל צלי צונן לחלב באהפס"מ אסור כולו ולהעת הש"ך אסור אפילו בהפס"מ: (ח) עיין בח"א דאם האיסור כחוש במבעו כגון הקרומים והחושנין יש להתיר ע"י קליפה אפילו בהפס"מ קצת. ולענין חמץ בפסח מחמירינן אפילו באיסור כחוש ג"כ ככולו אותו חתיכה שנמצא עליה החימה ושאר החתיכות שלא גגעו בהחתיכה בודאי מותרין ע"י קליפה. ואם נתבשלו בלא קליפה אוסרות תערובתן ויכול להשהות אותן עד אחר הפסח:

סימן צב דין אם נפל חלב לתוך בשר

(א) דעת הט"ז בסק"ב דעיקר קי"ל כרש"י אפילו במקצתה תוך הרוטב אין השאר מצטרף. ודעת הש"ך סק"ד וכל האחרונים דעיקר כר"י במקצתה תוך הרוטב

הרוטב מצטרף השאר. ואנו קי"ל לתומרא לדעת רש"י דהחתיכה שנפלה עליה נשארת באיסורה אפילו ביש ס' נגד החלב : (ב) גם תדע לשיטת הרמ"א אסור לנער אפילו באם אין יודעים על איזה חתיכה נפלה רק כזה קול דכל הקדרה מצטרף לבטל : (ג) עיין בשפתי סק"ח דמחלק לענין איסור חהר"ל באם שלא היה האיסור מקורם וכן בעת שנתערב לא אמרינן חהר"ל. והיבא שהיה האיסור מקורם אף שלא נודע מקורם הוי חהר"ל ולא בטל : (ד) העולה לדינא רבב"ח חנ"ג ואיסור דבוק ואפשר לסוחמו אסור מד"ת ובשאר אסורים הם רק מדרבנן. ולכן לח בלח לא ע"י בשול בשאר אסורים בהפס"מ לא אמרינן חנ"ג. וביבש ביבש אפילו בב"ח ג"כ לא אמרינן חנ"ג. ובטליחה אף בשמן יש להתיר בהפסד גדול או לעני בדבר חשוב כ"כ בש"ך סקמ"ו. גם תדע לדעת המ"ז לא אמרינן אפשר לסוחמו וחנ"ג היבא דנאסר רק מחמת משהו בתערובות השני כגון בחמץ בפסח : (ח) עיין בפ"ת סק"ג במעשה שהותיך הרבה שומן מהרבה כבשים ונמצא מים בראש כבש אחד ע"ש מה שהעלה לדינא : (ו) גם תדע דבאיסור דבוק יש ב' מעמים. א' דממהר לבלוע. והשני דשמא הוציא אותו חוץ לרוטב כ"כ במ"ז סק"ב : (ז) עיין בש"ך סק"י שהביא מעשה שעשו לכבוד שבת לחם משנה ובבוקר בשבת נתוודע שלא לקחו חלה וגם עשו מזה העיסה פת הצנומה ולא נשאר כ"א הבשר והרוטב מביא דאם יש עוד חתיכה מהפת יוכל להניח עד אחר שבת לשם חלה דחלת ח"ל אוכל ואח"כ מפריש רק מחמת שלא נשאר כלל מהפת ע"ש שהאריך ומצדד להתיר ע"ש שהאריך כיון דכנגד הטעם שקיבל בודאי היה ס'. וגם בשעה שהיה הצנומה בעולם לא נ"ג הבשר והרוטב כיון דעדיין היתר ועוד דהוי לח בלח והכשיר הכל ע"ש שהאריך : (ח) גם תדע לדעת הש"ך סק"א היבא דאין מכירין את החהר"ל בשאר אסורים עכ"פ השאר חתיכות קטנות שנמצא באותה קדרה מותרים אחר שהיו רוב כנגד האיסור : (ט) עיין בח"א כלל מ"ד ס' י"ח דבכ"ח הנאסר טבב"ח אמרינן חנ"ג. ובכלי עץ או מתכות בהפס"מ אף בב"ח ג"כ לא אמרינן חנ"ג. עוד שם בח"א העלה שרק בהפסד וצורך גדול או אמרינן אין המדומע מן טעם אלא לפי חשבון היינו היבא שהיה מעורב חלב עם מים ואח"כ נפל מהמים לתוך בשר ועיין כזה במ"ז סקכ"ד : (י) מיפת חלב שנפל על הקדרה כנגד הרוטב אם יש ס' בתבשיל כנגד הטיפה התבשיל מותר. והקדרה לדעת הש"ך סק"ט וגם לדעת המ"ז סק"ו אסור מדינא ג"כ וצריך לערות מיד התבשיל מצד האחר. ולדעת הרש"ל אינו אסור אלא ממנהגא וצריך לכתחלה תיכף לערות התבשיל לקדרה אחרת. גם אם נפלה שלא כנגד הרוטב או בהפס"מ או לכ"ש מתירין אנו ע"י ס' בתבשיל ואוי צריך להמתין סלערות עד שיצמנ התבשיל והקדרה בודאי אסור. ואם בישל אח"כ באותה קדרה צריך ס' פעמים ס"א

לקוטי הלכות בשר בחלב הוראות לה

ס"א : (יא) עיין בבאה"ט סקב"ג בשם תורת האשם דאם נפל טיפת חלב על אוון הכלי אין לאסור. התבשיל : (יב) עיין בש"ך סקב"ז. שמטריף הקדרה אף אם נפלה נגד האש וכנגד הרוטב ג"כ : (יג) אם נשפך חלב או שאר איסור רותח על גבי קרקע והעמידו עליו קדרה חמה אם מה שנשפך אינו אצל האש הוי רק ככלי שני ולכן הקדרה אסורה והתבשיל מותר דתתאה גבר. ואם הקדרה היתה צוננת גם הקדרה מותרת. אבל אם מה שנשפך עומד אצל האש הקדרה אסורה והתבשיל ג"כ אסור עד שיהיה ס'. אבל אם הקדרה צוננת אם נפסק הקידוח ואין יד סולדת בהקילוח דינו ככלי שני ובכאן הכל מותר. ואם לא נפסק הקילוח וגם יד סולדת בהקילוח הוי כעירו ואז הקדרה אסורה והתבשיל מותר. ואם הקדרה חמה והיא כלי ראשון וב"ש עומד אצל האש אפילו הקילוח היה צונן הכל אסור דתתאה גבר דאנו חושבין הקדרה לתתאה והוי כצונן לתוך חם דהכל אסור : (יד) עיין בח"א כלל מ"ד סימן י"ח. דהיבא שלא ראינו בשעה שוב אלא שמצא קרקע הכירה רח מקדירה זו לזו ולא ידוע אם נגע בקדרה אחרת וגם אינו ידוע כמה זב מסיק דאפילו שניהם אצל האש ג"כ להתיר מחמת ס"ס שמא לא הגיע לקדרה האחרת ואת"ל שנגע שמא היה ס' דפשימא דלא מחויקין איסור ומשמע אבל הקדרה אסורה : (טו) עיין בפ"ת סק"ד מה שהביא בשם הלב"ש שחולק על המנ"י ברין שאמרינן אפר הכירה פוגם כי בשעה מועמת כזו אינו פוגם ומסיק דרק היבא שנשפך מים רותחין שנתבשלו בקדרה של חלב ב"י מקונח תחת קדרה של בשר אוי סמכין על זה דאפר פוגם כי בלא הכי דעת הש"ך בזה בס' צ"ה להתיר בהפס"מ ע"ש : (טז) טיפה הנופלת על גבי כיסוי קדרה אם הקדרה התחיל להתיתח דינה כנפלה ע"ג קדרה כנגד הרוטב ואזי אם יש ס' בתבשיל התבשיל מותר והכיסוי אסור ומשמע דהקדרה ג"כ אסור. ואם לא הרתיח אוי. מה שבקדרה מותר והכיסוי אסור כיון שעומד אצל האש. ובכיסוי חם והתחיל להויע ג"כ אוי אסור ג"כ התבשיל. ואם הכיסוי היתה מונחת עד שהתחיל אח"כ להויע אוי אסור עד ס"א נגד הטיפה : (יז) עיין בפ"ג דדעתו דזה דאנו מחמירין בכיסוי הוא דוקא בכיסוי של בצק אבל לא בכיסוי חרס או מתכות : (יח) אם עומדת מחבת עם חלב למטה ולמעלה עומדת קדרה עם בשר. אם הויעה עולה למעלה ויד סולדת בהויעה אוסרת עד ס' כנגד החלב. ואם אין יד סולדת בהויעה בשר הכל טידי דהוי שתי קדרות שנוגעות זו בזו דמותרים. וממעם זה מתיר המ"ז באם אפה פלאדין של חלב בתנור ואח"כ עמדו על זה המקום קדרה חמה עם בשר דהוי כשתי קדרות. והיינו דוקא במקונח יפה המקום הלז בהתנור : (כ) עיין במ"ז סקב"ט דהעלה לשתי קדרות שנוגעות זו בזו דאפילו הויעו שתיהם מותרים. גם העלה דאם בהמחבת אין בה חלב אף שהיא כ"י אינה אוסרת

אוסרת העליונה: (כא) אם נפל נר של חלב כמו שלנו על כלי עיין בפ"ת סק"ח. ראם שהה יעל הכלי עם השלהבת אוסר הכלי עד שיגעיד אותה ובכ"ח אסור. ובאם נפל רק טפה מהנר על כלי לא השלהבת צריך רק גרידה וגם אם נפל רק האפר אינו אוסר: (כב) עיין בגליון בתנוק שהחזיק סבין על השלהבת והעלה דמותו ואם נשף טפה מהנר על כלי צריך רק גרידה היכא דאפשר הואיל דפסקה המפה: (כג) אם נפל טפה על סבין צריך עשרה פעמים נעיצה: (כד) עיין בפ"ת סק"ז לענין להדליק מיטין מנר מה שהעלה בזה: (כה) עיין במ"ו מה שהעלה דין אם נשפך מים שנתבשלו בקדרה ב"י תחת קדרה של בשר על הכירה או מצטרפין אנו סברות הכרו"פ דסובר דאפר פוגם. ועיין בלבו"ש שמתיר בזה הדין גם הקדרה: (כו) עיין בח"א שהחמיר באם נפל נר דולק או הפחם על כלי ושהה דצריך ליבון ורק בנרות שזנו התיר אפשר מחמת נמל"פ, גם הביא מה שכתוב בחש"ך סס"י ס"ט. דלעולם יש ס' במה שבתוך הכלי נגר קליפתה:

במומו"ד במהדורא תליתאה תשובה קע"ד. אוסר בגרין שנהבשל בכלי בשר ב"י עם מים ואח"כ שמוחו בקדרה של חלב ב"י לאכול עם חלב ומשמע אפילו עם חמאה ג"כ אסור ומחלק בין נוצלו ובין תבשל. שם תשו' קע"ב. האריך ומסיק דהיכא שהתיר המורה לכבוד שבת אף דנשתייר מעט מזה: אחר שבת בשר ג"כ ע"ש. שם תשובה קע"ה מביא דעת הש"ך בסי' ק"ה דבעינן שנפסק הקילוח אוסר כ"ק. ודעת הפמ"ג דכיון דנוחל על כירה צוננת אינו אוסר והוא הורה דהיכא דנוחל על הקרקע נצטנן לכן בנפסק הקילוח מותר ע"ש שהאריך בחלוקי דינים דעירו ומסיק להחמיר להשהות הכלי עד אחר מעל"ע. שם תשו' קע"ו האריך בענין ענגילשע קעך שמבשלין עליו בשר וחלב ע"ש שנראה דעתו להבשיר. שם תשובה קצ"ג אוסר בנר של חלב שנפל על הכלי ושהה קצת דצריך ליבון ולא מהני הגעלה ע"ש. שם תשובה קצ"ט הורה באם אפה פשמידא עם גבינה בתנור עם פת וראו שזב תחתיו אבל ספק אם זב תחת הפת ומסיק באם ששמן יש להתיר ע"י ששים בכל הפת ואם כחוש צריך לקלוף מכל הפת ואח"כ חזר בעצמו מזה הדין ע"ש. שם תשובה ר"א הורה להתיר הכלים שעמדו על הארץ ועל הכירה עמר חלב רותח בלילה ונתו על הכלים ובכוכר ראו את זאת ע"ש. וג"כ בשם באכל פת הבאה בכסנין ורוצה לשתות. מים דצריך לברך על המים. וג"כ בשם מביא דאם מצאו חתיכות בשר בחלל עוף מסיק דאם נמצא למטה אצל השלל תלינן שזה מקולקל ביצה אבל אם נמצא למעלה אסור דחוששין שמא מן הריאה היא זאת: שם תשו' רכב התיר בתנור בית החורף שמחממים בו מים ושאונו ממנו המים ומצאו כ' צפרדעים וכעת נמילת המים עתה יהיה בו ס' נגר הצפרדע רק חספק שמא מקודם לא היה בה ס' והתיר

לקוטי הלכות בשר בחלב הוראות לו

מחמת ס"ס שמא בעת שהיה בו מעט מים לא היה עוד שם הצפרהע. ואת"ל היה שמא דלמא לא שייך חנ"נ בשאר אסורים היכא דלא נודע תחלה וגם שמא כבר נצטנו המים קודם שנפל ע"ש. שם תשובה רכ"ז אומר בכירה שהיה חם שהיר סגירות בו ועמדה עליה קדרה של בשר עם רוטב ונשפך אצלה רוטב הרבה באופן שבקדרה לא היה ס' כנגד מה שנשפך וג"כ עליה קדרה של חלב ונשפך קלות חלב והקלוחים לא נגעו זה בזה ואוסר הב' קדרות וגם המאכלים שבקדרות אף שהקלוחים לא נגעו זה בזה אם אין בו ס' כנגד מה שהקלוחים שנגע בהקדרות לכן אסור המאכל ג"כ. וג"כ בשם מביא באיסור שנשרה בהיתר והיה בהיתר ס' ושהה בו מעל"ע ואחר מעל"ע נטלו מעט מן ההיתר והאיסור נשאר בשם באופן שאין כעת ס' כנגד והתיר מטעם דכבוש מעל"ע הוי כמו מבושל שנצטמן כי בעינן מעל"ע שנית ובלא"ה סותר כי אינו עושה אותו רותח לעולם רק אחר מעל"ע ולכן אינו אוסר עוד הפעם ששהה מעל"ע שנית והפוסקים המדברים ממים היינו תוך מעל"ע ואפילו בין כולם מעל"ע נמי מותר. שם תשובה רל"ז בנר חלב שנפל למשאנין גילוייורט מצריך ס' ואין לסמוך דהוי לפגם. וג"כ בשם בלאקשענ-ברעט שנפל עליו נר דולק מצריך להגעיל אותו ובאם לאו אסור להשתמש עליו אפילו צונן. שם תשובה רמ"ז במחבת עם בשר רותחת על האש ובצדה עמד קדרה עם חלב וסיבב היר מתמחבת על הקדרה של חלב והרתיח החלב על קצה היר ומסיק דבעינן ס' בבשר נגד המעט חלב שעל היר וגם בקדרה של חלב בעינן ס' ג"כ נגד החלב שעל היר ואזי המחבת מותרת ע"י הגעילה וגם מצריך שיהיו ב' הקדרות מלאות כנגד היר, ואם עלה הרתיחה של חלב עם היר עד שנעשה מחובר כל החלב אל היר אז צריך ס' בחלב נגד מעט היר שהיה על הקדרה כדין נתחב. וג"כ בשם בשאלה ב' שעמדו ב' קדרות אחד של איסור ואחד של היתר והוציא מעט תבשיל מהאיסור לראות אם נגמר הבישול והחזירו המעט לקדרה וא"י באיזה מהן נתן הורה כדרכן אמרינן שאנו אומרים היתר לתוך היתר נפל וכו', וג"כ בשם שאלה ג'. בקערת חלב ב"י שנתנה לתוכה מאכל בשר מצדד ג"כ שיש ס' נגד הקליפה במה שבקדרה אבל לא הורה כך למעשה ע"ש. וג"כ בשם מחחק על המורה שאסר המים ששאבו בפסח בקדרה שבישל בה ביצים בפסח. וג"כ בשם אומר במלח העוף עם הופק בפסח שצריך לברוק אם יש שם חמץ בהופק ע"ש. שם תשובה רס"ב באשה ששכחה ומלחה הכרכשתא ולא נקרה מהחלב מסיק דצריך ששים גם נגד הקרום אך לאסור כל הרקין שנמלחו עמה מחמת שצריכים ג"כ קליפה וא"א לקלוף אין לאסור משום זה. וג"כ בשם ב"ז התשובה מביא בעוף שנשבר הגף סמוך לגוף ונקשר שע"ש שהוא מרפה אין לאסור הביצים מזמן השבירה ואילך שאין ידוע מאיזה זמן

מותרים

מותרים משום ס"ס. וג"כ בשם בלחמים שהם מונחים בכלי אחד ומצאו ג' חולעים בלחם אחד אם אין מקום לתלות שהתולעים באו לתוך הלחם אסור כל הלחם ואין להתיר ע"י שיחזירם לתנור חם. וג"כ בשם בגרופין כהאי נווגא אין להכשיר. וג"כ בשם בביצים שלעופות שלנו שנמצא בהם טפה שחור אסורים ויתר אריכות מהתשובה הלו אביאנה בהלכות נדה. עיין בב"א תשובה מ"א נ"ח התיר בקדרה שמבשלין בה קאווע תמיד בלא חלב לעולם רק ששותין עם חלב והמייף עליה טפת מרק של בשר ואין ס' מטעם שמשתמשין בה בשפע וצריך עוד להתיר להמתין אותה מעל"ע. שם תשובה מ"ב נ"ט חולק על החו"ד ומסיק כהש"ך בסימן צ"ב. דאוסר אף התבשיל כזב הלכ החת קדרה צוננת העומדת על הכירה ע"ש. שם תשובה מג' ס' מביא. דהקדרות שלנו יש ס' כמה שבקדרה נגד הקליפה שלה ולכן מתיר בעירו דגים שנתבשלו בחלב לקערה של בשר ע"ש. שם תשובה מ"ד ס"א מסיק באו"ה ומחלק בין חתיכה שנפל מקצתה ברוטב שצריך ס' כנגד כולו ובין כף אין צריך ס' אלא כנגד מה שהתב ע"ש. שם תשובה ס"א פ' מביא דאם נפל חתיכה בשר שנפל מקצתה בחלב קר ולא הדיח אותה אין צריך ס' אלא כנגד מה שמשער שהיה חלב בעיין על הבשר. וג"כ בשם מסיק דאם נפל היתר לציר של איסור אין חיזוק בין כחוש לשמן ואסור אף מה שלמעלה מן הציר ובאם נפל לשאר דבר שאינו ציר אף בשמן מותר מה שלמעלה מן הכבישה ע"ש:

סימן צג דין קדרה שבישל בה בשר לא יבשר בה חלב

(א) אם בישל חלב בקדרה ב"י מבשר אסור התבשיל עד שיהיה ס' כנגד הבשר או החלב שנתבשל בה בתוך מעל"ע והקדרה לעולם אסורה הן לבשר והן לחלב ואפילו כשהיה ס' ולשאר דברים אסור ממנהגא לדעת הרמ"א. ובן אפילו כשהקדרה אינו ב"י דהמאכל מותר אעפ"כ הקדרה אסורה מטנהגא: (ב) העולה לדינא בדין כיסוי דרק היכא שהוא לכבוד שבת או הפסד או אמרינן בה דין דנטל"פ אחר מעל"ע. ועיין בשפתי סק"ד בשם תשו' הב"ח דזה דאנו מחמירין בכיסוי אב"י הוא רק כיסוי שעשו מבצק ומשמע דעת הפט"ג ג"כ כך כי כתב עליו דזה אמת ויציב ע"ש: (ג) אם נתנו כיסוי רותחתה מקדרה של בשר על קדרה רותחת של חלב ויש מאכל בקדרה שניהם הכיסוי והקדרה אסורים והמאכל אם יש ס' כנגד המקום הקצר מהכיסוי או המאכל מותר. ואם הכיסוי היה חם והקדרה קרה או הקדרה ג"כ אסור לדעת הש"ך והמאכל צריך קליפה לכתחלה. ואם אי אפשר בקליפה שרי דכל היכא דצריך קליפה ואי אפשר לקולפו שרי דמסתמא יש ס' בהמאכל נגד קליפתה דהמאכל ואם לא היה מאכל בקדרה ושניהם היו

המים הכל שרי אם היה יבשה הכיסוי דהוי כשתי קדרות יבשים שנגעו זו בזו. ואם יש לחלוחית בהכיסוי שניהם אסורים ג"כ. ואם הכיסוי היה צונן והקדרה היה חם אם התחיל להיוע תחת הכיסוי ויס"ב בהויעה שניהם אסורין. וכן הסוּך או מניח כף של חלב לקדרה של בשר ג"כ הדין כך אם היו שניהם יבשים בלא לחלוחית בשר: (ד) עיין בשפתי סק"ד בשם המ"ב חילוק הא דמחמירין בכיסוי אב"י היינו דוקא שבהקדרה כעת מבשלין בשר או חלב ממש אבל כשמבשלין בהקדרה כעת שאר דברים לא המחמיר בה. אבל בכיסוי ב"י אין חילוק ומחמירין בה בכל אופן ע"ש:

בטושו"ד במהרורא תליתאה תשובה רל"ה מביא שאלה ד' קדרות של בשר היו עומדין אצל האש וחטשה כיסוים היו מונחים על הכירה ואח"כ הכירו שאחד מהכיסוים היה של חלב וספק אם הוא מהר' כיסוים שהניחו על הקדרות והכשיר מטעם דכלי שנאסר במל ברוב ואף להמחמירין מכת שיש להם היתר בהגעלה אעפ"כ הרי בכ"ח לא שייך הגעלה וצוה להשהות אותם מעל"ע:

סימן צד דין התוחב כף חולבת בקדרה של בשר

(א) אם תחב כף שנשתמש בחלב רותח דוקא ב"י מכלי ראשון או אפילו מכלי שני לדעת הט"ו לקדרה של בשר. וכן אם היה כעת רק ירקות והקדרה ב"י מבשר צריך לשער ס' כנגד מה שדרך לתחוב מהכף. ואפילו נתחב כמה פעמים ולא נודע בנתיים אם יש ס' לבטל אזי הקדרה והתבשיל מותרים והכף אסור. ועיין בב"א הטעם מחמת דחיישינן שמא נגעה פליטתו בלא אמצעות המים. וכן אם לא היה הכף ב"י מחלב דאזי הקדרה והתבשיל מותרים אבל הכף אסור ג"כ ממנהגא לדעת הרמ"א בסימן צ"ה: (ב) עיין בפ"ה סק"א דמשמע דלא מהני אמירת כרי לי עד כמה תחב. ועיין שם בסק"ג. ובפמ"ג סק"א דהויא דתחב הקתא של הכף ולא היה יד סולדת בכולו אף דנשתמש הכף בצד השני בתוך מעל"ע בריעבד אין צריך לבטלו. ועיין בח"א ובב"א שהעלה שגם אם תחב צד השני של הכף ג"כ צריך ס'. (ג) עיין בפמ"ג בשפתי סק"ו מה שהביא שאלה כף בשר ב"י שנתנו לקדרה עם חלב והיה ס' ולקח עם זה הכף החלב ונתן לקדרה אחרת חולבת שצריך בקדרה השניה ס' כנגד המאכל מהתבשיל שהוציא מקדרה הא' מטעם שחוזר וניעור: (ד) ועיין שם סק"ו במה שהביא שהעולם נהגו לשער ס' ב' קווארט והוא העלה שהכל לפי ראות עיני המורה: (ה) העולה לדעת המחבר והרמ"א אפילו ב"ג נ"מ בר נ"ט היינו דבשלו מאכל בקדרה חרשה או אינו ב"י ותחב כף חולבת ב"י ובתוך מעל"ע בשלו עוד הפעם ותחב כף בשר ב"י אם לא היה ס' אסור להשתמש בקדרה זו לכתחלה ובדיעבד מותר. ואם

הכף או הקדרה היה 'אב"י או אם היה מאכל שרי רק דצריך לאכול בלא חלב או בלא שומן ורק בכלי שהיה כמין הכלי שהוא ב"י והכלי שאב"י נהגו לאסור. אבל אם היה רק מים אסור המים ג"כ : (ו) בצלים או ירקות שחתכם בסבין של בשר ב"י ובשלם בקדרה חולבת ועיין בחדושי רע"ק משמע אפילו בישל בחלב עצמו אם ידוע כמה בשר בלע אין צריך ס' אלא כנגד הבשר שבלע הסבין. ועיין בש"ך סקב"ג דאף הבצלים מותרים. אבל היכא דחתך בסבין איסור אפילו יש ס' הבצלים אסורים : (ז) בשר רותח מחום כבר שחתך בסבין חולבות ב"י מחום כ"ר אפילו מקונח צריך ס' כנגד הסבין וגם קליפה במקום שחתך ואפילו הסבין אב"י צריך לכל הפחות קליפה והסבין צריך הגעלה ואפילו הבשר מונח בב"ש ג"כ י"א כיון שהוא דבר גוש ואפילו אב"י צריך קליפה ואפילו הבשר היה צונן נכון לקלוף הבשר והסבין צריך נעיצה. וה"ה אם חתך היתר בכלי איסור גמי דינא הכי : (ח) הא דאמרינן דשמנונית ברבש הוי נמל"פ הוא רק בהפס"מ אבל במשקה מער לכ"ע הוי נמל"פ : (ט) אם הונח היתר חם בכלי איסור קר אם היה נגב לגמרי די בקליפה ואם היה רמיבות קצת צריך נמילה ואם הונח היתר ואיסור חמים בכלי ואפילו שניהם יבשים אסור כולו כמבואר בס' ק"ה ע"ש : (י) אם תחבו הכף שני פעמים א"צ אלא פעם אחר ס' אפילו לא נודע בנתיים. ואם הוציא עמה מאכל והחזיר לאותה קדרה עיין בזה בב"א תשובה מ"ה ובסוף הקונטרס בבאן. ואם לקח עם זה הכף מאכל ונתן לקדרה אחרת עיין לעיל מה שכתבתי בשם הפט"ג בשפתי סק"ו ע"ש : (יא) עיין בשפתי סק"ב במה שעושה חילוק בין כף של בב"ח ובין כף של איסור לענין אם שהה לינת לילה בין החובה לתחובה וכיון שלפע"ד אין הורה להלכה בשם כמהנראה מדבריו שם לכן לא רשמתי בפרוטרום כל החלוקי דינים שבשם שהאריך ע"ש : (יב) עיין בפ"ת סק"ו שהשיג על תשו' חתם סופר במה שכתב להחמיר אפילו בכלי שלישי בדבר גוש ע"ש :

בטומו"ד במהדורא תליהא תשובה קע"ז מטריך בכלי של חלב ב"י שהשאיב עמה הוזהמא מתבשיל של בשר הרבה פעמים ונשאר מעט מוזהמא בכף אף שכנגד הכף היה ס' רק ספק אם היה ס' גם כנגד הוזהמא שנשאר בהכף. עיין בב"א תשובה מ"ה ס"ב מאריך ומסיק ראם תחב צד שני מן הכף צריך ס' נגד מה שתחב ואין להקל אלא בהפס"מ וגם מסיק דלעולם אין צריך לשער אלא נגד מה שתחב. וגם מסיק דכלי שנאסר אפי' במקצתו צריך להגעיל כולו ובריעבד אם נשתמש באותו מקצת שהגעיל מותר. אבל אם נשתמש באותו מקצת שלא הגעיל אפילו לא נאסר מקודם רק אותו מקצת שהגעיל אפילו הכי אף בריעבד אסור אם לא בהפס"מ. שם תשובה מ"ז ס"ד מסיק דאם תחב כף של בשר ב"י בקדרה של חלב ב"י ובהכלי

לקוטי הלכות בשר בחלב - הוראות לה

היה עכשיו מים או ירקות אף שיש ס' אעפ"כ הבל אסור. שם תשובה מ"ו
 ס"ה מביא להכשיר בשעת הדחק וביטול שמחת יו"ט בכף של חלב ב"י
 ששאב כמה פעמים וכנגד הכף היה ס' אבל לא כנגד המאכל של כל תחיבת
 הגם דזה גרע מתחב הכף ב' פעמים דלדעת הרמ"א א"צ אלא פעם אחת
 ס' מטעם דבלוע לא נ"ג וכו' ג"כ סמך על הכו"פ דכיון דהחלב כבר נתבטל
 ואין איסור אלא להכשיר נ"ג בהכף וכשתחב עוד הפעם נקרא טב"מ דבטל
 ברוב מה"ת. במה"ת תשובה קע"ט במעשה שחתכו בצלים של בשר עד
 דף חלב אב"י ותיה הרבה ספקות והכשיר. גם הדע שבצלים חדשים יש
 דעות שאינם נקראים דבר חריף ב"כ בפ"ת סימן צ"ו. שם תשובה ק"ה
 מכשיר בטאלפין טלח שחתכו בסכין חלב אב"י ולא היה ס' כנגד הלהב
 של הסכין ונתנו בעיסה והכשיר לאכול הפת עם בשר כיון דכפת היה ס'
 כנגד המלח ומשיג על חלב"ש בזה. שם תשובה קפ"א מכשיר במלח שחתכו
 אותו בסכין חלב ב"י ואח"כ כתשו אותו דק דק בסכין בשר ב"י ומלחו
 עמה בשר ע"ש. שם תשובה ק"צ מביא דאין להקל אם חתך צנון אפילו
 בסכין איסור אב"י דחנ"ג. שם בתשובה קצ"א מחמיר דהיבא דנפל טפה
 כנגד הרומב דצריך לערות מהכלי לכלי אחר צריך לערות דוקא כולו כאחת.
 אבל אם עירה מעט מעט אוסר הכלים ע"ש. שם תשובה קצ"ב אוסר בהמים
 מעט שנפל עליהם קדרה חלב צוננת אפילו לאכול עם חלב אוסר משום
 גזירה ע"ש. שם במהדורא תליתאה תשובה קפ"ג מסיק דבהפס"מ או לכ"ש.
 יש להקל היבא דגתחב כלי ברומב של בשר ואח"כ נתחב לחלב אוי יכולין
 לשער רק לפי ערך המרומע ולכאורה משמע משם אפילו היה בשר בהמה
 ע"ש ובבשר עוף ודאי יש להקל כוונת האופנים :

סימן צה דין נ"ט בר נ"ט ודין הדחת כלים של בשר וחלב ביחד

(א) קי"ל דנ"ט בר נ"ט לכתחלה אסור ובידיעבד מותר. וליהנם בדרך עיו
 חיינו לערות מכלי חלב לשל בשר לכבוד שבת או בשעת הדחק מותר.
 וגם בתשובת משאת בנימין כתוב שכל המחמיר בזה אינו אלא מן המתמיהים.
 וע"ש בש"ך סק"ה שכאין הפס"מ יש לאסור בזה אבל בהפס"מ יש להקל
 וכן דעת החכמה אדם : (ב) עיין בפ"ת סק"א שמביא בשם תשו' פני אריה
 שהשיג על הפס"ג דשייך נ"ט בר נ"ט אפי' באוכל ג"כ. ועיין שם כמה
 שהתיר בתבשיל של שעורים שנתן לתוכו חמאה חלק מארבעים וסמך על
 הט"ז בסימן צ"ב שאין צריך לשער אלא לפי חשבון. וגם ע"ש מה שהביא
 בשם שו"ת בית אפרים שהשיג על החו"ר והעלה דאפי' בשעת הבשול אמרינן
 ג"כ נ"ט בר נ"ט : (ג) עיין בח"א כלל מ"ח דבדין נ"ט בר נ"ט יש לצרף
 הדעה דלינת לילה פוגמת להתיר אפילו אין ששים. גם תדע דנ"ט בר נ"ט לא

שייך בכלי איסור: (ד) עיין בח"א שכתב באם הוחמו מים בכלי חלב ב"י
 אסור ללוש בהם לחם ואם לש אסור הלחם. ואם היה הכלי אב"י מותר
 בשעת הרחק שאין לו כלי אחר אפילו לבתחלה ללוש בהם לחם: (ה) אם
 נתבשל בהכלי דבר חריף לא שייך בו נ"מ בר נ"מ: (ו) עיין בפ"ת סק"ד
 שמצדד דבארשט לא מקרי דבר חריף. ואם הביולע בהכלי היה דבר חריף
 עיין בפ"ת ג' שמסיק בצ"ע אם אמרינן נ"מ בר נ"מ: (ז) אם הורחו ביותר
 בכ"ר קערות של בשר ושל חלב ב"י אפילו אין שומן רבוק בהם אסורים
 שניהם החיישינן שנתערבו פליטת הבשר ופליטת החלב בלא אמצעות המים.
 אבל אם אחד מהם אב"י הכלים מותרים: (ח) עיין בבאה"ט שמביא בשם
 הפר"ק להחמיר אפי' בכ"ש כל זמן שהים"ב והוא מסיק דכ"ש אפילו הים"ב
 לא מכליע ולא מפליט ביחד כגון משני כלים. ועל ידי עירו על של חלב
 ובשר ביחד ג"כ אסור. והגם דאין עירו מכליע ומפליט מכלים אבל כיון
 דקיי"ל בסו' קה דעירו מבישל אם היה שומן רבוק בהם לכן חיישינן. אבל
 אם היו בודאי נקיים אמרינן נבנ"ט: (ט) אם היה ספק אם הורח קערה של
 חלב בין כלים של בשר מותר מחמת ס"ס ספק אם הורחו ואם הורחו שמה
 לא היו ב"י. ועיין ביד אברהם דהיכא שנמצאת הקדרה לאחר שהוציאת
 מן הזורה וטלטלת למקום אחר אפילו היו ב"י ג"כ בשר דאין מחזיקין איסור
 ממקום למקום: (י) עיין במ"ז סק"ז דמסיק לענין דינא בבורית אם נפל
 לתבשיל דיש להתיר. ואיסור בעין ע"י אפר המותר בהפס"ט ולצורך ע"ש
 אין לגעור בו אבל לא בע"א: (יא) עיין בשפתי סק"ח דמסיק לענין דינא
 דעירו כ"ז שלא נפסק הקילוח אף שנת ע"ג כלי קר הוי עירו לחומרא א"כ
 נפסק ונח ע"ג כלי קר ומשם לכלי אחר אינו אסור. ועיין עוד שם בסקב"ה.
 דבדיעבד אם הונח מלח בכלי איסור ואפילו נתלחלח המלח ג"כ אין איסור
 דאין מליחה להפליט אפילו שמנונית: (יב) עיין במגן אברהם סימן תק"ט
 בהלכות יו"ט דאסור להגעיל כלי חלב על בשר מטעם גזרה שלא ירגיל א"ע
 בזה: (יג) עיין בח"א שמתיר היכא דתחבו כף ב"י לקדרה שאב"י והיה ס'
 כנגד הכף ומתיר אף הכף מטעם דהכף בלעה רק מעט נטל"פ והתבשיל
 והקדרה כותרת מטעם דהיה ס' ע"ש:

בשומ"ד במהדורא תליתאה תשובה רצו. השריף בחתך בצלים על מעלער
 חלב או להיפך ומשמע אף אב"י כיון דהוי דבר חריף. שם תשו' רכ"ה
 חולק על החו"ר והורה דשייך כבוש אף פתיתר צונן. ולכן הורה לאסור
 בקדרה שעמד בה חלב כמה ימים לעשות חמאה והוריקו החלב ובישל בה
 בשר עם רוטב תוך מעל"ע. וג"כ בשם מצדד שאין דריסת הואב נוהג
 בבחמה נסה ע"ש. עיין בב"א תשובה טח סו. דין דחתך בסכין של בשר
 אב"י מוליתא של גבינה שהים"ב צריך ס' נגד הסכין אפילו בכ"ש וג"כ קליפה
 והסכין

לקוטי הלכות בשר בחלב הוראות למ

והסבין צריך הגעלה. ואם אין יס"ב ג"כ צריך קליפה והיכא דנתערב הסבין בשאר סבינים צריכים כולם הגעלה. שם תשובה ממנו מביא בעלין חמיצים וכן פירות חמוצים שחתכו אותם דק דק בכלי (שקורין האקמקסער) של בשר שחותכין בו בשר ובצלים יחד בעריבה ואחר כך בשלו אותן העלין וכן הפירות בחלב מסיק דאם היה אב"י ומקונח בשר ובהפס"מ וסעודת מצוה ג"כ יש להתיר אפילו היה ב"י. ואם חתך בסבין מרפה כהאי גוונא אזי דוקא בשאב"י בשר עיין שם :

סימן צו דין מאכל חריף שנחתך בסבין של בשר

(א) אם חתך צננו או שאר דבר חריף בסבין של בשר במקום אחד אסור כדי נשילה. ואם נתבשל כך צריך בתבשיל ס' כנגד הנשילה. וכן הדין בסבין איסור ואם חתך דק דק אם בסבין בשר צריך ס' כנגד הסבין אם שמו אותם בחלב ואם בסבין איסור צריך ס' כנגד כל הצננו ואם יש ספק אם נחתך בסבין איסור אולנין לקולא : (ב) עיין בשפתי סק"ח. הביא שאלה אם חתכו בצלים בסבין בשר ונתנו לחלב ויש ס' נגד הסבין והעלה דהבצלים אסורים ע"ש : (ג) עיין בפ"ת סק"ג דבצלים קמנים אינם מקרי ד"ח. ולכן אם חתכם בסבין אב"י יש להקד בהפס"מ. ועיין שם בסק"ד לענין בארשם אם יכיר לשתות חי לא מקרי ד"ח ושרי במקום הפסד : (ד) עיין בפמ"ג במ"ז סק"ט. שהקיל במי טובין בדיעבד מטעם רבשעה שקבלו המים לא היו חריפים ולכן אם הוחמו בכלי חולבת ב"י בדיעבד שרי לבשל עם בשר. ואם נשתהה שם לאחר שנתחמזו בזו הכלי או אסור אפילו בדיעבד. ועיין שם במה שהעלה לדינא בשם החק יעקב שמשני על הפמ"ג : (ו) עיין בח"א אם גררו חריין על קערה חולבת ב"י מותר לאכול החריין עם בשר : (ז) עיין בגליון בצל שנתבשל תחלה אול חריפתה ע"ש : (ח) עיין מ"ז סק"ג בשם חת"ח. דאם חתך צננו או פירות בסבין וחתך גם התולעת אע"ג דהוי דבר חריף מ"מ אינו אסור אלא כדי קליפה ביון דמטעם דתולעת הוי פגום ע"ש :

סימן צז שלא ללוש עיסה בחלב ואם עפה פת או בשר או גבינה

(א) עיין בח"א שאם זב חלב או שומן בתנור ואח"כ העמיד קדרה עם תבשיל על אותו מקום תקדרה אסורה והמאכל צריך ס' נגד השמנונית : (ב) אין לשין עיסה בחלב אפילו ע"מ לאכלו בחלב גורח שמא יאכל עם בשר. ואם לש אסור אפילו לאכלו עם מלח רק אם עשה היכר קודם האפיה. ועיין בח"א שבהפס"מ מתיר לעשות ס' על הלחם אף אחר האפיה ע"ש ואם היה רק מעט חלב בהעיסה בדיעבד מותר : (ג) עיין בבאה"ט ששיעור חלה ערך שלשה קווארט והוא מ"ג ביצים וחומש ביצה : (ד) עיין בכ"א תשובה נמ עז בכבוש

בציר בכלי איסור מסיק להתיר בפחות ממעל"ע. ומכ"ש בחומץ. אבל איסור שנכבש בכלי הותר ודאי נאסר בכלי כולו במקום שהציר נוגע אבל לא למעלה:
(ה) עיין בב"א תשובה נ' סט מסיק דאם בדיעבד שוב שומן תחת הפת אם יש בו ס' בכל הכבר מותר כמ"ש באו"ה רק שיעשה ס' עליו. אבל אם לש עיסה בחלב לא מהני שום סימן. שם תשובה ס' עח מביא אם נמלה בשר בכלי עץ ועמד בו ימים רבים ולאח"כ בכשו בתוכו כוריקעם ולאחר שנתחמץ הרבה לקחו הראסיל וכשלו בקדרה חולבת מסיק דאם הקדרה חולבת אב"י יש להתיר הראסיל בהפסד והקדרה אסורה ע"ש:

תם ונשלם בעזרת אדון כל

הלכות תערובות

סימן צח דין איסור שנתערב בהיתר ואופן כשולו

(א) דע בכל האיסורים בין של תורה ובין איסור דרבנן בטלים מדאורייתא ביבש במינם ברוב ובאינו מינו ביבש צריך ס'. ובלח בלח אף במינו צריך ס' מדרבנן. וקיי"ל אפשר לסוחטו אסור ולכן אם אפשר להכיר האיסור ע"י סינון או ע"י צינן צריך להפריך האיסור אפילו ביש ס' היינו כאם נתכשל ברוטב ונפרך האיסור. ובאם לא נפרך האיסור אזי התחייבות אסורות עד שיהיה רוב ג"כ נגד חתיכות האיסור בהחתיכות הכשרות: (ב) אם נתערב מין במינו ע"י בשול צריך ס' מדרבנן ולכן אם היה רוב בהחתיכות בודאי ורק ספק אם יש ס' תלינן לקודא: (ג) גם תדע דבכל האיסורין שאוסרין עד ס' אולינן בהם לעיין מין במינו רק אם הם שווין במעמא ואסורין שאוסרים למעלה מששים אולינן בהם בתר שמה בדעת הש"ך סק"ו: (ד) עיין בפמ"ג בשער התערובות ובשפתי סק"א שמסיק בצ"ע אם בשר שור ובשר כבש ועוף אם שווין במעמא: (ה) אם נתערב במינו ובשאינו מינו ויש רוב בהמינו ההיתר רק יש ספק אם יש ס' לדעת המ"ו סק"ה מותר הכל ודעת הש"ך אזי אינו מותר רק המינו באופן שיסור ממנו כל לחלוחית הרוטב כ"כ בשם תשובת ח"ס והאינו מינו אסור ודוקא אם הספק שנשפך וא"א לשער. אבל אם הוא לפנינו רק שאי אפשר לעמוד על שיעורו דאין זה נקרא ספק לכל העולם אסור אף המינו: (ו) עיין בשפתי סק"א שמסיק בצ"ע אם בשר שמן וחלב הוי מינו. גם מסיק דבשר בחוש עם בשר שמן הוי חשוב במינו בהפס"מ. ועיין בשם סק"ו ומביא דכללל הוא דבאיסור דרבנן אולינן לקולא בכל ספיקו: (ז) עיין בשפתי סקב"א דמסיק בכלי מתכות שן בהפס"מ יש להקל אף בב"ח דכלוע לא ג"נ. ובכ"ח ישן בב"ח אף בהפס"מ נ"נ. ובשאר איסורין יש להקל בהפס"מ דתכלוע לא נ"נ: (ח) עיין במ"ו סק"י דשומן לא מיקרי עביר למעמא כהמ"ו. ועיין בשפתי סקכ"ח דדבר דעביר למעמא

לקוטי הלכות תערוכות הוראות מ

איש וזו"ג שרי, ועיין בש"ך דאיסורים מבטלים זה את זה לא אמרינן רק בלח בלח בהפס"מ: (מ) עיין בח"א כלל נא סי' לב, שהותר מבטל היתר היינו אם נפל בזה חלב לס' זיתים שלמים מותר כדעבד אם נתן מוז המים לקדרה של בשר, וע"ש ביבש ביבש שבמל ברוב יש לנהוג שלא יאכל אותם אדם אחד כולו בבית אחת אלא שני בני אדם, גם יש מחמירין להשליך אחד, ואם רוצה לבטלם אחר הבטול ג"כ אסור לבטלם יחד רק להרבות עליהם כדי שיעור ס', ואם לא הוסיף ובשרם כך בהפס"מ חשבינן כלל בלח לענין נ"נ: (י) עיין בפמ"ג בשער התערוכות הביא שאלה ביצה שגולדה ביו"ט ואפו לחם ומשחו באותה הביצה הלחם והיה עוד לחם בתנור שנגע בזה הלחם מהו הדין והאריך ומסיק דרינא ששאר הלחם שנגעו בזה אין בלוע יוצא בלא רומב, ולענין חשש ריחא מלתא בדשיל"מ במשהו הראה לסימן קח שבהפסד מתירין שם ובאין יש עוד תרתי למעליותא ומשום שמחת יו"ט והכשיר הלחם השאר ואותה לחם עצמה הורה ליטול כרוחב אצבע אגודל במקום הרחב ושאר מותר, ונ"ל כי מזה יוכל להורות הדין ג"כ באם אפו לחם בלא חלה בתנור אחד עם שאר לחם שאינה אוסרת השאר: (יא) גם עיין שם בפמ"ג שכתב דחמץ בפסח לא מקרי דשיל"מ כיון דלשנה יחזור לאיסורו לא הוי דשיל"מ גם הביא דדשיל"מ צריך ב' הנאים, א' שיכוא המתיר בלא הוצאות ובלא הפסד, ב' ושיהיה היתרו לעולם ע"ש: (יב) אשכחנא פתרי שאם נפל זית איסור אחד כתבשיל ואין בהתבשיל ס' הוא כודאי אסור ואם נפל שני זיתים ביחד איסור ואין ס' כנגדם והיה מותר, תשובה למשל שנפלו שני הזיתים אחד חלב ואחד נבלה ביחד שבי"א מבטל חבורו: (יג) עיין במ"ז סקמ"ז הביא דאם נפל ג"כ ב' זיתים ביחד היתר היינו זית בשר וזית גבינה לנ"ש, זיתים ירקות מבטלין וא"ז ג"כ, ובאם סילק מהם זית אחד מהשני הזיתים אח"כ ג"כ מותר, אבל כהאי גוונא ב' זיתי איסור אם סילק אח"כ אחד מהם נשאר התבשיל באיסורו:

סימן צמ דין אם העצמות מצטרפין לבטל איסור, ואין מבטלין איסור לבתחלה:

(א) עיין בשפתי סק"א שמסיק להלכה באם נפל עצם רק מנבלה להיתר בא"מ אסור באין הפס"מ ובהפס"מ המיקל לא הפסיד, ובמינו אף בהפסד קצת חמיקל לא גוערין בו ואצילו לצרף אפשר לצרד ג"כ, ועיין שם באם ספק אם היה בהעצם מוח עושה חילוק בין עצם יבש וישן יש להקל במינו דוקא: (ב) עיין שם בסק"ג שמסיק להלכה באם בלעה חתיכה איסור ולא היה ס' ונאסרה החתיכה ואח"כ נתוסף עליה עד ס' ואותה חתיכה אינה ניכרת בין החתיכות אסורים כולם עד שיהיה ס' נגד כל החתיכה ואינה מתבטלת ברוב: (ג) עיין בבאה"מ סקמ"ז לענין כיטול איסור ביבש ומין במינו ונודע כנתיים באיסור דרבנן יש להקל בהפס"מ

בהפס"מ: (ד) עיין בפ"ת סק"ג וגם ביר אפרים שהביא בשם הנו"ב במעשה שאפו קרעפלאך עם חמאה בתשעה אנגי נחושת ובתוכם היו שנים שקורם לזה נאפה בהם עם שומן וגם משחו הבעקילאך בשומן וחמאה. וזמסיק אע"פ שהיה שומן בהמה אעפ"כ יש להתיר מטעם דנתבמלו ברוב רק. יש לאסור כפי מנין הקרעפלאך שנאפו בשני הבעקיראך :

סימן ק' דין בריה אפילו באלף לא במיל

(א) בדין בריה יתיחס אליו ד' דברים. א' שיהיה בו חיות. וב' שהאיסור יהיה מתחלת ברייתו. והג' שיהיה שלם דוקא. והד' שאם יתחלק אין שמו עליו: (ב) עיין בפ"ת סק"א שמביא היתר על הקמח בימות החמה שקרוב לוודאי שיש ב' מלווין. וגם שם בסק"ב מה שהביא בשם הלבושי שרד במעשה שנתערב רגל אחת מאוואז חיה בשוחט שלוקח בחורש מבת ושכט מה שהעלה לענין הכלים ע"ש. וגם בשם סק"ג מה שהעלה כדעת הפמ"ג בדבר הפרעוש שקפץ למאכל שהעלה להקל אפילו כאין הפס"מ :

סימן קא דין חתיכה הראויה להתכבד

(א) דין חהר"ל אינו נוהג אלא באיסור מחמת עצמן. אבל חתיכה שבלעה איסור וכן אם נאסרה רק כדי קליפה וכן חתיכה שלא נמלחה לא שייך חהר"ל. כ"כ ברמ"א סי' ב'. וכן תרנגולת בנוצה וכן רגלים שלא נברתו שמחוסר מעשה. וכן עור של שומן אווה שאין דרכה לאכול שלם רק לחתוך אותה על גריבען וכן חתיכה שאינה מנוקרת כולם אינם נקרא חהר"ל: (ב) עיין בפ"ת סק"ד הטעם שאינם נקרא חהר"ל כיון דאיבא מרחא. ועיין שם עוד במה שמביא בשם תשו' חתם סופר בחתיכה גדולה וחיה כמה שמתיר ג"כ בהפס"מ גרולה וע"י צירוף ע"ש: (ג) עיין בבאה"ט סק"ב שהביא שהכל תלוי לפי ראות עיני המורה אם הוא דבר חשוב באותו מקום. וקורקבן של אווה וכבדים גדולים ולבנים מקרי חהר"ל. ובענין קורקבן שמדמין השומן עכ"פ צריך שיהיה הפרש גדול ויהיה ניכר בטוב. ועיין שם עוד בנמצא מים בראש כבש אחד ונתערבו שהב"ח סובר שיכרוק בחוט השדרה והמ"ו חולק עליו: (ד) עיין בח"א מה שהביא בשם הנו"ב במעשה שאפו קרעפלאך בפלי של בשר ממולאים בבשר וגם אפי' כמו כן קרעפליך ממולאים בגבינה ונתערבו יחד מה שהעלה בזה ע"ש. השאלה ג"כ מקרעפליך שכתוב בפ"ת סק"ג וגם ביר אפרים ציינתו לעיל בסוף סימן צ"ח ע"ש :

סימן קב דין דבר שיש לו מתירין

(א) אם נתערב דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא כסל. ובאינו מינו במג' בס'. וע"י תערוכות שני המ"ו סק"ד מתיר והש"ך סק"ג מטריף: (ב) אם לבנו מאכל כביצה שנולדה ביו"ט לא במיל כיון דלחוותא עביר. וכן דבר שעשו לתקן

לקוטי הלכות תערוכות הוראות מא

לתקן הקדרה כגון מים ומלח בעיסה מקרי מין במינו ולא במל : (ג) אין נקרא דשיל"מ אלא כשהמתיר עתיד לבוא עב"פ בלא הפסד ובלא שום הוצאות גם הובא מהמאכל יתקלקל עד למחר ג"כ לא מקרי דשיל"מ, ולכן כלי שבלעה איסור שנתערבה באחרים, ומן כלי חלב בין כלים של בשר במל ברוב בהפס"מ. ודעת הש"ך שצריך להשהות כל הכלים עד אחר מעל"ע וגם דעת הב"ח להשליך כלי אחת מן הכלים : (ד) גם תדע דדשיל"מ דוקא אם האיסור בעין ואיסורו מחמת עצמו אבל אם רק מעמו, וכן חתיכה שלא נמלחה שאיסורה מחמת הרם הברוע בה במלה, והש"ך והאחרונים מחמירין אפילו רק בטעמו לבד. ועיין בפ"ת סק"א מה שהאריך בדיון זה : (ה) איסור שלא היה ניכר קודם שנתערב אין נקרא דשיל"מ. ולענין חמץ בפסח אם נקרא דשיל"מ רבו הדעות ועיין בפ"ת סק"א מזה : (ו) גם תדע כי לא נקרא דשיל"מ אלא א"כ הותר למי שנאסר. עליו אבל אם נשאר באיסורו לאחד לעולם אע"ג שיהיה מותר לאחרים אין לו דין דשיל"מ כגון המבשל בשבת : (ז) עיין בשפתי סק"ח שהעלה באם נתערב כלי בשר בין כלי חלב צריך ס' ובכלי מרפה בין כלים בשרים מסיק דכלי דשייך בה הגעלה יגעלים ובכ"ח צריך להשהות עד אחר מעל"ע וישליך ג"כ כלי אחר. ועיין ביד אברהם שמהיר אפילו בכלי בשר לבין כלים הדב לאחר מעל"ע מחמת דהוי תרי דרבנן וב"ש בכלי חרס ע"ש. ועיין ג"כ בגליון לענין זה : (ח) במהדורא תליתאה תשובה ס' מביא דעת הש"ך בסק"כ דמתיר בכלי איסור שנתערב בכלי היתר ולהשהות אותם עד אחר מעת לעת דהוי דשיל"מ בזה :

סימן קג דין גותן מעם לפגם

(א) אם נתערב דבר שהוא פגום קצת ואפילו אם רק הוא פגום התערוכות צריך שיהיה ההיתר. מרובה ואם האיסור פגום לגמרי אפילו מחצה על מחצה אינו אוסר ואזי המאכל מותר והקדרה אסורה רק צריך שיהיה האיסור פגום מתחלה ועד סוף. אבל אם האיסור מדברים החשובים ומיוצא בו אינו בפל אבל אם הם פגומין וסרוחין בעצמם ג"כ בפלים לדעת הרמ"א והפמ"ג מחמיר בזה ג"כ. אבל אם נערו בכף שר איסור מאכל שהטעם שבכף נמל"פ אזי הקדרה ג"כ מותרת מטעם דנמטבנ"ש : (ב) כל קדרה שאינה בת יומא מעת שנתבשל בה האיסור חשובה נמל"פ. ולכן אם נתבשל בה אה"כ המאכל מותר והקדרה נשארת באיסורה ואם היה טה עד פניה צריך ס' כנגד הטיח : (ג) אם שמו דברים חריפים ערך רוב התבשיל משוויא ליה לשבת, ובמקום הפסד אם חמו מים בקדרה שבלעה איסור אחר שהיית לילה ובתוך מעל"ע מהמים נתבשל בה היתה יש לחקל רק בשאר איסורים לא בב"ח : (ד) עיין בפמ"ג בשפתי מה שהעלה לענין כ"ח אב"י ולענין כלים פערצאליין ולענין כלי מתכות ולענין

ייושן יב"ח לענין פסח ודענין בשר בדבש תדע שהחמירו הפוסקים בזה: (ה) עיין בח"א מה שהאריך לענין אם יש עוד כמה צדדים להשתמש בכ"ח אחר מעל"ע גם תדע שכל סתם כלי בין של ישראל ובין של נכרי דינונן ליה לאב"י (ו) עיין בח"א דבכלי של ישראל צריך דוקא לשאול אם הוא אב"י ואם הוא מסופק דינונן ליה אז לאב"י. גם הביא שאם גישל רק מים להריח כלים חשוב בלכתחלה ע"ש. ועיין שם עוד שהאריך באיזה אופן מותר להשתמש בכלי נכרי. אבל אנו מחמירין בכך ענין: (ז) עיין בח"א כלל נ"ה סי"ב דקערות וכלים ששלח ישראל לנכרי עם מאכל ושהו שם אם ניכר עוד המאכל כהכלים מותרים ובאם לאו אסורים ע"ש:

סימן קד דין עכבר שנמצא ביין או בשכר או בשומן

(א) אם נפל עכבר או שרץ למאכל אם לא נימוח ולא נשאר שום ממשות המאכל מותר ע"י ס' וגם אם אפשר ע"י סינון צריך סינון ואם לאו לא מהני כמול: (ב) אם נמצא עכבר בשומן קרוש אם שפכו מידו יום ויום שומן בהקדרה אסור כל השומן אפילו אם יש ס' נגר העכבר. ואם לא עירו עליו או שידוע שלא היה העכבר בעת שעירו והשומן בעת קשה. וכן כשנמצא העכבר עליו אזי סגי בנמילת מקום מטעם ס"ס: (ג) עיין בפ"ת סק"ד לענין הכלים שנשתמש מהשומן הזה שדעתו משמע להתיר ע"ש: (ד) אם נפל דברים המאוסים כנמלים וזבובים ויתושים שנפשו של אדם קצה בהם אפילו נימוחו לתוך המאכל אם ההיתר רבה עליהם מותר ושוב לסנן המאכל אם אפשר. ובסימן פ"ד מכואר דתולעים לא מקרי דברים המאוסים ע"ש:

סימן קה דין כבוש ואיסור שנפל להיתר

(א) עיין במ"ז סק"א שהעלה להלכה שכבוש לא שייך אלא דבר גוש בצלול. ואם נקדש העלה בהפס"ם להקל. ועיין בח"א לענין חמאה אם נקרא דבר גוש. ויבש ביבש שהם לחים קצת אין צריך רק כדי נטילה ואם בתוך המעל"ע שפכו המים ונתנו מים אחרים יש להקל בהפס"ם. ולענין כבוש בכלי איסור העלה דכ"ח בולע מים אף בצונן. וגליוורט יש להקל עד מעל"ע וכ"ע ג"כ עד מעל"ע ומתבות יש מחלוקת. ובכלי זבובית המיקל בהפס"ם לא הפסיד: (ב) איסור שנשרה עם היתר מעל"ע מקרי כבוש. ודעת הט"ז והש"ך כד"ש מקילין כמה שחוצ' לכבישה באם שניהם כחושין הגם רבמליחה וצלייה אא"ב אבל כאן לא מחמירין כולי האי. ואם ספק אם נבבש מעל"ע דעת הרמ"א שאסור ודעת הט"ז להקל. ועיין בפ"ת סק"ג בזה ואם נכבש בצור כשיעור שיתנו על האש וירתיח אסור בודו. ובחומץ דעת הש"ך להקל עד מעל"ע (ג) הוס של כלי ראשון שהי"ס"ב מבשל ואוסר כולו וכלי שני דעת הט"ז סק"ד להחמיר בכלו

לקוטי הלכות תערוכות הוראות מב

בכולו אם לא בהפס"מ אזי יש להקל. ודעת הש"ך סק"ה רק כדי קליפה. גם דעתו להחמיר בב"ק אף שאינו עומד על האש. וגם בעומד אצל האש אף שאינו יס"ב ג"כ להחמיר דמבליע כדי קליפה כדעת המהרש"ל וכתשובת תשוואות חן באין הפס"מ כ"כ בפ"ת סק"ה. ובסק"ז הביא שצריך עד שיצא הספק מלבו שאין כריסו של תינוק נכוה : (ד) היבא דנפל איסור צלול להיתר ושניהם חבוין שהים"ב. ולדירון אפילו רק בב"ש באהפס"מ או שהתחתון חם הכל אסור. ואם התחתון קר אינו אסור רק כדי קליפה דתתאה גבר. ואם האיסור דבר גוש דעת הש"ך להחמיר דדינו לעולם כב"ד. וכן אם הניחו איסור בכלי היתר שיך ג"כ דין דתתאה גבר והכלי נאסרת : (ה) אם הניחו איסור והיתר זה אצל זה אם האיסור חם הכל אסור. ואם ההיתר חם והאיסור קר אינו אסור אלא כדי קליפה. ואם עירה מבלי שיש בו שומן לנר דולק אף שומן איסור אסור כולו דניצוק חיבור : (ו) גם תדע דלדידן אין חילוק בין כחוש לשמן רק חיבא דלא שיך בהאיסור שום שבנונית כלל וכדל : (ז) גם תדע דלדידן אין חילוק בין מבושל לצלי ומליחה דאנו מחמירין בכל הדברים לשער בס' : (ח) עיין בפ"ת סק"ח. שהביא בשם חמודי דניאל שאין לאסור היבא דנפל איסור חם להיתר חם אם סלק מיד האיסור ע"ש : (ט) כוליא שנתבשל בחלבו צריך ס' וע"י מליחה גחבאר. בסימן סד. דבמקום הפסד קצת אין צריך אלא קליפה כ"כ במחבר סעי' ח' מ' גם במליחה אין חילוק בין המלוח למעלה או למטה לעולם המלוח מבליע בהתפל : (י) לכתחלה אסור למלוח היתר בכלי איסור ובריעבר מותר דאין מליחה לכלים להפליש : (יא) גם תדע דכלי שני אין מפליש ומבליע באחת מבליע בהפס"מ. וגם תדע ודעת הש"ך שסתם בליע נקיים : (יב) היבא דנתנו מלח הבלוע סדס בקדרה אם יש ס' בנגד המלח אע"פ שהמלח נותן טעם בקדרה אינו אסור דמאחר שאין המלח אסור מחמת עצמו דאין הנאסר יכול לילך מן האוסר עצמו : (יג) עיין בפ"ת סק"ד שמביא בשם חתם סופר כמעשה שמלחו ששה אוונות ביחד ואח"כ מצאו שאחת היתה טרפה שמוצדד לכמה ספקות להכשיר ומסיק בצ"ע ע"ש : (יד) עיין בשפתי סק"ד בהפס"מ וסעודות מצוה יש לצרף דעת הראב"ה שסובר שבמליחה די בקליפה אפילו כשמן : (טו) עיין בב"א תשובה נמ עז כבבוש כציר בבדי איסור מסיק להתיר בפחות ממעל"ע ומכ"ש בחומץ. אבל איסור שנכבש בכלי היתר ודאי נאסר הכלי כולו במקום שהציר נוגע אבל לא למעלה :

במומו"ד במהרדא תליתאה תשובה קפד מכשיר בראסיל של בשר שנשפך עליו מעט קאווע מעורב בחלב ממעט רהיה ס' ביחד כנגד המעט חלב. שם תשובה קצ מביא דאין להקל אם חתך צנן אפילו בסכין איסור אב"י דחנ"נ. ובתשובה קצא מחמיר דהיבא דנפל טפה כנגד המאכל דצריך לערות מהכלי לכלי אחר דוקא כולו באחת ואם עירה מעט מעט איסור הכלים

ע"ש. שם תשובה קצ"ב אוסר בחמים מעט שנפל עליהם קדרה חלב צוננת אפילו לאכול עם חלב אוסר משום גזרה ע"ש. שם תשובה קצח הורה שמוותר לקנות אוגירקעס המביאים נכרים בחביות למכור ואין לחוש אפשר כבש אותם מתחלה בקדרות ע"ש: שם תשובה ריד' התיר במעיין שנפל לתוכו דבר טמא ולא היה ס' כנגדו במים ונשתהה שם יותר ממעל"ע מטעם דמעיין נובע כל פעם מים חדשים ולא הוי כבוש כמו שאם היו בכלי והוסיפו בתוך מעל"ע מים צוננים דלא הוי כבוש. שם תשובה רמז המריף בשתי נשים ששחמו חמשה אוזות והסירו השומן מעליהם ומלחם אח"כ ומכרו אוזא אחת והר' נשאר במקומו ואח"כ נודע בדקין של אחת מהם נקב מהיים באופן שהיה וראי מרפה והמריף אך השומן מהם. וג"כ בשם שטבלו חרבה נשים במקוה ואח"כ נודע שהיה המים מהמקוה חסר היציעור ורת האמור בש"ע שצריכים להיות למעלה משכורת והתיר הנשים לבעליהן מטעם דבדיעבד סגי דהוי רק וחירות לבתחלה. שם תשובה רי"ז המריף במעשה שמלחו שלשה תרנגולות ומצאו מחט כהלל של אחת מהם ואח"כ אמרו שהאחת היתה בריחוק מקום שבו דאי לא נגעה התרנגולת בהמרפה והשאלה רק על השניה שנמלחה יחד והמריף אותה ע"ש. שם תשובה רכ"א באוזה אחת גבלה שנתערב באחרות ונמלחו השומן ביחד והמריף השומן רק אח"כ הכירו בסמנים איזה אוזא הנבלה ע"ש שהאריך ע"י סמנים חרבה להתיר האוזות ע"ש. שם תשובה רלו מלמד זכות על השוחטים שבחדש מבת ושבת שלוקחים מכל אוזא רגל אחת ומוראים שמא ימצאו אוזא מרפה לכן נהגו שמשליכין רגל אחת מבין הרגלים ומסיק שיפה הם עושים כן ע"ש. שם תשובה רמא המריף בבשר שנמלח עם ג' רגלי כבש והכבש היה מרפה מכת חסר וורדא והשיג על ספר חכמת אדם בזה ע"ש:

סימן קו דין האיך מבטלין ביששים

(א) דדין דאין אומרים חניג בלח בלח בהפס"מ אם נאסרה הלח ואח"כ נתבשל ויש ס' נגד האיסור הכל מותר. ואם האיסור דבר גוש ונתבשל אח"כ ויש ס' לא יוציא ההיתר בעת שהוא חם מהקדרה אלא יצמנו מקודם: (ב) עיין בפ"ת סק"א שמביא בשם הנ"ל אם בלע התיבה איסור שהוא מינו ע"י מליחה יש לצרד ולומר אפשר לסוחטו מותר ואף אותה התיבה ג"כ יש להתיר ע"ש: (ג) עיין בשפתי סק"ו באם בלעה קדרה חדשה או אב"י בויז איסור ונתבשל בה בענין שיש ס' נגד האיסור כעת שיש להתיר התבשיל אעפ"כ אסור להוציא מהקדרה שום דבר עד שיצטנן ע"ש:

סימן קז דין המבשל ביצים ודבר מאוס הנמצא בתבשיל

(א) המבשל ביצים יזהר שלא לערות מהקדרה לקערה עד שיצטנן וכדיעבד הביצים אכזרים אם נמצא אחת מהם מרפה. ורק הכלים מותרים אחר מעל"ע

ורק בדגים מצדד הט"ו להתיר: (ב) זבוב הנמצא בתבשיל דעת הפמ"ג להקל באם יש רוב ע"ש: (ג) אם הוציא איסור בכף עם מעט תבשיל צריך ס' גם נגד המעט מהתבשיל:

סימן קה דין שלא לאפות היתר ואיסור בתנור אחד

(א) עיין בשפתי סקי"ח שמסיק להלכה בתנור גדול ופתוח קצת לכתחלה אסור ובדיעבד מותר אפילו בתנור קטן. ובחפס"מ מותר אפילו בתנור קטן וסתום. וב"ז בצלי אבל בבשול בקדרה אם פתוח קצת מותר אפילו לכתחלה. ואם השמין רק לפי שעה מותר אפילו בסתום לגמרי. ואם השמין לצורך שבת בסתום לגמרי דינו כמו בצליה ורק בהפס"מ שרי. ואם האיסור הוא חריף וע"י צלי אסור בהפס"מ ואף בכחוש ואף בת"ג וגם פתוח. ובחיתור חריף יש לצדד להתיר בהפס"מ: (ב) עיין בח"א שמיקל אף באיסור חריץ בהפס"מ. ועיין שם עוד שמתיר לענין חמץ בפסח בהפס"מ אף בת"ק וסתום דלא כמ"א בס"י תמוז. ובחיתור חריף אף בת"ג ופתוח אסור אף בהפס"מ: (ג) בדיעבד אם אפה פת בתנור עם בשר בשר בהפס"מ. אבל בזה אחר זה אין לחוש כלל אם הוא רק מחמת ריח לבד: (ד) עיין בבאה"ט סקי"ח שמביא דמדרה ב"י לא מהני הגעלה או קליפה כי אם ליבון. ודעת המחבר והט"ו כשהוא אינה בת יומא מותר להשתמש בה: (ה) עיין בפ"ת שמביא היתר לשאוף הטאביק שנעשה ע"י נכרי אף שאפשר מולפין עליו יין של נסך ע"ש שהאריך בזה: (ו) עיין בב"א תשובה צח באשה שלקחה רבע אחת שומן ושכחה ולא מלחה ועשתה קונעל לשבת ואפתה אותה מע"ש בכלי כנהוג ואח"כ הממונה אותו לשבת בקדרה עם בשר ורומב בענין שבקדרה היה ס' כנגד הרבע שומן אבל בהקונעל בעצמו לא היה ס' והתיר מטעם דחנ"נ בשאר איסורין רק דרבנן ובכאן התותר נחוסף קודם שנודע התערובות וגם הוא לכבוד שבת והתיר הבשר והרומב ואסר הקונעל לבד ומשמע דהקדרה אסורה ג"כ:

בטומ"ד במהדורא תגיתאה תשובה רנא הביא בשבת קודש שפתחו התנור ואח"כ העמידו לתוך התנור קדירה עם חלב וסתם הדף מהתנור ובערך שעה א' הוציא החלב מהתנור והמשאלענט-מאפה היה פתוח והתיר הכל ע"ש: עיין בבאה"ט סקי"א דבפת אין שייך בו ריחא מולתא. גם בשם מביא שמותר אפילו לכתחלה לאפות חלה עם הפת בתנור ע"ש. עיין בגליון שמביא שמותר לצלות כבד עם התבשיל בתנור אחד: (ז) בבאה"ט סקי"ז מביא שמותר לקנות האגוזים שלמים מנכרים שמבשלים אותם ע"ש: (ח) המחבר ס"י ה' מותר לשאוף בפיו ריח יין נסך דרך נקב שבחביות לידע אם הוא טוב אבל למעום אסור ע"ש: (ט) ברין מדרה אב"י עיין בח"א שמתיר לאפות בה רק כשאופין אצל נכרי מטעם דהנכרי לא ישמע לו לעשות תמיד מדרה חדשה אבל

אבל בשל ישראל אפילו אבי אסור ככל הכלים : (ו) עיין בח"א שאוסר לבער מימין מן הנר של חלב אפילו למעלה אצל השלהבת דבר ע"ש :

סימן קט דיין יבש ביבש שנתערב

(א) יבש שנתבטל ברוב דכתחלה מחמירים להשליך אחד ושלא במינו צריך ס' ועיין בפ"ת סק"א שהאריך ומשמע דעתו שלענין רוב די אפילו ככל דהו מפי לענין רוב, ולח בלח אפילו באיסור דרבנן צריך ס' : (ב) אם נתבטל יבש ברוב במינו אם נודע התערובות מותר לבשל אותם ורק בשתי קדרות לדעת הש"ך או להרבות עליהם עד ס' : (ג) עיין בפ"ת סק"ג שמסיק ביבש ביבש מין בשאינו מינו ונאבד קצתו ויש ספק אם היה ס' לא תלינן לקוצא דלא דמי ספק זה לספק אם נשפך שמקילינן ע"ש : (ד) עיין בפמ"ג במ"ז שמסיק שיבש ביבש במינו בטל אפילו בשני בני אדם ע"ש. ועיין בשפתי שמין באינו מינו יבש ביבש אם נפל אחד לים ומסיק שאפילו בהפס"מ אסור לאבלם שנים שנים ע"ש : (ה) עיין במ"ז סק"א שמסיק שאם נתערב חתיכות איסור של ראובן בשתי חתיכות של שמעון שאם היה חתיכות האיסור מאיסורי הנאה והתערובות היה כבית שמעון וכתה לו חצרו, ואם היה רק מאיסור אכילה מחויב שמעון לשלם לו ע"ש :

סימן קי דיין ספק מרפות שאירע בבשר

(א) עיין בפ"ת סק"א שמסיק דביצה בטלה ואינו מיקרי דבר חשוב כיון דדרבו להוסיף אחת ללוקח. ועיין בשפתי סק"ג שמסיק דהא דאמרינן דכבש בעורו ותרנגולת בנוצתה לא מיקרי דהר"ל אף שנפשט עורה אח"כ היינו דווקא אם נפשט קודם שנודע התערובות : (ב) בדין קבוע מהלק הש"ך בסקמ"ז היכא דמצא חתיכות בשר בשוק בענין דאינו אסור משום שנתעלם מן העין מחלק בין היכא דניכר החנות של מרפה וכן היכא דאינו ניכר החנות : (ג) עיין בפ"ת סק"ב דעיקר תלוי דין דקבוע ברוב החניות לא ברוב מספר הבשר : (ד) כללו של דבר דשני קביעות יש. א' אם הבשר מרפה מונחת בפני עצמה זה קבוע מדאורייתא ואינו בשר רק התערובות השלישי, ואם בחנות אחת מוכרין בשר מרפה וכשרה ביחד ונתערבו זה מיקרי קבוע דרבנן, ולדעת הש"ז והמחבר בסעיף ד' בקבוע דאורייתא צריך שלשה תערובות ובקבוע דרבנן די בשני תערובות : (ה) אם נתערב בחנות אחד מרפה אחת בין הרבה כשרות הדין כך מה שלקחו קודם שנודע התערובות מותר דבטל ברוב, אבל ליקח מכאן ואילך אפילו חתיכות שאינם ראויים להתכבד אסור משום גזירה : (ו) עיין בפ"ת סק"ד מה שהאריך בקצב ששחט שבעה בהמות בבית ולקח שני בהמות וחצי להמקולין, ולהלכה נראה דעתו להבשיר השני בהמות שפרשו להמקולין והחצי נמשך להחצי שבבית מחמת פי דבר תמורה להבשיר גם אותה, ועיין שם

לקוטי הלכות תערוכות הוראות מר

שם עור מה שהביא בשם תשובת חתם סופר דדן פירש שייך אפילו לא פירש מן הבית חוצה רק תלוי אם הגביה אותה במונת פירש או אמרין ביה הדין פירש מרובה : (ו) אם נתערב בעלי חיים ודברים החשובים שאינם בפלים אפילו אם פירש ממילא לדעת המ"ו והש"ך אסור, אבל אם נתפורו כולם ממקומם הראשונים ומיעוט נתפור ונפרש מהרוב אותן שפירשו מהם מותרים רק שנים האחרונים אסורים : (ז) אם נתערב תרנגולת מרפה בין כשרות ונמצא ביצה ביניהם הביצה מותרת דלגבי ביצה אולין בתר רובא : (ט) דבר שאינו בטל מחמת חשיבותו שנתערב ונפל אחד לים כאופן שאין אנו צריכים לדון עור עליו אוי מותר השאר לשני בני אדם לאכול שנים שנים דוקא, ואם נאכל אחד בשוגג המ"ו והש"ך אסורים הנשארם : (י) אם נתערב וראי איסור בהפס"מ יש להתיר בב' תערוכות התערוכות השני רק שלא לאכלו בולן כאחד, ואם נתערב רק ספק מרפה יש להתיר התערוכות השני אפילו שלא בהפס"מ ע"ו האופן, ואם נתערב דשיל"מ אין להתיר אפילו בב' תערוכות אם לא לצורך : (יא) כלל העולה מרינא מ"ס דהיבא דספק אחד בגופו וספק השני בתערוכות לא אמרין ס"ס, אלא היבא דשני הספיקות הם בגוף אחד וענין אחד היינו ב' תערוכות או אמרין ס"ס, ונודע בנתיים לא מעלה ולא מוריד בשום דבר מהם"ס לדעת המ"ו, וכן אם הב' ספיקות יש אם יש כאן איסור לגמרי מהני בכל גוונא רק יש חילוק בס"ס שע"י תערוכות אם היא איסור ודאי בעינן ג' תערוכות ובספק איסור די בב' תערוכות : (יב) גם הדע דהא דאמרין דס"ס מהני היינו היבא דאינו מותר את החזקה דמעיקרא כהניא דספק אם נשחטה בראוי, אבל בשאר חוקות איסור דגולד ספקות להתיר ודאי אינו מועיל ס"ס להוציא מן האיסור : (יג) גם הדע שרעת המ"ו דבספק אם נשחט מהיים לא מועיל ס"ס לא כדעת הרמ"א בסימן קי סעי' ט' : (יד) עיין בפ"ת סק"ט בכללי ס"ס מה שהאריך בבשלו תרנגולת ספק מרפה בכלים כשרים ונשתתה הכלים מעל"ע מה שמצדד להכשיר הכלים ובודאי מרפה אפילו רק איסור דרבנן אוי הכלים לעולם אסורים אפילו לא נודע עד אחר מעל"ע כאין ס' בהקדמה שבשלו ע"ש, ועיין בלבושי שרד סק"ב מה שהאריך בזה ע"ש, ועיין בשם עור מה שהעלה באם נתערב בלי חרס בשר בין כלים חולבות ולא נודע עד לאחר יב"ח שהתיר גם בלי חרס להגעיל אותם ג' פעמים ע"ש : (טו) עיין בש"ך בכללי ס"ס סק"א שהתיר אף בספק אחד בגופו וספק השני בתערוכות ולא נודע עד שנתערב בהפס"מ וסעורת מצוה לאכול שנים שנים : (טז) עיין עוד בשם מה שהאריך בדיני ס"ס והעלה שאין לברות שום ס"ס רק אותם שמפרש בשם : (יז) עיין ביד אברהם מה שהבשיר במחמ שנמצא בבהכ"ס בלא קורט דם אף שהיה מעל"ע ונתערב ברוב והאריך בשם והתיר מטעם ס"ס ע"ש : (יח) ברין ס"ס שאינו מהתפך שהש"ך מחמיר הדע שהפרי"ח חולק ע"ו

ומביא כמה ראיות ע"ז שאע"פ שאינו מתהפך מקרי ס"ם : בטומ"ר במהדורא תליתאה תשובה רז מצדד להקל בספק אחד בגופו וספק ב' בתערוכות לאכול דוקא כל אחד בפ"ע ומאריך לענין שומן אווזא בוודאי להקל אם נתערב חי לחתכן על חתיכות קמנות להתיכן. ולבסוף הביא דעת הפמ"ג מסימן קט בשפתי דעת שמחמיר דהוי ראויה להתכבד. ועיין שם עוד שהביא מעשה שנשחטו חרבה בהמות והופשטו ונתערבו כל הדקין ונמצא באחד מהם נקב בענין דהוי ודאי מרפה שהמריף כולם וזולת באם לקחו מהם א' או ב' להמקולין כמו שמבואר בשפ"ד סימן קי סקל"ו. ואף בנאכל אחד מהם מחמיר ג"כ כיון דאנו צריכים עוד לדון על הכלים. אבל באווזות שמנות כעין זה דעתו להקל בעוד השומן עליהם ע"ש : בטומ"ד שם תשובה רח הביא במעשה בקצב שנתערב לו כבש מרפה בין הכשרים ומכר לכל אחד מהקונים חתיכות מחכשרים וחתיכה קמנת מהמרפה ומקצתם לא נודע להם עד אחר הבישול ומסיק דהחתיכות שלא נתבשלו במלים ברוב אם אינם חדר"ל וחתיכות שנתבשלו אסורים כיון דהוי לח בלח צריכים ס' ולא הוי תרתין דסתרי אהרדי. שם תשובה ר"י הסכים לדעת המורה שהתיר לכבוד יו"ט שנמצא ספק מרפה בדקין והספק היה על ג' בהמות שנתערבו הדקין כולם ועריין ב' בהמות במקולין שזעט נמכר מהם והתיר מטעם ספק דרבנן ע"י גלגול ראחד בבית ואחד בעליה מצטרפין לדעת הפמ"ג והחוו"ד והלבו"ש וגם מטעם ספק אחד בגופו וספק ב' בהתערוכות מתיר הש"ך בהפס"מ בלא נודע עד אחר התערוכות ע"ש. שם תשובה רלח בשוחט ששחט ה' כבשים ואחר שחיטת ב' כבשים ברוק הסבין ואח"כ באחרונה מצא הסבין פגום ומכר האחרונה והורה להתיר השאר רק לבשל כל אחד בפ"ע לא ביחד ע"ש שם תשובה רמז התיר באחד ששחט עשרים כבשים וברק הסבנים וראה באחד שלא נשחט רוב ועשה סימן בו ועל אחד אמר שעריין צריך לבדוק אם יש רוב והופשטו כולם וקרעו הקיבה המחומרת לזושט ובא לבדוק הספק ולא מצאו כי מצא כל הי"ט שחומים כל השני סימנים וברק הריאות ונמצאו י"א מרפות ושמונה כשרות והתיר אותם מחמת כמה ספקות ע"ש. שם תשובה רמז ב' קצבים בהנות אחת אחד שחט שלשה כבשים והפשיטין ולא נחתכו והשני שחט ששה כבשים וחתך אותם עד שלא נשאר בהם שום חהר"ל ואח"כ מצאו בראש כבש אחת מים ולא נודע מאיזה כבש והתיר אף השלמים כיון דמים בראש הוי רק ספק מרפה. וגם לדעת המחבר בבש שלם הי לא מבושל אינו נקרא חהר"ל ונהי דלא קי"ל הכי אבל בכאן יש עוד ספק שמא המריפה נחתך והאריך בשם והבשיר כולם ע"ש. שם תשובה רמז המריף בבשר שנמלח עם ג' רגלי כבש והבש היה מרפה מבח חסד וזררא והשיג על ספר ח"א ע"ש. שם תשובה רמז מסיק דאף שלא נודע להם איסור בבירור רק נודע שיש כאן שאלה חשוב נודע ומחני ביה בטול. שם תשובה רמז במעשה ששחטו ד' בהמות והיו ב' כשרות וב'

לקוטי הלכות תערוכות הוראות מה

טרפות והתכו לכל הד' כליות וערבו יחד ואח"כ התכו כוליא אחת וגמצא בה מים עכורים והגיע עד ההריץ והמריץ כולם ע"ש. שם תשובה רנג בבקע ראש עגל ויצא מים והמריפו אותו מספק ונתערב הדרא דכנתא שלו עם עוד שלשה הדרא דכנתא וכולם היו מלאים עם הפרש והתיר המורה מחמת דמחוסר עוד מעשה להוציא הפרש מהם ולא מיקרי דהה"ל והוא נוסבים ג"כ לזה מחמת דהה"ל כדרבנן רק מזה שנודע אח"כ שהאשה מלגה אותם שנים שנים בקדירה אחת והיה ספק אם מלגה אותם קודם שבא השאלה להמורה והתיר או אח"כ והאריך הרבה בזה ומסיק מחמת כמה ספקות יחקירות שיפת התיר המורה בזה ג"כ ע"ש. ואח"כ חזר מזה בעצמו ע"ש. שם תשובה רנה בשלשה אוונות שהופים ומכרה אחת לאחר והמעיים משלשתן נשארו ומצאה במעיים מאווא אחת נקב בענין שהיא מרפה ולא נודע מאיזה והמורה רצה לסמוך על מה שמפורש בסימן ק"י דבנאכל אחד קנדם שנודע כותרין האחרים. אך חשש הרי לאדם אחד אסורים גם צריך לאכול שנים שנים וכאן ליכא רק שתיים ומסיק דאין להורות היתר בזה אפי' להוסיף אחד עליהם ע"ש. שם תשובה רנו מביא דאין להתיר היכא דפירש ממקום הקביעות רק דפירש בהמה שלמה אבל לא בצלע אחת ע"ש. שם תשובה רסא בהתיכה בשר מן כבשים מרפות שנתערב בכשרות מסיק להתיר מחמת דכל שבאותו מקום הוא אינו ראוייה להתכבד גם במבושל ועתה הוא עוד חי ודאי הוא אינו ראוייה להתכבד דהוי חרי הוואיל ולא אמרינן ע"ש. וג"כ בשם בעוף דניקב מבחוץ עד לחלל וספק אם הוא ע"י חולי או אם ע"י קוץ מסיק דאם הנקב אינו שות רק מוכה בצדדיו מוכה מזה דודאי הוא ע"י חולי ויש לצדד להקל בזה ע"ש. וג"כ בשם מביא דאם הכר המרפה קישקעליך הוי ודאי מרפה לדעתו. וג"כ בשם מביא מי שתבע להשגי לבית דין ואינו רוצה לשלם לו כפי הפסק דין מהב"ד ותבע אותו אח"כ בערכאות של נכרים צריך לשלם לו אפילו הוצאות שהוציא ע"ז ע"ש. שם תשובה רסב בקצב שהיה לו ארבעה צלעות כשרות וצלע אחת מרפה ושכח ומכר כולם כהמורה שהתיר כל מה שמכר ושלקחו קודם שנודע הספק והכל מותר ע"ש :

סימן קיא דין כלים מרפות שנתערבו בכשרות

(א) ברין שאנו אומרים היתר לתוך היתר נפל היינו דוקא באם שאין האיסור רבה על ההיתר. וגם בעינן דהשתי התיבות היו ניכרות מתחלה איזה ההיתר ואיזה האיסור. אבל אם גם מתחלה לא היו ניכרות שנתערב חר בחר מיקרי אתחזק איסורא וכל אחד מיקרי גופו של איסור. וגם כל זאת רק באיסור דרבנן או אמרינן שאני אומר וכו'. אבל באיסור תורה דוקא בעינן

בעינן שיתבטל מתחלה ברוב בטינו או אנו תולין. ואם נתערב בטינו ובשאינו מינו והמינו רבה לדעת הט"ז בסימן צח אמרינן סלק את שאינו מינו וכו'. ואם היה האיסור אינו מינו עם השתי קדרות בעינן ס' ואפילו חתר"ל נתבטל ג"כ בכאן מחמת ספק. וכן אם היה שתי קדרות של היתר ואין בכל אחד לבטל האיסור אין אמרינן הדין שאני אומר וכו' משום דמאי חזית האי מהאי. אבל אם השתי קדרות משני בני אדם ושאלו זה אחר זה דוקא דעת הש"ך באיסור דרבנן להקל. וכן אם היה באחת מהן לבטל האיסור תלינן להקל: (ב) ולענין אם מצטרפים השתי קדרות לבטל האיסור בהפס"מ יש להתיר באדם אחד ורק שלא לאכול אלא לאחר שיערבנו יחד: (ג) עיין בט"ז סק"ז שמסיק בצ"ע. היבא שעמרו ב' קדרות אצל האש אחת ב"י ואחת אב"י ותחב כ"ף ב"י מבשר עוף וא"י לאיוו תחב הכף שרי דתולין באב"י וקדרת שהוא ב"י נמי שרי דתולה באב"י דהוא אסורה רק ממנהגא ואב"י הוא מקולקל ממנהגא ולבסוף מסיק בצ"ע בזה ע"ש: (ד) עיין בפ"ת סק"ב דאף אם אחת מהקדרות אינו אסור אלא מספק אפ"ה תלינן בה שהאיסור נפל לתוכה. וע"ש במה שהביא מעשה עם שלשה קדרות ע"ש היטב: (ה) עיין כיו"ד סי' שכג בפ"ת סק"ב ובסק"ג דהאריך ומתיר כדעת הרמ"א דבחלת חו"ל רשאי להתיר ע"י שאלה ובהתרת הנדר ומביא בשם ח"ס שהתיר רק לצורך גדול ובשם תשובת באר יעקב מביא דאף רק לצורך קצת יש לסמוך ג"כ ע"ז ע"ש:

ברוך רחמנא דסייען עד כאן

(א) נשאלתי בא' ששחט ר' בבשים ומכר מעט מן הבשר ונתערבו ואחר כך מצאו בראש כבש אחת מים ולא היה ניכר מאיזה כבש והיה ספק אם המוח היה מקיפה והמרפנו כבש א' מן הד' והשאר הכשרנו כמו שטמבאר בפ"ת סימן מח וגם בב"א תשובה מז בשער הקבוע שטמבא בס"ט שנתערב וחתר"ל מתיר בנודע הב' ספקות ביחד אפילו בהפסד קצת וסומך על הפוסקים שסוברים דחתיכה חיה לא מקרי חתר"ל ובפרט בספק זה דעת השבות יעקב והובא בפ"ת סימן ל"א דיש להקל בספיקו ביותר בתערובות. וגם בשו"ת מומ"ד מהדורא תליתאה תשובה ר"מ מבואר ג"כ כך ע"ש: (ב) נשאלתי במלח שבעה עשר דקים של כבשים ומצאו בדק אחת תלוי מעט חלב והמרפתי אותה והשאר הכשרתי כמו שמפורש בש"ך סימן צ"ב סקט"ז ובחדושי רע"ק סימן קה דבהפס"מ לא אמרינן במליחה חג"נ כדעת הראב"ה: (ג) נשאלתי אשר שחטו עשרים כבשים ונמלחו ביחד ואח"כ נמלחו עוד הפעם לקיום כל הבשר מהכבשים גם עם צלע אחת מבשר בהמה ביחד ומכר הראשים מהכבשים ואח"כ בא קונה אחד ואמר שמצא מים בראש כבש אחת בעת שפתח ולפי ראות עינינו ג"כ בעת היה המוח והקרום שלם וסמכתי

לקוטי הלבות תערוכות הוראות מו

וממכתי על הלבושי שרד שקרא ומחויק אותו רק לספק מרפה ועל ידי תערוכות ומכשיר את מינו ועל השאינו מינו ממכתי ג"כ על הפמ"ג בשער התערוכות שמראה דעתו שבשר שור וכבש נקרא מינו וגם ממכתי על תשובת קהלות יעקב הובא בפ"ת סימן ל"א סק"ד: (ד) נשאלתי בדרך פלפול שבשלו רבע עוף בקדרה קטנה מחלב ואין ידוע אם הוא ב"י שבעלת הקדרה אינה בביתה ונתהפך הקדרה על הכירה ולקחו זו הרבע עוף ונתנו בקדרה שבשלו בה בשר בהמה רותחת ולא נודע הספק עד שנתנה בקדרה של בשר בהמה דהוי בעת ספק דאורייתא מה דינה. והשבתי לענין הבשר עוף הוי ספק דרבנן ואח"כ לענין הבשר בהמה הוי ג"כ בר ג"ט כך יש לצרר בזה אבל לא למעשה: (ה) נשאלתי על אופן הנ"ל היכן מצינו שאסור להטריף את הדבר שהוא כשר כי יצא מזה קולא. והשבתי שנ"מ לענין שני קדרות ונפל איסור לאחת מהם שאנו תולין היתר לתוך וכו' שמבואר בהפתיחה להפמ"ג בהלכות שחיטה. גם מצאתי זאת בפלפול הנהגת או"ה מהש"ך בס' רמב סק"מ: (ו) נשאלתי בהנ"ל אודות שאלה שבשלו ווערעניקעם ולקחו מהקדרה כמה פעמים בכף בשר ב"י ונתנו אותם בחזרה להקדרה מה דינה. והשבתי שזה מבואר בב"א תשובה מו סה שער או"ה ע"ש: (ז) נשאלתי בהנ"ל שבשלו שתי קדרות אחת בשר מרפה ואחת בשר כשרה ונוערו אותם בשני כפים גדולים ולא היה ס' כנגדם ונתערבו ב' הכפים ואין ידוע אם עירב בחכף המרפה את הכשרה. והשבתי כיון דהוי מב"מ דמראורייתא בטל והוי רק ספק דרבנן וגם לחשוש מחמת הדם מהמרפה דהוי אינו מינו אעפ"כ הוי דם שבשלו דהוי ג"כ רק מדרבנן. וגם לחשוש כיון דהלך האיסור מהדם בעת הבישול אעפ"כ חל איסור מרפה אח"כ על הדם. אבל מסתמא כנגד המעט דם מהמרפה בודאי היה ס' כנגד מה שבלע הכף מהדם כי אין המדומע מדמע וכו' כפי דעת הט"ו כך השבתי למורה אחד דרך פלפול אבל לא למעשה: (ח) נשאלתי ג"כ בהנ"ל. באם מלחו עוף עם הזפק בפסח ומצאו בחזקת לחם לא נקשה מה דינה. והשבתי כי מבואר במנחת יעקב להתיר מחמת הדין שהור מלוח ושמא תפל נוהג גם בפסח כך השבתי על אופן הנ"ל: (ט) נשאלתי בהנ"ל שמלחו בפסח עוף עם קורקבן שלם ומצאו אח"כ חיטה בתוך הקורקבן מה דינה והשבתי על אופן הנ"ל. לפי דעת הח"י הובא בבאה"מ סקל"ו דיש להתיר אפילו בפסח היבא דטהור מליח ושמא טפל. וכנגד מה שנמלח עם הפירוש לא אוסר רק כקי קליפהו דהיינו עור הפנימי הוא כדי קליפה: (י) נשאלתי אודות בשר שנתנגב לגמרי קודם המליחה אחר השירה ומלחו כך אותה מה דינה. והשבתי שבדיעבד מותר טחמת ראנו קי"ל שיעקר בדעת הר"ן טחמת כרי לרכך ואח"כ מצאתי בדברי בספר תיו יהושע:

לקומי דינים

(א) עיין בסימן קמ"ו שבדיעבד אם חלבו השפחות הבהמות של ישראל ובית נכרי מפניק ולא ראה הישראל פשר החלב. ואם אין בית נכרי מפניק מותר אפילו לבתחלה להניח אותם לחלוב אע"פ שאין שם ישראל כלל: (ב) עיין בפ"ת סי' קמז סק"ג שמבאר שחזן מארס נחש כל דבר שיש בו משום סכנה במל' בששים. ועיין עוד בשם סק"ו לענין לעקור אילן מאכל היבא דצריך לאותו מקום על בנין שמתיר לעקור אותו עם הישרשים ועם האדמה ולנטוע אותו כך על מקום אחר, ועיין בשם ג"כ סק"י שמביא שאסור להחמיר על עצמו או לנהוג איסור בדבר שלא החמירו אמיראי כגון דבר שנתבטל בס' או בכלי שני כי הוי כמו אפקורסת ה"ו ע"ש. ועיין בשם סק"ג שמביא שאם נפל שומית שקורין שפאָהן למאכל יש להתיר בס' ומביא בשם ספר הברית שאין להם ארס כלל ע"ש. ועיין עוד בשם סק"ד שאם נתן אובליון ומשקין תחת המטה בדיעבד אין כאן שום חשש איסור ע"ש. ועיין עוד בשם לענין צוואת ר' יהודא החסיד לענין שמות כלה וחמותה שרק באם בשהם משולשים ע"ש עוד לענין כמה דברים ע"ש. ועיין בספר לחם הפנים סימן עה דמשה דין בהמה שילדה שני עגלים לתרנגולת שקראה כמו תרנגול ומצוה לשחוט מיר אבל לפע"ד לא מראה בן צוואת ר"י החסיד: (ג) בסימן קיז מבואר באיזה אופן מותר לסחור עם דברים האסורים ורק היבא דצריך העיקר להעורות אוי מותר למכור גם הבשר לנכרי. ועיין בפ"ת סק"ו דאותן האנשים שמקבלין עליהם ליתן בשר לחיל המלך צריכים דוקא ליתן להחיל רק בשר שחיטה שנשחט כראוי ע"ש שהאריך בזה: (ד) בסימן קיח מבואר אם שלח בשר ע"י נמרי בלא חותם אם ניכר בהחתיכות הניקור שנקרו ישראל או אלו ההתיבות שניכר בהם מותרים והשאר שלא ניכר בהם אסורים, גם מבואר שאסור להניח הקדרות אצל השפחות כשהולכין לביהב"ג והשפחות יורעים ששוהין שם הרבה אם לא שנשאר בבית יוצא ונכנס ע"ש: (ה) בסימן קכ בפ"ת סק"ד מביא בשם משכנות יעקב שאסור להמביל כלים בבאר גם מבואר בשם דהשואל כלים וזבית מישראל חנוני יש לסמוך להשתמש בלא טבילה, גם מביא דישאל המחזיק היטע אף דהפועלים נכרים יש לסמוך על המקילין ולעת הצורך מותר להשתמש בהם בלא טבילה, גם מביא דאם מכר חזרות לנכרי בפסח צריכים טבילה לאחר פסח ע"ש: (ו) עיין בשו"ת יו"ד השו"ח ח' בדברי חיים להרה"ג מצאנו שחסיק לענין חזקות שוחטים דמתא שאין בני הישוב נכפפים תחת חזקות השו"ב מהעיר באם שכל תקנותיהם ע"פ ממונים מהישוב הלוי ומותרים לקבל לעצמם שו"ב אחר ע"ש. שם תשובה יא' לענין קבלת בני העיר בכתב ובשכועה והשו"ב עבר ע"ז שמתלק ג"כ האין נכתב הקבלה באיזה לשון עבר

או עתיד ע"ש. שם בתשובה י"ד י' לענין כפיפת המיעוט להרוב העיר אפ"י
 מה שעושים רוב היחידים מב"ב לא דוקא השבעה טובי העיר אעפ"כ
 המיעוט כפוף להרוב. גם בשם מבאר שאסור להשו"ב לשחוט בלא שכירות
 עבור הרב מהעיר אם היה התקון מכבר כך ע"ש. שם בתשובה מז י' מביא
 כי הוא אסור גמור שהשו"ב יחזיק המאקסע ואם לא ישמע לזאת רשארן
 בני העיר לקבל שו"ב אחר להם ע"ש. שם בתשובה יז י' אודות השו"ב
 ששחט בלא קבלה מסיק ששיחטתו אסורה אפילו שנתכרר שיודע כמיב כי
 הוא תקנה וחרם הקדמונים שלא לשחוט בלא קבלה וגם אסור הכשר ע"ש.
 שם תשובה בג י' מטריף בסרכא העוברת ע"י מיעוץ ונאבדה או נקרע
 בלא בדיקות נפיתה. עוד שם בתשובה כז מכשיר בנקב כים הוורדא ע"ש.
 שם בתשובה לז י' מביא לענין בדיקות הכועות בדקין בבהמות מסיק דצריך
 לבדוק הכועות הגרועות כולם ולא לסמוך על בדיקות שלשה לכד ובנאבדה
 בלא בדיקה בדיעבד אם יודע שלא היו תכופים דעתו להכשיר ע"ש. עיין
 בח"א שחמאה של עכו"ם כיון דהוי רק ממנהגא אנו נוהגין לאכסור לכן אם
 נתערב אפילו בבשול במל ברוב וגם הכלים מותרים ע"ש. עיין בח"א בנגע
 עכו"ם ביין אינו אסור אלא בשלשה הנאים שיהיה בר כוונה ושודע שזא יין
 ושלא יהא עוסק בדבר אחר. ומביא שעכו"ם בוח"ז כל מגען מקרי שלא
 בכוונה ולכן הורה שנכרי שהושיט ידו ובסכור שהוא שמן מותר בהנאה
 ובמקום הפסד מותר בשתיה ג"כ. וע"ש עוד באיזה אופן מיקרו מגעו ע"ש
 כמה פרטי דינים לענין אם הוציא הברזא מהחביות. וע"ש עוד באיזה אופן
 מקרי יחוד נכרי עם היין. וע"ש שיין נסך אם נתערב מב"ט אסור ואם מבש"מ
 במל בששים. ועיין שם כלל פ"ה דשעוה מנכרי אם הם התיכות שלמים
 מותרים ואם הם טחתיכות נרות אסורים ובפרט לגר בחכ"נ או לגר מצוה
 ע"ש. ועיין שם כלל פ"ה שאסור לצייר צורת אדם ואסור להסתכל בו ע"ש.
 ועיין שם כלל קד שת"ח פמור במל מיני מסים אפילו מה שקצוב על כל
 איש ואיש מחויבים בני העיר לשלם בעדו. וע"ש לענין מלמד תינוקות
 ילענין אם חלה התלמיד או המלמד שמראה לש"ע חו"מ ס' שלד וס' שלה;
 בעזרת הש"י אתחיל להרשים קיצור דינים מראשונים ואחרונים
 מהלכות נדה:

סימן קפג דין אשה שראתה מיפת דם

(א) אשה שהרגישה שיצא ממנה מיפת דם ממקורה אפילו פחות מחרדל
 בין באונס בין ברצון ממאז וצריכה למנות ז' נקיים מיום שפסקה
 במהרה כ"י סעי' א'. ובדין איזה נקרא הרגשה עיין בפ"ת סק"א שמביא דשלשה
 מיני הרגשות יש לענין שתהא ממאז מראורייתא. א'. שנודעו גופה שכתב
 הרמב"ם

הרמב"ם. ב' שנפתח מקורה המבואר בש"ע סי' קפת. ג' השלישי כתוב באחרונים כשמרגשת שדבר לח זב ממנה בפנים ומביא בשם זהם סופר שחולק על זו ההרגשה מוזבת דבר לח והורה הלכה למעשה שמיקל בזה : (ב) אם מצאה טיפת דם בלא הרגשה רק ע"י בדיקה וכן סמוך להטלת מי רגליה אינה טמאה מדאורייתא. אבל מדרבנן טמאה אע"פ שלא הרגישה כלל כ"כ בש"ך סק"ב :

סימן קפד שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה

(א) כל אדם צריך לפרוש מאשתו עונה סמוך לעונת הוסתה היינו אם רגילה לראות ביום צריך לפרוש עוד הלילה שמקודם. וזה העונה שסמוך לעונת הוסתה הוא רק מדרבנן ולכן לפעמים מקילין בה. ותעיין בפ"ת סק"ד היינו באשה שרחוק שתמכול לנדרתה כי עד שהראשונה פקידה שניה ממהרת לבוא אם יודמן לה ליל טבילתה בעונה שסמוך לעונת הוסתה היינו שווסתה למחר ביומו יש לחקל אצלה לשמש בעונה הסמוך לעונת הוסתה וגם מיקל בשם באשה שראתה בליל טבילתה קודם ששימשה עם בעלה שאין צריכה להמתין שש עונות ולספור ו' נקיים אלא די להמתין ג' עונות שלמים היינו ג' ימים ולפסוק בטהרה ולספור ו' נקיים. גם תדע שעונה מיקרי י"ב שעות : (ב) גם תדע שאשה שאין לה ווסת קבוע לימים חוששת לעונה בינונית היינו משלשים יום לשלשים יום : (ג) עיין בפ"ת סק"א שמביא בשם תשו' הס"ט והחז"ר שחולקין על הש"ך וסוברים שבתחלת ראייתה שלא נודע למתי הקבע מקרי בתוך ל' שלא בשעת ווסתה ואין צריך בדיקה. אבל כשנתחזקה דאין לה ווסת קבוע צריכה לעולם בדיקה : (ד) בדן אשה שמשנות ווסתה ב' או ג' ימים שכתוב ברמ"א עיין בפ"ת סק"א שמביא בשם החז"ר האריך שטבאר דברי הרמ"א היינו באופן שהיה לה ווסתה בג' לירת ועתה הקדימה ג"פ כב' לירחא וג' לירחא וחזרה וראתה ג"פ בריש ירחא ובכ' לירחא דאז חוששת לשלשתן. וכן במאחרת כגון שהיה לה ווסת קבוע בריש ירחא ואח"כ ראתה ב"פ כב' לירחא דלא נעקר הוסת דריש ירחא עדיין דאין הוסת נעקרת אלא כג' פעמים דאז חוששת לשלשתן וצריך לפרוש ממנה ב' או ג' ימים קודם או אחריו. גם תדע שגם קביעת הוסתה אינה אלא בשלשה פעמים : (ה) בדן אשה ששופעת או מולפת ווסתה ב' או ג' ימים עיין בפ"ת סק"ב מה שהעלה אם אינה פוסקת כלל באמצע נחשבת כל הג' ימים לראיה אחת. ולכן אם עברה תחלת הוסתה וראתה מותרת לשמש תיכף אח"כ. אבל אם לפעמים פוסקת באמצע אפילו אם עברה תחלת הוסתה עונה ולא ראתה אמורה עד סוף גמר ווסת. גם מביא דעיקר תלוי בזה בימים שבתחלת הוסתה אם הוקבעו ע"ש : (ו) מעוברת או מניקות אינה חוששת

חוששת לימי ווסתה הראשון שמקורם שנתעברה. אבל אם ראתה פעם אחת בימי עיבורה דעת הס"ט והח"ד דצריכה לחוש כדין ווסת שאינה קבוע כ"כ בפ"ת סק"ד : (ו) עבר הווסתה ולא בדקה עיין בפ"ת סק"ט מביא בשם האחרונים שאין לחוש לדעת הי"א שמביא המחבר סי' ט' ע"ש : (ח) עיין בפ"ת סק"ב דאוסר אף במבילת מצוה לשמש בעונה סמוך לווסתה ואף בכזה שאירע ליל שבילתה סמוך לווסתה כתב ג"כ דאוסר ונראה מדעתו דזה קאי בשיש לה ווסת קבוע שנקבעת ג' פעמים ומסיק בשם אך בעונה הסמוך לעונת הווסת דרך אנו מחמירין אפשר אוי במבילת מצוה קצת יש להקל ע"ש :

סימן קפה דין אשה שאמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני

(א) בדין אשה שאמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת. ובדין החזקה נדה בשכונותיה אינה נאמנת. רק אם הוריעה לבעלה מקודם האמתלא : (ב) עיין בפ"ת סק"ד בדין אם שמש עם טהורה ופירסה נדה לענין כפרה אימתי צריכים שניהם כפרה ע"ש :

סימן קפו דין בדיקת האשה בין לפני תשמיש ובין לאחר תשמיש

(א) אשה שיש לה ווסת קבוע א"צ בדיקה לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש. ואם אין לה ווסת קבוע שלשה פעמים צריכה בדיקה מדינא לפני תשמיש ולאחר תשמיש : (ב) עיין בח"א שמביא דהבעל יכול לראות דמי אשתו. אבל אם אירע לה שאלה בענין המכילה אין הבעל יכול להורות דומיא דשחיטה ע"ש :

סימן קפז דין אשה הרואה מחמת תשמיש

(א) בדין אשה הרואה מחמת תשמיש בעינן שתראה תיכף דוקא. אבל לא למחר בבוקר שעמדה ממטהתה וגם בעינן שיהיה הג' פעמים רצופים. אבל אם היה ביאת היתר בנתיים לא נאסרה וגם בעינן שיהיה לה ווסת קבוע. ואם חסר מאלו הג' אופנים יש בזה כמה וכמה חילוקי דינים. ועיין בזה בפ"ת ובס"ט ע"ש : (ב) עיין בפ"ת סק"ו דהיכא שראתה כשפע הרבה דם שמביא בשם הנו"ב שאסורה אפילו להנשא לאחר ואפילו ע"י בדיקת השפופרת לא תהני בה. ובראתה ג"פ לא מהני בדיקה לבעל הראשון לדעת הש"ך אבל האחרונים מקילין בזה : (ג) אם הרגישה צערו וכאב בשעת ראייתה אז מהני הבדיקה אפילו לבעל הראשון. והיכא דבדקה ע"י שפופרת ומצאה על הצדדים מותרת לשמש ואפילו אם מצאה אח"כ מותרת דתלינן שמן הצדדים בא. אבל אם ע"י הבדיקה מהשפופרת לא מצאה כלל על הצדדים אם הראה אח"כ תחזור לאיכורה כ"כ בפ"ת סקט"ו וז"ל אם תפיד חררת דם אוי תחזור להיתירה הראשון ע"ש : (ד) היכא דבדקה ע"י שפופרת ונמצא

על הצדדים צריכה לישב ז' נקיים כ"כ בפ"ת סקמ"ו בשם החו"ד : (ה) אם הבריקה היתה בימי עיבורה והנקה אין להתיר לשמש אלא בימים האלו ולא אחר כך : (ו) אם עברה ושמשה סמוך לווסתה תלינן ראייתה משום ווסתה. וכן אם יש לה מכה באותו מקום תלינן בהמכה. ועיין בפ"ת סקכ"א שמביא בשם הס"ט דאם ווסתה מהחלת בתחלת היום דמותר לשמש כל הלילה שלפניו. אבל לא כן דעת הש"ך אלא מוירי זה הדין דעברה היינו רק בקטנה ושלא קבעתה עור ווסתה ג' פעמים ואח"כ נתברר ששמשה סמוך לווסתה : (ז) הא דתלינן במכה דוקא שיש לה ווסת קבוע ואז תלינן שלא בשעת ווסתה אע"פ שלא יודעת בוודאי שמכתה מוציאה דם. אבל אם אין לה ווסת קבוע או בעינן שיוורע בודאי שמכתה מוציאה דם. אבל לענין כתמים בד'. ימים אחרונים של השבעה נקיים תלינן אף בספק. וכן במרגשת כאב תלינן ג"כ כ"כ בפ"ת סקל"ד : (ח) נאמנת אשה לוטר שיש לה מכה באותו מקום. הפ"ת בדינים האלו האריך הרבה ומביא בשם כמה חלוקי דעות אבל מחמת שלא הכריע בהם להלכה לכן לא ציינתו כאן ומי שלכו רחבה יעיין בהם : (ט) הבעל את הבתולה כמה פעמים וראתה דם מחמת תשמיש לעולם מחזיקין שהם דם בתולים אם מרגשת בשעת תשמיש צער וכאב : (י) עיין בפ"ת סקנ"ו שמביא בשם הנו"ב במעשה כזאת אף שהיו שני ביאות בתוכם שלא ראתה ואח"כ ראתה עור הפעם ג"פ והאשה טוענות שזה שלא ראתה זה היה לפי שלא היה ביאה גמורה נאמנת ואמרינן שלא כלתה עור דמי הבתולים. וע"ש דזה פשוט דצריכה למנות ז' נקיים בכל פעם שראתה ע"ש

סימן קפח דיני מראות הדם

(א) כל מיני מראה אדום ושחור ממא. ואין כשר אלא מראה לבן ואפילו חוכה מראיתו. וכן מראה ירוק וכן מראה אתרוג או חלמון ביצה. אבל במראה שעור ומכ"ש מראה זהב אין להקל אלא אם יש עור צדדים וספרות מוכיחות כ"כ בפ"ת סק"ב. וגם בענין שלא יהיה ע"י שום הרגשה. ובפ"ת סק"א מביא בשם הס"ט דדעתו להקל בזה ומסיק דבעל נפש יחמיר לעצמו לפי ראות הענין : (ב) עיין בפ"ת סק"א שמביא בשם הס"ט ובשם שאלת יעב"ץ שבתם שמראיתו דומה למשקה קאווע שהיא מהור לפי שהיא אינו נוטה לארמימות : (ג) אם הרגישה שנפתח מקורה ובדקה מיד ומצאה מראה שתורה מהורה ואם לא מצאה כלל טמאה רמ"א סי' א'. ועיין בפ"ת סק"ה שמביא בשם תשו' גבעת שאול באשה שהרגישה שנפתח מקורה ובדקה היכה חלוקה ומצאה כתם גדול ממראה השוהר ובתוך הכתם היה נקודה אדומה כמו מיפת חרדל והחלוק לא היה בדוק מקורם ויש לספק אם פתלות הנקודה במאכולת דדעתו להקל. ובסימן ק"צ סק"ו שם מחלק בין כתונת

דיש. להקל כהאי גוונא כיון דהמראה כשרה בא מגופה על כן תלינן הנקודה במאכולת ובין אם מצאה זאת על עד שאינו בדוק דיש להחמיר ע"ש (ר) עיין בפ"ה סק"ו שמביא בדין אשה שמוציאה קרמין או חתיכות לא ניתן רשות לכל מורה אלא לגדולי הדור לכן לא ציינתי הדינים מהם: (ה) עיין בחכמת אדם שהאר"ך הרבה בדין אשה שכמו חתיכות בשר תלוי בין רגליה ויש לומר בזה שהוא שבר של בני מעיים או כמו ששכיח בנשים שהרחם נופל למטה והוא חולי הפאדפאל, ומסיק למצוא היתר להאשה שמחמת זאת אי אפשר לה לפסוק במהרה ותמיד מוצאת דמים בלא הרגשה ומסיק באם שיש לה ווסת קבוע ג"כ אין להקל אלא א"כ שתוכל עכ"פ להפסיק במהרה ותבדוק אותו הפעם בדין וגם תבדוק ביום א' מהו נקיים וכל מה שתראה תתנה שמן המכה הוא ע"ש שהאר"ך הרבה בזה, והנה בדין זה חפשתי הרבה ועיינתי ומצאתי בתשו' נו"ב תנינא תשובה קיד, וגם בנו"ב קמא תשובה, ובתשובת הב"ח תשובה פד, ובש"ע הרב סי' קפח שמחלקים בין ילדה לזקנה ודנין אותה בדין מכה שאין יודעין אם מוציאה דם ומצריכין לה שבעה נקיים לכל הפחות ע"ש, עוד חפשתי ומצאתי בתשו' דברי חיים להרב מצאנו תשובה סג י' בדבר אשה קשת רוח זה כמה שהמקור משחת לה שנופל האם שלה למטה באמצע בית החיצון כי מרוב עוני ומרוב עבודה ויגיעה בהילוך קרה לה מקרה הנ"ל ואז הכתונת שלה מלוכלך בכמה מיני דמים, אפס כי אין לה בזה אף הרגשת זיבת דבר לה כלל ויש לה ווסת קבוע ולסיבת חולה הנ"ל א"א לה להפסיק במהרה ולספור ז' נקיים הגם כי בשכבה על משכבה בתת טרנוע לנפשה מעבודה והילוך איזה שעות עולה האם למעלה וכל בדיקותיה או עילים לה נקיים, אך לסיבת עניה ומרודה אין לה מנוחה ומן הנמנע שתשיג די מהרתה בגלל החולי הנ"ל, ע"ש שהאר"ך למאוד לפרש דעת רש"י ודעת הרמב"ם בזה, ומסיק באם שכל האם נופל למטה הוא המקור נופל למטה מהורה לכ"ע, ובאם רק מקצת מהאם נופל למטה קשה הדבר להקל ע"ש, ומחמת כי היה הדבר קשה עלי להלכה שאלתי את פי הרב המאור הגדול הר"ר יוזפא מו"צ מברדישוב בדין זה ואמר לי ג"כ ע"ז האופן, היינו באם בעת שיושבת מתדבקת הכתונת שלה לאם בעת שנופלת למטה לפעמים אזי חוז מכשיר אותה על תמיד ואמר לי כי כך שמע מהרבנים הישנים שהיו בבא"ד מכבד ובפרט בהימים שמסולקים מדמים היינו מעוברת ומניקת וזקנה בודאי מותרת לתלות בזה לכל הדעות כי היא נדונה במכה שמוצאת דם בודאי וטהורה אפילו בלא ספירת ז' נקיים באשה שמסולקת מדמים:

סימן קפט דין ווסת קבוע ושאין לה ווסת קבוע

(א) כל אשה שאין לה ווסת קבוע צריכה לחוש לעונה בינונית היינו מל' יום

ל' יום כי זה מקרי עונה בינונית : (ב) גם תדע שכשני דברים יש חילוק בין ווסת קבוע לווסת שאינו קבוע. א' ווסת קבוע אינה מעקרת אלא בג' פעמים והשני ווסת קבוע אע"פ שעברה עונתה ולא הרגישה אסורה לשמש עד שתברוק ותמצא מהורה. אבל ווסת שאינה קבוע מעקרת בפעם אחת וגם אם עברה עונתה ולא בדקה את עצמה ולא הרגישה מותרת לשמש : (ג) גם תדע שעונה בינונית מקרי ווסת שאינה קבוע לכל הדברים אבל לענין לחוש לעונה הסמוך לווסת דין אחת להם שצריכה לחוש אפילו בפעם הראשון שראתה : (ד) היבא דהיה לה ווסת קבוע ועקרתה בג' פעמים וחזרה וראתה באותו יום שהיתה רגילה לראות אפילו אחר כמה הפסקות חוזרת לקביעת הראשון וחוששת לו תמיד עד שתעקר עוד הפעם ג' פעמים דאמרינן אורח בזמנו בא : (ה) עיין בחכמת אדם שמבאר דיני הווסתות לעשרה מינים. א' ווסת החודש. ב' עונה בינונית היינו מל' יום לל' יום. ג' ווסת הפלגה. ד' ווסת החודש בדילוג. ה' ווסת הפלגה בדילוג. ו' ווסת הימים שווין ובדילוג. ז' ווסת השעות. ח' ווסת הגוף לזמן ידוע או בלא זמן כלל. ט' ווסת שע"י אונס קפיצה וכיוצא בו. י' ווסת שע"י אכילת דברים חריפים ועיין שם כל חילוקי דינים מכל הווסתות. (ו) עיין בח"א הא"ך הוא מורה לבל מי שרוצה לנהוג בפרישות עונת הווסת כדין הא"ך להתנהג עם הווסתות ע"ש :

סימן קצ דיין כתמים ובדיקות האשה

(א) כתמים גזרו על כתם כשיעורו שנמצא בגופה או בבגדיה אפילו שלא ע"י שום הרגשה מהשלשה ההרגשות שנתבאר בסימן קפג. ולא אמרינן ס"ס כיון דרוב דמים שיוצא מהאשה בא מן המקור כ"כ במ"ז סק"א ואפילו בדקה ומצאה א"ע מהורה אע"כ הוא טמאה וצריכה הפסק מהרה לדין ה' עונות שלמות ולספור ז' נקיים. ואם הרגישה שנפתח מקורה ובדקה ולא מצאה כלום אע"כ היא טמאה : (ב) עיין בפ"ת סק"ג שמביא בשם ה"ט באשה שהרגישה שנתז ע"י משמוש בחזק ממה שזוהר דבר מה שהיתה בבחי"ג ולא בדקה עצמה תיכף ואח"כ מצאה כתם פחות מכגרים תלינן שהיתה ההרגשה במי רגלים. וכן באשה שמוחזקת כויבת דבר לח ורגילה בכך תלינן במצוי : (ג) הא דאמרינן היבא דהרגישה ובדקה ולא מצאה כלום דטמאה דוקא דלא מצאה כלל. אבל אם מצאה מראות כשרות כגון ליחה לבנה או ירוקה או געל מהורה דתלינן ההרגשה בזו כ"כ בפ"ת סק"ו. ועיין שם שמחלק בהרגשת ליחה לבנה ובתוכה טיפת דמים מחקק בין מצאה על הכתונת ובין מצאה על עד שאינו ברוק. ועיין שם בסק"ז שמביא בשם היעב"ץ להקל היבא דהרגישה ולא מצאה כלל בהני נשי רמסולקת מדמים היינו מעוברת ומניקה. ועיין שם עוד שמיקל מחמת ס"ס באשה שגדמה לה בעת השינה שנפתח מקורה ובדקה עצמה ולא מצאה

כלל באם שהיא עומדת בימי טהרה או מיקל בה אבל בימי ספירת כהאי גוונא לא מהני ס"ס: (ד) כדון קמנה שיש לה בעלה שמצאה כתם שהש"ך מיקל בה אבל הס"ט מחמיר בה: (ה) שיעור הגרים הוא כמו ששה שערות על ששה, וג"כ כמו שיעור הדם של מאכולת גדולה ושיעור הששה שערות הם כמו שגדילים על הפרק של יד. והת"א מביא שהוא כמו דומקע פרייסעש חדשה ואם יש בנמצא בהמטה פשושים תולה בהם עד כתורמוס. והוא כמו מעה קטנה: (ו) אם אין בכתם במקום אחד כגרים ועוד אע"פ שיש שם טיפין הרבה סמוכים זה לזה שבאם גצרפס יחר היו יותר מכגרים הדין כך אם נמצא על חלוקה א"א מצרפין ומהורה היא. אבל אם נמצא כך על בשרה טמאה. ועיין בב"א שמביא שאם נמצא הטיפין הללו על הקמטים שכבית יד של גשים אם אינם תפורים פשוט דאינו מצרף ואפילו אם תפורים צ"ע בזה: (ז) עיין בש"ך סקכ"ו דבכתמים שומעין להקל אם לא בשדשה ימים ראשונים של ה' נקים: (ח) כתם שנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה לא גזרו עליו: (ט) עיין בפ"ת סקי"ח דהעלה דנייד ג"כ אינו מקבל טומאה ושם בסק"כ מביא דכתם שנמצא עד בגד מנומר העלה דהצבע שבו שני הלכנים מצטרפין ג"כ לכשיעור הנ"ל. ושם בסקכ"ב העלה דבג"י הראשונים אין תולין אם הולכת בבגדי צבעונים: (י) כיון דבכתמים שומעין להקל לכן אם יש במה לתלות הכתם בגון אם יש לה מכה בגופה או דנתעסקה בדמים או אם פשפשין מצוין בהמטה או על חלוקה למעלה מהחגור. או אפילו אם יש מכה בבעלה או בבנה ששובב עמה בכך אילו הדברים תלינן. אם הכתמים נמצאים לאחר ג' ימים ראשונים של ימי הספירה: (יא) עיין בפ"ת סקל"א דג"כ אם הוא שופעת טאבאק תלינן ג"כ בזה. וכן אם הוא לזובשת בתי שוקיים מבגד אדום אפילו רק ע"י הויעה דרכו ג"כ שנצטבע על חלוקה וכ"ש ע"י המלת תינוק מי רגלים בודאי תלינן כי הכל לפי ראות עיני המורה כ"כ בשם הס"ט. וגם מביא בשם ספר חמודי דניאל באם שיוצאת מאתה ע"י הכאה מועטת דם מחושמה לפעמים תלינן ג"כ בזה. וגם הנשים מהקצבים יכולין לתלות כל כתמיהן בדם שנתלכלך בידים כ"כ בפ"ת סקל"א ע"ש: (יב) אם נתעסקה בפחות מכגרים ונמצא בשני גריסין המ"ז והש"ך מחמירין בזה: (יג) אשה שמצאה שני גריסין וכינה מעוכה בו טהורה שאמרינן שהגרים הא' וראי מהכינה והגרים השני אנו תולין בכינה אחרת: (יד) אם בדקה עצמה בעד הבדוק לה אפילו אם רק מצאה עליו טפה כחרדל טמאה ואין חילוק בין שעת ווסתה בין בלא שעת ווסתה רק אם מחתה העד הג"ל ביריכה אזי אם משוך טמאה ואם הוא עגול אזי אם אין בו כגרים ועוד תלינן במאכזרת אם הניחתו העד הג"ל תחת הכר. וכל זה רק אחר שלשה ימים ראשונים של ימי הספירה ואפילו אם יש לה מכה או אם רגילה שיוצא ממנה דם מבית הרעי שנקרא מורידין. אעפ"כ בג"י ראשונים לא תלינן בהם: (טו) אבל אם בדקה

עצמה בעד שאינו בחוקת ברוק ולא מלובדך אינה טמאה אלא אם מצאה כשיעור גרים. והשיעור מכגרים בדין זה הוא רק כמאכולת שנמצא בזמנינו כ"כ כפ"ת סק"ט בשם חתם סופר ובדין זה אם יש לתלות בדבר המוכיח תלינן. ואם מחתה ביריבה דעת הש"ך דאין זה פ"ס ולחומרא. וכל זה דתלינן בדין זה הוא רק שלא בשעת ווסתה. אבל בשעת ווסתה חוששין כמו במכה שבגופה כ"כ כפ"ת סקמ"א ומשמע קצת אפילו בג"י ראשונים בבאן תלינן אם היתה שלא בהרגשת שום דבר מה: (יז) אין האשה טמאה משום כתם שמצאה על חלוקה אלא א"כ היה ברוק לה הכתונת קודם שלבשתה ומצאה כתם מהורה שאנו תולין שהכתם מכבר היה דבכתמים תולין לקולא כ"כ בבאה"ט סקל"ז וכפ"ת סקמ"ז: (יח) הא דאין תולין לקולא בג"י ראשונים דוקא בשהיא יותר מכגרים ועוד אבל בפחות מבאן תולין בכינה אפי' תוך ג' ימים כ"כ בש"ך סקנ"ב: (יט) בדין שתי נשים שלבשו חלוק אחד או שהיו ישנים במטה אחת. עיין בש"ע מסעיף מ' עד גמירא כי שם כמה חלוקי דינים נתבאר: (כ) אין בכתמים משום ווסת אפילו בג"פ לא מיכרי. קבוע אבל כתמי עד הברוק הרי הן כראיות לכד דבר: (כא) עיין בש"ז סקמ"א שחולק על תשובת רמ"א באשה שרגילה לראות מראות הכשרים וכל חלוקה מלא ממראות הללורק בראש כתם אי' נמצא מראה אודם סביב הכתם ומחלק באם נראה שהאודם הוא כמו קו סביב או היא טמאה. ועיין בח"א אם האודם שסביב בצרופ היא פחות מכגרים מהורה אע"פ שנראה שהכל כתם אחד. אבל אם המראה המהור הולך על המראה האודם ואפשר לתלות האודם במידי תלינן האודם במידי ומהורה: (כב) עיין בבאה"ט באשה שיש לה שברון ורגילה לראות מראה ירוק ובשנתיבשו יתאדמו קצת אם יש לה ווסת קבוע תולין שלא בשעת ווסתה בהשברון אבל אם אין לה ווסת קבוע וג"כ אינה מעוברת אין תולין במכתה הנ"ל כ"כ בשם תשובת הב"ח: (כג) עיין בח"א דסובר באשה מוכת שחין אפילו אם אינה יודעת שמכתה מוציאה דם בוודאי אעפ"כ אחר ג"י ראשונים תלינן במכתה הנ"ל. ובאם יודעת שמכתה מוציאה דם או אפילו בג"י הראשונים תלינן ג"כ במכתה. ובדין חולי הפארפאל עיין לעיל בס' קפ"ח מה שהבאתי בשם לחלכה בזה ע"ש: (כד) עיין בתשובת נחלת דוד תשובה יג. שמסיק באשה שיוצא מגופה כעין מים בשמרנשת ורואה תיקף ואח"כ כשנתיבש נעשה שחרורית ולא שחור ממש ומסיק להקל בזה דיש לתלות השחרורית שנעשה אח"כ לא מגופה כמו שנראה בחוש במים צלולים הגשפכים על בנוד לבן ימצאו בו ג"כ קצת מראה שחרורית ע"ש:

סימן קצא דין אשה שמצאה דם בהשתנה

(א) עיין בפ"ת סק"כ בשם תשובת הצ"צ דאין להתיר במוציאה דם אחר הטלת מי רגלים אלא א"כ יש דם גם תוך המ"ד ומרגשת כאב בשעת הטלת מי רגלים

רגלים אי נמי כשלא מוצאת תוך ה"ר אלא שכוונת לה הרבה בשעת המלכה מ"ר והוא בודקת קודם המלכה ונמצאת נקיה. והס"ט חודק עליו ומתיר אפילו בתוך ה"ר לא מוצאת ואינה מרגשת כאב אלא אחר המלכה המ"ר ומסיק להלכה דלכתחלה יש להחמיר בדעת הצ"צ ולהיות מתון היטב בדין זה. גם דעת הרמ"א דאין להתיר כל זאת רק באשה שיש לה ווסת קבוע ואזי יש להתיר ע"י בדיקה שמכאור ברמ"א ע"י מוך נקי במקור אפילו לעולם ע"ש: (ב) עיין בפ"ת סק"ג שמתיר ג"כ ע"י בדיקה הנ"ל באשה שמוצאת תמיד בעד הכדוק קורט דם כחורה של מחט והחור"ד חולק ע"ז ומסיק דרק אם מרגשת כאב ג"כ אזי יש להתיר ע"י בדיקה הנ"ל. וכל הדינים הנ"ל וכן במוצאת קרמים כמו חול על הכתמים לא לכל מורה הוראות מסור זאת אלא למורים הבקאים כ"כ בפ"ת סימן קפ"ח סק"ו: (ג) עיין בס"ט סק"ח מה שהביא בשם הפמ"א באשה שמוצאת כתמי אדומים וקודם מרגשת כאב במתנים ע"ש להלכה:

סימן קצב דין בלה הנכנסת לחופה

(א) כל בלה אפילו קמנה מעת שהוגבל זמן החופה צריכה לפסוק במהרה ולמנות ז' נקיים ובדיעבד שלא ברקה עצמה רק פעם אחת בכל השבעה ימי נקיים סגי: (ב) אם דחו הנשואין בתוך ימי הספירה מחמת קטמה ואח"כ נחפשו ביניהם עור הפעם אע"פ שבדקה עצמה בימים האלו צריכה למנות ז' נקיים מחדש. אבל אם הרחיה והקביעות היו ביום אחר אינה צריכה למנות מחדש: (ג) עיין בבאה"ט סק"ד דהיכא שלא בא החתן על יום המוגבל מחמת אונס ולמחרת בא ציר מיוחד מהחתן שיכא אחר יומים. דעת הש"ך דאין צריכה למנות מחדש אבל צריכה לבדוק א"ע תיכף כשבא הציר כ"כ בס"ט: (ד) אם פרסה נדה אחר החופה קודם שבא עליה אסור להתייחד עמה וצריכה שימור: (ה) מחזיר גרושתו צריכה למנות ז' נקיים מחבר סעי' ה': (ו) עיין בבאה"ט סק"ח דכל זמן שלא ידעה בבירור יום החופה לא מהני לה מה שספרה ז' נקיים: (ז) עיין בח"א אע"ג דכל הנשים צריכה להמתין ששה עונות שלמות ואח"כ לספור ז' נקיים. מ"מ בכלה אפילו באלמנה כדי שלא לעשות חופת נדה מותרת להפסיק במהרה תיכף כשתמצא מהורה ולספור ז' נקיים ומכ"ש אם לא מצאה רק כתם: (ח) עיין בפ"ת באה"ע סימן מט מביא שיש תקנה מחכמי צרפת שלא יסדר שום אדם סדר קדושין כי אם מי שנבחר רב ולמו"צ בקהלתו על אלה וכו' ע"ש. ועיין בתשובת מהר"ם מרוטינבארג תשובה תת"ך שהביא בשם כל תקנות מקדמונים ותקנות מהרגמ"ה שכל הכפרים שמביאים מיתיהם להעיר שייכים להעיר ומחויבים לדון אצל הרב מהעיר הזאת: (ט) עיין בח"א שמביא בשם הס"ט היכא שהיה

שהיה זמן מונבל אלא שהחתן אמר שאפשר שיקדים הנשואין או שקרובי הכלה שלחו להחתן שיקדים ולפי שהיה ברור בעיניהם שיביא החתן לזמן הנ"ל. התחלה הכלה למנות ז' נקיים יכולה לסמוך על ספירה זו ותבדוק עצמה בעת שיתברר הנשואין. ובדיעבד שלא בדקה עצמה באותה שעה ואיבא הפסד שמתקלקלין האוכלין ג"כ יש להקל. ותעיין בפ"ת סק"ח כשם הנ"ב שמחמיר באופן זה ע"ש :

סימן קצנ דין דם בתולים

(א) הכותם את הבהולה בועל ב"מ וצריך לפרוש מיד והיא צריכה להמתין חמשה ימים ולמנות אח"כ ז' נקיים אפי' היא עוד קמנה. ואם רק הערה בה מותר לבעול פעם שנית. ובמ"ז כתוב אע"פ שאנו מחמירין בנדה להמתין ששה ימים מ"מ בבאן בכלה מתחלת למנות מיום החמישי : (ב) שייך לסימן הנ"ל דהכלות מותרות למבול ביום בין שטובלות ביום ז' או ביום ח' ודוקא אם טובלות קודם החופה אבל אם טובלות אחר החופה שהיא מבילה ראשונה לבעל זה דינה כשאר נשים : (ג) עיין בח"א שאם אירע כבהולה ליל מבילתה בשבת כיון דמותר לבעול אותה בשבת מותרת ג"כ למבול אם אי אפשר לה להקדים ודוקא בתולה אבל באלמנה כיון דאסור לבעול אותה בשבת בעולה ראשונה אסורה למבול ג"כ ע"ש :

סימן קצד וקצה דין יולדת ודין דברים האסורים בימי נדתה

(א) עיין בפ"ת סק"א שמביא בשם הנ"ב שאם היה בידו היה מבטל המנהג שהנשים סמתינות עד מ"ה ימים לזכר ושמונים לנקבה. והח"א כותב דבמדינות האלו נוהגים בו היתר : (ב) במפלת לאחר ט' יום אף שלא ראו שום צורת ולד רק מחמת שאין אנו בקיאים משמע דעת הש"ך בסק"ג דאף לפי מנהגנו שיולדות סמתינים עד פ"א יום. אבל בזה אין להחמיר רק אחר י"ד יום מותרת לספור ז' נקיים ומותרת ועיין בפ"ת סק"ז ובבא"ט סק"ה מזה : (ג) עיין בפ"ת סק"ד מביא בשם הנ"ב דאם הרופא הכנים אצבעו או כלי לפי המקור היא טמאה. ובשם הב"א מביא להקל באצבע. ובסימן קפו משמע דעתו להחמיר שצריכה ז' נקיים : (ד) עיין בפ"ת סק"ח מביא בשם הבאה"ט באשה שישבה על המשבר ופסקו התבלין וצירים דצריכה ז' נקיים ומביא בשם כמה פוסקים להקל ומסיק דזה ודאי אם בדקה המילדות ומצאה הפתח סגור אינה צריכה ז' נקיים : (ה) דין דברים האסורים היגע זה בזה בימי נדתה שייכים כולם ג"כ בימי ליבונה : (ו) עיין בפ"ת סק"ג לענין לקבל תינוק מידה מביא בשם התשב"ץ דמתיר ליקח תינוק בדיא מידה דחי נושא א"ע אבל תינוק חולה אסור. אבל אם הוא חולה ואין מי דמשמש לה מותר הבעל

הבעל ליגע בה: (ו) עיין בפ"ת סקי"ט שטביא דאפילו לילך לבית החיים בימי נדתה אסורה. ולענין לילך לביהכ"נ עיין באה"ח סימן פח דמתיר רק בימי הגוראים ע"ש: (ח) עיין בפ"ת סקי"ו שמביא דאם בעלה רופא מותר לשמש לה הדפק ע"י להניח כגר על הדפק אם אין רופא אחר ע"ש:

סימן קצו דין לבישת הליבון ובדיקתה

(א) כל אשה שראתה בין בעלה בעיר ובין אינו בעיר בין יום אחד ובין שלשה ימים צריכה להמתין ששה ימים ויש נוהגין עד שבעה ימים ולהפסיק ביום השבוע במהרה. וגם קודם בין השמשות דייקא ואח"כ לספור ז' נקיים ולטבול ליל ח' דוקא. ובכל יום צריכה לבדוק את עצמה שני פעמים בבוקר ובערב ובריעבר שלא בדקה א"ע רק ביום הראשון דוקא וביום השביעי דוקא די כ"כ בנו"ב: (ב) אם רק ראתה כתם וכן בכלה שנבעלת רק בעידת מצוה עיין בבאה"ט ס"ק י"ג אינה צריכה להמתין רק חמשה ימים חוץ יום ההפסק: (ג) אם ראתה בימי ספירתה סותרת הימים שספרה מקודם ומותרת להפסיק במהרה ליום המחרת ולמנות עוד הפעם ז' נקיים. ואם יום ההפסקה היה בע"ש ושכחה עד שקבלו הקהל שבת והתפללו ערבית ועוד היום גדול בדיעבר מותרת להפסיק: (ד) עיין בפ"ת סקי"ג דאם שעתה ע"י סבה בימי הספירה והחזיקה עצמה טמאה לא מהני לה מה שידוע לה שמעתה וצריכה לספור ז' נקיים מחדש: (ה) עיין בפ"ת סקי"ד שחולק על החו"ד בשם ח"ס ודעתו להלכה באשה שנולדה לה מכה שמוציאה דם ומחלק בנדה בעת שמעינה פתוח נולד לה המכה אין לה היתר לפסוק במהרה בזה שלא תבדוק ביום ההפסק רק שתתנה לבה על ההרגשות מקורה בלא היסח הדעת. אבל אם נולד המכה בעת שמעינה סתום רק הגיע יום הווסת אם אחר שעבר עליה כ"כ ימים אשר אין דרך הדם למשוך אצלה תוכל לפסוק במהרה באופן שתעמוד כל בין השמשות בלא שום מחשבות ותשגיח על עצמה אם לא תרגיש פתיחת המקור תפסק במהרה: (ו) דעת הש"ך דבג"י הראשונים של ימי הספירה אם מצאה כתם אין תולין להקל כמו שהולין שאר כתמים אם הוא כגרים ועוד ואפילו במכה שידעת שמוציאה דם ג"כ אין תולין. אבל בפחות מכגרים שאנו תולין במאכולת תלין: (ז) עיין בפ"ת סקי"י דאם סופרת נקיים על כתם שמצאה אם מצאה אח"כ כתם אפילו בג"י הראשונים תלין ג"כ בכל מה שיכולה לתלות וק"ו באשה שתבעה להנשא ומצאה כתם. ועיין שם באשה שבדקה עצמה מקודם במהרה ע"ד לילך לבהכ"נ ומצאה כתם בג"י ראשונים שדעתו אם אמרה שבדקתו שפיר יש להקל: (ח) עיין בפ"ת סקי"א דאם יש ספק אם הכתם בג' ימים ראשונים או אח"כ יש להקל, ושם בסקי"ב מביא בשם תשובה מעיל צדקה לחקל

להקל בכתם הנמצא בכנר צבוע אף בתוך הנ"י ע"ש. עוד הביא דגם אם יש ספק אם זה הכתם היה על חלוקה עוד מימי נדתה ג"כ תלינן: (ט) עיין בפ"ת סק"ד לענין אשה שהגיע לה בימי ספירת הנקיים הווסת שקורין גילדני אדער שממציא לה תקנה להפסיק ב' פעמים במהרה ע"ש: (י) עיין בפ"ת סקט"ו מביא בשם השל"ה באשה שלא שמשה עם בעלה קודם ראייתה והגיע ליל מבילתה בליל שבת שאחר יו"ט שהיקל לה ללבוש לבנים ביום ד' לראייתה ולספור הו' נקיים מיום ה' כדי לקרב המבילה לחפיפתה והס"מ מיקל אפי' בשמשה באופן זה ע"ש: (יא) עיין בבאה"ט סק"ד ובפ"ת סק"ו בשם כמה פוסקים להקל בכלה שלא שמשה עוד לספור הו' נקיים מיום המזרת לראייתה. והט"ו מיקל אף באלמנה שפרסה נדה תיכף אחר החופה קודם שנתייחד ומצאה כתם דוקא מביא ג"כ בשם השבות יעקב להקל להפסיק במהרה אותו יום שמצאה ולספור הו' נקיים מיום המזרת. אבל חלילה להקל אם ראתה ממש אפי' אין בעלה בעיר. ועיין שם עוד לענין אשה שמעתה במנין יום אחד מימי הספירה ומבלה ושמשה. וגם עיין שם לענין אשה שחברתה אמרה לה שמעתה בחשבונה ע"ש: (יב) עיין בפ"ת סקט"ו לבסוף שמביא בשם תשובת מעיל צדקה ובשם הס"מ ג"כ להקל אף באשה שראתה דם תיכף אחר המבילת קודם ששמשה ובעלה היה ג"כ בעיר להפסיק תיכף במהרה וכתב שהסכימו עמו חברים ונעשה מעשה כך ע"ש: (יג) עיין בח"א בד"ץ פוסקת במהרה כותב כך שמקודם צריכה לרחוץ ירכותיה ותלבוש חלוק הכדוק ואם אין לה אלא חלוק אחד תכדוק אותו היטב. ואם יש בה כתם צריך לרחצם ולנקותם. גם אם היא בדרך ואין לה בגדים אחרים תכדוק היטב החלוק והסדין ותרחוץ ירכותיה עכ"פ ובפרט אותו מקום ברוק עכ"פ אם אין לה מים וחכת בגד פשתן ותניח באותו מקום היטב. גם הביא שבהבדיקה להפסיק מהרה יש להחמיר במראה געל וכשעוה ופשיטא כמראה זהב יש להחמיר בודאי ע"ש:

סימן קצו שלא תטבול האשה ביום

(א) עיין בפ"ת סק"ב לענין להחם המקוה בליל שבת והנו"ב מתיר שיהיה רק בפושטין. וע"ש עוד לענין יו"ט שחל בע"ש אם מותר להסיק תחת היורה לצורך לבשל קאפע והשאר יניח לזוב להמקוה לצורך מבילת נשים בליל שבת. וע"ש עוד דאפילו בשבת אחר אמירת ברכו אסורה לטבול בעוד היום גדול: (ב) אם הגיע זמן מבילתה בליל שבת ובעלה בעיר ומקודם לא היה באפשרי לטבול וכן אם נתאחר ע"י אונס וכן אם מבלה בליל ו' ומצאה לכלוך תחת הצפורן מותרת לטבול בליל שבת. אבל המבילה שאחר ידדה ולא ראתה דם ממא אסורה לטבול בליל שבת. ובשלא היה בעלה בעיר

בעיר דעת הש"ך שמותרת לטבול אם בא בע"ש. ודעת המ"ו להחמיר. ועיין בפ"ת סק"ה בזה ובמוצש"ק. תל"י במנהג כי לדעת רש"י אסורה לטבול במוצש"ק כי החפיפה צריכה להיות מבע"י דוקא לא ברילה כי מהומה אז לביתה: (ד) עיין בבאה"ט דכלה בתולה מותרת לטבול בע"ש רק שלא לבעול אותה בעילה ראשונה וכלה אלמנה אסורה לטבול אפי' ג"כ בע"ש: (ה) אסור לטבול ביום אפילו אם ממתנת עד יום ח' או ט' באין שום אונס אבל היכא דאיכא אונס כלילה. וכן הנשים מהכפרים שיראים ליסע כלילה לביתם מותרים לטבול דוקא ביום ח'. ודוקא שלא יבואו לביתם עד שהשכה ואם יחול יום ח' שלהם בשבת עיין בפ"ת סק"ט שנותן עצה שיפסקו במהרה ביום ד' וביום ו' ג"כ. ובשם ההם סופר מביא שהמיקל כהם"ט לא הפסיד משום בטול עונה והמחמיר תבוא עליו ברכה. ולענין הכלות שמותרות לטבול ביום דוקא ביום ח' אבל ביום ו' עיין שם בסק"ו דבשעת הדחק יש להקל ע"ש. ואם עברה ומבלה ביום ו' צריכה לטבול פעם שנית ואף בע"ש מותרות לטבול כליל שבת בזה הדין ואם היה יום המעונן והיה ספק בעת הטבילה אינה צריכה להחמיר עוד לטבול פעם שנית:

סימן קצח דין טבילה וחציצתה

(א) בדין חציצה עיין בפ"ת סק"ד דהאריך ומסיק דכל היכא דעיילי מיא אפי' רוב ומקפיד שרי בדיעבד: (ב) אם נקשרו ב' שערות אינם חוצצין אבל שער אחת שנקשר חוצץ: (ג) לענין אשה שיש לה קאלטענעס ויש סכנה לחתוך אותם אינם חוצצין אבל אם נדבקו ע"י שעה חוצץ: (ד) עיין בבאה"ט שנהגו הנשים שלא סבות בשמן בשעת הטבילה: (ה) לכלוכי צואה שעל הבשר מחמת זיעה אינם חוצצים: (ו) מלמולין שעל הבשר וכן דיו יבש וכן דם אפי' לח חוצץ אבל אם היא צובעת וידיה צבועות או מלוכלכות בדם אינו חוצץ: (ז) ועיין במ"ו מה שהתיר באשה שלאחר הטבילה מצאה בגופה במקום אחד שחרורית שנגעה בכותלי המרחץ שא"צ טבילה שנית: (ח) מיט שתחת הצפורן וכן צפורן עצמו חוצץ: (ט) אם שכחה צפורן אחת והיה נקי בלא מיט אם לא שמשה עוד צריכה פעם שנית טבילה ואם שמשה דעת המ"ו שא"צ טבילה שנית ע"ש: (י) בחול המועד אם מניע ליל טבילתה מותרת לחתוך צפרניה ואם שכחה בשבת וביו"ט הפ"ת מצדד לחתוך אותם בשינוי היינו ביר או בשינוי ורק ע"י עכו"ם: (יא) צפורן המדולדל אפילו רובה וכ"ש מעט לדירן הוי חציצה: (יב) עיין בפ"ת סק"ג מביא דגומים רפוי אינו חוצץ בדיעבד גם מביא דבשר שבין השינים חוצץ ולכן המנהג שלא לאכול בשר ביום הטבילה חוץ מיו"ט: (יג) עיין בפ"ת סק"ו לענין אשה שיש לה כאב עינים וצוה הרופא שלא יביא מים על עיניה שגוהן עצה

כך. היינו שאשה אחרת תכסה עיניה רק שתטבול האשה מקודם את ידיה: (יד) לא תאחזו בה חברתה ביריה בעת הטבילה א"כ טבילה ידיה מקודם ולאחזו אותה ברפיון: (טו) עיין בפ"ת סק"ח דממציא היתר לחבר טסין של נחושת בקרקעות המוקה ובכותליה. ועיין שם במקוה שהיתה עמוקה ונתנו לשם ספסל וקשרו אותו שהאסור לטבול בוה המקוה ע"ש: (טז) המי המקוה צריכה להיות נבזה מעל מיבורה כזרת שהוא י"ב אצבעות. ועיין בתשובת שומו"ד מהדורא תליתאה תשובה לזו דבדיעבד הכשיר הנשים לבעליהן במקוה שהיה חסר מהשיעור הנ"ל ע"ש: (יז) מיני כנים שדבוקים בשער ואי אפשר לגוררן אין חוצצין: (יח) יש להחמיר לכתחלה אם טבלה בלא כונה אבל אם טבלה אותה חברתה בכונה מקרי טבילה מעלייתה: (יט) הנשים כשיוצאות מבית הטבילה יש להם ליוהר שיפגע בה חברתה תיכף כי כשנגע בה תחלה דבר טמא אם היא יראת שמים צריכה לחזור ולטבול: (כ) עיין בפ"ת סק"ו בשם תשובת כתבי דניאל שרעתו להקל באם שכחה צפרני הרגלים שאינה צריכה טבילה אחרת הגם שאינה יודעת בבירור אם היה נקי מחמת מטעם שבהרגלים אין דרכן של הנשים להקפיד: (כא) המחבר בסעיף יט וכן דעת הש"ך דאם יש נפח על מקום הצפורן ואינה יכולה לחתוך ולא לחטט אם נפח כ"כ שאין הטיט שתחת הצפורן נראה אינו חוצץ: (כב) עיין בפ"ת סק"ו מה שהאריך בשם הגו"כ ועוד הרבה פוסקים לענין אשה שהושמה טבעת של שעווה תוך עומק הפרוודור לענין בדיקתה וחציצתה לענין הטבילה ע"ש שהאריך ומראה דעתו לענין הטבילה שמותרת לטבול בעוד שהיא בתוכה אם אי אפשר בקל להוציא או אם שכחה אבל לענין הבדיקות מסיק בצ"ע: (כג) יש לאשה להיות צנועה בכל טבילתה שלא ירגישו בה בני אדם:

סימן קצט דין לבדוק בית הסתרים ודין חפיפה בשבת ובחול
 (א) עיין בפ"ת סק"א דאם היא מסופקת אם עיינה בשערה צריכה לטבול שנית: (ב) בענין החפיפה בכל הדברים אסור לחוף רק מה שקורין וייף דעת הש"ך שמותרת לחוף בזה וחושבין זה עור למצוה: (ג) החפיפה המנהג הכשר שתתחיל לחוף מבעוד יום ועוסקת עד שחשכה ואז טבול: (ד) אם חל ליל טבילתה במוצש"ק תרחץ היטב בע"ש ובמוצש"ק תחזיר ותחוף ותסרוק עור הפעם. וכן אם חל יו"ט יום ה' ו' ובמוצש"ק זמן טבילתה צריכה לחוף בעיו"ט ובמוצש"ק עור הפעם: (ה) עיין בבאה"ט סק"ח אם לא היה בעלה בעיר ובא בלידה מותרת לחוף בלילה ולטבול: (ו) עיין בבאה"ט בשם הש"ך סק"א דביו"ט נהגו הנשים לרכוש לבנים אבל לא בשבת: (ז) עיין בבאה"ט סק"ח מביא בשם תשובת פנים מאירות. בנדה שחל ליל טבילתה במוצש"ק ביום ו' היתה עדיין בימי אבלה שמתיר לעשות חפיפה ביום ו' בחמין כדי שתטבול בזמנה לבעלה ע"ש:

סימן ר' דין ברכות המבילה

(א) אחר שתטבול בעוד עומדת בתוך המים מברכת אקב"ו על הטבילה :
וכבאה"ט מביא בשם השל"ה שתטבילו ותכרך ותטבול שנית ע"ש :

הלכות מקואות

סימן רא דין המקוה ומימיה

(א) שיעור המקוה שהיא מימי גשמים מכונסים בקרקע כגומא אמה על אמה ברום ג' אמות כאמה בת ששה מפחים שהיא ס"ד אלף וקו"ח אצבעות כגודל וחצי אצבע : (ב) במקום שנהגו לטבול בנהרות שאין בשם מקוה הוא דוקא שאין הנהר פוסק לגמרי בשום פעם : (ג) הרוצה לנקות את המקוה ולשאוב מהוכה המים יוהר שיעשה בהרלי ששואב עמו נקב מהחת כשפופרת הנוד שהוא כשיעור ב' אצבעות ואפילו במקוה ממעיין ג"כ יש להחמיר אם לא עשה נקב כזה בהרלי ששואב : (ד) אין המקוה שהיה חסר מארבעים סאה נפסל מג' לוגין מי שאובין אלא כשנפל סכלי למקוה אבל אם ננדרו המי שאובין חוץ למקוה ונמשכו למקוה אינם פוסלים אלא עד מחצה על מחצה ועיין בבאה"ט סק"ע שדוקא שהמשיך בכוונה : (ה) יתר ליני מקוה ואיך להכשיר המקוה קצתו ועיין בסוף הסי' : (ו) אחר שמבילה מותרת ליכנס למרחץ כדי שתחמם עצמה אבל לרחוץ אח"כ נהגו לאסור : (ז) שם דיני עשיית המקוה צריך שיהיה הקרשים מהדפנות מדובקים היטב שלא יהיו נפסלו מדיון וזחלין וגם הקרשים בתחתית המקוה שלא יהיה נדים שלא יטמאו מטעם מדרם : (ח) מקוה ממעיין צריך שיורד המים בקילוח בלא הפסק טיפין טיפין ועיין בפ"ת סקט"ו בדין מקוה ובאר נובע סמוך לה ע"ש שהאריך : (ט) עיין בבאה"ט סקל"ח בענין להכשיר המקוה צריך לנגב אותה בסדינים היטב או בחול אפילו במקוה ממעיין : (י) עיין בפ"ת סקל"ד באם המים מהמקוה יוצא דרך סדק מהדפנות פסול אפילו במקוה ממעיין ואפילו נשאר מ' סאה עד הסדק ע"ש ולענין לסתום אותו צריך לסתום רק בדבר שאינו מקבל מוטאה : (יא) עיין בפ"ת סקל"ה בשם הנו"כ שמתיר לקבוע הנסרים בקרקעיתו וביתדות של ברזל אבל באם רק ניקב המקוה ומים יוצאין מעט מעט שאין וחילתן ניכרת כשר ע"ש : (יב) שיעור שפופרת הנוד היא ב' אצבעות מהיד בריחה ועיין ג"כ בש"ע מהרב כהלכות נדה בסוף הא"ך הוא מלמד איך לעשות המקוה ע"ש : (יג) עיין בבאר הגולה סי' שלד בסוף שטביא כל התקנות של הר"ג מאור הגולה ו"ל ע"ש :

להיות שדין הכשרת המקוה היתה קשה עלי למאוד מחמת שהוא מקור המטהרה של ישראל לכן אחר כל למודי בפנים בש"ע דברתי עוד עם רבנים מובהקים

מובהקים קוה. השאבת המים מהמקוה אם רוצה לנקות אותה אפילו במקוה ממעיין מקודם צריך לנקוב הכלי והדלי מתחתיו לכל הפחות ככונס משקה. ואחר שיתמעט המים במקוה שאי אפשר לקבל אפילו בחרסית נקובה תעשה באמצע המקוה כמו גומא שיתקבץ לשם כל המעט מים מהצדדים ותפיל תיכף לשם חול הרבה עד שיהיה נגוב לגמרי ותפזר ג"כ על כל המקוה החול שיהיה נגובה לגמרי ואח"כ תסגור אותה עד שיבוא לתוכה מים שיעור מקוה ואם בתחתיתה יש גשר ואי אפשר בשום אופן ליקח אותו משם או תעשה בהג"ל עד שתבוא להגשר ותקנח אותו בגוב בסדינים ותפיל לתוכה חלב כדי שהמים שבתחתית הגשר יהיה ג"כ מראה חלב. גם תראה לעשות מעט חלל בין כל קרש וקרש כמעט כדי שיבוא במהירות החלב להמים שבתחתית הגשר. כי כשתכשיר על הגשר אוי אסור להכשיר אותה בחול מחמת כי חול לא יבוא בתחתיתו להמים ויש לחוש מחמת חשש שאיבה אפילו כשהשאוב בכלים נקובים כג"ל מחמת שהשאיבה על ידי כח אדם ואח"כ תסגור את המקוה כג"ל ותשניח היטב שהמים מהמקוה לא יהיה להם שום מראה חלב כלל וכלל אח"כ. גם תעשה סימן בגובה המקוה שיהיה תמיד המים בגובה מיבורה של הנשים שיעור ורת כדון. זה ציינתו כל דין הכשרת המקוה תל"ח : זעתה ארשים במעט הלכות הנצחים מספר עקרי דינים שנקרא עקרי הד"מ : עיין שם בהלכות נדה סקמ"ו הביא באשה שמצאה כתם בימי ליבונה ולעת ערב הפסקה במהרה מחדש ולכשה לבינים ולמחר אמרו לה חברותה שגם על הכתם צריכה ה' ימים ואחר ב' ימים נודע לה שאין צריכה להמתין החמשה ימים והעלה דאסור לה לחשוב הנקיים מוזמן הראשון הגם שהיה בטעות ע"ש. שם סקי"מ מסיק דאפילו אלמנה שנשאת דמותה לבקול בשבת ביאה ראשונה אף שלא נתייחדה עמו קודם ע"ש שהאריך. שם סקכ"ו הביא באשה שישבה על המשבר אין לאסרה על בעלה אם הלכה בריאה אח"כ יום או יומים ובדקה ג"כ א"ע ומצאה מהורה. שם נמצאים הרבה תשובות בדיני אשה שמצאה דמים אחר תשמיש. וגם בדיני אשה שיש לה מכה ושבר בפנים וא"א לה להפסיק במהרה וגם בדיני מקואות נמצא שם הרבה דינים ואני לא ציינתיו אותם בכאן כי מחמת דינים הללו לא לכל מורה נמסר להורות לכן קצתתי ומי שלבו רחבה יעיין שם :

תם ונשלם בעזרת אדון כל וברוך רחמנא דסייען עד כען
ובעת כעז"ה אתחיל להרשים כל פסקי ההלכות משו"ת מים חיים מהרב הגאון
מהר"ר חיים כהן ראפפורט וללה"ה מש"ע או"ח וש"ע יורה דעה
וש"ע א"ה וש"ע חו"מ :

או"ח (א) בתפלין שקפץ השדרות מהדיו טאות אחת מהשם שהיה דומה
ללבן ואחר העביר על אותו השם הקולמוס והשחירו רק שלא אמר
לשם

לשם קדושת השם והאריך ומסיק באם שנשאר ממשות מהדיו רק שעבר השחרות מותר להעביר הקולמוס עליו ואין צ"ל לשם קדושת השם ע"ש: (ה) באחד שמכר חמץ לעכו"ם כד"ת בע"פ בערך חצי שעה קודם חצות היום דאו אסור מדרבנן ומסיק ומתיר הי"ש בהנאה ע"ש: (ה) באחד שמכר בע"פ כד"ת החרר לעכו"ם כד"ת ופרט לו כל המיני חמץ הכל בפרוטרוט ואחר חצות נזכר בחביות י"ש שלא פרט להעכו"ם ואמרו לו שכיניו שימכור החביות י"ש לנכרי אף שהוא אחר חצות ועשה כן ומכר לנכרי אחר ורק בכסף לבד שקיבל אדעראף והיה הפס"מ והתיר בהנאה ואף שזה מיקרי ג"כ שונג ע"ש: (ו) באחד שנבנו מאתו ששה שקים טאלץ ובע"פ בבוקר נודע לו מי הוא הגנב והגנב הבטיח לו שיחזיר אותם ולע"ע בעת שמכר חמץ להנכרי פרט לו ג"כ מהמאלץ הג"ל רק הגנב החזיר את המאלץ בליל יו"ט והבעה"ב אמר להעכו"ם הקינה קום וקח לך המאלץ שלך שמונח בחוץ ולקח העכו"ם הקונה הג"ל את המאלץ והניח אותו בהוויינהויו הנמכר לו כד"ת והאריך והתיר המאלץ להישראל ע"ש: (ז) באחד שמכר חמץ וחררו לעכו"ם כד"ת ובשטר וכתוב בשטר שקיבל אצלו אדעראף ולבסוף שכח ולא קיבל אצל הקונה האדעראף ונזכר בחו"מ"פ ואז קיבל האדעראף והאריך והתיר החמץ אף באכילה ע"ש: (ח) האריך ומתיר למכור לנכרי השורים שעומדים על בראי בגראלנעם רק שלא יזכר להנכרי שיתן להם חמץ בפירוש ע"ש:

י"ד (א) בדבר השוחט זקן וידיו מדרתות ששחט וגם נאכר מאתו הכתב קבלה האריך והתיר רק הכלי חרס דלא מהני בהו הגעלה ע"ש: (ב) בדבר השוחט שאכל חושי ההרגשה ושחט בסכין כרוק ע"פ שוחטים אחרים מומחים רק ואשתחי ששה ימים מכדיקתם והאריך ומסיק ששוה זה כד"ת כמו בסכין שנאכר אחד השחיטה והתיר ע"ש: (ג) התיר באומן שמקו דם בחושי הצוואר כנגד הסמנים כמו בתרנגולים מסורסים שמקולין אנו וסומכים ע"ו שהם אומנים לזה: (ו) האריך ומסיק דאין מיקרי פיצול מקמא רק בשיש גומא תחתיו אבל בלא גומא נקרא רק נחלק וכשר ע"ש: (ז) בריאה שנמצא בה בשר בלוי סמוך ומוקף למקום נגלד פורתא ואחר שקלפו הבשר בלוי על מקום הנגלד בצבץ במקום הנגלד האריך שאין זה תר"ל ובפרט בספק אין מחמירין בחר"ל ותולין אנו שנקרע במשמוש המבח והתיר ע"ש: (ח) בדבר שקלפו כמין קרום דק מעל האומה ומתחתיו היה נגלד קרום העליון מסיק דאין זה תר"ל והתיר ע"ש וגם בתשובה מ' האריך ומסיק באם שנמצא מכה בדופן כנגד הקרומים ורחבים דטרפה: (יא) בעובדא בטורפס הנסרך לבהכ"ס וחפשו אחר מחט ולא מצאו רק בפנים כנגד הסרכלא נמצא כמין גולקא קטנה עם מוגלא ואחר הקילוף היה הבשר בריא והכשיר כי לא ממריפינן אלא בנמצא מחט דוקא ע"ש עוד בתשובה הג"ל מסיק ומכשיר באם המחט

רק תחוב בהקמטים באורך באופן שאין החור נכנס לעובי הרופן ודין זה כמו נמצא ולא תחוב כלל ע"ש: (יג) המריף אפילו בעגלים הרכים שנמצא נקוב מפולש כמחול בראש העב כדעת הש"ך לא כהפ"ז וכפרט בבהמה גדולה כודאי מרפה ע"ש: וגם בשם התיר אם יוצא רק מפות מים מתוך הלובן מהכוליא וקשה להבחין אם הם זכים אבל בהרכה כהאי גוונא משמע שמרפה ע"ש: (יד) התיר בשלחופית בכוליא מלא מים זכים ובתחתיתו נמצא כמו מוגלא אמנם לא הגיע ללובן וגם הורה להתיר בכבד גם ונפוח כדעת זקנו הגאון יעב"ץ ז"ל ומסיק דבכל האברים חוץ מריאה אין נפוח פוסל בהם ע"ש: (טו) בדבר דקין מהופכים מסיק דאינו מרפה אלא כשנהפך עליון לתחתון אבל לא במהופכים קצת ע"ש: (טז) בעוכדא שהושלכו הדקין מבהמה כבד על השולחן ואח"כ מצאו נקב בהדקין והמורה עשה ג"כ נקב בהדקין בהיר והיה דומה ממש ול"ז והאריך כי אין לסמוך על הקפה בנקבים ולדעתו היא מרפה ורק אם המורה כבר עשה מעשה והתיר מה שעשה עשה. ועוד שם מתיר כנגלד קרום העליון וכנגדו נשבר הצלע ונתרפא ואין ניכר שום עוקץ אבל אם יש עוד עוקץ אין להתיר רק בהפס"מ גדול. ועוד שם מביא וחולק על החו"ד שמתיר בעירווי שנפסק הקילוח בכלי חרס מחמת שא"א לקולפו והוא מחמיר בזה בכלי חרס ורק אם נוחל מקורם על הכירה צוננת ואח"כ על הכ"ח אז הוא מתיר ע"ש: (יז) מסיק דאף בנמצא הרבה בועות במוגלא בדקין והעור חזק ורק דא"א לבדוק הנקב היינו שמקורם גררו בסבין הדקין כנהוג בשר: (יח) מתיר בביצה שנמצא טפה דם על החלמון לבד הכלים אחר מעל"ע ודעתו גם כן שאף בזה ניתן הביצה אם היה רוב ביצים ע"ש: (יט) בדבר שנמצא נקב בבהמה אצל הצלעות בסופן והיה ניקב העור והבשר והיה דבוק הבשר למעי כנגדו והמורה חתך הבשר מן המעי והיה המעי שלם ויפה ולא נראה בו שום ריעותא ובעל הבהמה אמר שהנקב היה ניכר זה יותר משנה ואין ידוע אם מחמת חולי או קוץ והסכים לדעת המורה שהתיר בהפס"מ והאריך ומסיק שאין לחוש שהקוץ נקב אחר זמן רב וגם מסיק דאפילו בשבירת הגף לא חיישינן שנקב אחר זמן אלא דבין במטרפות מחמת עצמו ובין מחמת דבר אחר מהני יב"ח בהפס"מ ע"ש: (כ) מבאר דדעת הרמב"ם ג"כ כדעת רש"י שעיקר המטרפות מהעיכול ניביה הוא רק תלוי בגיד הדק שמחבר עצם הקיכיות להכוכבא ע"ש: (כא) בקורקבן שבעת האכילה הרגיש שיש מחט תחוב באמצע הבשר מלא חלודה אף שהמחט היה רק שליש משלמה והיה תערוכות תשעה אווים והותך השומן מהם ביחד וכבר נתבשרו מהם בכל הכלים אף שהבעלת הבית אמרה שבעת עשית האווות לא הרגישה שום ריעותא לא מבפנים ולא מבחוץ והאריך שאין לסמוך ע"ז והמריף כל השומן וכל הבשר ורק הכלים הוצרך להתיר

אחר מעל"ע ע"ש: (כה) מסיק שיש לסמוך על המנהג שאוכלים גבינה שמעמידו אותו בעור של עגל יבש ע"ש: (כו) בדבר אונה אמצעית שנסרך לרופן וחתך הסירכא עם מעט בשר שבין הצלעות וקלף אותה רק מעט נשאר רבוק שלא היה באפשר לקולפו והסירכא נשאר רבוק לזה המקום והאריך ומטריף אותה ע"ש: (לא) בדבר שו"ב מעיר ראוננע שהעידו עליו בתנב"ע שמצאו על הריאה סירכא עם שומן אחר בדיקתו מסיק ע"ז שבאם שהשו"ב אימר שזה רק ריר בעלמא הוא מהימן וגם על מה שאמרו שמצאו על הסבין חלודה אחר ג' שעות אחר השחימה מסיק דזה יש באפשרי להשתוות אחר השחימה אם לא מקנחין הסבין יפה והאריך והבשיר את השו"ב הנ"ל רק שיקבל עליו חודש ימים דברי חברות: (לב) באחר שלוח מעות על משכון ומחמת חשש איסור ריבית מכר להמלוה המשכון במכירה גמורה רק המלוה הכמיה לו שבאם יעשה את רצונו יחזור לו בחזרה אבל לא שיהיה מחויב ועתה רוצה הלוח לעשות רצונו והמלוה אינו רוצה להחזיר את המשכון ומסיק דהדין עם המלוה ע"ש: (לג) אוסר ליתן מעות מקודם למי שיש לו פרות חולכות שיתן לו כל הקיץ חלב על המקח שכעת אף אם יתיקר החלב מחמת ריבית: (לד) באשה שיש לה ווסת כדרך הנשים ורק אחר השתנה מוצאת באם שבודקת א"ע כמה מיפין דמים כמין חול ואינם אדומים ממש רק כקו צבע ואין לה שום כאב בעת ההשתנה ומחמת זאת א"א לה למהר לבעלה וזאת אומרת שברור לה שהיפין זו אין יוצאין ממקורה והאריך והתיר אותה ע"י בדיקת מוך שתכניס למקורה ואם יהיה נקי כך ג' פעמים היא מותרת לבעלה ע"ש: (לה) האריך באשה שמוצאת אחר ההשתנה כשבודקת א"ע כמין מיפין אדומים קטנים קרמין וקצת מהן נבלעין בבגד וקצת מה אחר שנתייבשו נופלין מן הבגד ובעת ההשתנה אינה מרגשת שום כאב והגם שהיה לה מקודם כאב בבמנה ונדמה לה כאלו הולך אנה ואנה בפנים ובמי רגליה אינה מוצאת הקרמין רק אח"כ והאריך הרבה ואסר את האשה הנ"ל לבעלה ע"ש היטב: (לו) האריך בכחם שנמצא אחר שנתייבש אדום בקצותיו ומסיק הכשרה כי אין לנו לחוש אלא אחר יציאתן מהגוף ע"ש: (לח) מסיק בס"ת שנכתב באר שבע בשני שימין מסיק דצריך לתקן וכשר ע"ש: (לט) האריך בסופר ששכח לקדש את השם בתחלתו ורק קודם שגמר נזכר ואמר לשם קדושת השם ומסיק דיש לצדד להקל ע"ש. עוד מסיק בשם ביריעה שז' שלש עמודים ואירע מעות בעמוד האחרון מותר לחתוך את העמוד ומסיק דזה שצריך יריעה מג' דפין זה רק לכתחלה ע"ש: (מא) מסיק בנדרבך רגל שמאל בה' ראשונה מאותיות השם עד שנעשית כמו תי"ו מותר לתקן רק ע"ז האופן שיגרור את הרגל כולה ורק מטמה למעלה דוקא ע"ש: (מב) בס"ת שנכתב תיבות כס יח בשני שימין פסק דלגרור תיבת כס ולהרחיב בזה השורה

האותיות ותיבת כס יכתוב בין השיטין על תיבת יה ע"ש : (מז) ברבר קדושת תבכור מסיק דאם יש יד עכו"ם באמצע פטורה מן הבכורה ע"ש באריכות וג"כ היכא דהיתה ממושכן בידו ג"כ פטורה : (נ) האריך במצות ששכחו ליקח חלה מהם בע"פ התיר לאכול ורק לשייר מצה אחת מן הסר אשר ממנה יפריש חלה עליה ועל כל המונחים בשם : (נא) ברבר אשה שיש לה כמין קליעות שערות ויש סכנה לנוזם ע"פ ציווי הדאקטאר מסיק דאינם חוצצים ע"ש : (נב) בנידון אשה שבדקה מילדות מומחות יהודיות ושא"י וכפי דבריהם אשה זו נעקר מקורה מנקומה ונפל לסטה הרכה ולפי דבריהם היא ממש חולי הפארפאל והאריך ומסיק להתירה ע"ז האופן היינו שאשה זו יש לה ווסת קבוע ואחר כלות ימי הווסת תפסוק במהרה עכ"פ יום וגם ראשון לספירתה יהיה נקי מכל וכל ואח"כ הגם שתמצא לכלוכים וכ"ש כתמים תתלה במכה זו וכ"ז דוקא שלא הרגיש שום הרגשה וכל מה שתמצא בין ווסת לווסת שלא בהרגשה הוא מהורה ע"ש :

שו"ת אבן העזר

(א) האריך ומסיק באשה ששהתה יותר מעשר שנים ולא ילדה ואינה רצונה לקבל ג"פ מותר לגרשה אפילו בע"כ ובאופן שיהיה ע"פ חוק הקיר"ה כי זה קיר מלישא שתי נשים כגון בנשתמות שצריך היתר ממאה רבנים אבל להתיר לגרשה בהנ"ל אין צריך מאה רבנים כי אם ע"פ ב"ר מומחה ע"ש : (ב) באחד שמרד אשתו עליו וגרש אותה ובכיון הוסיף שם על שם אביו ונשא אשה אחרת ונתוודע הדבר ואין רוצה לגרש אותה פעם שנית רק שתלך עמו לר"ת על הדו"ד שיש לו עליה מסיק דלע"ה היא מוכרת לפרוש מאשתו השניה והב"ר ישלח לה התראה שתרון עמו כר"ת ובאם שלא תציית אזי מותר לו לדור עם השניה באופן שיהיה לו היתר מנימוסי הקיר"ה ע"ש. גם מביא בשם דהיכא שיש לספק ולחוש שהבעל משנה שם אביו לענין לכתחלה איך לכתוב ומסיק שלא לכתוב שם האב כלל ע"ש : (ד) בדיון השכ"ס שהעירה עליו אמו שנולד מחוסר שני הביצים מסיק דלא חולץ ולא חולצין לאשתו פ"ש : (ו) באשת כהן שילדה בערך חמשה חדשים אחר החתונה והודה שנאנסה מקודם בעת שהיתה אצל בעל אחותה והיה שם איש נער ובא עליה בלילה באונס וזה אמרה שתפסה בו ולא היה לו שום חתימת זקן והאריך דאין צריך לגרשה רק מחמת מניקת חברו צריך להפריש א"ע כר"ת ע"ש : (ז) באשה שלא ילדה יותר מעשר שנים ונסעה על כמה שנים ואח"כ באתה בחזרה ונתעברה וילדה בחמשה חדשים ויום אחד מחודש הראשון ויום אחד מחודש השביעי מסיק דהוולד כשר לכ"ע דשיפורא גרים וגם על מה שאחר שאיים עליה אמרה שמקודם נאנסה מאחר שרק הערה עליה

עליה מסיק דנאמנת בזה ולכן אין צריך הבעל אפילו להפריש א"ע ממנה כדי שלא להוציא לעז' על הוולד ע"ש : (ט) בדין אחר שעבר במזיד ונשא מינקת חבירו האריך ומסיק דלא מהני הפרשה לבד אלא בדין זה צריך לגרש אותה ג"כ ע"ש : (י) בדין אשה מגורשת מבעלה ונודע שהיא מעוברת ורוצה להנשא לאחר מסיק כדעת הג"כ שאחר המלטה לא תתחיל להניק כלל והמינקת תשבע ער"ר שלא תחזור הילד ואחר כלות ג' חדשים מהלידה מותרת להנשא ע"ש היטב : (יא) בדבר אשה שהניקה וולדה בשותפות עם אשה אחרת ואח"כ פסקה מלהניק והניקה האשה אחרת את הוולד ואח"כ נתגרשה מבעלה וזה י"ח חדשים אחר הלידה מסיק ומתיר אותה להנשא וגם באלמנה כהאי גוונא יש דעות שמתיר בשעת הרחק ובפרט בכאן בגרושה ושברה מינקת קודם חגט ע"ש : (יב) בתשובה זה ובתשובה יג וגם בתשובה יד האריך ג"כ ומסיק להתיר גם באלמנה בשעת הרחק גדול להנשא אחר מ"ו חדשים ע"ש : (מז) בדבר אחר שנשא מעוברת בשוגג ואחר הלידה לא התחילה להניק כלל האריך ומתיר אותה רק שיפריש ג' חדשים וגם המניקת תשבע ער"ר ע"ש. מכאן עד תשובה כט הוא מאריך בענין תקנות עגונות והרבה בפלפול לכן לא ציינתיו ע"ש : (כט) וגם תשובה ל' האריך בדבר שהיה תקנת יתומים מחמת זאת התיר אשת חמוי לישא ורק אחר מיתת אשתו ע"ש : (לו) מביא נוסח שמר כתובה של חרש וכך נוסחה. אנחנו סהדי דחתימו לתתא אתא לקדמנא פכ"פ חרש ורמיונא ליה ורמזו לכתוב שמר כתובה לפכ"ב דאינסבא ליה בחופה וקדושין כתקנו חז"ל וכתבנו לה כתובה כמו שכותבין לכל הנשים וזה נוסחה ברביעי בשבת וכו' : (לח) בדין נשתתית שצריך היתר ממאה רבנים מסיק דלאו דוקא רבנים רק שלשה רבנים חשובים והשאר אנשים חשובים וגם דזה דצריכין שלשה ארצות מסיק דלאו דוקא משלשה מלכיות אלא אפילו פולין ורימא ורוסיא ג"כ מותר וגם מקודם צריכין לרקדק אפטר יהיה לה רפואה ע"י רופאים וגם ישליש מעות הכתובה וימסור הגט לשליח שיהיה בידו עד שתשתפה ע"ש. וגם בתשובה דמ מביא דאם פסק הכתובה הרבה ואין בכחו להשליש ואין קרוביה רוצים להתפטר עמו רשאי לפטר עם הבר"צ דשם כי גם להם יש כח לפטר בעדה כמו קרוביה וגם מביא דמדינות וואהלן ופאדאליע ואוקריינא נחשבים כמו ג' מדינות לענין זה ע"ש : (מ) בדבר בעל אשה שנשתגע ואחר כמה התעסקת ברפואות משיסיר השגעון מעליו רק עדיין כאיש נאלם ובעל מחשבות אבל כששואלין אותו משיב על לאו לאו ועל הן הן מסיק דאם מסבר ליה ומסבר רשאי ליתן ג"פ לאשתו ע"ש : (מא) באיש אחר שהיה מחויק א"ע במקום כתיבת הגט כמה שנים שהוא לוי וגם עלה לתורה וגם בח"י התם לוי ונתן ג"פ לאשתו וכתבו בנ"פ מאיר בן אברהם צבי הלוי והאשה נשאת לבעל אחר ואח"כ נסע הבעל הראשון למקום אחר ונודע לו בשם בבירור שאביו לא היה לוי והאריך

בזה ומסיק דאין האשה צריך ג"פ שנית מאתו מחמת שלא היה במכיון אצלו וגם האריך בנידון זה שאפילו היה במכיון יש ג"כ צדדים להקל כיון שקיבל ע"ע האיסור דר"ת אחר נתינת הג"פ וגם כיון שהחזיק א"ע בפה כמה שנים שהוא לוי ע"ש ובתשובה טוב מביא דהיכא שעשה זאת בכיון וצוה לכתוב בג"פ שהוא לוי ואינו נודע ששקר הוא והג"פ נשלח להאשה ממקום אחר אין להקל אפילו במקום עיגון גדול ע"ש: (מג) בגמ' שהיו מוכרחין הב"ד לכתוב הג"פ בכפר פאזירקא והיה חסר תיבת בכפר וגם כתבו הסמוך להאנעפאליע ולבסוף בא כתב מהב"ד מעיר סלאוויטא שזה הכפר סמוך לעירם. וכך כתוב בפנקסים וגם הכפר כתוב שמו בפנקסים פאזערק. וגם נודע שהכפר הנ"ל רחוק מהאנעפאליע יותר מתחום שבת ופסול כמו שמבואר ברמ"א סימן קכח בדין נהר ע"ש וגם היה בזה חשש עיגון כי לא נודע היכן נמצא אחיו של הבעל והאריך והכשיר את האשה להנשא ע"ש באורך כל הטעמים שמבאר בזה: (מוד) בדבר בג"פ שהיה כתוב שם אבי המגרש מוביה גיטמאן ולבסוף אינו נקרא בשתי השמות ביחד והיה צריכים לכתוב המבונה גיטמאן והאריך דמחמת שזה השינוי בשם אביה יש כמה צדדים להקל ומסיק דאם הב"ד רואין שא"א להשיג גט אחר מהבעל אזי הוא נמנה עמהם להתירה להנשא בגמ' זה ע"ש: (מה) בדבר הג"פ שגשלה ממקום הבתיבה משה בן אברהם ובכאן במקום הנתינה כתוב בהכתובה בן יעקב ומסיק דצריכה שני גיטין ע"ש: (מו) בדבר אשה שקורין אותה בתיה וחותמת א"ע באסי' ברשימה אחר היו"ד מסיק דיש לכתוב ב' גיטין הראשון בשם בתיה והשני באסיא ואם צריכים לשלוח הגיטין למקום אחר צריך לכתוב ב' הרשאות נכתב בסדר גט שני וגם האריך דמה שכתוב בתשובת נו"ב שאין ליתן שני גיטין ע"י שליח להולכה ורק עשה ע"י שליח לקבלה הוא מכאן דזה קאי רק היכא דלא אפשר היינו בעתים שונים ועתים חלים אבל בלא זאת אסור לגרש ע"י שליח קבלה כמבואר ברמ"א שע"פ הטנהג אסור לגרש ע"י שליח קבלה: (מו) בשם מחמת חולה אם נשתקע לגמרי אין צריך לכותבו וגם בשם במי שקורין חוקאל ועולה לתורה יצחק יחזקאל מסיק הצריך לכתוב יצחק יחזקאל דמתקרי חזקאל: (מח) בשם אחר שהחזיק א"ע בשם יעקב וגירש את אשתו בשם זה ואח"כ נסע משם ואמר שהיה לו עוד שם אחר והאריך והכשיר אותה להנשא: (מט) בדבר אשר נכתב שם האשה פרומא בתיה וגשלה ע"י שליח ובשם קוראין אותה כל העיר בשם בתיה לחוד רק בני משפחתה ומיעוטא דמיעוטא קורין אותה בהשני שמות מסיק דצריכה שני גיטין באחד יכתב בתיה דמתקרי פרומא ובהשני יכתב פרומא בתיה ובאם שא"א להשיג גט שני אזי דביעבר מותר ע"ש. וגם בשם בתשובה נ' בשם המהגרשת בשם רחל לאה ובעת הבעל מערער ואומר שרוב העיר קורין אותה רק רחל מסיק דביעבר כשר ע"ש באופן כאם שא"א להשיג גט אחר ע"ש: בגמ'

לקוטי רמב"ם דינים תורה

(נא) בגט שהצריך לכתוב יחזקאל בן צבי הכהן והמסדר כתב יחזקאל בן צבי המכונה הירש הכהן מסיק דזה פסול אפילו בשעת הדחק ע"ש: (נג) באחר שבשעת המילה נקרא צבי דוב וכל העיר קורין לו רק הירש לבר רק אביו ומשפחתו קורין לו בשם הירש בער וגסע עם אביו למקום אחר רחוק ובשם ג"כ החזק לקרוא לו רק הירש ועולה לתורה וחותם א"ע בשם צבי הירש לבר רק אביו קורא אותו גם עתה הירש בער וגם בכתובה כתוב בשם צבי דוב ובא עם אשתו למקום אחר ורוצה לגרשה והאריך ומסיק דצריך לכתוב צבי הירש דמתקרי הירש דמתקרי הירש בער בלא וא"ו ע"ש. עוד באם שעולה לתורה ולחתימה רק בשם צבי לבר אני לכתולה צריך לכתוב צבי המכונה הירש והמכונה הירש בער ובדיעבד דכתב דמתקרי כשר. וגם מבאר דלשון המכונה קאי על האיש לא על השם ע"ש: (נח) בנידון ששם אביה ארון בפי כל ולא נודע שם עריסתו ועלייתו וחתימתו מסיק דיש לכתוב רק שם ארון וגם בשם יורית ג"כ צריך לכתוב רק יורית אבל אם שמו מעריסה אחרן צריך לכתוב אחרן דמתקרי ארון כמו אלחנן חנן מזה נלמד היכא דאין ידוע עיקר שמו יש לכתוב החניכה שהכל קורין בו וסגי בהכי ע"ש: (נט) באחד שבשם העריסה ועולה וחותם יעקב ישראל ובפי כל נקרא רק ישראל והוא כהן ונתינת הגט הוא במקום הכתיבה מסיק דצריך לכתוב יעקב ישראל הכהן דמתקריא ישראל ומבאר דכין בדמתקריא ובין המכונה צריך לכתוב היבת הכהן אחר עיקר השם בזה הדין. והיכא דהקיצור שם הוא רק במקום הנתינה לא במקום הכתיבה אזי כותבין הכהן אחר דמתקריא כמו שמבאר ברמ"א סימן קכ"א. וגם מבאר דהיכא דהקריאה לס"ת וחתימתו מותרין וא"ו צריך לכתוב כפי חתימתו ע"ש: (ס) במי שעולה לתורה בשם יהודא לבר וחותם א"ע יהודא ליב ובפי כל נקרא ליבלי מסיק דצריך לכתוב יהודא המכונה ליב ושם ליבלי אין צריך לכתוב כי הוא שם דקשנות. וגם בשם דהעליה והחתימה הוא קלונימוס קלמן ובפי כל נקרא קלמן מסיק דלכתוב קלונימוס קלמן דמתקרי קלמן דא המכונה כיון דהוא מחובר לשם הקודש. בשם אליעזר ליפא ג"כ כותבין כן. עוד בשם ליציא הלמד בצירי מסיק דלכתוב רק בחד יו"ד. וגם בשם שויבא ג"כ מסיק בחד יו"ד אחר הוא"ו ובאלף לבסוף ע"ש: (סא) בגט שנכתב שם אבי המגרש מנחם המכונה מענדיל והמגרש עולה לתורה בן מנחם מענדיל ואין ידוע עליית וחתימה אביו בעצמו בבירור כי לא חותם א"ע בשמורות ואינה עולה ג"כ ויש לספק אפשר מהעריסה שמו שני שמות ביחד מסיק דלכתולה מהראוי לכתוב רק החניכה לבר כיון דנקרא בפי כל רק מענדיל לבר ובדיעבד שכתבו מנחם המכונה מענדיל אין צריך ג"כ אחר ע"ש: (סב) ע"ד הגט הנשלח למקום הנתינה ובכאן נקרא הענא ובמקום הנתינה נקראת העניא בהרשגת היו"ד וגם אות וא"ו משם העיר נראה מעט כמו נון בפופה וגם אות הריש שד תרובין נתהוה כמו נקודה קמנה ודומה קצת לה"א

האריך מחמת דהיה חשש עיגון בזה והבשיר את הגמ' ליתן להאשה ע"ש:
 (סב) בדבר ש"מ שהיה בעיר שאין כותבין שם גימין ומחמת חשש שלא תצטרך
 להמתין על יבם קמן נסע הסופר והעדים לעיר שכותבין ולהביאו הגמ' והרב
 יסדר ומסודר לה בפני העדים ושם הבעל שעולה לתורה יוסף צבי והמסדר שאל
 את העדים ואמרו כמדומה שקורין אותו רק יוסף דבר ושם האשה ליבא ריזיא
 בת אליה ולתורה עלה אליהו והנה המסדר סדר הגמ' בשם כך שנת חמשת
 אלפים וכו' למנין שאנו מונין כאן עירנו אנא יוסף צבי בן ברוך הלוי השם
 שעולה לבד ובשם אבי האשה כתב רק אליהו ושם מקום עמידת הבעל והאשה
 לא כתב בהגמ' מחמת שלא חי' בשם. ע"ש שהאריך ומסיק כיות שהוא שעת
 הדחק וכבר ניתן וחשש עיגון יש להכשיר בזה שהשמיט שם הנקרא בפי כל.
 ולענין השם אליה דהשמיט הגם דלכתחלה היה צריך לכתוב רק אליה בלא
 וא"ז לדעתו אבל בדיעבד ג"כ כשר. ולענין השמטת בהגמ' מקום עמידת האיש
 והאשה מביא מכמה גאונים שעשו מעשים כזו היבא דא"א בענין אחר אפילו
 לכתחלה והכשיר את הגמ' הנ"ל. עוד מביא באשה ששמה מעריסה היה צביה
 ונקראת בכי כל רק היה ובהנאים ובהכתיבה כתוב היה צביה וסידר הגמ' היה
 דמתקריא היה צביה והכשיר ג"כ בדיעבד כמו שכתוב במ"ג בשם שאסיה טובא
 דמכשיר בדיעבד ע"ז האופן. ע"ש במי שקריא בפי כל שיעיה וחתומתו הוא ישעי
 ברשימה על היו"ד ועולה לתורה בשם ישעיהו מלא בוא"ו ומסיק דשם שיעיה הוא
 קיצור השם ואין צריך לכתוב ולכתחלה היה צריך ב' גימין הא' ישעיה דמתקרי
 ישעיהו והב' ישעיהו לחוד אולם ע"י שליח קשה לסדר ב' גימין ע"כ לדעתי צריך
 לכתוב שיעיה דמתקרי ישעיהו ע"ש באריכות והביא שם כללא דמלתא דבמבטא
 תליא במלתא לענין שוא וקמץ וחירק ע"ש: (סג) מבין המכתב. א' בכינוין כותבין
 המכונה והמכונה וברמתקרי כותבין בלא וא"ו. ורק בנהר אם יש לו שני שמות
 כותבין בוא"ו ע"ש. ג' שם הקורא וכן כינוי הקורש כותבין בה"א לבסוף ושם לעז
 וכן כינוי לעז כותבין באל"ף לבסוף והיבא דהכינוי לעז יוצא משם הקורש
 ויש בשם הקורש ג"כ הי"א כותבין בהכינוי ג"כ ה"א לבסוף ע"ש. ו' מביא דשם
 הירש ושם מיכלה ושם מיילא אף אם נשמע בהברה כמו סגול אעפ"כ כותבין
 ביוד וכן שם בלומא כותבין בו"ו וכן שם קריגדל ג"כ בן: מ' מי שנקרא בפי כל
 רק בשם דקטנות יש לו דין חניכא שהכל קוראין אותו וכותבין בן אפילו אם
 הקיצור הוא שם בפני עצמו כגון אברהם יצחק ונקרא רק באחד מהם יש לו דין
 חניכא שהכל קוראין אותו ע"ש: י' מביא שאין להקפיד כל כך בחתימת אשה
 וכן באיש אם הוא מועה אין הולכין אחר חתימתו: י"ד מביא שסידר ג"פ בשם
 אלמא באלף לבסוף פי כמעט לא נודע לה שם אחר ומביא דאף לפי המהירות
 הלשון הקריאה נוטה לכגול אעפ"כ כותבין באלף לבסוף וכן מביא דאם היה
 מזדמן לו בשם איש הייתי כותב בשם אלמער ואחר המ' לא היה כותב שום אות

המורה על הנקוד של המית : מ"ו שם בעריל כותבין ביו"ד ושם בערש מסתמא
 כותבין בלא יו"ד : י"ז מי ששם הקודש חיים זאב ונקרא חיים וואלף כותבין דמתקרי
 וכן שקריאתו וחתימתו זאב וואלף ונקרא וואלף 'כותבין ג"כ דמתקרי כיון דיוצא
 משם העיקר. וכן סידר יצחק אייזיק דמתקרי אייזיק. וכן יהושע פייבל דמתקרי
 פייבל וכן ברוך יהודה דמתקרי ברוך ליב ואם הוא כהן או לוי צריך לכתוב הכהן
 סמוך לעיקר השם קודם דמתקרי : ב' שם ליבש מסיק דיש לכתוב בלא וא"ו אחר
 הב' ושם לעווין בעי"ן אחר הלכ"ד אף שהסגול אינו מודגש כ"כ : (כב) סידר
 שם סמוסיא : בוא"ו אחר המית וביוד ואלף אחר הסמך שניה דדמיא לשם רוסיא
 וחסיא ע"ש : כג סידר באיש בור שלא נודע שם עריסתו וקריאתו וחתימתו רק
 צליה כתב בהגי"ף רק שם צליה בה"י לבסוף ולא באלף מחמת כי מצא כן בווהר"פ
 בלק וכן צלאל אין לכתוב רק השם שנקרא בפ"י כל. ובשם שרה שארקה אם
 ידוע שם העריסה כותבין רק זה השם ואם אין ידוע כותבין אפי' לכתחלה שארקה
 ע"ש : כז סידר ג"פ בשם אבי המגרש שנפטר כמה שנים ולא נודע שם עליה
 וחתימתו רק בפ"י כל איציא וסידר הג"פ רק בשם איציא לבד : כט מביא דבשעת
 הדחק ועיגון השמיט פעם אחת שם אבי האשה ע"ש : ל' האריך והכשיר בגמ' שהיה
 צריך לכתוב יעקב יהודה דמתקרי יעקב ליב בי כך נקרא בפ"י כל והמסדר כתב
 יעקב יהודה המבונה ליב וגם בשם האשה אשר נסדר מויבא בוא"ו יוד אחר המית
 לא באלף ע"ש : לב סידר ג"פ באשה ששמה נקראת בפ"כ רק באבא היינו ב'
 ראשונה בהכרת פתח וסידר לכתוב באלף אחר הב' ראשונה כדי שלא לשתמע
 כבא כשם המסכתות ע"ש : (ע) הכשיר בדיעבר באשה שנתגרשה במקום אחר
 והביא כתב בשתי חתימות שנתגרשה שם ובכאן אין מכירין החתימות ומביא
 דלכתחלה צריך דוקא קיום ב"ד בשלשה חתימות ואז מותרת להנשא אף שאין
 מכירין אותם וזה דוקא באשה שקבלה בעצמה הגט מיד בעדה אבל ע"י שליח
 צריכים להכירן החתימות מהב"ד אם לא במקום דחק ועיגון ע"ש : (עב) בנידון
 גט שצריכים לשלוח ע"י הב"ד דואר מסיק דהבעל ימנה בפני הב"ד דשם שליח
 במקום האשה ויכתבו הרשאה ויקיימו הב"ד הגט וההרשאה במוותב תלתא
 ובמקום דחק ועיגון אזי מותרת אף שאין מכירין במקום האשה החתימות הב"ד רק
 עכ"פ הב"ד יקיימו חתימות עד"י הגט וההרשאה ע"ש : (עג) מסיק דהיבא דהאח
 הגדול הוא נשוי אזי עיקר המצוה מהחליצה חל על האח הקטן ואע"פ שהוא
 משורך ג"כ מכבר קודם שנפלה לפניו אסור לו להנשא להמשורכת עד שיחלוץ
 וב"ש אם אינו משורך עור ע"ש : (עד) מסיק להתיר אלמנה אחת בלא חליצה
 שהיה שם ס"ס. א' דבעל קודם מותו אמר שאין לו אחים וגם מחמת ס"ס. שמא
 הלכה דיאא סן הכלל ובפרט קודם נשיאתה להבעל אין זוקק ליבם וספק הב'
 מחמת דעת הרמב"ן דסובר דבאומר סתם שאין לו אחים דמי לדין אומר יש
 לי בנים דמהני אפי' באו עדים אח"כ ואמרו יש לו אחים ע"ש : (עו) בחלוץ
 שבדקו

שבדקו אותו שני אנשים וראו בו שיש בו שתי שערות כרי לבוף ראשו לעיקרו וגם ראו ששה שערות שיש בכל אחד דקרוץ בצפורן וגם אומרים שהם יודעים בבירור שהוא בן יג"ש ויום אחד רק לא בדקו בנובות והיה במקום עיגון ג"כ והתיר שיחלוץ לה זה החלוץ ע"ש: (עו) מסיק בבעל אחד שאמר לאשתו לא תסע בדרך עם התנוקה בת ששה שנים ולא הזכיר שם איש אין זה חשוב קינוי ומותרת לבעלה ע"ש: שו"ת חושן משפט.

(א) האריך ומסיק דאפילו יחיד שיש לו ד'ת עם רבים גדולי ופרנסי העיר יוכל ג"כ לבוף אותם שיסעו עמו בדייני העיר אחרת קרובה לזון עמו לא בדייני העיר הזאת ע"ש: (ב) האריך ומסיק דאזהב ושונא אינו פסול מזה"כ אלא אזהב אינו פסול אלא רזכות ושונא אינו פסול אלא לחוב ע"ש: (ה) מסיק דכפי הנהוג בעתים הללו זה שנותנים אדעראף על מקח אין דעתו של הלוקח רק אם יחזור יהיה במתנה או מחילה להמוכר אבל אין דעתם כלל שיקנה האדעראף ע"ש: (ו) בדבר שקהל קבלו להם שו"ב בכתב סתם ומחויבים ליתן לו ג"כ הטבחיא מטרפות ומבשרות ועכשיו ע"י איגס לקחו מהם המאקסע לעיר קרובה ומוכרחים לקבל בשר בעיר הג'ל והשו"ב תובע להם כפי הכתב האריך ומסיק שאף ש'פ' דין אם הם אנוסים ממש היו פמורים אעפ"כ מחויבים לעשות לפנים משורת הדין וישראלם להשו"ב כפי הכתב ע"ש: (ז) באחד שרוצה לפתוח חלון דרשות חבירו שהוא מכמה שנים מצר שהחזיקו בו רבים ומסיק דאם יש לו ער אחד אפי' ע"ז שוב אין ביבולת חבירו לערער ע"ש: (ח) מסיק בדין מצרנות זה חיוב ואיסור על הלוקח ולכן אף אם המוכר התחייב א"ע בקנס או בשבועה אם יחזיר פטור המוכר מזה מחמת דהוא אינו חוזר רק ללוקח אסור אם יש מצרן ע"ש: (טו) שני שותפים שהיה להם חוב אצל האדון מחצה נכתב וועקסיל ע"ש אחד ומחצה השני נכתב בוועקסיל בפ"ע על שם השני ואחר גבה כל הסך כפי הנכתב ואחר גבה פחות ותובע דהשותף והוא טוען וגם מביא ג"מ מע"א שבעת שגבה הראשון אצל האדון אמר להשני אני לא אתן לך כלום מזה כי כבר חלקני והאריך ומסיק דהמוחזק יכול לטעון כבר חלקני ובפרט בע"א ואפי' במטלטלין ג"כ יכול לטעון קים לי כהפוסקים דסוברים דיכול לטעון כבר חלקני ע"ש:

בענין שיעור המקוה ששערו חז"ל אמה על אמה ברום שלש אמות אמסור לך כלל קל מאד למען דעת חשבון רזמו של מקוה כמה היא, אם שטח של המקוה היא יותר או פחות מאמה על אמה אחר שדעת השטח של המקוה כמה היא במספרו ותרצה לדעת כמה צריך לעלות המקוה ברזמו מהנכיצה עד שיהיה ראוי לשפוך לתוכה שאובין; שתכתוב למעלה על מספר השטח מספר 3 כשיעור רום המקוה ששיעורו חז"ל באמה על אמה רום שלוש, ד"מ מקוה שמחזיק בשטחה רוחב שני אמות לאורך ג' אמות וא"כ אמות השטח בהכפלה 6 תכתוב למעלה מספר 3 וי"א לך 3/6 והיא שיעור רום המקוה חצי אמה, וכן ד"מ ש"א על ש"א בשטח ויהיה השטח בהכפלה 4 תכתוב למעלה 3 וי"א לך 3/4 והיא שיעור רום המקוה, וכן ד"מ מקוה שמחזיק בשטח אמת על חמש תכתוב ג"כ 3 למעלה וי"א לך 3/5 וכן לעול' אחר שדעת מספר הכפל' השטח אורך, על הרכב תכתוב 3 למעלה על המספר וזהו שיעור רזמו של מקוה: חם וישראלם בעזרת אדון כר